การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา

น.ส.พจนีย์ หนักทอง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2561
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

DEVELOPMENT OF A LANGUAGE INSTRUCTIONAL MODEL BASED ON SOCIOLINGUISTIC THEORY AND EXPERIENTIAL LEARNING APPROACH TO ENHANCE CULTURAL SENSITIVITY OF SECONDARY SCHOOL STUDENTS

Miss Pochanee Nuktong

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy in Curriculum and Instruction
Department of Curriculum and Instruction
Faculty of Education
Chulalongkorn University
Academic Year 2018

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา
โดย	น.ส.พจนีย์ หนักทอง
สาขาวิชา	หลักสูตรและการสอน
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฤดีรัตน์ ชุษณะโชติ
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	รองศาสตราจารย์ ดร.อัมพร ม้าคนอง

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิชัย เสวกงาม)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฤดีรัตน์ ชุษณะโชติ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร.อัมพร ม้าคนอง)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิภาวรรณ วงษ์สุวรรณ์ คงเผ่า)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์ทรงกลด คชเสนี)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิศักดิ์ ภู่พิพัฒน์)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

พจนีย์ หนักทอง : การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา. (DEVELOPMENT OF A LANGUAGE INSTRUCTIONAL MODEL BASED ON SOCIOLINGUISTIC THEORY AND EXPERIENTIAL LEARNING APPROACH TO ENHANCE CULTURAL SENSITIVITY OF SECONDARY SCHOOL STUDENTS) อ.ที่ปรึกษาหลัก : ผศ. ดร. ฤดีรัตน์ ชุษณะโชติ, อ.ที่ปรึกษาร่วม : รศ. ดร.อัมพร ม้าคนอง

การวิจัยและพัฒนานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและศึกษาคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา การดำเนินงานแบ่งออกเป็น 4 ระยะคือ ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา ระยะที่ 3 การประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น โดยนำไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 37 คน ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่ง โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง ใช้ระยะเวลาในการทดลองทั้งหมด 16 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 100 นาที และระยะที่ 4 การนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนฉบับสมบูรณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวัดความแวดไวทางวัฒนธรรม แบบสอบถามความแวดไวทางวัฒนธรรม และแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเรียนการสอนประกอบด้วยหลักการ 5 ข้อ ได้แก่ 1) การสร้างความเชื่อมโยงระหว่างประสบการณ์เดิมของผู้เรียนทั้งทางด้านภาษาและวัฒนธรรมกับประสบการณ์ใหม่ จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของการรับผิดชอบการเรียนรู้และตั้งเป้าหมายการเรียนรู้ของตนเอง 2) การเรียนรู้ภาษาจะเกิดขึ้นได้ดี หากผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในสภาพบริบทจริงหรือเสมือนจริงที่ใกล้เคียงกับชีวิตประจำวันของผู้เรียน 3) การเรียนรู้ภาษาจะเกิดขึ้นได้ดีหากผู้เรียนได้รับประสบการณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมที่ส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลในบริบทและสถานการณ์ที่มีความหลากหลาย 4) การเรียนรู้ภาษาจะเกิดขึ้นได้ดีหากผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษาควบคู่กับวัฒนธรรมผ่านกระบวนการสะท้อนคิดเกี่ยวกับประสบการณ์ที่ได้รับ และ 5) เมื่อผู้เรียนได้ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นที่มีบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน และมีโอกาสแลกเปลี่ยนมุมมองทางภาษาและวัฒนธรรม หลังจากการได้รับประสบการณ์จะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในความแตกต่างทางด้านทัศนคติและการแสดงออกของผู้อื่นมากยิ่งขึ้น โดยมีขั้นตอนหลัก ได้แก่ 1) ขั้นสร้างความเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิม 2) ขั้นเสนอประสบการณ์ใหม่ 3) ขั้นสะท้อนคิดจากประสบการณ์ 4) ขั้นเสริมหลักการ และ 5) ขั้นเปลี่ยนผ่านสู่สถานการณ์ใหม่

ผลการศึกษาคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนพบว่า 1) นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนความแวดไวทางวัฒนธรรมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งในภาพรวมและจำแนกตามองค์ประกอบแต่ละด้าน 2) นักเรียนกลุ่มทดลองมีความแวดไวทางวัฒนธรรมหลังการทดลองมากกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ผู้เรียนมีพัฒนาการของความแวดไวทางวัฒนธรรมก่อน ระหว่าง และหลังการทดลอง โดยมีความแวดไวทางวัฒนธรรมระหว่างการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองและมีความแวดไวทางวัฒนธรรมหลังการทดลองสูงกว่าระหว่างการทดลอง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน ลายมือชื่อนิสิต .....

ปีการศึกษา 2561 ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก .....

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาร่วม .....

5784459327 : MAJOR CURRICULUM AND INSTRUCTION
KEYWORD: CULTURAL SENSITIVITY, SOCIOLINGUISTIC THEORY, EXPERIENCIAL LEARNING

Pochanee Nuktong : DEVELOPMENT OF A LANGUAGE INSTRUCTIONAL MODEL BASED ON SOCIOLINGUISTIC THEORY AND EXPERIENTIAL LEARNING APPROACH TO ENHANCE CULTURAL SENSITIVITY OF SECONDARY SCHOOL STUDENTS . Advisor: Asst. Prof. Ruedeerath Chusanachoti, Ph.D. Co-advisor: Assoc. Prof. AUMPORN MAKANONG, Ph.D.

The purpose of this research were: 1) to develop a language instructional model based on sociolinguistic theory and experiential learning approach to enhance cultural sensitivity of secondary school students, and 2) to study the effectiveness of the developed instructional model. The research procedure was divided into 4 phases. The first phase was to study the basic knowledge concerning the instructional model development. The second phase was to develop a language instructional model based on sociolinguistic theory and experiential learning approach to enhance cultural sensitivity of secondary school students. The sample was 37 high school students and they were selected by using purposive random sampling. The third phase was to evaluate the effectiveness of the developed instructional model. The research instruments were the cultural sensitivity test, the cultural sensitivity questionnaire, and learners' reflection forms. The data were analyzed by using the arithmetic mean, the standard deviation, and the dependent t-test.

The finding of this study revealed that the 5 principles of the instructional model are: 1) Creating the bridge between learners' prior experience concerning language and culture and their new experience can highlight the value and the importance of their learning and enable them to set their learning goals. 2) Language can be learned effectively when learners participate in as-if or real-life situations. 3) Effective language learning happens through social interaction in multicultural situations and contexts. 4) Language and culture are inseparable and those should be learned through the process of reflecting learners' experience And 5) when learners interact with people from various socio-cultural contexts and share their views towards what they have done, they tend to realize cultural differences in people's attitudes and behaviors. This instructional model consists of 5 stages; 1) re-experience 2) react 3) reflect 4) refine and 5) refer.

The results of the effectiveness of the developed instructional model revealed that 1) the sample group had significantly higher post-test mean scores than the pre-test at the level of .05 both in overall score and scores of each component of cultural sensitivity. 2) The sample group had significantly higher post-test scores than 70% of the total score at the level. And 3) the sample group demonstrated the improvement of their cultural sensitivity levels before during and after the implementation of the instructional model.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

Field of Study:	Curriculum and Instruction	Student's Signature .....
Academic Year:	2018	Advisor's Signature .....
		Co-advisor's Signature .....

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฤดีรัตน์ ชุษณะโชติ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และรองศาสตราจารย์ ดร.อัมพร ม้าคนอง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมที่ให้คำแนะนำในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านวิชาการและการใช้ชีวิต ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิชัย เสวกงาม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิภาวรรณ วงษ์สุวรรณ์ คงเผ่า และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์ทรงกลด คชเสนี กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิศักดิ์ ภู่พิพัฒน์ กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย ที่กรุณาสละเวลาในการตรวจพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือและสละเวลาในการให้ข้อเสนอแนะเป็นอย่างดียิ่ง

ขอบคุณผู้บริหาร คณาจารย์และนักเรียนทุกคนที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีและให้ความช่วยเหลือในทุก ๆ ด้าน

ขอขอบพระคุณครอบครัวที่สนับสนุนให้กำลังใจ อยู่เคียงข้าง ให้ก้าวผ่านทุกอุปสรรคไปได้

ขอบคุณลูกของแม่ที่ทำให้เป้าหมายในชีวิตชัดเจนขึ้น

และขอบคุณทุกอุปสรรคและบททดสอบที่ทำให้ชีวิตแกร่งขึ้น

หวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยที่จัดทำขึ้นจักเป็นประโยชน์ต่อแวดวงการศึกษาต่อไปในอนาคต

พจนีย์ หนักทอง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

สารบัญ

หน้า

..... ค

บทคัดย่อภาษาไทย ..... ค

..... ง

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ..... ง

กิตติกรรมประกาศ ..... จ

สารบัญ ..... ฉ

สารบัญตาราง ..... ญ

สารบัญภาพ ..... ฏ

บทที่ 1 1

บทนำ 1

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา 1

คำถามการวิจัย 8

วัตถุประสงค์ของการวิจัย 9

สมมุติฐานการวิจัย 9

ขอบเขตการวิจัย 12

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย 13

ประโยชน์ที่ได้รับ 15

บทที่ 2 16

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 16

1. ความแวดไวทางวัฒนธรรม 17

1.1 ความหมายของวัฒนธรรม 17

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

2.2 ความหมายและองค์ประกอบของความแวดไวทางวัฒนธรรม 20
2.3 ความสำคัญของความแวดไวทางวัฒนธรรม 34
2.4 แนวทางการพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรม 35
2.5 การวัดและประเมินความแวดไวทางวัฒนธรรม 37
2. ทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคม 41
2.1 ความหมายและความเป็นมาของทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคม 41
2.2 ทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมกับการเรียนการสอนภาษา 44
2.3 หลักการของทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคม 47
2.4 ประโยชน์ของการสอนตามแนวภาษาศาสตร์สังคม 52
2.5 การพัฒนาความสามารถทางวัฒนธรรมตามแนวคิดภาษาศาสตร์สังคม 53
3. แนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ 56
3.1 ความหมายและความเป็นมาของแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ 56
3.2 หลักการของการเรียนรู้จากประสบการณ์ 57
3.3 กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ 60
3.4 บทบาทของครูผู้สอนและผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์ 63
3.5 ความสัมพันธ์ของการเรียนรู้จากประสบการณ์และการเรียนรู้วัฒนธรรม 64
4. แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการสอน 65
4.1 ความหมายของรูปแบบการสอน 65
4.2 องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน 65
4.3 การพัฒนารูปแบบการสอน 66
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 67
บทที่ 74
วิธีการดำเนินการวิจัย 74

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ระยะที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเพื่อใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียน 77

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียน 81

ระยะที่ 3 การประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา 95

ระยะที่ 4 การนำเสนอการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา 115

บทที่ 4 117

ผลการวิจัย 117

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา 118

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 122

บทที่ 5 149

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 149

สรุปผลการวิจัย 149

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา 149

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา 153

อภิปรายผลการวิจัย 155

ข้อเสนอแนะในการนำงานวิจัยไปใช้ 182

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป 184

บรรณานุกรม 186

ภาคผนวก 196

ประวัติผู้เขียน 253

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบของความแวดไวทางวัฒนธรรม 28

ตารางที่ 2 ผลการหาค่าความสอดคล้อง (r) ในการตรวจให้คะแนนแบบทดสอบความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียนก่อนและหลังการทดลอง ระหว่างผู้ประเมิน 2 คน (Inter-Rater Reliability) ในภาพรวมและจำแนกตามองค์ประกอบแต่ละด้าน 101

ตารางที่ 3 แสดงรายละเอียดของแบบสอบถามความแวดไวทางวัฒนธรรม 102

ตารางที่ 4 ตัวอย่างของแบบสอบถามความแวดไวทางวัฒนธรรม 104

ตารางที่ 5 สรุปรายละเอียดการใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 108

ตารางที่ 6 สรุปรายละเอียดการเก็บข้อมูล 110

ตารางที่ 7 แผนการจัดการเรียนการสอนระยะยาว 111

ตารางที่ 8 แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล 115

ตารางที่ 9 ผลการเปรียบเทียบความแวดไวทางวัฒนธรรมจากแบบวัดความแวดไวทางวัฒนธรรม ก่อนและหลังการทดลอง (คะแนนเต็ม 24 คะแนน) 122

ตารางที่ 10 ผลการเปรียบเทียบความแวดไวทางวัฒนธรรมจากแบบวัดความแวดไวทางวัฒนธรรม ก่อนและหลังการทดลอง จำแนกตามองค์ประกอบของความแวดไวทางวัฒนธรรม (คะแนนเต็มองค์ประกอบละ 8 คะแนน) 123

ตารางที่ 11 ผลการเปรียบเทียบความแวดไวทางวัฒนธรรมจากแบบวัดความแวดไวทางวัฒนธรรม ก่อนและหลังการทดลอง จำแนกตามพฤติกรรมบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบ 124

ตารางที่ 12 ผลการเปรียบเทียบความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียน หลังการทดลอง กับเกณฑ์ร้อยละ 70 125

ตารางที่ 13 ผลการเปรียบเทียบความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนหลังการทดลองกับเกณฑ์ร้อยละ 70 จำแนกตามองค์ประกอบของความแวดไวทางวัฒนธรรม 125

ตารางที่ 14 พัฒนาการความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียน ก่อน ระหว่าง และหลังการทดลอง. 127

ตารางที่ 15 ร้อยละของผลต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนความแวดไวทางวัฒนธรรม ครั้งที่ 1-4 128

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1 มโนทัศน์เกี่ยวกับความแวดไวทางวัฒนธรรมของ Foronda (2008)..... 27

ภาพที่ 2 แผนภาพแสดงองค์ประกอบของความแวดไวทางวัฒนธรรม..... 34

ภาพที่ 3 แผนภาพแสดงวงจรการเรียนรู้จากประสบการณ์โดย Kolb (1981)..... 61

ภาพที่ 4 กระบวนการวิจัย..... 76

ภาพที่ 5 กรอบแนวคิดในงานวิจัย 82

ภาพที่ 6 แผนภาพแสดงหลักการของรูปแบบการเรียนการสอน 84

ภาพที่ 7 แนวทางการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอน 86

ภาพที่ 8 แนวทางการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอน 90

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

บทที่ 1
บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในยุคที่ความร่วมมือทางด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคมเป็นสิ่งที่นานาประเทศให้ความสำคัญ การติดต่อสื่อสารระหว่างคนต่างวัฒนธรรมได้กลายมาเป็นส่วนหนึ่งของวิถีโลก ในฐานะประชากรโลก การเข้าใจ ยอมรับและแสดงออกต่อวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายอย่างเหมาะสม จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้สมาชิกของสังคมสามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ ซึ่งสอดคล้องกับหนึ่งใน “สี่เสาหลักของการศึกษา” (The Four Pillars of Education) อันเป็นรากฐานของการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21 คือ การเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน (Learning to Live Together) ซึ่งหมายถึงการพัฒนาตนให้มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความรู้ ความเข้าใจและยอมรับในความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม มีความแวดไวทางวัฒนธรรม และสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรมในสังคมได้อย่างสงบสุข (UNESCO, 1999)

สำหรับประเทศในภูมิภาคอาเซียน การรวมกลุ่มของสมาชิก 10 ประเทศในนาม “ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” (ASEAN Economics Community) ที่มีวิสัยทัศน์ในการสร้างประชาคมที่มีความสามารถในการแข่งขันสูงและมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง (กลุ่มงานนโยบายกรมอาเซียน, 2554) ส่งผลให้มีการประสานความร่วมมือของประเทศสมาชิกในหลายด้าน เกิดการหลั่งไหลของประชากรจากแต่ละประเทศเพื่อการประกอบอาชีพและการศึกษาอย่างเสรี มีการสนับสนุนการลงทุนข้ามพรมแดนและการเคลื่อนย้ายแรงงานภายในกลุ่มประเทศสมาชิก ทำให้บุคคลต่างวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างทั้งภาษา ศาสนา ค่านิยม ความเชื่อ หรือรูปแบบการดำเนินชีวิต ต้องมาทำงานร่วมกันและเรียนรู้ซึ่งกันและกันเพื่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้ ประเทศไทยจึงต้องเสริมศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในประเทศ

ในฐานะของครูผู้สอนภาษา การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ในยุคที่ต้องเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตในสังคมที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมจึงเป็นสิ่งจำเป็น ผู้สอนภาษาจึงต้องพัฒนาผู้เรียนให้สามารถสื่อสารกับบุคคลต่างวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถใช้ภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาสากลในการสื่อสารได้อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์ และสื่อความได้อย่างถูกต้องตามจุดมุ่งหมายของการสื่อสาร อย่างไรก็ตาม ความสามารถในการสื่อสารโดยใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง อาจไม่เพียงพอที่จะทำให้บุคคลมีความเข้าใจผู้ที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างกันได้ ความสามารถทางด้านภาษาศาสตร์เพียงอย่างเดียวไม่ได้เป็นสิ่งที่รับรองผลของความสามารถในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (Widdowson, 1978) การสื่อสารที่ไม่ได้คำนึงถึงบริบททางวัฒนธรรม อาจจะนำมาซึ่งความไม่เข้าใจหรือความขัดแย้งได้ ดังนั้น ในการสื่อสารกับผู้อื่นที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ บุคคลจะต้องมีความเข้าใจและยอมรับในวัฒนธรรมของบุคคลอื่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งได้ให้ความสำคัญกับทักษะทางสังคมและทักษะข้ามวัฒนธรรม (Social and Cross-Cultural

Skills) ที่ตั้งเป้าหมายให้ผู้เรียนภาษามีความเข้าใจในมุมมองของความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม และสามารถใช้ทักษะทางด้านสังคมภาษาศาสตร์ (Sociolinguistic Skills) ที่มีความเหมาะสมในการดำเนินชีวิตในบริบทที่แตกต่างกัน (Partnership for 21st Century Skills, 2009) ผู้เรียนควรที่จะสามารถปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์ โดยมีความเคารพซึ่งกันและกัน สามารถทำงานได้กับกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม มีใจเปิดกว้างกับแนวคิดหรือค่านิยมที่แตกต่าง และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพกับบุคคลที่มีพื้นฐานทางด้านสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน (Pacific Policy Research Center, 2010) ดังนั้น การพัฒนาทรัพยากรบุคคลในยุคปัจจุบันจึงต้องให้ความสำคัญกับความสามารถทางจิตพิสัย ที่ทำให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจและความสนใจในการเรียนรู้วัฒนธรรม เห็นคุณค่าและซาบซึ้งต่อความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม เปิดใจที่จะเรียนรู้และยอมรับความแตกต่าง เพื่อการเป็น “พลโลก” (Global Citizen) ที่อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข การพัฒนาผู้เรียนเพื่อก้าวทันการก้าวไปของโลกจึงไม่ได้มุ่งเน้นแต่การพัฒนาความสามารถในการสื่อสารให้ถูกต้องตามหลักการทางภาษาเท่านั้น แต่ต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีความแวดไวทางวัฒนธรรมควบคู่กันไปด้วย

นักวิชาการหลายท่านได้ให้คำนิยามความแวดไวทางวัฒนธรรมในหลายลักษณะ โดยอธิบายว่าความแวดไวทางวัฒนธรรมเป็นกลุ่มของความรู้ ทัศนคติและทักษะ ที่นำไปสู่การสื่อสารกับบุคคลต่างวัฒนธรรมอย่างเหมาะสม (Foronda, 2008; Orlandi, 1992) การนิยามในลักษณะดังกล่าวทำให้ความแวดไวทางวัฒนธรรมมีความหมายที่ใกล้เคียงกับสมรรถนะทางวัฒนธรรม (Cultural Competence) ในขณะที่นักวิชาการอีกส่วนหนึ่งนำเสนอความหมายของความแวดไวทางวัฒนธรรมในเชิงความสามารถทางด้านอารมณ์ของบุคคล โดยการสื่อสารอารมณ์ทางบวกระหว่างบุคคลต่างวัฒนธรรมที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ ทำความเข้าใจ ซาบซึ้งและเคารพในความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม (Chen & Starosta, 1996, 1997; Fritz, Graf, Hentze, Möllenberg, & Chen, 2005; Lister, 1999) ซึ่งการนำเสนอนิยามที่แตกต่างกันดังกล่าว ทำให้องค์ประกอบของความแวดไวทางวัฒนธรรมแตกต่างกันออกไปตามลักษณะของการตีความและการนำไปใช้ในงานวิจัย

ถึงแม้ว่านักวิชาการจะให้ความหมายของความแวดไวทางวัฒนธรรมในลักษณะที่แตกต่างกัน แต่ความแวดไวทางวัฒนธรรมในงานวิจัยฉบับนี้ได้มุ่งประเด็นการศึกษาไปที่ความสามารถทางจิตพิสัย โดยให้คำจำกัดความความแวดไวทางวัฒนธรรมว่าเป็นการตระหนัก เห็นคุณค่าและยอมรับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมอันนำมาซึ่งการแสดงพฤติกรรมในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ (Bhawuk & Brislin, 1992; Chen & Starosta, 1996, 1997; Chen & Starosta, 2000; Davis & Finney, 2006; Foronda, 2008; Stafford, Bowman, Ewing, Hanna, & Lopez-De Fede, 1997) ความแวดไวทางวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ช่วยให้บุคคลสามารถมีความเข้าใจและซาบซึ้งในความเหมือนและความต่างทางวัฒนธรรมทั้งภายในกลุ่ม ท่ามกลางหรือระหว่างกลุ่ม การแสดงออกซึ่งเกี่ยวข้องกับบุคคลต่างวัฒนธรรมนั้นเป็นเรื่องที่มีความละเอียดอ่อนอย่างยิ่ง ผู้เรียนที่มีความแวดไวทางวัฒนธรรมย่อมแสดงออกต่อผู้อื่นด้วยความเคารพและใส่ใจและให้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ความสำคัญกับวัฒนธรรมของบุคคลอื่น สิ่งนี้ย่อมนำไปสู่สัมพันธภาพที่ดี ในทางตรงกันข้ามหากบุคคลขาดความแวดไวทางวัฒนธรรม ก็มีโอกาสที่จะแสดงพฤติกรรมบางอย่างที่ไม่เหมาะสม มีความโน้มเอียงที่จะปฏิบัติต่อผู้อื่นโดยอคติหรือปิดโอกาสในการเรียนรู้ผู้อื่นโดยไม่รู้ตัว สร้างความอึดอัดและไม่เข้าใจระหว่างกัน และอาจนำไปสู่ความขัดแย้งได้ (Orlandi, 1992)

เมื่อกล่าวถึงประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม บุคคลมักให้ความสนใจไปที่ความแตกต่างทางด้านภาษา ศาสนาหรือเชื้อชาติ แต่ในความเป็นจริงคำว่าวัฒนธรรมมีความหมายครอบคลุมไปถึงกลุ่มของความคิด ความเชื่อ ความรู้สึกและพฤติกรรมการแสดงออกของบุคคลซึ่งเป็นผลมาจากกลุ่มสังคม (Gooderham & Nordhaug, 2001) การพัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นพลโลกที่เข้าใจและซาบซึ้งถึงความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมในระดับนานาประเทศ จึงควรเริ่มต้นจากการสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมในชั้นเรียน ที่ประกอบด้วยผู้เรียนที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมในหลายๆด้าน ในห้องเรียนหนึ่งห้องจึงประกอบขึ้นด้วยผู้เรียนที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ถึงแม้จะใช้ภาษาหรือนับถือศาสนาเดียวกัน แต่ไม่ได้หมายความว่าจะมีความเชื่อและการแสดงออกทางวัฒนธรรมที่เหมือนกันทั้งหมด หากบุคคลมีความเชื่อที่ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ก็มีแนวโน้มที่จะแสดงออกต่อสถานการณ์บางอย่างไม่เหมือนกัน ดังนั้น การพัฒนาให้ผู้เรียนมีสภาวะทางจิตที่ส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจและแสดงออกทางวัฒนธรรมอย่างเหมาะสมจึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นเพื่อการยอมรับและปรับตัวให้เข้ากับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม และปฏิบัติต่อกันด้วยการให้เกียรติและเข้าใจ เมื่อผู้เรียนพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมของตนเองในระดับชั้นเรียน ก็มีแนวโน้มที่จะขยายผลไปสู่ความแวดไวทางวัฒนธรรมในระดับที่ซับซ้อนมากขึ้น การพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนจึงไม่ได้มุ่งเน้นไปที่วัฒนธรรมซีใหญ่ (Big C) ที่มีลักษณะเป็นวัฒนธรรมในเชิงเนื้อหา (Objective Culture) เช่น ประวัติศาสตร์ ดนตรี หรือศิลปะ แต่ได้ให้ความสำคัญไปที่วัฒนธรรมซีเล็ก (Small C) ที่รวมไปถึงขนบธรรมเนียมประเพณี ลักษณะนิสัย ทัศนคติ ค่านิยม และการแสดงออกเชิงพฤติกรรม เป็นต้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียน เป็นสิ่งที่ช่วยสนับสนุนให้การสื่อสารกับบุคคลที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ความแวดไวทางวัฒนธรรมจะช่วยให้ผู้เรียนยอมรับและเข้าใจความเหมือนและความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม มีความมั่นใจ มีความสนใจและเปิดใจในการเรียนรู้วัฒนธรรมอื่น ตลอดจนมีความต้องการในการปรับพฤติกรรมการแสดงออกของตนให้สอดคล้องกับบริบททางด้านวัฒนธรรมมากยิ่งขึ้น เช่นนี้แล้ว จึงจะช่วยให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับสังคมพหุวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นและมีแนวโน้มจะเติบโตขึ้นในปัจจุบัน

ด้วยเหตุนี้ ประชากรภายในประเทศจึงควรได้รับการพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมตั้งแต่ในวัยเรียน โดยเฉพาะในระดับชั้นมัธยมศึกษา อันจะส่งผลดีต่อการวางรากฐานการประกอบอาชีพที่ดีในอนาคต เมื่อพิจารณาจากทฤษฎีพัฒนาการทางปัญญาของ Piaget พบว่า ผู้เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีพัฒนาการอยู่เหนือขั้นปฏิบัติการคิดด้วยนามธรรม (Formal Operational

Stage) สามารถทำความเข้าใจความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม ซึ่งมีลักษณะเป็นนามธรรมได้เป็นอย่างดี (Piaget, 1926) ทั้งนี้ ไม่ว่าผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาจะเลือกแนวทางใดในการประกอบอาชีพก็ตาม ก็ไม่อาจหลีกเลี่ยงการดำรงชีวิตและทำงานร่วมกับบุคคลที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม หากผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียนรู้วัฒนธรรม ใส่ใจต่อความแตกต่างและเปิดใจที่เรียนรู้และยอมรับ ก็มีแนวโน้มที่จะสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้บริบทที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้ อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ในระยะสั้นคือสามารถสื่อสารกับบุคคลต่างวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสม และในระยะยาวคือการพัฒนาตนเป็นทรัพยากรบุคคลที่เป็นที่ต้องการและเหมาะสมกับตลาดงานในอนาคตที่ความสามารถในการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมอย่างมีประสิทธิภาพเป็นที่สิ่งที่มีความจำเป็น

สำหรับประเทศไทย กระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้และยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมของผู้เรียน โดยกำหนดไว้ในคู่มือหลักสูตรอาเซียน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2557) ให้สนับสนุนผู้เรียนให้เห็นคุณค่าและอัตลักษณ์ของความหลากหลาย โดยการสำรวจความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนและมีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมและความเชื่อ ตระหนักและชื่นชมในความเหมือนและความแตกต่างกัน และมีการกำหนดมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับภาษาและวัฒนธรรมในมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม ข้อมูลจากงานวิจัยแสดงให้เห็นว่าผู้เรียน โดยเฉพาะผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษายังควรได้รับการพัฒนาในด้านความสามารถทางด้านวัฒนธรรมในด้านจิตพิสัย ในงานวิจัยของ Vivatananukul (2015) ที่ทำการศึกษาการรับรู้และการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมระหว่างนักเรียนไทยและคนในภูมิภาคอาเซียน แสดงให้เห็นว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในประเทศไทยมีความรู้สึกในทางบวกกับประชาชนในภูมิภาคอาเซียน อย่างไรก็ตาม พบว่านักเรียนมีความรู้สึกในทางลบกับประชาชนในประเทศเพื่อนบ้านมากกว่าประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคอาเซียน ยกเว้นประเทศมาเลเซีย โดยอาจมีสาเหตุมาจากอิทธิพลของสื่อที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการแสดงออกทั้งในทางบวกและทางลบ การรับรู้ที่เกิดขึ้นย่อมส่งผลต่อความลำเอียงหรือมีอคติของบุคคล ทำให้ผู้เรียนขาดความแวดไวทางวัฒนธรรมและอาจจะแสดงออกต่อบุคคลต่างวัฒนธรรมอย่างไม่เหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ นัยฮาจิต อบเหลือง (2555) ที่ศึกษาความฉลาดทางวัฒนธรรมของผู้เรียนในประเทศไทยและนักเรียนกัมพูชา พบว่าคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบทางด้านอภิปัญญาและปัญญาอยู่ในระดับปานกลางและคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบด้านแรงจูงใจและด้านพฤติกรรมอยู่ในระดับต่ำ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ความฉลาดทางวัฒนธรรมของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาโดยเฉพาะในด้านแรงจูงใจและพฤติกรรมยังอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจซึ่งอาจส่งผลต่อการทำงานร่วมกับบุคคลต่างวัฒนธรรมในอนาคต ด้วยเหตุนี้ องค์ประกอบทางวัฒนธรรมทั้งทางด้านจิตใจและพฤติกรรมเป็นสิ่งที่ควรได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะองค์ประกอบทางด้านจิตพิสัยที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ความรู้สึก เป็นสิ่งที่ควรได้รับการพัฒนาและปลูกฝังเป็นอันดับแรก การพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนจึงมีความสำคัญ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

เนื่องจากบุคคลที่มีความแวดไวทางวัฒนธรรม ย่อมมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมทางวัฒนธรรมที่เหมาะสมต่อไป (Bennett, Bennett, Gaskins, & Roberts, 2001; Chen & Starosta, 2000)

เมื่อพิจารณาถึงแนวทางในการพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนในบริบทของการเรียนการสอนในประเทศไทย ความรู้เรื่องของวัฒนธรรมได้รับการบรรจุในกลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รายวิชาหน้าที่พลเมือง และในรายวิชาของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม เนื้อหาส่วนใหญ่เป็นการให้ความรู้ทางด้านเนื้อหาแก่ผู้เรียนเป็นหลัก และยังขาดรูปแบบการสอนที่ช่วยพัฒนาแรงจูงใจและความสามารถทางจิตพิสัยให้กับผู้เรียน เช่น ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศในประเทศไทยภายใต้ข้อกำหนดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ได้กำหนดสาระสำคัญไปที่ภาษาเพื่อการสื่อสาร ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนใช้ภาษาในการแลกเปลี่ยนข้อมูล แสดงความรู้สึกและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอย่างเหมาะสม ภาษาและวัฒนธรรม เน้นการพิจารณาความเหมือนและความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาและวัฒนธรรมไทย ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระฯอื่น ๆ และภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลกที่เน้นการใช้ภาษาในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในห้องเรียน ชุมชนและสังคมโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) เมื่อพิจารณาจากเนื้อหาสาระในข้างต้นจะเห็นได้ว่า หลักสูตรได้ให้ความสำคัญไปที่ภาษาและวัฒนธรรม อย่างไรก็ตาม การจัดการเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมในประเทศยังคงเน้นไปที่การให้ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาทางด้านวัฒนธรรมเท่านั้น แต่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาแรงจูงใจ ความใส่ใจและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรม การเปิดใจที่จะนำไปสู่การแสดงออกทางพฤติกรรมที่เหมาะสมเท่าที่ควร การพัฒนารูปแบบการสอนที่ช่วยพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนจึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็น อันจะส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญและคุณค่าของการเรียนรู้และซาบซึ้งกับความเหมือนและความแตกต่างทางด้านภาษาและวัฒนธรรม และสามารถใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสมตามบริบททางวัฒนธรรม สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

เนื่องจากบริบทของการวิจัยครั้งนี้ คือการพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ ดังนั้น แนวคิดหรือทฤษฎีแรกที่นำมาพิจารณาในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมคือ ทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคม (Sociolinguistic Theory) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและสังคม ภาษาศาสตร์สังคมเป็นศาสตร์ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและปัจจัยทางด้านสังคม (Hudson, 1996; Wardhaugh, 2010) โดยทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมที่นำมาใช้เป็นหลักในการพัฒนาหลักสูตรครั้งนี้คือ ทฤษฎีของ Vygotsky (1978) Canale and Swain (1980, 1981) Savignon (1983) และ Saville-Troike (2006) ซึ่งมีสาระสำคัญว่า ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารทางสังคมและวัฒนธรรม บุคคลพัฒนาการเรียนรู้ภาษาผ่านการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม หลักการของทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมเสนอว่า พัฒนาการทางด้านภาษาของมนุษย์ได้รับอิทธิพลมาจากสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม การ

เรียนรู้ภาษาที่ดีควรเรียนรู้ไปพร้อมกับปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและวัฒนธรรม และหากผู้เรียนได้เรียนรู้จากบริบททางสังคมและวัฒนธรรม จะทำให้ผู้เรียนทำความเข้าใจหน้าที่ของภาษาในการสื่อสารได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ การเรียนรู้ภาษาที่ดีต้องมุ่งเน้นไปที่ภาษาที่ใช้จริงในชีวิตประจำวันและเป็นสถานการณ์ที่มีความเชื่อมโยงกับชีวิตจริงของผู้เรียน

เนื่องด้วยความเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านกระบวนทัศน์และวิธีการในการสอนภาษา ทำให้การสอนภาษาในลักษณะของคำศัพท์และไวยากรณ์เพียงอย่างเดียว ไม่เพียงพอกับการใช้ภาษาในการดำรงชีวิตประจำวัน ดังที่ Kramsch (2014) เสนอว่า การสอนภาษาที่ขาดการพัฒนาผู้เรียนในด้านภาษาศาสตร์สังคมส่งผลให้ผู้เรียนไม่สามารถสื่อสารได้อย่างเหมาะสมในสถานการณ์จริง การจัดการเรียนการสอนของครูยังมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาความสามารถในการเรียน และเน้นการสอนตามหลักสูตรเพื่อการสอบเป็นหลัก อย่างไรก็ตามการจัดการเรียนการสอนภาษาที่ตอบสนองความหลากหลายทางด้านสังคมและวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน จำเป็นที่จะต้องพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ภาษาในลักษณะของกระบวนการแบบองค์รวม (Holistic Process) ที่ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ทั้งทางด้านไวยากรณ์ควบคู่ไปกับการเรียนรู้ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับภาษาศาสตร์สังคมที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำความเข้าใจหน้าที่ของการใช้ภาษาในบริบทที่เผชิญในชีวิตจริง

จากแนวคิดการจัดการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมข้างต้น ผู้สอนจะต้องมีกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้การใช้ภาษาที่มีความเหมาะสมทางด้านไวยากรณ์ควบคู่ไปกับการปลูกฝังความเหมาะสมทางด้านสังคมวัฒนธรรม โดยการเลือกใช้แนวทางที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเรียนรู้จากกิจกรรมที่ส่งเสริมประสบการณ์และทักษะการปฏิบัติเพื่อพัฒนาความสามารถในการสื่อสาร และต้องเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการสะท้อนคิดเพื่อให้ผู้เรียนพิจารณาความเหมาะสมของการแสดงออกทางความรู้สึกต่อผู้ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่มีความเหมาะสมตามแนวคิดนี้คือ แนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

การเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) เป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการเรียนรู้ผ่านการสะท้อนคิดจากประสบการณ์ Kolb and Kolb (2008) เสนอว่า การจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถทางด้านอภิปัญญา ช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถในการประยุกต์ทักษะและความรู้ที่จำเป็นเพื่อใช้ในสถานการณ์จริง การจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่มีประสิทธิภาพสูงคือการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในต่างประเทศ (MacNab, 2006) อย่างไรก็ตาม ในประเทศไทยพบว่ามีผู้เรียนเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ได้รับโอกาสในการเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนไปยังประเทศต่าง ๆ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ตลอดจนไม่มีแหล่งการเรียนรู้ภายในประเทศที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วัฒนธรรมของชาติอื่น ๆ ในสภาพจริง โอกาสและความจำเป็นในการสื่อสารกับชาวต่างประเทศมีน้อย (พนม เหลือสืบชาติ, 2554) ผู้สอนส่วนใหญ่จะใช้การอธิบายหรือสอดแทรกข้อมูลในบทเรียน เมื่อปรากฏสำนวนที่เกี่ยวกับมโนทัศน์ทางวัฒนธรรม หรือจัดให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ทางวัฒนธรรมเพิ่มเติม อย่างไรก็ตามการ

สอนในรูปแบบนี้ไม่สามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพเพราะผู้เรียนสามารถสัมผัสวัฒนธรรมแต่เพียงผิวเผินเท่านั้นและเน้นไปที่วัฒนธรรมของเจ้าของภาษาเป็นหลัก (บริบูรณ์, 2555) ด้วยข้อจำกัดทางดังกล่าว ทำให้การจัดการศึกษาที่เน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เป็นประสบการณ์จริงมีความเป็นไปได้น้อยในบริบทประเทศไทย การเรียนรู้จากประสบการณ์จึงต้องดำเนินการในรูปแบบอื่นเพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสได้พัฒนาความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษอย่างมีความแวดไวทางวัฒนธรรม การจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทยจึงต้องอาศัยรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์ของผู้เรียนภายใต้ข้อจำกัดเกี่ยวกับโอกาสในการมีปฏิสัมพันธ์โดยตรง อย่างไรก็ตาม ผู้สอนสามารถพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ที่สามารถนำมาใช้ในชั้นเรียนภาษาเพื่อพัฒนาทักษะในการสื่อสารให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดบทพื้นฐานของการยอมรับ เข้าใจและมีความพยายามที่จะใช้กลวิธีในการสื่อสารกับบุคคลต่างวัฒนธรรมอย่างเหมาะสมได้เช่นกัน

การพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนในรายวิชาภาษาต่างประเทศนับว่าเป็นแนวทางที่มีความเหมาะสม เนื่องจากเป็นสิ่งที่จะช่วยสร้างความรู้สึกในทางบวก และส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถทำงานและดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันได้อย่างเคารพและให้เกียรติซึ่งกันและกัน การนำแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนควบคู่กับทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมจึงเป็นแนวทางที่ส่งเสริมให้เกิดเป้าหมายที่ต้องการ โดยทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมเป็นแนวทางในการอธิบายความสัมพันธ์ของการเรียนรู้ภาษาในบริบททางสังคมและวัฒนธรรม ที่จะช่วยพัฒนาผู้เรียนสามารถเข้าใจแนวทางการใช้ภาษาที่เหมาะสมกับบริบทที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม โดยใช้การเข้าร่วมกิจกรรมตามแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถทั้งทางด้านภาษาศาสตร์และความแวดไวทางวัฒนธรรมควบคู่กันไป

อนึ่ง การสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมให้เกิดขึ้นในผู้เรียนนั้น จะต้องใช้ระยะเวลาในการพัฒนา ดังที่ W. B. Gudykunst (1979) เสนอว่า การเรียนรู้ผ่านโปรแกรมระยะสั้นไม่สามารถทำให้บุคคลเปลี่ยนแปลงทัศนคติซึ่งเป็นองค์ประกอบทางจิตพิสัยได้ ประสบการณ์ระยะสั้นไม่เพียงพอที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางจิตวิทยา สอดคล้องกับแนวคิดของ Leong and Ward (2000) ที่กล่าวว่าผู้เรียนที่ได้รับประสบการณ์ทางวัฒนธรรมในระยะเวลาที่ยาวนานกว่า จะมีโอกาสในการพัฒนาความสามารถในการจัดการกับสิ่งแวดล้อมใหม่ได้ดีกว่า ดังนั้น การเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนจึงต้องใช้ระยะเวลาและทำอย่างต่อเนื่องผ่านรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่สนับสนุนให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรม และได้ฝึกฝนกระบวนการสะท้อนคิด จนสามารถพัฒนาความสามารถทางจิตพิสัยที่จะนำไปสู่การแสดงออกทางวัฒนธรรมอย่างเหมาะสมที่เป็นผลมาจากความรู้สึกของผู้เรียนโดยแท้จริง ทั้งนี้ระยะเวลา 1 ภาคการศึกษานับเป็นระยะเวลาที่มีความต่อเนื่องและยาวนานเพียงพอที่จะพัฒนาความสามารถทางจิตพิสัยของผู้เรียนได้ ดังที่ Bennett et al. (2001) เสนอว่า การแสดงออกทางวัฒนธรรมไม่ควรเกิดจากการแสดงออกตามรายการสิ่งที่ควรทำหรือไม่ควรทำ อันเกิดจากปัจจัยภายนอก แต่ควรเป็นสิ่งที่เกิดจากการตอบสนองตามธรรมชาติในบริบททางวัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมควรเกิดจาก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ความรู้สึกว่าสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ซึ่งบุคคลที่มีความแวดไวทางวัฒนธรรมจะมีความสามารถในการตอบสนองความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสมและเป็นธรรมชาติ

ด้วยเหตุผลสนับสนุนในเชิงทฤษฎีข้างต้น ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา โดยดำเนินการทดลองกับผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม เป็นแหล่งรวมของชาวต่างชาติ ต่างศาสนาและวัฒนธรรมทั้งที่เข้ามาประกอบอาชีพและเข้ามาเพื่อการท่องเที่ยว ทั้งนี้จากสถิติของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีสูงถึงประมาณหกล้านเจ็ดแสนคน ซึ่งโดยส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวจากญี่ปุ่น จีนและฝรั่งเศสตามลำดับ (สำนักงานจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, 2558) นอกเหนือจากการเข้ามาของนักท่องเที่ยวแล้วในจังหวัดพระนครศรีอยุธยายังเป็นจุดรวมของคนต่างศาสนาทั้งศาสนาพุทธ อิสลามและคริสต์ซึ่งสังเกตได้จากศาสนสถานมากมายทั้งวัด โบสถ์และมัสยิดที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญภายในจังหวัด ด้วยเหตุนี้พื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาจึงมีความเหมาะสมในการนำรูปแบบการเรียนการสอนภาษามาใช้ในการพัฒนาผู้เรียนในพื้นที่ให้มีความแวดไวทางวัฒนธรรม

ด้วยเหตุผลในข้างต้น ผู้วิจัยจึงตั้งวัตถุประสงค์ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา โดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ที่ต้องอาศัยการฝึกฝนการใช้ภาษาให้สอดคล้องตามบริบทควบคู่ไปกับการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความแวดไวในการแสดงพฤติกรรมทางวัฒนธรรมที่เหมาะสม เพื่อเป็นการสนับสนุนแนวทางในการสร้างทรัพยากรบุคคลที่มีความสามารถทางด้านภาษาอังกฤษและความสามารถทางวัฒนธรรม สอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียนแห่งศตวรรษที่ 21 และเป็นการเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนก้าวไปสู่การเป็นพลโลกที่มีความสามารถทั้งทางด้านการใช้ภาษาในการสื่อสารและมีความสามารถในการดำรงอยู่ท่ามกลางความหลากหลายได้อย่างเหมาะสมและเป็นสุข

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

คำถามการวิจัย

1. รูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษามีลักษณะและขั้นตอนอย่างไร

2. รูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ช่วยเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาได้หรือไม่อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา

2. เพื่อศึกษาคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา

2.1.1 เปรียบเทียบความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียนที่เรียนจากรูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา ก่อนและหลังเรียน

2.1.2 เปรียบเทียบความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียนที่เรียนจากรูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษากับเกณฑ์ร้อยละ 70

2.1.3 ศึกษาพัฒนาการของความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียนที่เรียนตามรูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา

สมมุติฐานการวิจัย

ความแวดไวทางวัฒนธรรมเป็นการให้ความสนใจและให้ความสำคัญกับความเหมือนและความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม โดยไม่ตัดสินคุณค่าของวัฒนธรรม ซึ่งนำไปสู่การแสดงพฤติกรรมในการสื่อสารกับบุคคลที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ การพัฒนาผู้เรียนให้มีความแวดไวทางวัฒนธรรม ต้องอาศัยแนวคิดหรือทฤษฎีที่ช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งทางด้านภาษาและวัฒนธรรมควบคู่กันไป และแนวคิดและทฤษฎีดังกล่าวจะต้องมีกระบวนการที่ปลูกฝังให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถทางด้านอารมณ์ ความรู้สึกได้เป็นอย่างดี

ทฤษฎีแรกที่ได้รับการพิจารณานำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับผู้เรียน คือ ทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคม (Sociolinguistic Theory) เนื่องจากทฤษฎีดังกล่าวมีความเหมาะสมในการนำมาใช้ในการพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนโดยเฉพาะในบริบทของการเรียนการสอนภาษา โดยทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมที่นำมาใช้เป็นหลักในการพัฒนาหลักสูตรครั้งนี้คือ ทฤษฎีของ Vygotsky (1978) Canale and Swain (1980, 1981) Savignon (1983) และ Saville-Troike (2006) ที่มีสาระสำคัญคือ ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารทางสังคมและวัฒนธรรม บุคคลพัฒนาการเรียนรู้ภาษาผ่านการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ภาษาและวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้น การทำความเข้าใจภาษาไม่เพียงแต่ต้องใช้ความรู้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ที่เกี่ยวข้องกับคำศัพท์ ไวยากรณ์หรือการออกเสียงอย่างถูกต้องเท่านั้น แต่ต้องพิจารณาถึงลักษณะของวัฒนธรรมที่ปรากฏในภาษาอีกด้วย

การนำวัฒนธรรมเข้ามาบูรณาการในชั้นเรียนภาษาสามารถพัฒนาผู้เรียนให้ความสนใจ ใส่ใจและเปิดใจในปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น ช่วยให้ผู้เรียนลดการตัดสินผู้อื่นตามสามัญทัศน์ของตนเอง และช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจและมีความสนใจในการเรียนรู้ภาษาเนื่องจากมีความเชื่อมโยงกับตนเองมากยิ่งขึ้น (Fenner, 2008) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนภาษาที่ให้ความสำคัญกับวัฒนธรรม แสดงให้เห็นว่า การเรียนรู้ภาษาควรเกิดขึ้นควบคู่กับการเรียนรู้วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมที่มีความเสมือนจริงจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและมีความสนใจในการเรียนรู้วัฒนธรรมมากยิ่งขึ้น การพัฒนารูปแบบการสอนต้องให้ความสนใจกับปัจจัยทางด้านอารมณ์ของผู้เรียนเป็นหลัก การสอนภาษาแบบเน้นสถานการณ์สามารถช่วยให้ผู้เรียนจะตระหนักถึงหน้าที่ของการสื่อสารทางสังคมเมื่อได้ฝึกฝนการสื่อสารในสถานการณ์จริง ใช้สื่อที่ดึงดูดความสนใจของผู้เรียน เน้นการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างวัฒนธรรมเพื่อให้ผู้เรียนตระหนักถึงความเหมือนและความต่างทางด้านวัฒนธรรม สนับสนุนการเรียนที่ไม่ตัดสินผู้อื่น และสนับสนุนให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมซึ่งไม่ได้จำกัดอยู่ในชั้นเรียน (Herawati, 2014; Lopez, 2015; Tat, 2012; Zhang & Wang, 2016)

จากข้อสรุปเกี่ยวกับทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมในข้างต้น ที่มุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนภาษาผ่านสถานการณ์ที่มีความสมจริงและมีความเชื่อมโยงกับสังคมและวัฒนธรรมของผู้เรียน และเน้นการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลเพื่อให้มีความเข้าใจและซาบซึ้งในความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม จึงเป็นที่มาของการนำแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์มาใช้ในการพัฒนารูปแบบการสอน ทั้งนี้เพราะแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เป็นแนวคิดที่เน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์ที่มีความหมาย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติและมีส่วนร่วมในสถานการณ์ ได้ฝึกฝนการคิดใคร่ครวญจากประสบการณ์ จนได้ข้อสรุปเป็นหลักการ เพื่อนำไปทดลองใช้ต่อไป ซึ่งการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จะทำให้ผู้เรียนรู้สึกถึงความเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่และช่วยปรับมุมมองและความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อตนเองและผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาผู้เรียนองค์รวมทั้งในด้านของกระบวนการคิด ความรู้สึก การรับรู้และการแสดงออก และยังให้ความสำคัญกับการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสิ่งแวดล้อม (Kolb, 1981, 1984) อีกทั้งการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตามแนวคิดของ Kolb ยังมีลักษณะเป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ใหม่ ปรับเปลี่ยนความคิดและมุมมองของตนเอง และเป็นการบูรณาการความรู้เดิมกับสิ่งที่ได้เรียนรู้ใหม่ตลอดเวลา ด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่มีลักษณะเป็นพลวัตรนี้ มีลักษณะที่เหมาะสมในการสร้างความเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนทั้งทางด้านความคิด แรงจูงใจและการแสดงออก

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์พบว่า การเรียนรู้จากประสบการณ์สามารถพัฒนาความสามารถทางวัฒนธรรมของผู้เรียนในองค์รวมได้ เนื่องจากผู้เรียนมี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

โอกาสในการมีประสบการณ์ตรงในการมีปฏิสัมพันธ์กับวัฒนธรรมอื่นที่นอกเหนือจากวัฒนธรรมของตนเอง (Earley & Ang, 2003) และยังเป็นการบูรณาการองค์ประกอบทั้งทางด้านทฤษฎีมาสัมพันธ์กับการปฏิบัติ ผ่านกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ของตนเองและประสบการณ์ของผู้อื่น (Kohonen, 2001) การเรียนรู้จากประสบการณ์ในลักษณะดังกล่าวจะช่วยให้บุคคลมีความไวและมีความใส่ใจในการสังเกตและตรวจจับสัญญาณทางวัฒนธรรมที่ผู้อื่นส่งมามากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยหลายฉบับที่ใช้แนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์มาใช้ในการพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมและความสามารถทางวัฒนธรรม (Crossman, 2011; Houghton, 2010; Sachdev, 1997; Sakurauchi, 2014)

จากข้อมูลงานวิจัยที่สนับสนุนการใช้แนวคิดการเรียนรู้ประสบการณ์ในการพัฒนาความสามารถทางวัฒนธรรม ทำให้มีความน่าสนใจในการผสานแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์กับทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมที่เน้นการจัดการเรียนการสอนภาษาที่มีความเชื่อมโยงกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรม โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบกการณ์มาบูรณาการร่วมกับทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคม ซึ่งผลจากการศึกษาแสดงให้เห็นว่าทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์มีสนับสนุนซึ่งกันและกัน ดังนั้น จึงมีความเป็นไปได้ว่า ทฤษฎีและแนวคิดทั้งสองด้านจะสามารถพัฒนาไปเป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในการพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมให้เกิดประสิทธิผลได้

ด้วยเหตุนี้ การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จึงมีความเป็นไปได้ในการเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรม ช่วยพัฒนาให้บุคคลมีความใส่ใจ ในความเหมือนและความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม เปิดใจในการเรียนรู้และยอมรับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม อันจะนำไปสู่การแสดงออกที่เหมาะสมกับบุคคลที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมต่อไป

จากการศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงตั้งสมมุติฐาน ดังนี้

1. นักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ผ่านการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์มีความแวดไวทางวัฒนธรรมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

อนึ่ง เมื่อพิจารณาถึงเกณฑ์การให้คะแนนความแวดไวทางวัฒนธรรมโดยใช้เครื่องมือ Intercultural Sensitivity Scale (ISS) ของ Chen and Starosta (2000) พบว่า เกณฑ์การให้คะแนนแบ่งเป็นระดับ 1-5 ได้แก่ 1 Strongly Disagree (ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง) 2 Disagree (ไม่เห็นด้วย) 3 Somewhat agree (เห็นด้วยบางส่วน) 4 Agree (เห็นด้วย) และ 5 Strongly Agree (เห็นด้วยอย่างยิ่ง) โดยที่ Chen and Starosta (2000) เสนอว่า คะแนนการวัดที่สูงแสดงให้เห็นว่าบุคคลนั้นมีความแวดไวทางวัฒนธรรมในระดับสูง ทั้งนี้ ผู้เรียนจะต้องมีคะแนนในระดับ 3.5 ขึ้นไปหรือร้อยละ 70 จึงจะอยู่ในระดับสูง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

2. นักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ผ่านการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์มีความแวดไวทางวัฒนธรรมหลังเรียนมากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 70 เมื่อเทียบกับเกณฑ์

ความแวดไวทางวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่พัฒนาได้ การสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมให้เกิดขึ้นในผู้เรียนนั้น จะต้องใช้ระยะเวลาในการพัฒนา ดังที่ Gudykunst (1979) เสนอว่า การเรียนรู้ผ่านโปรแกรมระยะสั้นไม่สามารถทำให้บุคคลเปลี่ยนแปลงทัศนคติซึ่งเป็นองค์ประกอบทางจิตพิสัยได้ ประสบการณ์ระยะสั้นไม่เพียงพอที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางจิตวิทยา สอดคล้องกับแนวคิดของ Leong and Ward (2000) ที่กล่าวว่าผู้เรียนที่ได้รับประสบการณ์ทางวัฒนธรรมในระยะเวลาที่ยาวนานกว่า จะมีโอกาสในการพัฒนาความสามารถในการจัดการกับสิ่งแวดล้อมใหม่ได้ดีกว่า ดังนั้นการศึกษาพัฒนาการของความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนจึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็น เพื่อให้มั่นใจว่าความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนเกิดขึ้นจากรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงตั้งสมมุติฐาน ดังนี้

3. นักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ผ่านการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์มีพัฒนาการของความแวดไวทางวัฒนธรรมก่อน ระหว่างและหลังการทดลอง

ขอบเขตการวิจัย

1. ตัวแปรที่ใช้ศึกษาคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา ได้แก่

1.1 **ตัวแปรจัดกระทำ** (Manipulated Variable) คือ รูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา

1.2 **ตัวแปรตาม** (Dependent Variable) คือ ความแวดไวทางวัฒนธรรม

2. รายวิชาที่ใช้ในการทดลองเพื่อศึกษาคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาคือวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ซึ่งเป็นรายวิชาเลือกที่มีเป้าหมายให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้อย่างเหมาะสมตามบริบท เน้นทักษะการฟังและพูดเป็นหลัก โดยเนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้ทั้งหมด 3 หน่วย ได้แก่ หน่วยที่ 1 Explore the world หน่วยที่ 2 Share your views และหน่วยที่ 3 Create your own แต่ละหน่วยมี 5 บทย่อย

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยใช้เวลาจำนวน 16 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบต่อเนื่องกัน คาบละ 50 นาที รวม 32 คาบ โดยในสัปดาห์ที่ 1 เป็น Introduction to the course และสัปดาห์ที่ 2-16 เป็นการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น รวมการสอนทั้งสิ้น 15 วงจร (Loop)

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ความแวดไวทางวัฒนธรรม คือ การแสดงความสนใจและให้ความสำคัญกับความเหมือนและความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม โดยไม่ตัดสินคุณค่าของวัฒนธรรมนั้น อันจะนำไปสู่การแสดงพฤติกรรมในการสื่อสารกับบุคคลที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม ทั้งทางด้านแนวคิด ความเชื่อ ค่านิยม และการแสดงออกทางพฤติกรรมอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยองค์ประกอบ ดังนี้

1. **ความใส่ใจทางวัฒนธรรม (Cultural attentiveness)** หมายถึง การแสดงความสนใจต่อการแสดงออกของบุคคลที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม เพื่อรับรู้และทำความเข้าใจในสิ่งที่บุคคลต่างวัฒนธรรมแสดงออก โดยการสังเกตและระบุพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรม และสามารถอธิบายความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นได้

2. **การเปิดใจเกี่ยวกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม (Cultural open-mindedness)** หมายถึง การรับฟัง เรียนรู้ และให้คำอธิบายเกี่ยวกับวัฒนธรรมอื่นที่แตกต่างจากตนเองด้วยใจเปิดกว้าง โดยไม่ตัดสินว่าวัฒนธรรมนั้นว่าถูกหรือผิด ในขณะที่สามารถให้คำอธิบายเกี่ยวกับวัฒนธรรมของตนเองได้อย่างเหมาะสม

3. **การแสดงออกให้เหมาะสมกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม (Expressing appropriate behaviors to cultural differences' contexts)** หมายถึง การควบคุมการแสดงออกของตนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมด้วยความเต็มใจ และสามารถวางแผนและเลือกใช้กลวิธีในการสื่อสารกับบุคคลที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมอย่างเหมาะสม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ความแวดไวทางวัฒนธรรมในงานวิจัยนี้ สามารถวัดได้จากแบบสอบถามความแวดไวทางวัฒนธรรม แบบวัดความแวดไวทางวัฒนธรรม และแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้

ทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคม คือ ทฤษฎีที่เสนอว่าภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารทางสังคมและวัฒนธรรม บุคคลพัฒนาการเรียนรู้ภาษาผ่านการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การเรียนรู้ภาษามีความสัมพันธ์กับสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งสังคมและวัฒนธรรมของบุคคลส่งผลต่อการใช้ภาษาของบุคคลนั้น การเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กัน การเรียนรู้ภาษาที่ดีจึงควรเรียนรู้จากบริบททางสังคมและวัฒนธรรม เน้นการปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น และใช้สื่อการเรียนรู้ทางภาษาที่สัมพันธ์กับบริบทจริง

แนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ คือ แนวคิดที่เน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการปฏิบัติ โดยใช้ประสบการณ์เป็นสิ่งที่เชื่อมต่อความรู้กับการปฏิบัติ และเป็นการเรียนรู้แบบองค์รวม ที่บูรณาการทั้งอารมณ์และพฤติกรรมเข้ากับความรู้ โดยที่ผู้เรียนจะเรียนรู้และจดจำได้ดีเมื่อผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม และได้รับการจัดประสบการณ์ที่มีความหมายกับตนเอง และได้สะท้อนคิดเกี่ยวกับประสบการณ์นั้น จนได้หลักการที่นำไปใช้ต่อไป

รูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา หมายถึงแบบแผนและขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ภาษาจากการได้รับประสบการณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมที่ส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลในบริบทและสถานการณ์ที่มีความหลากหลายในสภาพบริบทจริงหรือเสมือนจริงที่ใกล้เคียงกับชีวิตประจำวันของผู้เรียน มีโอกาสแลกเปลี่ยนมุมมองทางภาษาและวัฒนธรรม หลังจากการได้รับประสบการณ์ผ่านกระบวนการสะท้อนคิดที่ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในความแตกต่างทางด้านทัศนคติและการแสดงออกของผู้อื่นมากยิ่งขึ้น อันจะทำผู้เรียนเห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียนรู้ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม ประกอบด้วยขั้นตอนในการสอนทั้งหมด 5 ขั้นตอน คือ

1) **ขั้นที่ 1 สร้างความเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิม (Re-experience)** เป็นขั้นผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของเนื้อหาและทักษะทางภาษาที่เรียนรู้กับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน

2) **ขั้นที่ 2 เสนอประสบการณ์ใหม่ (React)** เป็นขั้นที่ผู้เรียนใช้ภาษาในการปฏิสัมพันธ์ในสถานการณ์ที่มีความเชื่อมโยงกับประสบการณ์ในขั้นที่ 1 โดยผู้สอนจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในสถานการณ์ที่ต้องใช้ภาษาในการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนนักเรียนหรือบุคคลอื่นตามหัวข้อที่กำหนดให้

3) **ขั้นที่ 3 สะท้อนคิดจากประสบการณ์ (Reflect)** เป็นขั้นที่ผู้เรียนสะท้อนความคิดจากประสบการณ์ที่ได้รับจากการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เกี่ยวกับการแสดงออกของตนและบุคคลอื่นเกี่ยวกับประสบการณ์ทางภาษาที่ได้รับ

4) **ขั้นที่ 4 เสริมหลักการ (Refine)** เป็นขั้นที่ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันสรุปแนวทางการใช้ภาษาและการแสดงออกที่เหมาะสมตามสถานการณ์

5) **ขั้นที่ 5 เปลี่ยนผ่านสู่สถานการณ์ใหม่ (Refer)** เป็นขั้นที่ผู้เรียนถ่ายโยงหลักการที่สรุปได้ไปสู่สถานการณ์ใหม่ และเสริมแรงเพื่อให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในตนเองในการปฏิสัมพันธ์ในสถานการณ์อื่น ๆ ในชีวิตประจำวัน

นักเรียนมัธยมศึกษา คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนเอกชน สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ศึกษาอยู่ในประเทศไทย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ผลการวิจัยเป็นข้อมูลหรือแนวทางให้ครูผู้สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาหรือในระดับอื่น ๆ พัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียน

2. กระตุ้นและส่งเสริมให้ครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญการพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนในชั้นเรียนภาษาต่างประเทศ และในรายวิชาอื่น ๆ

3. กระตุ้นความสนใจเพื่อให้มีการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสามารถทางด้านวัฒนธรรมของผู้เรียนด้านอื่น ๆ มากยิ่งขึ้น

4. ส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นความสำคัญของการเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียนในสถานศึกษามากยิ่งขึ้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษา เอกสาร แนวคิด หลักการ ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ความแวดไวทางวัฒนธรรม

1.1 ความหมายของวัฒนธรรม

1.2 ความหมายและองค์ประกอบของความแวดไวทางวัฒนธรรม

1.3 ความสำคัญของความแวดไวทางวัฒนธรรม

1.4 แนวทางการพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรม

1.5 การวัดและประเมินความแวดไวทางวัฒนธรรม

2. ทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคม

2.1 ความหมายและความเป็นมาของทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคม

2.2 ทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมกับการเรียนการสอนภาษา

2.3 หลักการของทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคม

2.4 ประโยชน์ของการสอนตามแนวภาษาศาสตร์สังคม

2.5 การพัฒนาความสามารถทางวัฒนธรรมตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคม

3. แนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์

3.1 ความเป็นมาและความหมายของการเรียนรู้จากประสบการณ์

3.2 หลักการของการเรียนรู้จากประสบการณ์

3.3 กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์

3.4 บทบาทของครูผู้สอนและผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์

3.5 ความสัมพันธ์ของการเรียนรู้จากประสบการณ์และการสอนวัฒนธรรม

4. แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการสอน

4.1 ความหมายของรูปแบบการสอน

4.2 องค์ประกอบของรูปแบบการสอน

4.3 การพัฒนารูปแบบการสอน

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

รายละเอียดของแต่ละหัวข้อมีดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

1. ความแวดไวทางวัฒนธรรม

ในส่วนแรกผู้วิจัยได้นำเสนอความหมายของวัฒนธรรมเพื่อเป็นพื้นฐานความรู้ไปสู่การให้คำนิยามและระบุองค์ประกอบของความแวดไวทางวัฒนธรรม จากนั้นจึงนำเสนอความสำคัญของการพัฒนา แนวคิดในการพัฒนาและนำเสนอแนวทางในการวัดและประเมินความแวดไวทางวัฒนธรรม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ความหมายของวัฒนธรรม

ก่อนจะกล่าวถึงความแวดไวทางวัฒนธรรม ผู้วิจัยขออธิบายความหมายของคำว่าวัฒนธรรมเพื่อความเข้าใจในเบื้องต้น เนื่องจากคำว่าวัฒนธรรมเป็นคำที่มีความหมายซับซ้อนและตีความแตกต่างกันไปตามสาขาที่ศึกษา ทั้งนี้ มีผู้ให้คำจำกัดความไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

ความหมายของวัฒนธรรมที่มีผู้นำมาใช้กันอย่างแพร่หลายคือของ Hofstede (2001, p. 9) ที่ให้ความหมายของวัฒนธรรมว่า “เป็นโปรแกรมทางจิตที่แยกแยะสมาชิกของกลุ่มหรือประเภทของบุคคลออกจากกลุ่มอื่น ๆ” โดยวัฒนธรรมมีทั้งสิ้น 3 ระดับได้แก่ 1) สิ่งที่เป็นรูปธรรมและพฤติกรรม (Artifacts and behaviors) ซึ่งสามารถสังเกตเห็นได้ ยกตัวอย่างเช่น การแสดงออกทางด้านประเพณี วัฒนธรรม การแต่งกาย การสื่อสารโดยใช้ภาษาถิ่น 2) ความเชื่อและค่านิยม (Beliefs and values) หมายถึง ความเชื่อที่ว่าบุคคลควรจะประพฤติปฏิบัติเช่นใด เช่น ความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์ในบางวัฒนธรรม โดยที่วัฒนธรรมในลักษณะนี้สามารถค้นพบได้จากการสัมภาษณ์หรือการสำรวจ และ 3) ความเชื่อพื้นฐาน (Assumption) เป็นสิ่งที่บุคคลไม่สามารถบอกได้หรือไม่รู้ตัว ซึ่งวัฒนธรรมประเภทนี้ต้องอาศัยการอ้างอิงหรือการตีความจากพฤติกรรม

Bodley (1976) ได้ให้ความหมายของวัฒนธรรมว่า “เป็นสิ่งที่คนคิด เป็นสิ่งที่คนทำและเป็นสิ่งที่คนสร้างขึ้น วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ถูกแบ่งปัน เป็นปรากฏการณ์ทางสังคม วัฒนธรรมเกิดจากการเรียนรู้ ไม่ได้เป็นมรดกทางชีวภาพและมีความเกี่ยวพันกับการให้ความหมายของสัญลักษณ์ ความสามารถของมนุษย์ในการสร้างความหมายให้กับสิ่งของ พฤติกรรม หรือปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆทำให้มนุษย์มีความสร้างสรรค์และมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกับสัตว์อย่างชัดเจน มนุษย์สามารถสอนให้สัตว์ตอบสนองต่อสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมได้ แต่สัตว์เองไม่สามารถสร้างสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเองได้”

Cohen (1997) ได้นำเสนอความหมายของวัฒนธรรมไว้ใกล้เคียงกับ Bodley โดยเสนอว่าวัฒนธรรมไม่ได้เป็นเรื่องธรรมชาติของบุคคลแต่เป็นเรื่องของสังคม ไม่ได้ส่งผ่านทางพันธุกรรม แต่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นสังคมชีวิต วัฒนธรรมประกอบด้วยลักษณะเด่น 5 ประการได้แก่ เป็นสิ่งที่ถูกเรียนรู้ มีลักษณะเป็นสัญลักษณ์ เป็นสิ่งที่มีร่วมกัน มีลักษณะเป็นรูปแบบ และสามารถปรับตัวได้

Gooderham and Nordhaug (2001, p. 98) เสนอว่า “วัฒนธรรมเป็นกลุ่มของความเชื่อหรือค่านิยมที่มีร่วมกันที่ใช้ในการปฏิสัมพันธ์กันโดยทั่วไประหว่างสมาชิกในกลุ่มของตน” ซึ่งแนวคิดนี้มีความคล้ายคลึงกับนิยามของ Guirdham (2005, p. 43) ที่ให้ความหมายของวัฒนธรรมว่า “เป็น

ระบบของความเข้าใจที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันที่ได้รับการหล่อหลอมจากประวัติศาสตร์และประสบการณ์ที่สมาชิกของกลุ่มมีร่วมกัน”

Ferraro (2002) ได้ให้คำนิยามของคำว่าวัฒนธรรมว่าเป็นทุกสิ่งทุกอย่างที่ทุกคนมี คิด และปฏิบัติในฐานะของการเป็นสมาชิกของสังคม ดังนั้น วัฒนธรรม จึงไม่ได้เป็นแค่ประเพณีหรือความเชื่อเท่านั้น แต่รวมไปถึงสิ่งที่บุคคลคิดและปฏิบัติตามแนวทางที่แต่ละสังคมหล่อหลอมเอาไว้

Spencer-Oatey (2012) ได้เสนอลักษณะสำคัญของวัฒนธรรมดังนี้

1. วัฒนธรรมมีระดับความลึกซึ้งที่แตกต่างกัน (Culture is manifested at different levels of dept) โดยสามารถแบ่งวัฒนธรรมออกได้เป็น 3 ระดับ คือ 1) สิ่งที่เป็นรูปธรรมหรือพฤติกรรมที่สามารถสังเกตเห็นได้ เช่น พฤติกรรมการแสดงออกของคน รูปแบบการดำเนินชีวิต เทคโนโลยีหรือศิลปะ 2) ค่านิยมและ 3) ความเชื่อพื้นฐาน

2. วัฒนธรรมส่งผลต่อพฤติกรรมและการตีความพฤติกรรม (Culture affects behavior and interpretations of behavior)

3. วัฒนธรรมสามารถถูกแยกแยะจากธรรมชาติมนุษย์และบุคลิกภาพของบุคคล (Culture can be differentiated from both universal human nature and unique individual personality)

4. วัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อกระบวนการทางชีววิทยา (Culture influences biological processes)

5. วัฒนธรรมมีความเกี่ยวข้องกับกลุ่มทางสังคม (Culture is associated with social group)

6. วัฒนธรรมเกิดจากการสร้างขึ้นทั้งจากตัวบุคคลและสังคม (Culture is both an individual construct and a social construct)

7. วัฒนธรรมมักถูกเผยแพร่ในกลุ่มผ่านกระบวนการทางสังคมและจิตวิทยา (Culture is always both socially and psychologically distributed in a group)

8. วัฒนธรรมมีทั้งองค์ประกอบที่เป็นสากลและองค์ประกอบที่เป็นลักษณะเฉพาะ (Culture has both universal and distinctive elements)

9. วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ถูกเรียนรู้ (Culture is learned)

10. วัฒนธรรมอยู่ภายใต้การเปลี่ยนแปลงที่ค่อยๆเกิดขึ้น (Culture is subject to gradual change

11. ส่วนต่าง ๆ ของวัฒนธรรมล้วนแต่มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน (The various parts of a culture are all interrelated)

12. วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่สามารถอธิบายได้แต่ไม่สามารถวัดคุณค่าได้ (Culture is a descriptive not an evaluative concept)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

เมื่อพิจารณาจากความหมายในข้างต้น วัฒนธรรมจึงหมายถึง สิ่งที่แสดงออกถึงวิถีการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในกลุ่มสังคมที่มีร่วมกัน ซึ่งอาจเป็นการกระทำที่แสดงให้เห็นชัดเจนเช่น ภาษา การแต่งกายหรือพฤติกรรม รวมไปถึงความคิด ความเชื่อ ทัศนคติและค่านิยมของบุคคลซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากกลุ่มสังคมของตน จากคำนิยามนี้ วัฒนธรรมจึงไม่ได้จำกัดอยู่ที่ชาติพันธุ์หรือวัฒนธรรมที่เป็นรูปธรรมแต่เพียงอย่างเดียว แต่ได้รวมเอาสิ่งที่เป็นความคิดและความเชื่อของบุคคลที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเข้าไว้ด้วย

เมื่อพิจารณาถึงองค์ประกอบของวัฒนธรรม นักวิชาการหลายท่านได้แบ่งองค์ประกอบของวัฒนธรรมไว้แตกต่างกัน Barkan (2012) เสนอว่า องค์ประกอบของวัฒนธรรมโดยทั่วไปสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ วัฒนธรรมที่ไม่มีลักษณะเป็นวัตถุ (Nonmaterial Culture) เช่น ค่านิยมหรือความเชื่อ และวัฒนธรรมที่มีลักษณะเป็นวัตถุ (Material Culture) เช่น เครื่องมือหรือเทคโนโลยีต่าง ๆ ทั้งนี้องค์ประกอบของวัฒนธรรม ได้แก่

1. สัญลักษณ์ (Symbol) สัญลักษณ์เป็นสิ่งที่แสดงความเป็นตัวแทนของบางสิ่ง และมักทำให้เกิดปฏิกิริยาหรืออารมณ์ที่มีความหลากหลาย สัญลักษณ์อาจเป็นได้ทั้งการแสดงท่าทาง เช่น การไหว้ การโค้งศีรษะ หรืออาจมีลักษณะเป็นวัตถุ เช่น เครื่องหมายหยิน หยาง หรือไม้กางเขน สัญลักษณ์อย่างหนึ่งอาจมีความหมายที่แตกต่างกัน เช่น การยกนิ้วโป้งในบางวัฒนธรรมหมายถึงการชื่นชม ในขณะที่ในบางวัฒนธรรมแสดงออกถึงความไม่พอใจ เป็นต้น

2. ภาษา (Language) ภาษาเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการสื่อสาร เด็กเรียนรู้ภาษาจากวัฒนธรรมของพวกเขา และใช้ภาษาในการถ่ายทอดวัฒนธรรมจากรุ่นสู่รุ่น ภาษาทำให้มนุษย์มีความสามารถในการสื่อสารที่แตกต่างจากสัตว์ และความสามารถทางภาษานี้ทำให้วัฒนธรรมมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ภาษาช่วยในการธำรงวัฒนธรรม ในขณะที่วัฒนธรรมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการใช้ภาษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

3. บรรทัดฐานทางสังคม (Norm) บรรทัดฐานทางสังคมเป็นแนวทางการปฏิบัติของแต่ละสังคม เป็นมาตรฐานหรือพฤติกรรมที่คนในสังคมนั้น ๆ คาดหวังให้ปฏิบัติ บรรทัดฐานทางสังคมสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ บรรทัดฐานทางสังคมที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ บรรทัดฐานทางสังคมที่เป็นทางการ เช่น กฎหมาย เป็นข้อบังคับที่ให้คนในสังคมปฏิบัติร่วมกัน ในขณะที่บรรทัดฐานทางสังคมที่ไม่เป็นทางการ ได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งเป็นมาตรฐานการปฏิบัติที่มีความเคร่งครัดน้อยกว่า แต่ยังคงส่งผลต่อพฤติกรรมของคนในสังคม

4) พิธีกรรม (Ritual) พิธีกรรมในแต่ละวัฒนธรรมมีความแตกต่างกัน และพฤติกรรมส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กับช่วงเวลาต่าง ๆ ของชีวิตมนุษย์ พิธีกรรมทำหน้าที่สะท้อนและส่งผ่านขนบธรรมประเพณีของแต่ละวัฒนธรรมจากรุ่นสู่รุ่น เช่น พิธีมงคลสมรส หรือการขึ้นบ้านใหม่ เป็นต้น

5) ค่านิยม (Value) ค่านิยมเป็นองค์ประกอบทางวัฒนธรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินความดีหรือความไม่ถูกต้อง ค่านิยมในแต่ละวัฒนธรรมมีความแตกต่างกัน เช่น ในบางวัฒนธรรมจะให้ความสำคัญกับจริยธรรมในการทำงาน ถือเป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติ ในขณะที่บางวัฒนธรรมให้ความสำคัญกับระบบอาวุโสในการทำงาน เป็นต้น

6) สิ่งประดิษฐ์ (Artifact) สิ่งประดิษฐ์ในที่นี้ รวมไปถึงการประดิษฐ์อุปกรณ์ขนาดเล็ก ไปจนถึงก่อสร้างที่มีขนาดใหญ่ สิ่งประดิษฐ์เหล่านี้ ล้วนมีความสัมพันธ์และได้รับอิทธิพลมาจากวัฒนธรรมโดยทั้งสิ้น เช่น การสร้างเครื่องมือในการล่าสัตว์ หรือเก็บเกี่ยวพืชผล

อาจกล่าวได้ว่า องค์ประกอบของวัฒนธรรมมีทั้งองค์ประกอบที่มีลักษณะเป็นสิ่งที่จับต้องได้และเป็นสิ่งที่เป็นนามธรรม ทั้งนี้ยังมีองค์ประกอบของวัฒนธรรมอื่น ๆ ที่น่าสนใจ เช่น เชื้อชาติ ศาสนา หรือ โครงสร้างทางสังคม เป็นต้น

สำหรับงานวิจัยฉบับนี้ วัฒนธรรมหมายถึง แนวคิด ความเชื่อ และวิถีชีวิตที่แตกต่างกันของสมาชิกในกลุ่มสังคมที่มีร่วมกัน ทั้งนี้เพราะวัฒนธรรมในความหมายดังกล่าว ไม่ได้จำกัดอยู่ที่มีความแตกต่างในลักษณะของภาษาหรือชาติพันธุ์เท่านั้น เป็นการเน้นการศึกษาไปที่วัฒนธรรมซีเล็ก (Small - c Culture) มากกว่าวัฒนธรรมซีใหญ่ (Big – C Culture) ที่มีลักษณะเป็นประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ หรือวรรณคดี การเริ่มต้นจากการพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนในระดับของความคิดความเชื่อ จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตร่วมกับบุคคลที่มีความแตกต่างได้อย่างเป็นสุข และอาจนำไปสู่ความแวดไวทางวัฒนธรรมในระดับชาติพันธุ์ได้ในอนาคต

2.2 ความหมายและองค์ประกอบของความแวดไวทางวัฒนธรรม

ความแวดไวทางวัฒนธรรม ความไวทางวัฒนธรรมหรือความอ่อนไหวทางวัฒนธรรม (Cultural Sensitivity) เป็นคำที่มีผู้ให้คำนิยามไว้แตกต่างกัน ในช่วงแรกของการศึกษา ความแวดไวทางวัฒนธรรมเป็นศัพท์ที่ใช้ในบริบททางการแพทย์อย่างแพร่หลาย ก่อนที่จะมีการนำมาใช้ในวงการศึกษา จากการศึกษาความหมายของความแวดไวทางวัฒนธรรม นักวิชาการได้นำเสนอคำนิยามของความแวดไวทางวัฒนธรรมใน 2 กลุ่ม กลุ่มแรกคือกลุ่มที่นิยามความแวดไวทางวัฒนธรรมในลักษณะของความสามารถทางปัญญา อารมณ์ และพฤติกรรมในการจัดการกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม ในขณะที่กลุ่มที่สองให้คำจำกัดความความแวดไวทางวัฒนธรรมในลักษณะของความสามารถทางจิตพิสัย (Affective Domain) ที่เป็นผลมาจากการที่บุคคลมีความรู้และมีความตระหนักทางวัฒนธรรม และความสามารถทางจิตพิสัยนี้จะนำไปสู่การแสดงพฤติกรรมทางวัฒนธรรมที่เหมาะสม

สำหรับกลุ่มที่ให้คำนิยามความแวดไวทางวัฒนธรรมในลักษณะของความสามารถทางปัญญา อารมณ์และพฤติกรรมมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

Hart and Burks (1972) พิจารณาความแวดไวทางวัฒนธรรมว่าเป็นรูปแบบของความเชื่อที่มีผลต่อพฤติกรรม (Mind-set) โดยเสนอว่าบุคคลที่มีความแวดไวทางวัฒนธรรมจะต้องสามารถยอมรับความซับซ้อนที่เกิดขึ้นเฉพาะบุคคลได้ หลีกเลี่ยงการสื่อสารที่ขาดความยืดหยุ่น เห็นคุณค่าของความคิดที่ได้รับการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน และอดทนต่อการแสวงหาข้อมูลด้วยความตั้งใจ ในมุมมองของ Hart and Burks ความแวดไวทางวัฒนธรรมปรากฏอยู่ในการปฏิสัมพันธ์ข้ามวัฒนธรรมทั้งทางด้านความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรมของบุคคล

ในขณะที่ Hart and Burks มองความแวดไวทางวัฒนธรรมในฐานะของความเชื่อที่มีผลต่อพฤติกรรม Bennett (1993) เสนอว่าความแวดไวทางวัฒนธรรมเป็นกระบวนการพัฒนา (Developmental Process) ที่บุคคลสามารถพัฒนาตนเองทั้งทางด้านความคิด อารมณ์และพฤติกรรมจากขั้นการตัดสินผู้อื่นตามมาตรฐานของตนเองหรือขั้นชาติพันธ์นิยม (Ethnocentric Stage) ไปสู่ขั้นที่ยอมเปิดใจยอมรับวัฒนธรรมอื่นหรือขั้นชาติพันธ์สัมพันธ์ (Ethnorelative Stage) รูปแบบพัฒนาการของความแวดไวต่อความหลากหลายทางวัฒนธรรมของ Bennett เป็นแนวคิดที่ไม่ได้มุ่งพัฒนาโดยการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ความรู้สึกเท่านั้นแต่ยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาความสามารถทางด้านความคิดและพฤติกรรมเพื่อให้เกิดสมรรถนะในการสื่อสารกับบุคคลต่างวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Bennett เสนอเพิ่มเติมว่าความแวดไวทางวัฒนธรรมเป็นความสามารถของบุคคลในการพัฒนาตนเองทั้งทางด้านความคิด สติปัญญาและอารมณ์ จากระดับปฏิเสธ (Denial Stage) ไปสู่ระดับบูรณาการ (Integration Stage) บุคคลที่มีความแวดไวทางวัฒนธรรมจะสามารถรักษาอัตลักษณ์ของตนเอง ในขณะที่เพลิดเพลินกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม สามารถเอาชนะปัญหาที่เกิดจากการปฏิเสธหรือการไม่ยอมรับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม โดยที่ยังคงรักษามุมมองทางด้านวัฒนธรรมของตนไว้ได้ และพัฒนาความสามารถทางด้านอารมณ์ของตนเองให้สามารถยอมรับและปรับตัวให้เข้ากับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมได้

Orlandi (1992) ได้ให้คำนิยามความแวดไวทางวัฒนธรรมว่า เป็นกลุ่มของทักษะและความรู้ระหว่างบุคคลที่ช่วยให้บุคคลสามารถมีความเข้าใจและซาบซึ้งในความเหมือนและความต่างทางวัฒนธรรมทั้งภายในกลุ่ม ท่ามกลางหรือระหว่างกลุ่ม ในขณะที่ Bhawuk and Brislin (1992, p. 413) เสนอว่าความแวดไวทางวัฒนธรรมเป็นปฏิกิริยาของบุคคลที่มีต่อวัฒนธรรมอื่นซึ่งสามารถคาดการณ์ความสามารถของแต่ละบุคคลในการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างประสบความสำเร็จ จากแนวคิดนี้ความแวดไวทางวัฒนธรรมจึงมีลักษณะเป็นกลุ่มของทักษะที่ช่วยให้การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมเกิดประสิทธิภาพ

NACHC Community Health Corps (2008) เสนอว่าความแวดไวทางวัฒนธรรมประกอบด้วยความรู้ ความเข้าใจ ทักษะที่บุคคลหรือระบบให้บริการบนพื้นฐานตามความเหมาะสมทางด้านวัฒนธรรม ความแวดไวทางวัฒนธรรมช่วยให้บุคคลมีความเคารพ เห็นอกเห็นใจต่อผู้คนทุกเชื้อชาติ ชนชั้น ชาติพันธุ์ ศาสนา และพื้นฐานทางศีลธรรม และปฏิบัติต่อกันอย่างเห็นคุณค่า

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

Foronda (2008) ผู้ศึกษาความแวดไวทางวัฒนธรรมในมุมมองของการพยาบาล ได้ให้ความหมายของความแวดไวทางวัฒนธรรมว่า เป็นการที่บุคคลมีความรู้ ความเข้าใจ ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ความเคารพและการปรับให้เหมาะสมกับผู้อื่น หลังจากที่บุคคลตระหนักถึงตนเองและเผชิญกับบุคคลหรือกลุ่มที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม

สำหรับกลุ่มที่นำเสนอความหมายของความแวดไวทางวัฒนธรรมในลักษณะของความสามารถทางจิตพิสัยที่รู้จักอย่างแพร่หลายคือ แนวคิดของ Chen and Starosta (1996; 1997; 2000) นอกจากนี้ยังมีคำนิยามของนักวิชาการท่านอื่น ๆที่น่าสนใจ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

Bronfenbrener, Harding, and Gallwey (1958) เป็นนักวิชาการกลุ่มแรกๆที่สนใจศึกษาความแวดไวทางวัฒนธรรมของบุคคล โดยพวกเขาเสนอว่า ความแวดไวทางวัฒนธรรม คือ ความสามารถในการแยกแยะวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกันทั้งทางด้านพฤติกรรม การรับรู้ และความรู้สึก เพื่อให้บุคคลสามารถวิเคราะห์แนวทางการปรับตัวที่เหมาะสมกับวัฒนธรรมเหล่านั้น ความแวดไวมี 2 ลักษณะ ลักษณะแรกคือการมีความรู้และมีความตระหนักในบรรทัดฐานทางสังคมที่เป็นอัตลักษณ์ภายในกลุ่มของตน และลักษณะที่สองคือการมีความแวดไวระหว่างบุคคล (Interpersonal Sensitivity) ซึ่งเป็นความสามารถในการแยกแยะรูปแบบพฤติกรรมและการรับรู้หรือความรู้สึกของบุคคลอื่นที่แตกต่างกันไป

Chen and Starosta (1996, p. 360) ได้ให้ความหมายของความแวดไวทางวัฒนธรรมในลักษณะของความต้องการทางอารมณ์ โดยกล่าวว่า “ความแวดไวทางวัฒนธรรมคือ ความต้องการทางอารมณ์ของแต่ละบุคคลที่จะทำความเข้าใจ ซาบซึ้ง และยอมรับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม” ความแวดไวทางวัฒนธรรมนับเป็นมิติหนึ่งของสมรรถนะในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม โดยที่สมรรถนะในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมประกอบด้วยความสามารถ 3 ด้าน ได้แก่ ปัญญา ความรู้สึก และพฤติกรรม ความสามารถด้านปัญญา คือความตระหนักระหว่างวัฒนธรรม (Intercultural Awareness) ความสามารถทางด้านความรู้สึก คือ ความแวดไวทางวัฒนธรรม (Intercultural Sensitivity) และความสามารถด้านพฤติกรรม คือ ประสิทธิภาพหรือความชำนาญระหว่างวัฒนธรรม (Intercultural Effectiveness or Adroitness) (Chen, 2009; Chen & Starosta, 2005)

ต่อมา Chen and Starosta (1997, p. 5) ได้ปรับปรุงความหมายของความแวดไวทางวัฒนธรรมเป็น “ความสามารถของแต่ละบุคคลในการพัฒนาอารมณ์ทางบวกที่มีต่อความเข้าใจและความซาบซึ้งในความแตกต่างทางวัฒนธรรมซึ่งช่วยให้เกิดการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการสื่อสารกับบุคคลต่างวัฒนธรรม” ความแวดไวทางวัฒนธรรมจึงมีลักษณะเป็นพลวัตร และในปี 2000 Chen and Starosta (2000, p. 4) ได้ให้คำจำกัดความความแวดไวทางวัฒนธรรมขึ้นใหม่ว่า เป็นความสามารถของบุคคลที่ยังคงอัตลักษณ์ของตนและมีความพอใจกับความแตกต่าง มีความพยายามที่จะรักษามุมมองที่มีต่อโลกของตนไว้ และสามารถยอมรับและปรับตัวให้เข้ากับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมได้ด้วยความเข้าใจ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ความแวดไวทางวัฒนธรรมของ Chen and Starosta (1996) มีความแตกต่างจากคำนิยามของนักวิชาการท่านอื่น ๆ ที่พิจารณาว่าความแวดไวทางวัฒนธรรมมีมโนทัศน์เช่นเดียวกับความสามารถในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม (Intercultural Communication Competence) ความแวดไวทางวัฒนธรรมในทัศนะของ Chen and Starosta (1996) เน้นไปที่อารมณ์และความรู้สึกเป็นความสามารถในการส่งและรับการตอบสนองทางอารมณ์ทางบวกระหว่างการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่างวัฒนธรรม ซึ่งนำไปสู่การเรียนรู้และเคารพความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม Triandis (1997) เป็นนักวิชาการที่มองความสามารถทางด้านอารมณ์เช่นเดียวกับ Chen and Starosta โดยเสนอว่า ความแวดไวทางวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์กับอารมณ์ของบุคคลที่มีต่อการเผชิญหน้าทางวัฒนธรรม

Stafford et al. (1997) ได้ให้ความหมายของความแวดไวทางวัฒนธรรมว่าเป็นความตระหนักว่าความเหมือนและความแตกต่างทางวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มีอยู่และส่งผลต่อค่านิยม การเรียนรู้และพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับนิยามของ National Maternal and Child Health Resource Center on Cultural Competency (1997) ที่ได้ให้ความหมายของความแวดไวทางวัฒนธรรมว่าเป็นการรับรู้ว่ามีความแตกต่างและความคล้ายคลึงกันทางด้านวัฒนธรรม โดยไม่มีการกำหนดค่านิยมที่มีต่อความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมนั้นลงไปว่าดีกว่าหรือแย่กว่า ถูกหรือผิด ดังนั้นความแวดไวทางวัฒนธรรมจึงเป็นความตระหนักถึงความเหมือนและความต่างทางด้านวัฒนธรรม

Lister (1999) ได้ให้ความหมายของความแวดไวทางวัฒนธรรมว่า เป็นการแสดงออกซึ่งความสนใจที่มีต่อการแสดงออกหรือการปฏิบัติของบุคคลในวัฒนธรรมใดวัฒนธรรมหนึ่งและพัฒนามาเป็นความตระหนักในวัฒนธรรมและอิทธิพลที่มีต่อการแสดงออกของบุคคลต่อวัฒนธรรมนั้น การแสดงออกซึ่งความสนใจนี้มีความคล้ายคลึงกับนิยามของ Hammer, Bennett, and Wiseman (2003) ที่เสนอว่า ความแวดไวทางวัฒนธรรมเป็นความต้องการในการเรียนรู้วัฒนธรรมอื่น สังเกตและทำความเข้าใจความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมและเต็มใจที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนด้วยความเคารพในวัฒนธรรมอื่น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

Fritz et al. (2005, p. 54) เสนอว่า “ความแวดไวทางวัฒนธรรมเป็นความสามารถของบุคคลในการรับและส่งสัญญาณทางอารมณ์ในทางบวก ก่อน ระหว่างและหลังการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่างวัฒนธรรม ซึ่งการตอบสนองทางอารมณ์ทางบวกจะนำไปสู่ความเข้าใจและความเคารพในความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม” จากแนวคิดนี้ความแวดไวทางวัฒนธรรมจะเน้นไปที่การสื่อสารโดยใช้อารมณ์ทางบวกกับบุคคลที่มีพื้นฐานทางด้านวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาจากความหมายของความแวดไวทางวัฒนธรรมในข้างต้น ความแวดไวทางวัฒนธรรม จึงมีลักษณะเป็นความสามารถทางอารมณ์ซึ่งเป็นผลมาจากความรู้และความสนใจและนำไปสู่การแสดงพฤติกรรมทางวัฒนธรรมที่เหมาะสม จึงสรุปได้ว่า ความแวดไวทางวัฒนธรรม คือ การแสดงความสนใจและให้ความสำคัญกับความเหมือนและความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม โดยไม่

ตัดสินคุณค่าของวัฒนธรรมนั้น อันจะนำไปสู่การแสดงพฤติกรรมในการสื่อสารกับบุคคลที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบของความแวดไวทางวัฒนธรรม

องค์ประกอบของความแวดไวทางวัฒนธรรมได้รับการนำเสนอโดยนักวิชาการในหลายลักษณะขึ้นอยู่กับมโนทัศน์ที่นักวิชาการนำมาใช้ในการอธิบายความหมายของความแวดไวทางวัฒนธรรม ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

Bhawuk and Brislin (1992) เสนอว่าองค์ประกอบของความแวดไวทางวัฒนธรรมที่สามารถวัดได้มีทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ 1) ความเข้าใจในความแตกต่างทางด้านพฤติกรรมทั้งวัฒนธรรมที่เป็นปัจเจกบุคคลและวัฒนธรรมที่ร่วมกันของกลุ่ม 2) การเปิดใจเกี่ยวกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม และ 3) ความเต็มใจและความยืดหยุ่นในการปรับรูปแบบพฤติกรรมตามความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม ทั้งนี้บุคคลที่มีความแวดไวทางวัฒนธรรมจะต้องมีความสนใจในการเรียนรู้วัฒนธรรมอื่น สามารถสังเกตความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นและมีความเต็มใจในการปรับพฤติกรรมเพื่อเป็นการแสดงออกซึ่งความเคารพที่มีต่อวัฒนธรรมอื่น

LaBahn and Harich (1997) เสนอว่าความแวดไวทางวัฒนธรรมประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 2 ส่วน คือ ความเข้าใจและการปรับตัว ความเข้าใจในที่นี้ประกอบไปด้วยความเข้าใจในความรู้ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ในขณะที่การปรับตัว หมายถึงการปฏิบัติของแต่ละบุคคลและความเต็มใจที่จะเปลี่ยนพฤติกรรม

Stafford et al. (1997) ได้นำเสนอองค์ประกอบของความแวดไวทางวัฒนธรรมซึ่งประกอบด้วย 1) การเห็นคุณค่าและการตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรมของตนเอง 2) เห็นคุณค่าของความหลากหลาย 3) ตระหนักว่าความหลากหลายทางวัฒนธรรมส่งผลต่อการสื่อสารและการมีส่วนร่วมในการสื่อสารของบุคคลในหลายลักษณะ 4) ความเต็มใจที่จะปรับการสื่อสารและพฤติกรรมของตนให้เข้ากับบรรทัดฐานทางวัฒนธรรมอื่น (Cultural norms) และ 5) ความเต็มใจในการเรียนรู้เกี่ยวกับประเพณีหรือลักษณะของวัฒนธรรมอื่น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

Chen and Starosta นักวิชาการที่ศึกษาความแวดไวทางวัฒนธรรมในลักษณะของความสามารถทางจิตพิสัยได้นำเสนอองค์ประกอบของความแวดไวทางวัฒนธรรมตั้งแต่ปี ค.ศ. 1997 ก่อนจะปรับปรุงองค์ประกอบเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ในช่วงแรก Chen and Starosta (1996) ได้นำเสนอองค์ประกอบของความแวดไวทางวัฒนธรรม 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) มโนทัศน์เกี่ยวกับตนเอง (Self-concept) 2) การเปิดใจ (Open-mindedness) 3) ทัศนคติที่ไม่ตัดสินผู้อื่น (Nonjudgmental attitude) และ 4) การผ่อนคลายทางสังคม (Social relaxation)

ต่อมา Chen and Starosta (1997) เสนอว่าบุคคลที่มีความแวดไวทางวัฒนธรรมจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ 6 ด้าน ได้แก่ 1) มโนทัศน์ที่มีต่อตนเองในแง่บวก (Self-Esteem) หมายถึงการเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นการรับรู้ความสามารถของตนเองในการพัฒนาศักยภาพของตนเองในสังคม มโนทัศน์ที่มีต่อตนเองในทางบวกจะช่วยกระตุ้นให้เกิดอารมณ์ทางบวกและช่วยให้

บุคคลเคารพในความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมมากขึ้น 2) การควบคุมตนเอง (Self-Monitoring) คือความสามารถของบุคคลในการควบคุมความคิดและพฤติกรรมของตนเองให้สอดคล้องกับความจำเป็นตามสถานการณ์ เป็นความสามารถในการสังเกตสถานการณ์ในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม และสามารถปรับพฤติกรรมทางสังคมให้เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรมมากยิ่งขึ้น 3) การมีใจเปิดกว้าง (Open-mindedness) คือ การเต็มใจที่จะอธิบายสิ่งที่เกี่ยวกับตนเองอย่างเปิดกว้างและเหมาะสมและยอมรับฟังคำอธิบายของผู้อื่น เป็นความเต็มใจในการตระหนัก ยอมรับและซาบซึ้งกับความแตกต่างทั้งทางด้านมุมมองและความคิด 4) การเห็นอกเห็นใจ (Empathy) คือกระบวนการที่บุคคลนำตนเองไปสู่มุมมองของผู้อื่นทั้งทางด้านความคิดและอารมณ์ ให้ความสนใจกับความรู้สึกและปฏิกิริยาของผู้อื่น พร้อมทั้งรับฟังด้วยความตั้งใจ 5) การมีปฏิสัมพันธ์ร่วม (Interaction Involvement) คือการมีส่วนร่วมทั้งในด้านของการตอบสนอง การใส่ใจและการรับรู้ 6) การไม่ตัดสินผู้อื่น (Non-judgment) คือ ทัศนคติที่มีต่อการรับฟังผู้อื่นอย่างจริงใจก่อนการตั้งข้อสรุปเกี่ยวกับผู้อื่น

ในเวลาต่อมา Chen and Starosta (2000) ได้ปรับปรุงองค์ประกอบทางวัฒนธรรมขึ้นใหม่ โดยเสนอว่าความแวดไวทางวัฒนธรรมประกอบด้วย 1) มโนทัศน์ที่มีต่อตนเองในแง่บวก 2) ความมั่นใจในตนเอง 3) การมีใจเปิดกว้าง 4) การไม่ตัดสินผู้อื่น 5) การผ่อนคลายทางสังคม และ 6) การเปิดรับประสบการณ์

Chen and Starosta (2000) เสนอว่าความแวดไวทางวัฒนธรรมเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม โดยที่ความแวดไวทางวัฒนธรรมประกอบด้วยความสามารถ 5 ด้าน ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการปฏิสัมพันธ์ (Interaction Engagement) 2) การเคารพในความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรม (Respect for Cultural Differences) 3) ความเพลิดเพลินในการปฏิสัมพันธ์ (Interaction Enjoyment) 4) ความมั่นใจในการปฏิสัมพันธ์ (Interaction Confidence) และ 5) ความใส่ใจในการปฏิสัมพันธ์ (Interaction Attentiveness)

Davis and Finney (2006) เสนอว่าความแวดไวทางวัฒนธรรมจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบทั้งหมด 4 ส่วน ได้แก่ 1) การยืดหยุ่นและการเปิดใจ (Flexibility and Openness) หมายถึง แนวโน้มของบุคคลที่จะมีใจเปิดกว้างต่อผู้อื่น เป็นความสามารถในการมีความยืดหยุ่นและมีมุมมองที่ไม่ตัดสินผู้อื่นในระหว่างการปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรม 2) ความยืดหยุ่นทางด้านอารมณ์ (Emotional Resilience) หมายถึง ความสามารถในการรักษาอารมณ์ทางบวกของบุคคลเมื่อต้องอยู่ในสภาวะที่ไม่คุ้นเคยในขณะที่แวดล้อมด้วยสัญญาณทางวัฒนธรรมหรืออิทธิพลของสิ่งแวดล้อมในสถานการณ์นั้น ๆ 3) ความชัดเจนในการรับรู้ (Perceptual Acuity) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการตรวจจับการบอกเป็นนัยทั้งทางด้านภาษาและอวัจนภาษาของบุคคลต่างวัฒนธรรมที่นอกเหนือจากทักษะการสื่อสารโดยทั่วไปและ 4) การกำกับตนเอง (Personal Autonomy) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการรักษาอัตลักษณ์ของตนเองไว้เมื่ออยู่ในสถานการณ์ใหม่ หรือเมื่อได้รับปฏิกิริยาทางลบ อาจกล่าวได้ว่าเป็นความสามารถในการซาบซึ้งความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมในขณะที่ยังคงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเองระหว่างการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมไว้ได้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

Foronda (2008) เสนอว่าองค์ประกอบของความแวดไวทางวัฒนธรรม 5 ด้าน ได้แก่

1. ความรู้ (Knowledge) ความรู้หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับความแตกต่างทางวัฒนธรรม ค่านิยมและการปฏิบัติของแต่ละบุคคล ความรู้ในส่วนนี้ได้มาจากการฝึกอบรม การศึกษาและการมีประสบการณ์กับวัฒนธรรมในบริบทที่มีความหลากหลาย ทั้งนี้บุคคลไม่อาจจะเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้เกี่ยวกับรายละเอียดของทุกวัฒนธรรม แต่ต้องรู้ว่าความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มีอยู่ และควรศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากวัฒนธรรมของตนเอง

2. ความเข้าใจ (Understanding) ความเข้าใจในที่นี้มีความหมายลึกซึ้งกว่าความรู้ในข้อ 1 เป็นความเข้าใจความสำคัญของค่านิยมและประสบการณ์ของผู้อื่น ความต้องการที่จะทำความเข้าใจผู้อื่นเป็นกุญแจสำคัญที่จะช่วยให้บุคคลมีความแวดไวในวัฒนธรรมของ ในกรณีที่บุคคลไม่มีความเต็มใจที่จะมองผ่านมุมมองของผู้อื่น ก็จะทำให้การสื่อสารกับบุคคลอื่นไม่สัมฤทธิ์ผล จึงอาจกล่าวได้ว่าความเข้าใจเป็นความเต็มใจที่จะมองผ่านมุมมองของผู้อื่น

3. ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (Consideration) คือ การให้ความสนใจกับความต้องการจำเป็นหรือความรู้สึกของผู้อื่น มีการคิดพิจารณาอย่างระมัดระวังและให้ความใส่ใจกับบุคคลอื่น ถ้าบุคคลให้ความสนใจกับความต้องการของผู้อื่น ก็มีแนวโน้มที่จะไม่เหมารวมบุคคลนั้นว่าจะต้องเป็นไปอย่างที่สร้างภาพเอาไว้ ในทางกลับกัน บุคคลจะพยายามหาสิ่งที่ตรงกับความต้องการจำเป็นของบุคคลเหล่านั้นและปฏิบัติต่อกันด้วยความระมัดระวัง

4. ความเคารพ (Respect) คือการแสดงออกซึ่งการให้เกียรติและเคารพผู้อื่น เป็นความเต็มใจในการแสดงความซาบซึ้งหรือความระลึกถึงวัฒนธรรมอื่น แม้ว่าบุคคลจะมีค่านิยมหรือความเข้าใจที่ต่างออกไปในสถานการณ์นั้น ๆ แต่ละคนอาจมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันๆได้แต่ด้วยความเคารพในวัฒนธรรมของผู้อื่น บุคคลพึงเรียนรู้ค่านิยมของผู้อื่นไปด้วย การแสดงออกซึ่งการเคารพและยอมรับในวัฒนธรรมของผู้อื่น จะช่วยสร้างพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมนำไปสู่สังคมที่สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

5. การปรับให้เหมาะสมกับผู้อื่น (Tailoring) คือการเปลี่ยนหรือปรับมุมมองของตนเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของบุคคลอื่น การปรับให้เหมาะสมนี้อาจเกิดขึ้นในหลายกรณีเช่น การปรับแนวทางการสื่อสาร การเข้าหา หรือการแสดงออกให้เหมาะสมกับแต่ละบุคคล บุคคลควรฝึกเป็นผู้ฟังและผู้สังเกตเพื่อนำไปสู่การแสดงออกต่อผู้อื่นอย่างเหมาะสม

ดังนั้น เมื่อบุคคลมีความรู้ มีความเข้าใจ มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความเคารพต่อผู้อื่นและสามารถแสดงออกให้เหมาะสมกับแต่ละบุคคล บุคคลนั้นถือได้ว่า เป็นบุคคลที่มีความแวดไวทางวัฒนธรรม นอกจากนี้ Foronda (2008) ได้เสนอแนะเพิ่มเติมว่า สิ่งที่จำเป็นต้องมีก่อนการเกิดความแวดไวทางวัฒนธรรมประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ความหลากหลาย (Diversity) ความตระหนัก (Awareness) และการเผชิญหน้า (Encounter) และผลที่ได้รับจากการมีความแวดไวทางวัฒนธรรม ได้แก่ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ (Effective Communication) การมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพ (Effective Intervention) และความพึงพอใจ (Satisfaction)

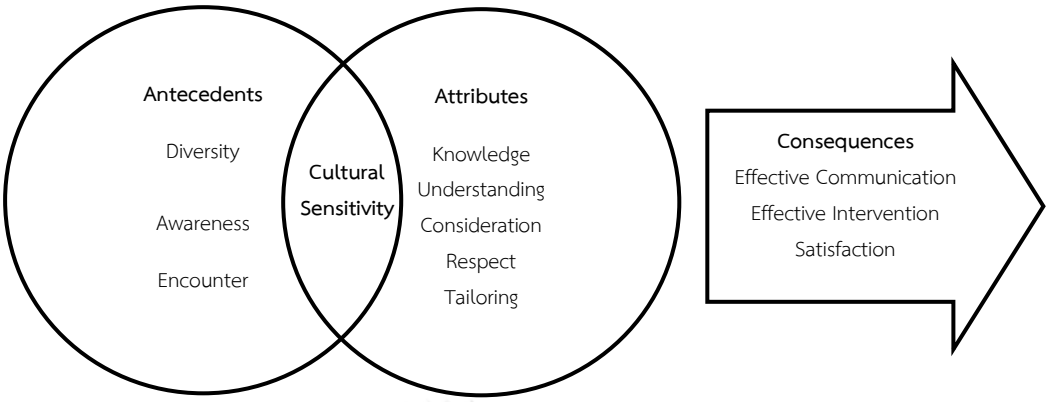

ภาพที่ 1 มโนทัศน์เกี่ยวกับความแวดไวทางวัฒนธรรมของ Foronda (2008)

นอกเหนือจากองค์ประกอบของความแวดไวทางวัฒนธรรมตามแนวคิดของ Foronda (2008) Ramos, Brown, Guzman, and Hickman (2015) เสนอว่า ผู้ที่มีความแวดไวทางวัฒนธรรมจะต้องประกอบด้วย

1. **ความตระหนัก (Awareness)** คือความสามารถในการยอมรับความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรม

2. **สมรรถนะ (Competence)** คือความสามารถในการมีปฏิสัมพันธ์อย่างมีประสิทธิภาพกับบุคคลต่างวัฒนธรรม

3. **การตอบสนอง (Responsiveness)** คือความสามารถในการตอบสนองต่อผู้อื่นได้อย่างมีความแวดไวทางวัฒนธรรม

ตามแนวคิดนี้ การวัดความแวดไวทางวัฒนธรรมสามารถวัดได้ทั้งทางเจตคติ การปฏิบัติและความรู้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

เมื่อพิจารณาจากความหมายของความแวดไวทางวัฒนธรรมที่ได้นำเสนอไว้ในตอนต้นแล้ว จะเห็นได้ว่านักวิชาการบางท่านเช่น Chen and Starosta ได้นำเสนอความแวดไวทางวัฒนธรรมในลักษณะขององค์ประกอบทางด้านอารมณ์ ในขณะที่นักวิชาการอีกส่วนหนึ่งเสนอว่าองค์ประกอบของความแวดไวทางวัฒนธรรมประกอบด้วย ด้านความคิด อารมณ์และพฤติกรรม

สำหรับงานวิจัยฉบับนี้ ความแวดไวทางวัฒนธรรมจะมุ่งเน้นไปที่การนิยามความแวดไวทางวัฒนธรรมในลักษณะของพฤติกรรมทางจิตพิสัย ตามแนวคิดของ Chen and Starosta (1996; 1997; 2000) เนื่องจากเป็นการเน้นการพัฒนาความสามารถทางด้านอารมณ์ ที่นำไปสู่การแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม และไม่มีความซ้ำซ้อนกับสมรรถนะทางวัฒนธรรม ความแวดไวทางวัฒนธรรมในที่นี้คือ ความสามารถทางอารมณ์ของบุคคลที่เห็นคุณค่า ยอมรับและมีความเต็มใจในการปรับตัวให้สอดคล้องกับความแตกต่างทางวัฒนธรรม ซึ่งจะนำไปสู่การแสดงพฤติกรรมทางวัฒนธรรมที่เหมาะสม ซึ่งมีองค์ประกอบจากการสังเคราะห์ขึ้น ดังนี้

การสังเคราะห์องค์ประกอบของความแวดไวทางวัฒนธรรม

ในขั้นตอนของการสังเคราะห์องค์ประกอบของความแวดไวทางวัฒนธรรม ผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ประกอบของความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักวิชาการหลายท่าน ที่ให้ความหมายของความแวดไวทางวัฒนธรรมในลักษณะของความสามารถทางจิตพิสัย โดยพิจารณาถึงรายละเอียดขององค์ประกอบที่มีลักษณะร่วมกัน หรือมีความหมายที่ใกล้เคียงกัน เพื่อสังเคราะห์ให้ได้องค์ประกอบที่มีความตรงกับคำนิยามของงานวิจัยฉบับนี้ให้มากที่สุด

ตารางที่ 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบของความแวดไวทางวัฒนธรรม

องค์ประกอบ	Bhawuk and Brislin (1992)	Stafford et al. (1997)	Chen and Strarosta (1997)	Chen and Strarosta (2000a)	Chen and Strarosta (2000b) (ISS)	Davis and Finney (2006)	Foronda (2008)
1. เห็นคุณค่าของความหลากหลายทางวัฒนธรรม (Valuing cultural diversity)	✓	✓			✓		✓
2. การเปิดใจให้กับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม (Open-mindedness)	✓	✓	✓	✓		✓	
3. ความยืดหยุ่นในการปรับพฤติกรรมให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมที่แตกต่าง (Flexibility)	✓	✓				✓	✓
4. ความมั่นใจในความสามารถของตนเอง (Self-esteem)			✓	✓	✓		
5. การไม่ตัดสินผู้อื่น (Nonjudgmental attitude)			✓	✓			✓
6. การผ่อนคลายทางสังคม (Social relaxation)			✓				
7. การควบคุมพฤติกรรมของตนเอง (Self-monitoring)		✓		✓		✓	
8. การใส่ใจความรู้สึกผู้อื่น (Cultural attentiveness)				✓	✓	✓	✓
9. การมีส่วนร่วมในการปฏิสัมพันธ์ (Interaction engagement)		✓		✓	✓		
10. ความพอใจจากการปฏิสัมพันธ์ (Interaction enjoyment)					✓		

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

เมื่อพิจารณาถึงองค์ประกอบของความแวดไวทางวัฒนธรรมที่มีความสอดคล้องกับความหมายของความแวดไวทางวัฒนธรรมในงานวิจัยชิ้นนี้แล้ว พบว่าองค์ประกอบของความแวดไวทางวัฒนธรรมที่นักวิชาการนำเสนอค่อนข้างมีความหลากหลาย อย่างไรก็ตาม พบว่ามีลักษณะร่วมที่สามารถสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบของความแวดไวทางวัฒนธรรมได้ ดังนี้

`1. ความใส่ใจทางวัฒนธรรม (Cultural Attentiveness)

ความใส่ใจทางวัฒนธรรม เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกให้เห็นถึงความเอาใจใส่และให้ความสำคัญกับพฤติกรรม ความรู้สึกของบุคคล รวมถึงบริบทที่ความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมเกิดขึ้น Chen and Starosta (1998) ได้กล่าวถึงความใส่ใจทางวัฒนธรรม (Interaction attentiveness) ว่าเป็นองค์ประกอบของความแวดไวทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการสังเกตเมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่มาจากต่างวัฒนธรรม และให้ความสำคัญกับสัญญาณทางวัฒนธรรมต่าง ๆ สอดคล้องกับแนวคิดของ Davis and Finney (2006) ที่เสนอว่าความแวดไวทางวัฒนธรรมจะต้องประกอบด้วย ความชัดเจนในการรับรู้ (Perceptual Acuity) ซึ่งหมายถึง ความสามารถของบุคคลในการตรวจจับการบอกเป็นนัยทั้งทางด้านภาษาและอวัจนภาษาของบุคคลต่างวัฒนธรรมที่นอกเหนือจากทักษะการสื่อสารโดยทั่วไป

ความสามารถในการยอมรับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมคือสิ่งที่แสดงออกถึงความแวดไวทางวัฒนธรรม เมื่อบุคคลให้ความสนใจความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมก็มีแนวโน้มที่จะใส่ใจสิ่งรอบข้าง ทั้งในเรื่องของอารมณ์ความรู้สึก คุณค่าของวัฒนธรรมของตนเองและผู้อื่นและให้ความสนใจและซาบซึ้งกับสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมมากยิ่งขึ้น (Ramos et al., 2015)

บุคคลที่มีความแวดไวทางวัฒนธรรมจะต้องสามารถสังเกตและระบุได้ถึงความเหมือนและความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมของตนเองและผู้อื่น (Stafford et al., 1997) นอกจากการเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมของตนเองและผู้อื่นแล้ว ผู้ที่มีความแวดไวทางวัฒนธรรมควรที่จะมีความสนใจในการเรียนรู้วัฒนธรรมอื่น ดังที่ Bhawuk and Brislin (1992) เสนอว่าความสนใจในการเรียนรู้วัฒนธรรมอื่นเป็นคุณสมบัติที่สำคัญของบุคคลที่มีความแวดไวทางวัฒนธรรม

ความสนใจในที่นี้ ไม่เพียงแต่เป็นความสนใจในความเหมือนและความต่างระหว่างบุคคลเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงอารมณ์และความรู้สึกของบุคคลที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมอีกด้วย Foronda (2008) เสนอว่าการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น (Empathy) โดยการคิดถึงผู้อื่น ให้ความสนใจกับความต้องการจำเป็นและมีความห่วงใยผู้อื่นนับองค์ประกอบของความแวดไวทางวัฒนธรรมพื้นฐานทางด้านสังคมและวัฒนธรรมของบุคคลย่อมส่งผลต่อการแสดงออกซึ่งความใส่ใจของบุคคลที่มีต่อวัฒนธรรมอื่น อย่างไรก็ตามบุคคลพึงได้รับการพัฒนาให้มีความใส่ใจในความรู้สึกของผู้อื่นมากยิ่งขึ้น รวมถึงเห็นคุณค่าและให้ความเคารพต่อวัฒนธรรมอื่นด้วย

อาจกล่าวได้ว่า ความใส่ใจทางวัฒนธรรม หมายถึง การแสดงความสนใจต่อการแสดงออกของบุคคลที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม เพื่อรับรู้และทำความเข้าใจในสิ่งที่บุคคลต่างวัฒนธรรมแสดงออก โดยการสังเกตและระบุพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรม

และสามารถอธิบายความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมบ่งชี้ดังต่อไปนี้

1.1 *การอธิบายพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม* ตัวอย่างพฤติกรรม เช่น

- การอธิบายลักษณะการแสดงออกของบุคคลต่างวัฒนธรรมมีความเหมือนและความแตกต่างจากของตน เช่น ลักษณะการแต่งกาย การรับประทานอาหาร การประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ
- การสังเกตและระบุอารมณ์ความรู้สึกของบุคคลต่างวัฒนธรรมโดยพิจารณาจากการแสดงออก

1.2 *การอธิบายความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมของตนเองและผู้อื่น* ได้แก่ การเปรียบเทียบและอธิบายความเหมือนและความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมของตนเองและของผู้อื่นได้อย่างถูกต้องตามข้อเท็จจริง

2. การเปิดใจเกี่ยวกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม (Cultural Open-mindedness)

การเปิดใจเกี่ยวกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม คือการเห็นคุณค่าทั้งวัฒนธรรมของตนเองและผู้อื่น บุคคลจะเกิดความแวดไวทางวัฒนธรรมได้ต่อเมื่อบุคคลเห็นความสำคัญและคุณค่าของความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม สอดคล้องกับองค์ประกอบของความแวดไวทางวัฒนธรรมของ Stafford et al. (1997) ที่เสนอว่า บุคคลที่มีความแวดไวทางวัฒนธรรมจะต้องเห็นความสำคัญและคุณค่าของวัฒนธรรมของตนเอง วัฒนธรรมของผู้อื่น พร้อมทั้งเห็นคุณค่าของความหลากหลายทางวัฒนธรรม นอกจากการเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมของตนเองและผู้อื่นแล้ว ผู้ที่มีความแวดไวทางวัฒนธรรมควรที่จะมีความต้องการและสนใจในการเรียนรู้วัฒนธรรมอื่น ดังที่ Bhawuk and Brislin (1992) เสนอว่าความสนใจในการเรียนรู้วัฒนธรรมอื่นเป็นคุณสมบัติที่สำคัญของบุคคลที่มีความแวดไวทางวัฒนธรรม

เมื่อบุคคลเห็นคุณค่าวัฒนธรรมของตนเองและผู้อื่น ย่อมมีแนวโน้มที่จะเปิดใจในการนำเสนอวัฒนธรรมตนเองและเต็มใจที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมของผู้อื่น Chen and Starosta (1997) เสนอว่าการเปิดใจคือความเต็มใจที่จะตระหนัก ยอมรับ และซาบซึ้งกับความแตกต่างทางด้านมุมมองและความคิด ซึ่งสอดคล้องกับ Yum (1989) ที่เสนอว่าผู้ที่มีความแวดไวทางวัฒนธรรมจะมีความเข้าใจผู้อื่น และรู้ถึงความจำเป็นของผู้อื่น และสามารถปรับตัวเพื่อให้เข้ากับความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นได้

Bhawuk and Brislin (1992) เสนอว่า การเปิดใจเกี่ยวกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมและความเต็มใจและยืดหยุ่นในการปรับแนวคิดตามความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญ เช่นเดียวกับ Davis and Finney (2006) ที่นำเสนอการยืดหยุ่นและเปิดใจโดยไม่ตัดสินผู้อื่นเป็นองค์ประกอบหนึ่งของความแวดไวทางวัฒนธรรม นอกจากนี้บุคคลจะต้องมี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ความยืดหยุ่นทางอารมณ์ คือมีความสามารถในการรักษาอารมณ์ทางบวกของตนเองเมื่ออยู่ในสภาวะที่ไม่คุ้นเคย

Chen and Starosta (1997) เสนอว่าการมีใจเปิดกว้างเป็นองค์ประกอบหลักที่จะทำให้บุคคลยอมรับและมีความซาบซึ้งกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม โดยทั้งคู่เสนอว่าการเปิดใจเป็นความสามารถในการอธิบายเกี่ยวกับตนเองอย่างเปิดกว้างและเหมาะสมและยินยอมรับฟังคำอธิบายของผู้อื่น คนที่เปิดใจมีแนวโน้มที่จะเต็มใจที่พิจารณาและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น งานวิจัยเสนอว่าบุคคลที่มีใจเปิดกว้างจะมีความสามารถในการปรับตัวเพื่อแก้ไขสถานการณ์ความขัดแย้งโดยนำเอามุมมองของบุคคลอื่นมาร่วมในการตัดสินใจด้วย ดังนั้น การเป็นบุคคลที่มีความแวดไวทางวัฒนธรรมจึงต้องเป็นทั้งผู้ที่นำเสนอวัฒนธรรมของตนและเปิดใจรับฟังวัฒนธรรมของผู้อื่นด้วยเช่นกัน

นอกจากนี้การที่จะแสดงออกถึงการมีใจเปิดกว้าง บุคคลจะต้องไม่ตัดสินผู้อื่นโดยปราศจากข้อมูลที่เพียงพอ (Hart & Burks, 1972) การเคารพความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมโดยไม่ตัดสินวัฒนธรรมของผู้อื่นว่า เป็นหนึ่งในองค์ประกอบของความแวดไวทางวัฒนธรรม บุคคลจะต้องทำหน้าที่รับฟังด้วยความจริงใจ และหลีกเลี่ยงการตัดสินผู้อื่นโดยใช้ค่านิยมของตนเองว่าสิ่งใดเป็นสิ่งที่ถูกหรือผิด ทั้งนี้เพราะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมมีความอ่อนไหว การตัดสินผู้อื่นจากสามัญทัศน์ของผู้พูดอาจทำให้เกิดการเข้าใจผิดและนำมาซึ่งความเสียหายได้ นอกจากนี้การเป็นผู้ฟังที่ดียังสร้างความพึงพอใจให้แก่บุคคลที่เราปฏิสัมพันธ์ด้วย

อาจกล่าวได้ว่า การเปิดใจเกี่ยวกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม หมายถึง การรับฟังเรียนรู้ และให้คำอธิบายเกี่ยวกับวัฒนธรรมอื่นที่แตกต่างจากตนเองด้วยใจเปิดกว้าง โดยไม่ตัดสินว่าวัฒนธรรมนั้นว่าถูกหรือผิด ในขณะที่สามารถให้คำอธิบายเกี่ยวกับวัฒนธรรมของตนเองได้อย่างเหมาะสม ซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรม ต่อไปนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

2.1 *การบอกคุณค่า อธิบายและให้ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมตนเอง* ตัวอย่างพฤติกรรม เช่น

- การอธิบายและให้รายละเอียดเกี่ยวกับคุณค่าและความสำคัญของวัฒนธรรมตนเอง
- การอธิบายและให้ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมของตนเองกับบุคคลที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม เช่น การพูดชี้แจงหรือการแสดงตัวอย่าง

2.2 *การบอกคุณค่า แสวงหา และให้ข้อมูลของวัฒนธรรมอื่นที่แตกต่างจากตนเอง* ตัวอย่างพฤติกรรม เช่น

- การอธิบายและให้รายละเอียดเกี่ยวกับคุณค่าและความสำคัญของวัฒนธรรมของผู้อื่น
- การแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมอื่นเพิ่มเติมจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ

- การอธิบายและให้รายละเอียดเกี่ยวกับวัฒนธรรมอื่น โดยไม่ใช้คำพูดหรือท่าทางที่แสดงออกถึงการตัดสินวัฒนธรรมนั้นว่าถูกหรือผิด เช่น ไม่ใช้คำพูดในเชิงดูถูก เหยียดหยันหรือแสดงท่าทีรังเกียจ

3. การแสดงออกให้เหมาะสมกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม (Expressing appropriate behaviors to cultural differences' contexts)

ในการสื่อสารกับบุคคลที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม นอกจากจะต้องให้ความสนใจกับบุคคล และเปิดใจยอมรับในความแตกต่างแล้ว บุคคลพึงมีความเต็มใจและพร้อมที่จะแสดงออกต่อบุคคลที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมอย่างเหมาะสม Foronda (2008) เสนอว่า การแสดงออกถึงการให้เกียรติและเคารพผู้อื่น เป็นความเต็มใจในการแสดงความซาบซึ้งหรือความระลึกถึงวัฒนธรรมอื่น แม้ว่าบุคคลอื่นจะมีค่านิยมหรือความเข้าใจที่แตกต่างจากเรา ซึ่งการแสดงออกซึ่งการเคารพวัฒนธรรมอื่นนี้จะนำมาซึ่งการปฏิบัติต่อกันอย่างเหมาะสมและให้เกียรติซึ่งกันและกัน

นอกจากนี้ ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมของตนเองก็เป็นสิ่งที่มีความสำคัญ ดังเช่นที่ Davis and Finney (2006) เสนอว่า องค์ประกอบหนึ่งของความแวดไวทางวัฒนธรรมคือ การควบคุมพฤติกรรมของตนเอง (Personal autonomy) ซึ่งสอดคล้องกับองค์ประกอบของ Chen and Starosta (2000) ที่เสนอว่า การควบคุมตนเอง (Self-monitoring) เป็นองค์ประกอบหนึ่งของความแวดไวทางวัฒนธรรมที่เน้นความสามารถของบุคคลในการควบคุมพฤติกรรมของตนเองให้สอดคล้องกับสถานการณ์ทางวัฒนธรรม เช่นเดียวกับ Ramos et al. (2015) ที่เสนอว่าบุคคลควรมีความสามารถตอบสนองต่อผู้อื่นได้อย่างมีความแวดไวทางวัฒนธรรม

Foronda (2008) ได้เน้นความสำคัญของ การเปลี่ยนหรือปรับมุมมองของตนเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของบุคคลอื่น (Tailoring) การปรับให้เหมาะสมนี้อาจเกิดขึ้นในหลายกรณีเช่น การปรับแนวทางการสื่อสาร การเข้าหา หรือการแสดงออกให้เหมาะสมกับแต่ละบุคคล

กล่าวโดยสรุป การแสดงออกให้เหมาะสมกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม หมายถึง การควบคุมการแสดงออกของตนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมด้วยความเต็มใจ และสามารถวางแผนและเลือกใช้กลวิธีในการสื่อสารกับบุคคลที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมอย่างเหมาะสม ประกอบด้วย

3.1 *การควบคุมการสื่อสารให้เหมาะสมกับบุคคลที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม* ตัวอย่างพฤติกรรม เช่น

- การมีส่วนร่วมในการสื่อสารกับบุคคลต่างวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- การอธิบายความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมของตนเองไม่ให้แสดงออกอย่างไม่เหมาะสม เช่น การระงับการแสดงออกทางสีหน้าที่ไม่เหมาะสม การระมัดระวังการใช้คำพูดในทางลบ

3.2 *การวางแผนและเลือกใช้กลวิธีในการแสดงออกที่เหมาะสมในสถานการณ์ที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมด้วยความเต็มใจ* ตัวอย่างพฤติกรรม เช่น

- การนำเสนอกลวิธีที่ใช้ในการสื่อสารกับบุคคลต่างวัฒนธรรมและเลือกใช้ได้เหมาะสมตามสถานการณ์ เช่น การเริ่มต้นและจบบทสนทนา การเว้นระยะห่างในการสื่อสาร การใช้ภาษาท่าทางประกอบ การพูดให้ชัดเจนและหยุดเป็นจังหวะ การหลีกเลี่ยงการใช้คำแสลง

- การวางแผนและเสนอแนวทางในการเลือกใช้ภาษาหรือท่าทางให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม เช่น ไม่เอ่ยถึงพระนามสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่บุคคลอื่นยึดถือพร่ำเพรื่อ หรือไม่นำอาหารต้องห้ามของบางศาสนามารับประทานในสถานที่ที่มีบุคคลต่างวัฒนธรรมใช้ประโยชน์ร่วมกัน

กล่าวโดยสรุป บุคคลที่มีความแวดไวทางวัฒนธรรมจะต้องมี**ความใส่ใจ**สังเกตเกี่ยวกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมที่เกิดขึ้น สามารถอธิบายถึงความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นได้ **เปิดใจเกี่ยวกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม** เห็นคุณค่าของวัฒนธรรมของตนเองเช่นเดียวกับการเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมที่แตกต่างจากตน ยอมรับในความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมโดยไม่ตัดสินว่าวัฒนธรรมนั้นว่าถูกหรือผิด นอกจากนี้ยังมีความต้องการใน**การแสดงออกให้เหมาะสมกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม** สามารถควบคุมการแสดงออกของตนและแสวงหาแนวทางในการตอบสนองผู้อื่นอย่างเหมาะสม เมื่อบุคคลมีความแวดไวทางวัฒนธรรมซึ่งเป็นความสามารถทางอารมณ์แล้ว ก็มีแนวโน้มที่จะนำไปสู่การแสดงพฤติกรรมทางวัฒนธรรมที่เหมาะสมต่อไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

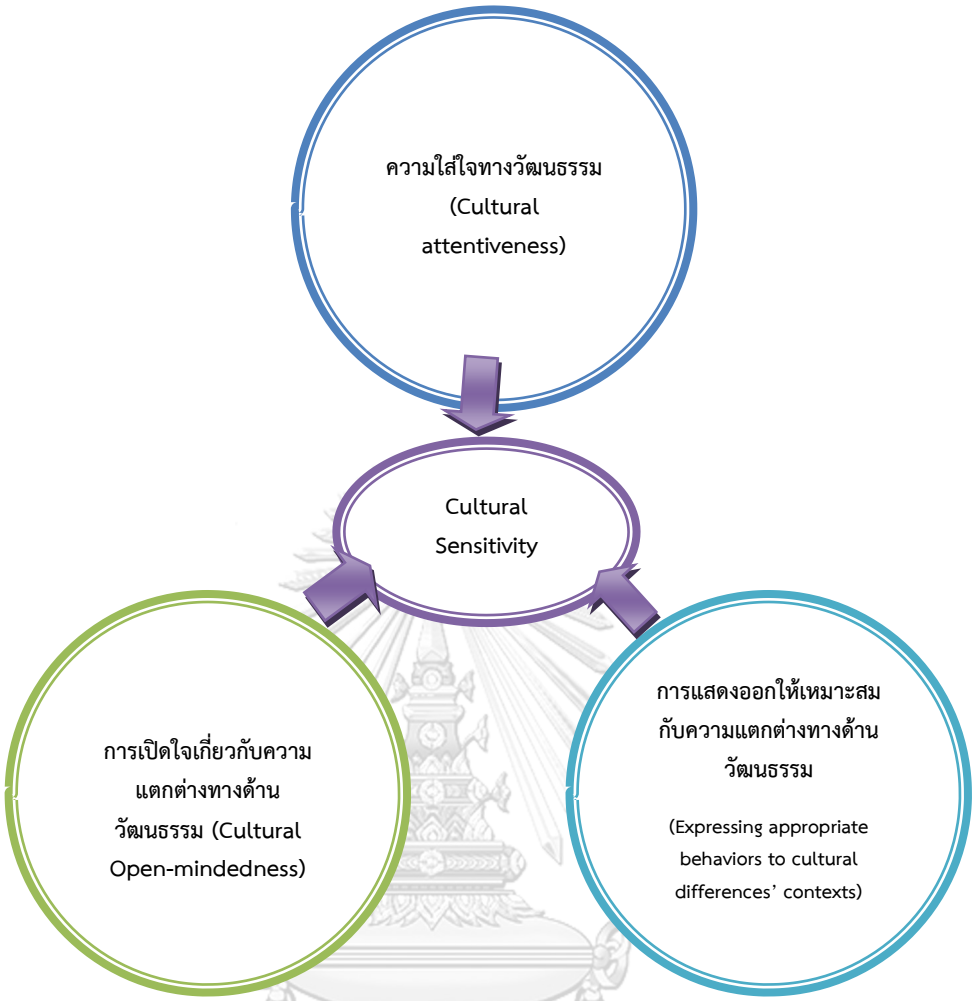

ภาพที่ 2 แผนภาพแสดงองค์ประกอบของความแวดไวทางวัฒนธรรม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

2.3 ความสำคัญของความแวดไวทางวัฒนธรรม

ความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม (Cultural Diversity) นั้นเป็นสิ่งปกติที่เกิดขึ้นในสังคมโลก และความหลากหลายนี้สามารถที่จะอยู่ร่วมกันในฐานะพลโลกได้อย่างเข้มแข็งและเป็นปึกแผ่น หากสมาชิกเข้าใจและยอมรับความหลากหลาย แทนที่ที่จะเน้นการผสมผสานทางวัฒนธรรม (Cultural Assimilation) ซึ่งอาจทำให้ความหลากหลายทางวัฒนธรรมลดน้อยลงหรือหมดไปจากสังคม การบริหารจัดการในความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมจึงควรทำความเข้าใจ ระบบคิด ความเชื่อและคุณค่าของบุคคลในวัฒนธรรมอื่น และทำความเข้าใจว่าความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมนั้นเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นปกติ

หากผู้เรียนขาดซึ่งความแวดไวทางวัฒนธรรม ก็มีแนวโน้มที่จะปฏิบัติต่อกันอย่างไม่เท่าเทียม มีความโน้มเอียงที่จะปฏิบัติต่อผู้อื่นโดยอคติหรือปิดโอกาสในการเรียนรู้ผู้อื่นโดยไม่รู้ตัว การแสดงออกซึ่งเกี่ยวข้องกับบุคคลต่างวัฒนธรรมนั้นเป็นเรื่องที่มีความละเอียดอ่อนอย่างยิ่ง บุคคลที่มีความแวดไวทางวัฒนธรรมย่อมแสดงออกซึ่งความรู้สึกใส่ใจและให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมของบุคคลอื่น ซึ่งสิ่งนี้

ย่อมนำไปสู่สัมพันธภาพที่ดี ในทางตรงกันข้ามหากบุคคลขาดความแวดไวทางวัฒนธรรม ก็มีโอกาสที่จะแสดงพฤติกรรมบางอย่างที่ไม่เหมาะสม สร้างความอึดอัดและไม่เข้าใจระหว่างกัน และอาจนำไปสู่ความขัดแย้งในอนาคตได้

ในมุมมองของนักจิตวิทยา การเรียนรู้พื้นฐานทางด้านวัฒนธรรมของแต่ละบุคคลมีความสำคัญอย่างมากเพราะจะช่วยให้บุคคลมีความเข้าใจสาเหตุของการแสดงพฤติกรรมและมุมมองที่มีต่อโลกของบุคคลอื่น การขาดความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมของผู้อื่นอาจนำไปสู่การมีมโนทัศน์ที่ผิดเพี้ยนและตีความการแสดงออกของผู้อื่นอย่างไม่ถูกต้อง (Kubokawa & Ottaway, 2009)

งานวิจัยจำนวนมากแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของความแวดไวทางวัฒนธรรมที่มีต่อสาขาอาชีพต่าง ๆ เช่น ทางการแพทย์และการพยาบาล Norton & Marks-Maran, 2014) หรือทางการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ ในขณะที่งานวิจัยทางการศึกษาที่กล่าวถึงความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนยังมีไม่มากนัก งานวิจัยโดยส่วนใหญ่ยังให้ความสนใจในการเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาครูหรือนักศึกษาในกลุ่มการบริหารและจัดการมากกว่าการให้ความสนใจผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษา อย่างไรก็ตาม ผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษายังเป็นกลุ่มที่ควรได้รับการพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรม เพื่อเป็นการเตรียมผู้เรียนในเบื้องต้น ทั้งนี้การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสในการติดต่อสื่อสารกับชาวต่างชาติทั้งในและนอกกลุ่มประเทศสมาชิกมากยิ่งขึ้น นักเรียนจึงต้องมีความพร้อมในการสื่อสารกับชาวต่างชาติที่มีความแตกต่างกันทั้งทางด้านความเชื่อ ทัศนคติและแนวทางการดำเนินชีวิต การเห็นคุณค่าของอัตลักษณ์และความหลากหลาย (Valuing Identity and Diversity) ได้กลายมาเป็นคุณลักษณะเด็กไทยในประชาคมอาเซียน ซึ่งเป็นหนึ่งในทักษะพลเมืองและความรับผิดชอบต่อสังคม ทั้งนี้กำหนดว่านักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาจะต้องให้ความสนใจ ยอมรับและเห็นประโยชน์ในความหลากหลายทางวัฒนธรรม และเคารพในความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2557) ดังนั้น การเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนมีความแวดไวทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการสื่อสารกับชาวต่างชาติ จะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนาไปเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพของประเทศต่อไปในอนาคตอันใกล้

จากเหตุผลในข้างต้น การพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียน โดยการจัดหลักสูตรหรือโปรแกรมเรียนที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการพัฒนาความสามารถทางด้านวัฒนธรรมของบุคคลทั้งในด้านความรู้ ความตระหนัก ทัศนคติและทักษะเพื่อให้นักเรียนสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปพัฒนาการสื่อสารของตนเองให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.4 แนวทางการพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรม

การพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาเป็นสิ่งที่มีความท้าทายอย่างยิ่ง ทั้งนี้ มีนักวิชาการที่นำเสนอแนวทางในการพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียน ดังนี้

Gudykunst and Hammer (1983) นำเสนอรูปแบบของการฝึกอบรมทางด้านวัฒนธรรมทั้งหมด 3 ขั้น ได้แก่ 1) การฝึกทัศนคติ (Perspective Training) ในขั้นนี้ผู้เรียนจะได้รับการอบรมให้สามารถเปลี่ยนโลกทัศน์ให้มีความเหมาะสมตามบริบทเพื่อให้มีความเข้าใจวัฒนธรรมของผู้อื่นมากยิ่งขึ้น 2) การฝึกการมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction Training) เป็นการฝึกทักษะและความรู้ที่เกี่ยวกับการฟัง การแสดงออก การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การตระหนักถึงอารมณ์ความรู้สึกและการมีความเห็นอกเห็นใจเพื่อปฏิสัมพันธ์กับคนต่างวัฒนธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ และ 3) การฝึกในบริบทที่มีความเฉพาะเจาะจง (Context-specific Training) ซึ่งคือการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติในบริบทหรือเหตุการณ์ที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมและอาจเกิดความขัดแย้งขึ้นได้ จากรูปแบบนี้นักเรียนจะได้ฝึกฝนทั้งเจตคติ ทักษะ รวมไปถึงฝึกการปฏิบัติงานในสถานการณ์จริง

Brislin and Yoshida (1994) ได้นำเสนอแนวทางการพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรม ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบทั้งสิ้น 4 ประการได้แก่ 1) ความตระหนักในวัฒนธรรมของตนเองและอิทธิพลทางวัฒนธรรมของตนเอง 2) ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมอื่น 3) ความท้าทายทางอารมณ์ที่เกี่ยวข้อง และ 4) ทักษะพื้นฐานที่นำมาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่ต้องเผชิญหน้ากับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม หากผู้สอนสามารถนำองค์ประกอบทั้ง 4 ด้านมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนจะสามารถพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนได้ และหากขาดองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งก็จะทำให้การพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนไม่สมบูรณ์

Skepple (2014) ได้นำเสนอแนวทางในการเตรียมความพร้อมนักศึกษาครูเพื่อจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพให้กับผู้เรียนที่มีพื้นฐานทางด้านวัฒนธรรมและภาษาที่หลากหลาย โดย Skepple เสนอว่าโปรแกรมการพัฒนาผู้เรียนควรที่จะ 1) ปรับเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อความหลากหลายทางวัฒนธรรมของผู้เรียน 2) เพิ่มความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับความหลากหลายด้านวัฒนธรรม และ 3) พัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติต่อบุคคลที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะเห็นได้ว่าแนวทางของ Skepple มีความคล้ายคลึงกับของ Gudykunst and Hammer ในด้านการฝึกทัศนคติและทักษะที่จำเป็น แต่จะเพิ่มเติมในส่วนของความรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมอีกประการหนึ่ง

นอกเหนือจากนี้ในงานวิจัยของ Chisholm (1994) ยังได้เสนอแนวทางให้กับผู้มีส่วนในการพัฒนาโปรแกรมสำหรับสำหรับห้องเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดย Chisholm เสนอว่าผู้ออกแบบโปรแกรมควรพิจารณาว่าโปรแกรมดังกล่าวได้สร้างสิ่งเหล่านี้หรือไม่ 1) การพัฒนาความตระหนักทางด้านวัฒนธรรมของบุคคล 2) การปลูกฝังความซาบซึ้งในความหลากหลายทางวัฒนธรรม 3) การพัฒนาสมรรถนะทางวัฒนธรรม และ 4) การเตรียมความพร้อมให้บุคคลสามารถทำงานอย่างมีประสิทธิภาพร่วมกับผู้เรียนที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม นอกจากนี้ ในกรณีที่สถาบันการศึกษาต้องการสร้างความซาบซึ้งต่อความหลากหลายทางวัฒนธรรมและความเท่าเทียมให้เกิดขึ้นในบุคลากรในองค์กร บุคลากรในสถาบันการศึกษาควรที่จะได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

แทนการเรียนรู้ผ่านแบบฝึกหัด ซึ่งประสบการณ์นั้นควรเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กับทั้งบุคลากรและผู้เรียนที่มีความหลากหลาย (Gilbert & Hixson, 1991)

นอกเหนือจากแนวทางในการพัฒนาความรู้ ทัศนคติและทักษะในข้างต้น แนวทางหนึ่งที่ช่วยพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมของบุคคลคือการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สะท้อนความคิด (Reflection) Keengwe (2000) เสนอแนะว่าในการจัดโปรแกรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถทางวัฒนธรรม สถาบันควรมีการฝึกอบรมความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรมในเบื้องต้นเพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในการจัดการกับผู้ที่มาจากต่างวัฒนธรรม Keengwe เสนอว่า แนวทางหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาทัศนคติของผู้เรียน คือการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สะท้อนความคิดและสำรวจทัศนคติของตนเองผ่านการเขียนบันทึกประจำวันซึ่งแนวทางดังกล่าวจะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมเพิ่มมากขึ้น ลดอคติ มีความเคารพผู้อื่นและยอมรับผู้อื่นมากยิ่งขึ้น

งานวิจัยในข้างต้นสอดคล้องกับ Sharman, Phillion, and Malewski (2011) ได้ศึกษาแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะทางวัฒนธรรมของบุคคลโดยใช้การสะท้อนอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Reflection) ซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่าวิธีการดังกล่าวจะช่วยสร้างความหมายให้กับประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ซึ่งจะช่วยเปลี่ยนความเข้าใจที่บุคคลมีต่อตนเองและโลก ทำให้บุคคลมีความตระหนักต่อตนเองและตระหนักต่อผู้อื่น ข้อเสนอแนะของ Sharma และคณะ นับเป็นแนวทางหนึ่งที่ใช้วิธีการสะท้อนอย่างมีวิจารณญาณมาใช้ในการพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียน ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าสนใจเพราะการสะท้อนคิดเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยสร้างความหมายให้กับประสบการณ์ของแต่ละบุคคล และเป็นแนวทางการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่สามารถช่วยพัฒนาทัศนคติและเจตคติที่มีต่อความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้อย่างน่าสนใจ

ข้อมูลจากการศึกษาและวิจัยในข้างต้นแสดงให้เห็นแนวทางในการพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนที่มีความหลากหลาย อย่างไรก็ตามแนวทางดังกล่าวต่างก็มีจุดร่วมในการเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริงแทนการเรียนรู้ผ่านแบบฝึกหัด เน้นการพัฒนาผู้เรียนทั้งทางด้านความรู้ ทัศนคติ ตลอดจนทักษะที่มีความจำเป็นในการจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม โดยเฉพาะในเรื่องของการพัฒนาทัศนคติ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สะท้อนความคิดของตนเองนับเป็นวิธีการที่มีความน่าสนใจในการพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรม ซึ่งผู้วิจัยจะได้พัฒนาแนวทางการพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนที่ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์และสะท้อนความคิดของตนให้เกิดประโยชน์ให้มากที่สุด

2.5 การวัดและประเมินความแวดไวทางวัฒนธรรม

เนื่องจากความแวดไวทางวัฒนธรรมมีลักษณะเป็นพฤติกรรมทางจิตพิสัย รูปแบบการวัดโดยส่วนใหญ่จึงมีลักษณะเป็นแบบประเมินตนเอง โดยเครื่องมือที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายคือแบบวัดพัฒนาการทางวัฒนธรรม (Intercultural Development Inventory: IDI) ซึ่งเป็นแบบวัดที่พัฒนาขึ้นในปี 1988 โดย Mitchell Hammer และ Milton Bennett ตามโมเดลพัฒนาการของ

ความแวดไวทางวัฒนธรรมของ Bennett (Bennett's Developmental Model of Intercultural Sensitivity: DMIS) DMIS จะแบ่งออกเป็นพัฒนาการ 6 ขั้น ตั้งแต่ขั้นปฏิเสธ (Denial) ไปจนถึงขั้นบูรณาการ (Integration) แบบวัด IDI เน้นการวัดโลกทัศน์ของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีต่อความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม ควบคู่กับสมรรถนะทางวัฒนธรรมของแต่ละบุคคล ลักษณะของแบบวัดจะให้ผู้ทำแบบประเมินแสดงความคิดเห็นต่อข้อความที่กำหนดให้ ตั้งแต่ระดับที่ 1 คือไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง จนถึงระดับที่ 5 คือเห็นด้วยอย่างยิ่ง (Hammer, 2010) อย่างไรก็ตามการใช้ IDI ในการทดสอบจะมุ่งเน้นไปที่ความแวดไวทางวัฒนธรรมในบริบทของการปฏิบัติงานในองค์กรร่วมกับบุคคลที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรมเป็นสำคัญ

นอกจากนี้ Olson and Kroeger (2001) ได้พัฒนาเครื่องมือตามกรอบแนวคิดพัฒนาการของความแวดไวทางวัฒนธรรมของ Bennett โดยให้ชื่อเครื่องมือว่า ดัชนีความแวดไวทางวัฒนธรรม (Intercultural Sensitivity Index: ISI) แบบวัด ISI จะมีความคล้ายคลึงกับแบบวัด IDI คือใช้ในการระบุว่าบุคคลมีความแวดไวทางวัฒนธรรมอยู่ในขั้นใด ซึ่งสิ่งนี้จะใช้ในการทำนายทัศนคติและพฤติกรรมของบุคคลได้ แบบวัด ISI ได้ใช้แนวทางในการวัด 3 ลักษณะ คือ การบอกประสบการณ์ (Naming Experiences) การวัดสมรรถนะ (Measurement of Competencies) ซึ่งประกอบด้วยความรู้ ความเข้าใจและการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม และการระบุขั้น DMIS (Identification of the DMIS Stages) ตามแนวคิดของ Bennett จากระดับ Ethnocentrism จนถึงระดับ Ethnorelativism

ตัวอย่างประโยคที่ใช้ในการประเมิน ได้แก่

Ethnocentrism – I do not really notice cultural differences. (ฉันไม่ได้สังเกตเห็นความแตกต่างทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้น)

Ethnorelativism – I am able to analyze and interpret events from one or more chosen cultural perspectives. (ฉันสามารถวิเคราะห์และตีความเหตุการณ์จากมุมมองที่เลือกมุมมองเดียวหรือมากกว่านั้น)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

เครื่องมือวัดความแวดไวทางวัฒนธรรมอีกชนิดหนึ่งคือแบบวัดความแวดไวทางวัฒนธรรม (Intercultural Sensitivity Scale: ISS) ที่พัฒนาขึ้นโดย Chen and Starosta (2000) ซึ่งแบบวัดแบบ Likert scale สี่ตัวเลือก โดยมุ่งศึกษาปัจจัยหลัก 5 ด้าน ได้แก่ การมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน (Interaction Engagement) การเคารพความแตกต่างทางวัฒนธรรม (Respect for Cultural Differences) ความมั่นใจในการมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction Confidence) ความสนุกในการปฏิสัมพันธ์ (Interaction Enjoyment) และความตั้งใจในการมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction Attentiveness) เครื่องมือชิ้นนี้ประกอบด้วยข้อความทั้งหมด 24 ข้อ โดยที่ผู้ทำแบบวัดต้องแสดงความคิดเห็นที่มีต่อข้อความดังกล่าว ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตั้งแต่ระดับที่ 1 คือเห็นด้วยอย่างยิ่งจนถึงระดับที่ 5 คือเห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตัวอย่างประโยคที่ใช้ในการประเมิน ได้แก่

Interaction Engagement

- I often give positive responses to my cultural-different counterpart during our interaction. (ฉันมักตอบสนองทางบวกกับผู้ร่วมงานที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมระหว่างการมีปฏิสัมพันธ์)

Respect for Cultural Differences

- I respect the values of people from different cultures. (ฉันเคารพค่านิยมของผู้คนที่มาจากวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน)

Interaction Confidence

- I always know what to say when interacting with people from different cultures. (ฉันรู้เสมอว่าต้องพูดอะไรเมื่อปฏิสัมพันธ์กับผู้คนที่มาจากวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน)

Interaction Enjoyment

- *I often feel useless when interacting with people from different cultures. (ฉันรู้สึกไร้ประโยชน์เมื่อปฏิสัมพันธ์กับผู้คนที่มาจากวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน)

Interaction Attentiveness

- I am very observant when interacting with people from different cultures. (ฉันชอบสังเกตเมื่อปฏิสัมพันธ์กับผู้คนที่มาจากวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน)

หมายเหตุ * ให้คะแนนแบบ reverse-code

จะเห็นได้ว่ารูปแบบการวัดความแวดไวทางวัฒนธรรมทั้ง 3 รูปแบบมุ่งเน้นไปที่การวัดองค์ประกอบทางด้านจิตพิสัยเป็นหลัก ลักษณะข้อมูลจึงเป็นการตอบข้อคำถามที่สอบถามถึงระดับความคิดเห็นของบุคคล นอกเหนือจากการวัดความแวดไวทางวัฒนธรรมในลักษณะขององค์ประกอบทางด้านจิตพิสัย Bhawuk and Brislin (1992) ได้พัฒนาแนวทางการวัดความแวดไวทางวัฒนธรรมที่เน้นการวัดทั้ง 3 ด้าน คือความตระหนัก การเปิดใจ และการปรับตัว โดยพิจารณาจากกลุ่มที่ไม่คำนึงถึงสังคมและความรู้สึกของคนรอบข้างหรือกลุ่มปัจเจกนิยม (Individualism) และกลุ่มที่คำนึงถึงสังคมหรือกลุ่มสังคมพึ่งพา (Collectivism) ผู้วิจัยได้ใช้มโนทัศน์เกี่ยวกับสมรรถนะในการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมในการออกแบบการวัดความแวดไวทางวัฒนธรรมทั้ง 3 ด้านคือด้านทัศนคติ ความคิดและพฤติกรรม ซึ่งได้แก่ 1) ความตระหนักในความแตกต่างของรูปแบบพฤติกรรมของกลุ่มปัจเจกนิยมและกลุ่มสังคมพึ่งพา 2) การเปิดใจให้กับความแตกต่างทางวัฒนธรรมและ 3) ความยืดหยุ่นในการปรับของพฤติกรรมให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมที่แตกต่าง

ถึงแม้ว่าการใช้แบบประเมินตนเองในการประเมินความแวดไวทางวัฒนธรรมจะเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลาย แต่ก็ยังมีข้อจำกัดในการวัดและประเมินผล ทั้งนี้ ในการทำแบบทดสอบลักษณะดังกล่าว ผู้ทำแบบประเมินอาจมีความลำเอียงในการตอบ ทำให้ไม่ได้ข้อมูลที่ตรงตามความเป็นจริง ดังนั้น การวัดความแวดไวทางวัฒนธรรมจึงควรได้รับการประเมินในรูปแบบอื่นประกอบ เช่น การใช้

การประเมินโดยผู้อื่นเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในผลการทดสอบ นอกจากนี้เพื่อเป็นการศึกษาพัฒนาการทางด้านพฤติกรรมอาจมีการใช้กิจกรรมบทบาทสมมุติหรือ critical incident technique ในการวัดความแวดไวทางวัฒนธรรมเพิ่มด้วย (Bucker, Furrer, & Lin, 2015) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ S. Ang and Van Dyne (2008) ที่ได้พัฒนาชุดรูปแบบประเมินการปฏิบัติงาน (Performance-based measurement) ที่ใช้ชื่อว่า the intercultural situational judgment test (iSJT) โดยการทดสอบดังกล่าวมีลักษณะเป็นสถานการณ์จำลองในรูปแบบมัลติมีเดีย ซึ่งผลจากการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการประเมินผ่าน ISJT สามารถเป็นเครื่องชี้วัดการปฏิบัติงานและประสิทธิภาพของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ดังนั้น การประเมินจากสถานการณ์จึงนับว่าเป็นทางเลือกใหม่ที่มีความน่าสนใจในการนำมาใช้ในการประเมินความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียน อย่างไรก็ตามการนำแนวคิดดังกล่าวมาใช้ในการวัดความแวดไวทางทางวัฒนธรรมจะต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบของความแวดไวทางวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกัน การออกแบบเครื่องมือจึงต้องสอดคล้องกับองค์ประกอบที่สังเคราะห์ขึ้นด้วย

นอกจากนี้การใช้การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณยังเป็นแนวทางที่น่าสนใจในการนำมาใช้ในการเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความแวดไวทางวัฒนธรรม ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. **การสัมภาษณ์** การสัมภาษณ์ช่วยให้ผู้วิจัยสามารถสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้เรียนเพื่อให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับความคิด ความรู้สึกและการแสดงออกของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้วิจัยสามารถนำมาพิจารณาวิเคราะห์แยกตามองค์ประกอบเพื่อให้เห็นความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน เนื่องจากองค์ประกอบของความแวดไวทางวัฒนธรรมมีลักษณะเป็นองค์ประกอบทางด้านจิตพิสัย การเก็บข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์จึงให้ข้อมูลที่มีความลึกซึ้งและมีรายละเอียดมากยิ่งขึ้น เช่นในงานวิจัยของ Shapiro, Ozanne, and Saatcioglu (2008) ที่เก็บข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการของความแวดไวทางวัฒนธรรมในการทำธุรกิจระหว่างประเทศ ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน สามารถนำมาใช้ในการตีความและอภิปรายตามองค์ประกอบได้โดยมีหลักฐานสนับสนุนที่ชัดเจน

2. **การสังเกต** การสังเกตผู้เรียนจะทำให้ผู้วิจัยเห็นพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมาซึ่งสะท้อนให้เห็นคุณลักษณะตามองค์ประกอบที่สังเคราะห์ขึ้น การใช้ข้อมูลจากการสังเกตมีประโยชน์ในด้านที่ผู้ประเมินเป็นบุคคลภายนอก ซึ่งช่วยตรวจสอบความสอดคล้องกับผลที่ได้จากการประเมินโดยผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

3. **การเขียนรายงานตนเอง** การเขียนรายงานตนเองหลังการเขาร่วมกิจกรรมในแต่ละบทเรียนทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความคิดและความรู้สึกของผู้เรียนที่มีความละเอียด เป็นปัจจุบัน ช่วยให้ผู้วิจัยมีความเข้าใจในการแสดงออกของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น นอกเหนือจากนี้ ยังสามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบในภายหลังได้

ข้อมูลจากการศึกษาแสดงให้เห็นว่าแนวการวัดและประเมินความแวดไวทางวัฒนธรรมจะมีลักษณะที่แตกต่างกันไปตามแนวคิดและพื้นฐานความเชื่อของนักประเมินผลแต่ละท่าน ซึ่งผู้วิจัยจะได้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

นำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวัดความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักศึกษา โดยยึดตามองค์ประกอบของความแวดไวทางวัฒนธรรมที่สังเคราะห์ขึ้นต่อไป

2. ทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคม

2.1 ความหมายและความเป็นมาของทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคม

เมื่อพิจารณาถึงความหมายของภาษาศาสตร์สังคมแล้ว นักวิชาการได้นำเสนอคำนิยามไว้ดังต่อไปนี้

Fishman (1972, p. 1) กล่าวว่า ภาษาศาสตร์สังคม หมายถึงการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมของมนุษย์ในสองส่วนคือการใช้ภาษาและการจัดการทางสังคมของพฤติกรรม สังคมวิทยาของภาษาจะเน้นไปที่หัวข้อทั้งหมดที่เกี่ยวกับการจัดการทางสังคมของพฤติกรรมทางภาษา ซึ่งไม่ได้หมายถึงการใช้ภาษาแต่เพียงอย่างเดียวแต่รวมไปถึง ทัศนคติที่มีต่อภาษา รวมไปถึงพฤติกรรมที่มีต่อภาษาและผู้ใช้ภาษา

จากคำนิยามของ Fishman ภาษาศาสตร์สังคมจึงเป็นศาสตร์ที่เน้นความสัมพันธ์ของทั้งการใช้ภาษาและพฤติกรรมทางสังคม ศึกษาว่าว่าผู้พูดเป็นใคร ใช้ภาษาอย่างไร สื่อสารถึงใคร ตอนไหน เพื่ออะไร นอกจากนี้ Fishman ยังเสนอว่าผู้ที่ทำงานอย่างมีความแวดไวและมีความเห็นอกเห็นใจเป็นสิ่งที่มีความจำเป็น

Holmes (2008) เสนอว่า ภาษาศาสตร์สังคม คือศาสตร์ที่ใช้ในการอธิบายเหตุที่บุคคลใช้วิธีการสื่อสารที่แตกต่างกันในบริบททางสังคมที่แตกต่างกัน เกี่ยวข้องกับการระบุหน้าที่ทางสังคมของภาษาและแนวทางในการใช้ภาษาในการแสวงหาความหมายทางสังคม

Spolsky (2010) ให้คำนิยามภาษาศาสตร์สังคมว่าเป็นการศึกษาถึงความเชื่อมโยงระหว่างภาษาและสังคม ความหลากหลายทางภาษาและเจตคติเกี่ยวกับภาษา คำนิยามนี้สอดคล้องกับ Bell (1976) ที่เสนอว่าภาษาศาสตร์สังคมเป็นสาขาหนึ่งของภาษาศาสตร์ที่ศึกษาความสัมพันธ์ของภาษากับสังคม และลักษณะการใช้ภาษาในบริบททางสังคมที่แตกต่างกัน เช่นเดียวกับ Downes (1984, p. 15) ที่ได้ให้คำนิยามภาษาศาสตร์สังคมว่า เป็นสาขาหนึ่งของภาษาศาสตร์ที่ศึกษาคุณสมบัติของภาษาและภาษาที่ต้องการการอ้างอิงจากปัจจัยทางสังคมซึ่งรวมไปถึงปัจจัยทางด้านบริบทในการอธิบาย

Trudgill (2000, p. 32) กล่าวว่า ภาษาศาสตร์สังคมเป็นการศึกษาถึงผลของมุมมองด้านต่าง ๆ ของสังคม ซึ่งรวมไปถึงบรรทัดฐาน ความคาดหวังและบริบททางวัฒนธรรมที่มีต่อแนวทางการใช้ภาษา ภาษาศาสตร์สังคมเป็นส่วนหนึ่งของภาษาศาสตร์ที่เกี่ยวกับภาษาในฐานะของปรากฏการณ์ทางสังคมและวัฒนธรรม เป็นศาสตร์ที่มุ่งศึกษาภาษาและสังคมที่มีความเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับสังคมศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จิตวิทยาทางสังคม มานุษยวิทยา ภูมิศาสตร์มนุษย์และสังคมวิทยา นอกจากนี้ Trudgill (2000) เสนอว่า ภาษามีหน้าที่หลัก 2 ประการ คือ 1) การสร้างและรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น และ 2) การสื่อสารกับบุคคลอื่น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

Thiele (2013) เสนอว่า ภาษาศาสตร์สังคมเป็นการศึกษาเชิงบรรยายเกี่ยวกับภาษาในสังคม การใช้ภาษา อิทธิพลของบริบททางสังคมที่มีต่อการใช้ภาษาที่หลากหลายในกลุ่มวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกันทั้งทางด้านการเมือง ชาติพันธุ์ ศาสนา สถานะ เพศ ระดับการศึกษา อายุ ที่อยู่ทางภูมิศาสตร์และสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม

Bayyurt (2013, p. 71) กล่าวว่า ภาษาศาสตร์สังคมเป็นศาสตร์ที่ตรวจสอบเป้าหมายและหน้าที่ของภาษาในสังคม เป็นความพยายามในการอธิบายความแตกต่างของภาษาในบริบทหนึ่งกับเขตทางภูมิศาสตร์อื่น ๆ ที่แตกต่างกัน และศึกษาการสื่อสารของบุคคลในบริบทหนึ่งกับบุคคลที่มาจากบริบทอื่น นักภาษาศาสตร์จะศึกษาการใช้ภาษาในบริบททางสังคมที่มีความหลากหลาย ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ในแต่ละบริบท และพิจารณาถึงปัจจัยต่าง ๆ อาทิ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มารยาทหรือภาษาถิ่น

นอกเหนือจากนี้นักภาษาศาสตร์ท่านอื่น ๆ ก็ได้ให้คำนิยามไปในแนวทางเดียวกันโดยเสนอว่าภาษาศาสตร์สังคมเป็นศาสตร์ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและปัจจัยทางด้านสังคม (Hudson, 1996; Wardhaugh, 2010)

กล่าวโดยสรุป ภาษาศาสตร์สังคม เป็นศาสตร์ทางภาษาศาสตร์แขนงหนึ่งที่ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและสังคม เป็นการเรียนรู้ภาษาในบริบทที่ภาษาถูกใช้ โดยมีเป้าหมายในการทำความเข้าใจโครงสร้างทางภาษาและการทำหน้าที่ในการสื่อสารของภาษา เน้นการศึกษาผลของบริบททางสังคมที่มีต่อแนวทางการใช้ภาษา

ขอบเขตของการศึกษาภาษาศาสตร์สังคมมีความกว้างมาก ขึ้นอยู่กับประเด็นที่นักภาษาศาสตร์แต่ละคนสนใจศึกษา ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ทางภาษาและสังคมที่เกิดขึ้นในอดีตและในปัจจุบันหรือใช้ในการทำนายปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นในอนาคต ในงานวิจัยฉบับนี้ ภาษาศาสตร์สังคม คือ การศึกษาภาษาภายใต้บริบททางสังคม โดยการนำบริบททางสังคมมาใช้ในการพิจารณาแนวทางการใช้ภาษาที่มีความเหมาะสม

ภาษาศาสตร์เป็นศาสตร์ที่ให้ความสำคัญในการศึกษาระบบของไวยากรณ์เป็นหลัก อย่างไรก็ตาม นักภาษาศาสตร์ในยุคต่อมาได้ศึกษาทำความเข้าใจภาษาในด้านจิตวิทยาและมนุษยวิทยามากยิ่งขึ้น และมีความพยายามในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างหลักการไวยากรณ์กับกระบวนการทางสังคมมากยิ่งขึ้น จนกระทั่งพัฒนามาเป็นการศึกษาคำพูดในลักษณะรูปแบบของการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม จนกลายมาเป็นความสามารถในการสื่อสาร (Communicative Competence) ในยุคช่วงปี 1960 ในขณะที่ความสามารถทางภาษาศาสตร์ให้ความสำคัญไปที่ความสามารถของผู้พูดในการสร้างประโยคที่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ ความสามารถในการสื่อสารจะมุ่งเน้นความสามารถของบุคคลในการเลือกใช้สำนวนภาษาที่ตนมีและสามารถตอบสนองได้อย่างเหมาะสมตามบรรทัดฐานทางสังคมที่ต้องเผชิญในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน (Hymes, 1972)

การสื่อสารซึ่งรวมไปถึงคำพูดและการแสดงออกของบุคคลได้รับอิทธิพลมาจากพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมของบุคคล การพูดของบุคคลแสดงให้เห็นมาตรฐานและระบบค่านิยมทาง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

วัฒนธรรมของแต่ละบุคคล การพูด การแสดงออก การตอบสนอง การตัดสินที่นำไปสู่การปฏิสัมพันธ์ของผู้อื่นขึ้นอยู่กับกฎทางภาษาศาสตร์สังคมของแต่ละบุคคลซึ่งมีความแตกต่างกันไป การสื่อสารโดยปราศจากการคำนึงถึงกฎทางภาษาศาสตร์สังคมจะทำให้บุคคลเกิดความขัดแย้ง ความสับสน หรือความไม่สบายใจต่อคู่สนทนาได้ จะเห็นได้ว่า ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับภาษาศาสตร์สังคมจึงเป็นสิ่งที่บุคคลจะต้องเผชิญอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นในชีวิตประจำวัน ดังนั้น การทำความเข้าใจในประเด็นดังกล่าวจะช่วยให้บุคคลมีความเข้าใจในการแสดงออกของผู้อื่นอย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ในประเด็นที่เกี่ยวกับการสอนภาษาต่างประเทศนั้น เนื่องด้วยความเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านกระบวนทัศน์และวิธีการในการสอนภาษา ทำให้การสอนภาษาในลักษณะของคำศัพท์และไวยากรณ์เพียงอย่างเดียว ไม่เพียงพอกับการใช้ภาษาในการดำรงชีวิตประจำวัน ดังที่ Kramsch (2014) เสนอว่า การสอนภาษาที่ขาดการพัฒนาผู้เรียนในด้านภาษาศาสตร์สังคมส่งผลให้ผู้เรียนไม่สามารถสื่อสารได้ในอย่างเหมาะสมในสถานการณ์จริง การจัดการเรียนการสอนของครูยังมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาความสามารถในการเรียน และเน้นการสอนตามหลักสูตรเพื่อการสอบเป็นหลัก อย่างไรก็ตามการจัดการเรียนการสอนภาษาที่ตอบสนองความหลากหลายทางด้านสังคมและวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน จำเป็นที่จะต้องพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ภาษาในลักษณะของกระบวนการแบบองค์รวม (Holistic Process) ที่ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ทั้งทางด้านไวยากรณ์ควบคู่ไปกับการเรียนรู้ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับภาษาศาสตร์สังคมที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเลือกใช้รูปแบบของภาษาได้อย่างเหมาะสม

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะให้ความสำคัญกับบริบททางด้านสังคมและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับภาษาแล้ว แต่ก็ยังอาจจะไม่เพียงพอสำหรับผู้เรียนในการนำมาใช้ในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน เนื่องด้วยภาษาที่มีความเหมาะสมในวัฒนธรรมหนึ่งอาจไม่สามารถนำมาใช้ได้ในอีกวัฒนธรรมหนึ่ง ผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถแยกแยะความแตกต่างระหว่างภาษาแม่และภาษาเป้าหมายได้ Ya (2010)

นอกจากปัญหาในข้างต้น Omaggio (2001) ยังได้นำเสนอเพิ่มเติมถึงสาเหตุที่ครูผู้สอนมักจะไม่สอนประเด็นที่เกี่ยวข้องกับภาษาศาสตร์สังคมในชั้นเรียนภาษา ซึ่งประกอบด้วย ประการแรก ผู้สอนคิดว่าไม่มีเวลาเพียงพอสำหรับการสอนในประเด็นอื่น เพราะอาจจะกระทบกับการจัดการเรียนการสอนตามเวลาของหลักสูตรได้ ประการที่สอง ผู้สอนขาดความมั่นใจในความสามารถในการสอนมุมมองที่เกี่ยวกับภาษาศาสตร์สังคม และประการสุดท้าย ผู้สอนคิดว่าการนำเสนอประเด็นภาษาศาสตร์สังคมมีความเกี่ยวข้องกับทัศนคติของผู้เรียนซึ่งเป็นเรื่องที่ท้าทายที่จะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและซาบซึ้งในวัฒนธรรมอื่น ด้วยเหตุนี้ การให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับมโนทัศน์ของภาษาศาสตร์และสังคมควบคู่ไปกับการพัฒนาทัศนคติของครูผู้สอนจึงเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่มีความสำคัญ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาได้ถูกต้องทั้งตามหลักไวยากรณ์และมีความเหมาะสมกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรม

ดังนั้น ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถทำความเข้าใจและสามารถใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมตามบริบททางวัฒนธรรมจึงต้องอาศัย การจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียน

ได้ทดลองปฏิบัติจริง ได้ฝึกการปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น และมีโอกาสในการสะท้อนคิดเกี่ยวกับการแสดงออกของตนเอง ซึ่งจะทำให้การจัดการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารมีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2.2 ทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมกับการเรียนการสอนภาษา

ทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมเป็นทฤษฎีที่ครอบคลุมเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับภาษาศาสตร์ในหลายด้าน สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาษาศาสตร์สังคมที่มีความ ได้แก่ ทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมของ Vygotsky และทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการสื่อสารของ Canale and Swain Savignon และ Saville-Troike ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมของ Vygotsky

ในช่วงศตวรรษที่ 20 Vygotsky (1978) นักจิตวิทยาชาวโซเวียต ได้เสนอแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาว่า ภาษาเป็นมโนทัศน์ทางสังคมที่พัฒนาผ่านการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ทฤษฎีการเรียนรู้ภาษาของ Vygotsky (1978) มีพื้นฐานมาจากทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivist Learning Theory) โดยมีแนวคิดสำคัญที่ว่า บุคคลเรียนรู้จากการมีส่วนในประสบการณ์ทางสังคม บุคคลในสังคมที่มีประสบการณ์มากกว่าจะสอนเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ และค่านิยมให้กับบุคคลที่อ่อนประสบการณ์มากกว่าผ่านการปฏิสัมพันธ์ทางภาษาและสังคม

หัวใจสำคัญของทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมของ Vygotsky คือ การปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทางปัญญาของบุคคล รวมไปถึงความสามารถทางด้านภาษา พัฒนาการเรียนรู้ภาษาของผู้เรียนเกิดขึ้นใน 2 ระดับ ในขั้นแรกคือในระดับสังคม เป็นการสื่อสารระหว่างบุคคล และในระดับที่ 2 คือในระดับตัวบุคคลที่เกิดขึ้นในตัวของผู้เรียน ในช่วงเริ่มแรกของการเรียนรู้ภาษา เด็กจะเรียนรู้ภาษาไปพร้อม ๆ กับการทำกิจกรรมทางสังคม โดยการเริ่มต้นจากการสื่อสารกับบุคคลอื่น จากนั้นจึงเริ่มมีการสื่อสารกับความคิดของตนเองโดยการพูดกับตนเอง (Inner Speech) จนเกิดเป็นกระบวนการสร้างความรู้และกลายมาเป็นพัฒนากระบวนการคิดในตนเอง (Internalization) ซึ่งช่วยให้เด็กมีความเข้าใจจากการใช้ความคิดของตนตีความหมายของภาษาหรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ ด้วยตนเอง

นอกเหนือจากหลักการที่เกี่ยวข้องกับการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม Vygotsky ยังได้นำเสนอทฤษฎีพื้นที่รอยต่อพัฒนาการ หรือ Zone of Proximal Development (ZPD) ซึ่งเป็นระดับพัฒนาการที่เด็กได้รับจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม บุคคลจะพัฒนา ZPD ของตนเองได้ดีเมื่อมีส่วนร่วมในการปฏิสัมพันธ์อย่างเต็มที่ ทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนจะพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อได้รับคำแนะนำหรือความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ หรือจากการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนเพื่อไปสู่พัฒนาการในระดับที่สูงขึ้น ผู้สอนจึงมีหน้าที่ในการเสริมต่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านภาษาของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งอาจกระทำได้โดยการให้ข้อเสนอแนะ การให้ตัวอย่าง หรือการสะท้อนการเรียนรู้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

Eun and Lim (2009) ได้สรุปแนวคิดที่น่าสนใจของ Vygotsky ที่เกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ภาษาไว้ 2 ประเด็น ได้แก่ การเป็นสื่อกลาง (Mediation) และ ความหมาย (Meaning) การเป็นสื่อกลาง หมายถึง กระบวนการที่กิจกรรมทางสังคมเปลี่ยนรูปแบบของพฤติกรรมตามธรรมชาติให้เป็นกระบวนการทางจิตในระดับที่สูงขึ้น ผ่านเครื่องมือหรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ Vygotsky (1978) เสนอว่า ผู้เรียนจะเรียนรู้และจำจำได้ดีผ่านสัญลักษณ์ (Sign) เช่น ผู้เรียนที่จดจำคำศัพท์ได้ไม่ดีนักจะจดจำได้ดียิ่งขึ้นผ่านภาพซึ่งเป็นสื่อกลางในกระบวนการจดจำของผู้เรียน อาจกล่าวได้ว่า ในด้านความหมาย Vygotsky เสนอว่า ความหมายที่อยู่ในบริบทเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก มนุษย์ต้องพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ถ้อยคำที่มีความหมายผ่านการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น

กล่าวโดยสรุป ทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมของ Vygotsky ได้ให้ความสำคัญไปที่การเรียนรู้ภาษาโดยการใช้การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ สิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางด้านปัญญาซึ่งรวมไปถึงการใช้ภาษาของเด็ก

ทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมตามแนวคิดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมที่มีความเกี่ยวข้องกับการสอนภาษาที่มีความน่าสนใจในการนำมาพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน คือ แนวคิดเกี่ยวกับการสอนความสามารถในการสื่อสาร ที่มุ่งเน้นการใช้กระบวนการปฏิสัมพันธ์ในการพัฒนาความสามารถในการสื่อสารของบุคคล ทั้งนี้ มีนักภาษาศาสตร์ที่ศึกษาในเรื่องดังกล่าว ดังนี้

ทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมตามแนวคิดของ Savignon

Savignon (1972, 1983) เป็นนักภาษาศาสตร์ที่มีความสนใจในการศึกษาการสร้างความสามารถในการสื่อสาร โดยแบ่งเป้าหมายของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ ความสามารถทางด้านไวยากรณ์ (Linguistic or Grammatical Competence) ความสามารถด้านภาษาศาสตร์สังคม (Sociolinguistic Competence) ความสามารถด้านความเข้าใจในระดับข้อความ (Discourse Competence) และความสามารถในการใช้กลวิธีในการสื่อความหมาย (Pragmatic or Strategic Competence) จะเห็นได้ว่า ความสามารถในการสื่อสารภาษาไม่ได้ให้ความสำคัญไปที่ความถูกต้องทางภาษาเพียงอย่างเดียว แต่ยังให้ความสำคัญกับความเหมาะสมกับสภาพการณ์ที่คำพูดนั้นถูกนำมาใช้ Savignon (1972, 1983) กล่าวถึง ความสามารถด้านภาษาศาสตร์เชิงสังคมว่า เป็นความสามารถในการใช้ภาษาให้เหมาะสมกับกฎเกณฑ์ทางสังคมและวัฒนธรรม เช่น มีความเข้าใจวัตถุประสงค์ของการสนทนา และพิจารณาถึงบทบาททางสังคมของตนเองและคู่สนทนา ดังนั้น ผู้ที่ทำหน้าที่ในการสื่อสารจะต้องพิจารณาถึงบริบททางสังคมและวัฒนธรรมประกอบกันด้วย จึงจะทำให้การสื่อสารบรรลุตามวัตถุประสงค์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมตามแนวคิดของ Canale and Swain

Canale and Swain (1980) เสนอว่า ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการสังเคราะห์ระบบของความรู้และทักษะที่ความจำเป็นในการสื่อสาร โดยมีหลักการ

สำคัญว่าผู้เรียนจะสามารถเรียนสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพในสถานการณ์จริงหากได้เรียนผ่านการฝึกฝนการสื่อสารในชั้นเรียนในการสื่อความหมายอย่างมีเป้าหมาย การจัดการเรียนการสอนภาษาตามแนวทางของ Canale and Swain จะให้ความสำคัญทั้งความถูกต้องในการใช้ภาษาและความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา ทั้งนี้หากผู้เรียนขาดความสามารถทางไวยากรณ์ ไม่มีความรู้ที่เกี่ยวข้องกับกฎเกณฑ์และโครงสร้างภาษาอย่างเพียงพอ อาจทำให้ความสามารถในการสื่อสารของผู้เรียนถูกจำกัด

การเรียนการสอนภาษาไม่ควรมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาความสามารถทางด้านไวยากรณ์ของผู้เรียนเป็นอย่างเดียว แต่ควรให้ความสำคัญกับความสามารถในการใช้ภาษาให้เหมาะสมกับบริบททางสังคมที่มีความหลากหลาย ผู้เรียนที่มีสมรรถนะในการสื่อสารจึงจำเป็นที่ต้องมีความสามารถทางภาษาศาสตร์สังคม ซึ่งเป็นความสามารถในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการใช้ภาษาให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่การสื่อสารนั้นเกิดขึ้น โดยพิจารณาถึงปัจจัยต่าง ๆ เช่น อายุ สถานะ เพศ หรือความเป็นทางการ เมื่อบุคคลเผชิญกับสถานการณ์ที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม รูปแบบการใช้ภาษาและการสื่อสารย่อมมีความแตกต่างกันไปด้วย (Canale and Swain, 1980: 1983)

ทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมตามแนวคิดของ Saville-Troike

Saville-Troike (2006) นักภาษาศาสตร์ผู้ศึกษาในเรื่องของชาติพันธุ์วรรณาแห่งการสื่อสาร (Ethnography in Communication) เสนอว่านักทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมโดยส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับการศึกษาความหลากหลายทางด้านการออกเสียงหรือรูปแบบไวยากรณ์ ในขณะที่นักชาติพันธุ์วิทยามุ่งศึกษารูปแบบการสื่อสารที่มีความสัมพันธ์อย่างเป็นระบบและมีความสัมพันธ์กับมุมมองทางวัฒนธรรม โดยผู้ใช้ภาษาจะต้องมีสมรรถนะทางภาษาและสมรรถนะการสื่อสาร Saville-Troike อธิบายว่า รูปแบบการสื่อสารเกิดขึ้นในทุกระดับของการสื่อสาร ทั้งในระดับบุคคล กลุ่ม หรือสังคม การสื่อสารมีรูปแบบที่แตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับบทบาทและกลุ่มทางสังคม เช่น เพศ อายุ สถานะทางสังคม หรือภูมิภาค ความสามารถในการสื่อสารตามแนวคิดของนักชาติพันธุ์วิทยา คือ ความรู้หรือทักษะในการสื่อสารที่แต่ละชุมชนทางภาษามีร่วมกัน แต่มีความแตกต่างกันในแต่ละบุคคล

Saville-Troike เสนอว่า วัฒนธรรมมีความสัมพันธ์กับการสื่อสารในทุกด้าน แต่สิ่งที่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบและกระบวนการสื่อสารมากที่สุดคือโครงสร้างทางสังคม ค่านิยมและทัศนคติที่เกี่ยวกับการภาษา ประสบการณ์ของบุคคล ตลอดแนวทางการส่งผ่านความรู้และทักษะจากรุ่นสู่รุ่น การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมจะประสบความสำเร็จได้ ต้องอาศัยความเข้าใจเกี่ยวกับบรรทัดฐานทางวัฒนธรรมที่ใช้ในการปฏิสัมพันธ์ที่มีความแตกต่างกัน และจะต้องมีความเข้าใจค่านิยมและความคิดของผู้อื่น ทั้งนี้ การปฏิสัมพันธ์ต้องอาศัยการรับรู้ การเลือกใช้ และการตีความภาษาที่นำมาใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ประกอบกับความรู้และทักษะทางวัฒนธรรม และการใช้กลวิธีการสื่อสารที่มีความเหมาะสมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการสื่อสาร

ทั้งแนวคิดภาษาศาสตร์สังคมของ Vygotsky และแนวคิดภาษาศาสตร์สังคมที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการสื่อสารของ Canale and Swain Savignon และ Saville-Troike มีประเด็นร่วม

ที่มีความน่าสนใจคือ การเรียนรู้ภาษาของบุคคลเป็นการเรียนรู้ผ่านการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและวัฒนธรรมในสถานการณ์ต่าง ๆ การเรียนรู้ภาษาเป็นทั้งกระบวนการภายในคือการพัฒนาทางด้านปัญญาของบุคคล และเป็นกระบวนการซึ่งต้องอาศัยการสื่อสารโดยการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อม และการเรียนรู้ภาษาจะต้องเกิดขึ้นในบริบทเพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจหน้าที่ของภาษาในการสื่อสาร

2.3 หลักการของทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคม

หลักการสำคัญของทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมจะเน้นไปที่การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและสังคม ดังเช่นที่ Labov นักภาษาศาสตร์ชาวอเมริกัน เสนอว่าความหลากหลายทางภาษาศาสตร์มีสาเหตุมาจากความเกี่ยวข้องกับปัจจัยทางสังคม งานวิจัยของ Labov (1966) แสดงให้เห็นความเชื่อมโยงระหว่างความหลากหลายทางภาษาและโครงสร้างทางสังคม จึงอาจกล่าวได้การใช้ภาษาและปัจจัยทางสังคมตามแนวคิดภาษาศาสตร์สังคมมีความสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้น ซึ่งแตกต่างกับแนวคิดภาษาศาสตร์ในอดีตที่เน้นการศึกษาโครงสร้างไวยากรณ์เป็นหลัก การศึกษาของ Labov ทำให้นักภาษาศาสตร์เริ่มสนใจการศึกษาภาษาภายใต้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ยังมีหลักการของทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมที่นักภาษาศาสตร์ได้นำเสนอไว้ประกอบด้วย

Bell (1976) ได้นำเสนอหลักการตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมของ Labov ดังนี้

1. หลักการสะสม (The Cumulative Principle) ยิ่งบุคคลเรียนรู้ภาษามากขึ้นเท่าไร ก็ยิ่งได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับภาษามากขึ้นเท่านั้น ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษาอาจนำไปสู่ข้อค้นพบใหม่ หรือนำไปสู่ความรู้จากศาสตร์แขนงอื่นที่ทำการศึกษาอยู่

2. หลักการหน่วยเดียวกัน (The Uniformation Principle) กระบวนการทางภาษาที่เกิดขึ้นรอบ ๆ ตัวเรา เป็นกระบวนการเดียวกับที่เกิดขึ้นในอดีต

3. หลักการมาบรรจบกัน (The Principle of Convergence) คุณค่าของข้อมูลใหม่ที่ใช้สำหรับการยืนยันหรือตีความข้อค้นพบเก่าขึ้นอยู่กับแนวทางในการเก็บข้อมูลใหม่ การใช้แนวทางการตรวจสอบข้อมูลเชิงวิทยาศาสตร์จะเป็นประโยชน์ในการเก็บข้อมูลทางภาษา

4. หลักการเปลี่ยนแปลงในระดับรอง (The Principle of Subordinate Shift) เมื่อผู้พูดที่ใช้ภาษาถิ่นในการสื่อสารได้รับคำถามเกี่ยวกับภาษาที่ใช้ จะเกิดการตอบสนองในรูปแบบของการเข้าหาหรือหลีกเลี่ยงการสื่อสารโดยใช้ภาษามาตรฐาน บุคคลจึงควรสังเกตและเก็บข้อมูลที่เกี่ยวกับความหลากหลายทางด้านภาษา บรรทัดฐานหรือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในระหว่างการสื่อสาร

5. หลักการเปลี่ยนรูปแบบ (The Principle of Style-Shifting) การใช้ภาษาในการสื่อสารไม่ได้มีเพียงรูปแบบเดียว เนื่องจากบุคคลแต่ละคนล้วนแต่มีรูปแบบการสื่อสารที่แตกต่างกัน บุคคลเดียวไม่สามารถมีรูปแบบการสื่อสารที่เหมือนกันในทุกสถานการณ์ได้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

6. หลักความใส่ใจ (The Principle of Attention) รูปแบบการพูดของบุคคลเป็นผลมาจากความใส่ใจที่บุคคลมีต่อสิ่งที่พูด ยิ่งผู้พูดมีความตระหนักต่อสิ่งที่ตนเองพูดมาเท่าไร การสื่อสารนั้นก็จะมีรูปแบบที่เป็นทางการมากยิ่งขึ้น

7. หลักการภาษาที่ใช้ชีวิตประจำวัน (The Vernacular Principle) หากรูปแบบภาษาที่บุคคลใช้เป็นภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน จะทำให้บุคคลรู้สึกผ่อนคลาย และมีแนวโน้มที่จะใส่ใจกับสิ่งที่ตนเองพูดน้อยลง

8. หลักความเป็นทางการ (The Principle of Formality) การสังเกตอย่างมีระบบจะช่วยให้บุคคลสามารถระบุบริบทที่ควรให้ความใส่ใจในการพูด ดังนั้นบุคคลจึงต้องมีความสามารถในการสังเกตเป็นอย่างดี

หลักการในข้างต้น เป็นการนำเสนอหลักการที่เป็นพื้นฐานในการศึกษาความหลากหลายทางด้านภาษา ซึ่งจะเห็นได้ว่ารูปแบบการใช้ภาษาในการสื่อสารของบุคคลมีความแตกต่างกันในบริบทที่มีความแตกต่างกัน รูปแบบการสื่อสารตลอดจนความเป็นทางการในการสื่อสารจะต้องมีความแตกต่างกันตามบุคคลหรือสถานการณ์ในการสื่อสารนั้น ๆ

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2533) ได้กล่าวถึงหลักการที่นักภาษาศาสตร์สังคมยึดถือร่วมกัน ได้แก่

1. ภาษาเป็นสมบัติของสังคม กล่าวคือ ภาษาเป็นสิ่งที่ได้มาจากสังคมและมนุษย์เรียนรู้ผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคม

2. ภาษามีความหลากหลาย กล่าวคือ ภาษาในแต่ละกลุ่มสังคมย่อมมีความแตกต่างกันไป ซึ่งนักภาษาศาสตร์ได้จำแนกภาษาออกด้วยกฎเกณฑ์ต่าง ๆ โดยแบ่งออกมาเป็นตระกูลภาษาที่เป็นกลุ่มของภาษาที่มีความสัมพันธ์กัน

3. ภาษามีการแปร กล่าวคือ ภาษามีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมทำให้เกิดประเภทต่าง ๆของภาษา

4. ภาษาเป็นสิ่งที่ใช้ในชีวิตประจำวัน กล่าวคือ นักภาษาศาสตร์สังคมจะมุ่งเน้นไปที่การศึกษาภาษาที่เป็นจริงและเกิดขึ้นจริงตามธรรมชาติ และนำข้อมูลที่ได้มาศึกษาความเชื่อมโยงกับสังคม

5. ภาษาเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสาร กล่าวคือ นักภาษาศาสตร์สังคมจะให้ความสำคัญกับการใช้ภาษาเพื่อสื่อสารในสังคม และเน้นสมรรถนะการสื่อสารมากกว่าสมรรถนะทางภาษา

6. ภาษาอยู่ภายใต้อิทธิพลของสังคมและเปลี่ยนแปลงตามสภาวะของสังคม กล่าวคือ ภาษามีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องตามการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

กล่าวโดยสรุป หลักการของแนวคิดภาษาศาสตร์สังคม คือ ภาษาและวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์กัน การเรียนรู้ภาษาจะเกิดขึ้นได้ดีหากผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการปฏิสัมพันธ์ในบริบททาง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

สังคมและวัฒนธรรมที่มีความหลากหลาย และได้ใช้ภาษาที่ใช้จริง ในสถานการณ์จริงที่มีความหมายกับผู้เรียน

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนภาษา ทำให้ผู้วิจัยสรุปเป็นหลักการสำคัญได้ดังนี้

พื้นฐานทางด้านสังคมและวัฒนธรรมของบุคคลกับการเรียนการสอนภาษา

ภาษาที่บุคคลใช้เป็นภาพสะท้อนทางภูมิศาสตร์ ชาติพันธุ์ สถานะ อายุ เพศและพื้นฐานทางสังคมของบุคคลนั้น

พื้นฐานทางด้านสังคมและวัฒนธรรมของทั้งผู้พูดและผู้ฟังทั้งในด้านสถานะทางสังคม การศึกษา ภูมิลำเนา ปูมหลังทางชาติพันธุ์ เพศหรืออายุเป็นสิ่งที่ควรได้รับการศึกษาเนื่องจากช่วยให้บุคคลทำความเข้าใจภาษาได้ดียิ่งขึ้น ปัจจัยดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการใช้ภาษาของผู้พูดและการตีความของผู้ฟัง พื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมของบุคคลย่อมส่งผลต่อภาษาที่ใช้และส่งผลต่อมุมมองที่บุคคลมีต่อการเรียนรู้ภาษาอื่นด้วย สอดคล้องกับแนวคิดของ Omowa (2012) ที่เสนอว่า พื้นฐานทางด้านภาษาศาสตร์สังคมของเด็กมีอิทธิพลต่อความเข้าใจและการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนในชั้นเรียนและในโรงเรียน เช่นเดียวกับการศึกษาของ Adeyemi and Kalane (2011) ที่แสดงให้เห็นว่าปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมของผู้เรียนส่งผลต่อโอกาสในการเรียนรู้ และส่งผลต่อกระบวนการเรียนรู้ภาษาของผู้เรียน สถานะทางเศรษฐกิจที่แตกต่างทำให้โอกาสในการเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ไม่เท่ากัน ซึ่งส่งผลไปถึงทัศนคติต่อการเรียนภาษาและแรงจูงใจในการเรียนรู้ เช่นเดียวกับที่ Hudson (1996) เสนอว่า ผู้ใช้ภาษามาจากสภาวะทางสังคมที่แตกต่างกัน ซึ่งภาษาที่บุคคลใช้ต่างได้รับอิทธิพลมาจากบรรทัดฐานทางสังคมและรูปแบบทางวัฒนธรรม บุคคลจึงต้องคำนึงถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร ได้แก่ พื้นฐานทางด้านสังคมของทั้งผู้สื่อสารและผู้รับสาร ทั้งในด้านอายุ เพศ สถานะทางสังคม พื้นหลังทางชาติพันธุ์ บริบท รวมถึงมารยาทในการสื่อสาร

Norton and Toohey (2002) กล่าวว่า การเรียนรู้ภาษามีความสัมพันธ์กับอัตลักษณ์ (Identity) ของผู้เรียน เพราะภาษาไม่ได้เป็นเพียงระบบของเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ แต่เป็นการแสดงออกทางสังคมที่มีความซับซ้อนซึ่งความหมายของคำพูดขึ้นอยู่กับค่านิยมผู้พูดแต่ละคน

จึงอาจกล่าวได้ว่า การเรียนรู้ภาษามีความสัมพันธ์กับสังคมและวัฒนธรรม สังคมและวัฒนธรรมของแต่ละบุคคลส่งผลต่อทัศนคติและการแสดงออกทางด้านภาษาของบุคคลนั้น

การเรียนรู้แบบองค์รวมและการเรียนการสอนภาษา

หลักการที่สำคัญอีกประการหนึ่งของแนวคิดภาษาศาสตร์สังคมคือ การสนับสนุนให้ผู้เรียนเรียนรู้ภาษาแบบองค์รวม โดยไม่แยกประเด็นที่เกี่ยวข้องกับไวยากรณ์กับประเด็นของสังคมและวัฒนธรรม การจัดการเรียนการสอนภาษาในที่นี้ไม่ได้มุ่งประเด็นไปที่การสอดแทรกเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสังคมและวัฒนธรรมเข้าไปในบทเรียนโดยตรง แต่เป็นการสนับสนุนให้ผู้เรียนเรียนรู้แบบไม่แยกส่วน กล่าวคือ ให้ผู้เรียนเรียนรู้ไวยากรณ์ไปพร้อมกับการทำความเข้าใจเรื่องของความเหมาะสมในการใช้ภาษาตามสภาพสังคมและวัฒนธรรม ดังที่ Kramsch (2014) เสนอว่า การจัดการเรียนการสอน

ภาษาที่ตอบสนองความหลากหลายทางด้านสังคมและวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน จำเป็นที่จะต้องพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ภาษาในลักษณะของกระบวนการแบบองค์รวม (Holistic Process) ที่ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ทั้งทางด้านไวยากรณ์ควบคู่ไปกับการเรียนรู้ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับภาษาศาสตร์สังคมที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเลือกใช้รูปแบบของภาษาได้อย่างเหมาะสม

Hymes (1972) เสนอเพิ่มเติมว่า ความสามารถในการใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์และบริบทจะต้องได้รับการพัฒนาแบบองค์รวมและต่อเนื่องตลอดชีวิต ซึ่งแตกต่างจากการเรียนรู้ไวยากรณ์ที่สามารถเกิดขึ้นได้ภายในเวลาที่กำหนด ทั้งนี้เพราะการเรียนรู้แนวทางการใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสมตามบริบททางสังคมและวัฒนธรรมจะต้องใช้การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ชีวิตทั้งในด้านสถานะของบุคคล ความเป็นทางการของสถานการณ์ หรือความสำคัญของโอกาสต่าง ๆ จากหลักการในข้างต้น จึงอาจกล่าวได้ว่า การเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กัน การเรียนรู้ภาษาที่ดีจึงควรให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ภาษาแบบองค์รวม คือการพัฒนาความสามารถทางภาษาศาสตร์ไปพร้อมกับการเรียนรู้ทางด้านสังคมและวัฒนธรรม

การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับการเรียนการสอนภาษา

เมื่อกล่าวถึงทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ภาษา แนวคิดของ Vygotsky และ Halliday นับว่ามีความน่าสนใจเป็นอย่างมาก ทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมของ Vygotsky ได้ให้ความสำคัญไปที่การเรียนรู้ภาษาโดยการใช้การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ สิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางด้านปัญญา รวมไปถึงการใช้ภาษาของเด็ก เช่นเดียวกับแนวคิดของ Halliday (1975) ที่เป็นแนวคิดสำคัญที่ให้ความสำคัญกับการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม Halliday เสนอว่าหน้าที่ของผู้เรียนคือการสร้างระบบของความหมายที่เป็นตัวแทนของรูปแบบความเป็นจริงทางสังคมของตนเอง กระบวนการนี้เป็นกระบวนการทางปัญญา แต่จะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อมีการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และไม่มีทางจะเกิดขึ้นได้หากไม่มีบริบททางสังคม การเรียนรู้ภาษาเป็นกระบวนการซึ่งต้องอาศัยการสื่อสารระหว่างกัน (Interactive Process) ที่จะต้องอาศัยทั้งการพัฒนาทางด้านปัญญาไปพร้อมกับการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม อาจกล่าวได้ว่า การเรียนรู้ภาษาเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นในสมอง แต่ถูกสร้างและขัดเกลาจากการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม นอกจากนี้ Halliday (1978) ยังได้เสนอเพิ่มเติมในงานเขียนของเขาว่า การเรียนรู้ภาษาเกิดขึ้นในบริบทที่เป็นบรรทัดฐานทางวัฒนธรรมของบุคคล ทั้งการควบคุมของพ่อแม่ การเรียนการสอน หรือการปฏิสัมพันธ์ส่วนบุคคล เหล่านี้ ล้วนเป็นการขัดเกลาทางสังคมผ่านระบบค่านิยมและพฤติกรรมที่เป็นรูปแบบของวัฒนธรรมนั้น ซึ่งผู้เรียนจะได้เรียนรู้ภาษาไปพร้อมกับการเรียนรู้วัฒนธรรม

แนวคิดภาษาศาสตร์สังคมของ Halliday เป็นที่แนวคิดที่ได้รับความสนใจจากนักวิชาการหลายท่าน Assaiqeli (2013) มีความคิดเห็นที่สอดคล้องว่า การเรียนรู้ภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคม ไม่ได้เกิดขึ้นจากกระบวนการเรียนรู้ทางปัญญาที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคลหรือเกิดจากสิ่งแวดล้อมเพียงอย่างเดียว แต่เป็นผลของความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและการพัฒนาทางด้านปัญญาของมนุษย์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

Tracey and Morrow (2006) เน้นให้เห็นความสำคัญของอิทธิพลของสังคมและปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่มีต่อการเรียนรู้ภาษา และหนึ่งในทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสังคมและการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม คือ ทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมที่เสนอว่า ภาษาได้รับการเรียนรู้จากการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างกัน

Kearney (1984) เสนอความสัมพันธ์ของภาษาศาสตร์สังคมและการเรียนการสอนภาษาว่า การเรียนรู้ภาษาที่ดีเป็นการเรียนรู้ภาษาจากบริบท ผู้เรียนจะเข้าใจการใช้ภาษาเมื่อได้เรียนรู้ผ่านการปฏิสัมพันธ์ภายใต้บริบท ด้วยอิทธิพลของทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมของ Dell Hymes ทำให้การเรียนรู้ภาษาไม่ได้มีลักษณะเป็นการเรียนภาษาเพียงอย่างเดียว แต่จะต้องเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ในสถานการณ์ที่มีการสื่อสารเกิดขึ้น การเรียนรู้ภาษาผ่านมุมมองการใช้ภาษาในบริบทที่มีความเฉพาะจะช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจความสัมพันธ์ของการใช้ภาษาและการใช้ที่ถูกต้อง สามารถจดจำและนำมาประยุกต์ใช้ในเหมาะสมตามสถานการณ์ในโอกาสต่อไป

การใช้ภาษาไม่ได้เป็นเพียงการแสดงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับภาษาเท่านั้นแต่เป็นกิจกรรมทางสังคมด้วย นักวิชาการหลายท่านได้นำเสนอหลักการของการเรียนรู้ภาษาที่ดี โดยนำเสนอความสำคัญของการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่นำไปสู่การเรียนรู้ภาษา Lipton and Wixson (1991) เสนอว่าการพัฒนาภาษาของผู้เรียนไม่ได้เกิดจากการส่งผ่านความรู้จากการเลียนแบบเท่านั้น แต่ผู้เรียนสร้างไวยากรณ์ของภาษาจากกระบวนการพูดสื่อสารในสถานการณ์ทางสังคม สอดคล้องกับ Hymes (1972) ที่อธิบายว่ากระบวนการเรียนรู้ภาษาของผู้เรียนเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนประสบความสำเร็จในการสื่อเจตนาที่ตนเองพูด มีส่วนร่วมในการพูดสื่อสาร และได้รับการประเมินความสำเร็จโดยผู้อื่น การเรียนรู้ภาษาเป็นผลผลิตจากกระบวนการขัดเกลาทางสังคมผ่านกระบวนการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Bornstein & Bruner, 1989) Halliday (1978) เสนอว่าการเรียนรู้ภาษาของเด็กได้ถูกหล่อหลอมและสร้างขึ้นในบริบทของการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม โดยเด็กจะได้รับการขัดเกลาทางสังคมตามระบบค่านิยมและรูปแบบพฤติกรรมของแต่ละวัฒนธรรมผ่านการใช้ภาษาในขณะที่กำลังเรียนรู้ภาษาไปด้วย จึงอาจสรุปได้ว่า การเรียนรู้ภาษาจากการมีส่วนร่วมผ่านทางการปฏิสัมพันธ์ผ่านบริบททางสังคมและวัฒนธรรมจึงเป็นหลักการสำคัญของแนวคิดภาษาศาสตร์สังคม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

การเรียนรู้ภาษาในบริบททางสังคมและวัฒนธรรม

การเรียนรู้ภาษาที่ดีควรเกิดขึ้นในบริบททางสังคมและวัฒนธรรม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างภาษาที่ใช้กับความเหมาะสมทางสังคมและวัฒนธรรมได้ ดังที่ Saville-Troike (2006) เสนอว่า การปฏิสัมพันธ์ต้องอาศัยการรับรู้ การเลือกใช้ และการตีความภาษาที่นำมาใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ประกอบกับความรู้และทักษะทางวัฒนธรรม และการใช้กลวิธีการสื่อสารที่มีความเหมาะสมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการสื่อสาร การเรียนรู้ที่แยกจากบริบทไม่สามารถช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจหน้าที่ของภาษาได้อย่างถ่องแท้ อาจกล่าวได้ว่า การเรียนรู้ภาษาที่ดีต้องเรียนรู้จากบริบททางสังคมและวัฒนธรรม ผู้เรียนจึงจะสามารถเชื่อมโยงการใช้ภาษากับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้

ภาษาและสถานการณ์ตามสภาพจริงกับการเรียนการสอนภาษา

Kramsch (2014) เสนอว่า การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาที่ใช้ในชีวิตจริงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็น การใช้ภาษาที่เหมาะสมกับบริบทจะเกิดขึ้นได้ดี เมื่ออยู่ในบริบทที่เป็นจริงหรือมีความเสมือนจริง และภาษาที่ใช้เป็นภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันจริงและมีความหมายต่อผู้เรียน นักภาษาศาสตร์สังคมจะมุ่งเน้นไปที่การศึกษาภาษาที่เป็นจริงและเกิดขึ้นจริงตามธรรมชาติ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Tompkins (2010) ที่เสนอว่าการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมมีหลักการสำคัญคือ การจัดการเรียนการสอนจะต้องให้ความสำคัญกับภาษาและการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในการสร้างการเรียนรู้ ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีผ่านกิจกรรมที่เป็นของจริง โดยผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้เสริมต่อการเรียนรู้ (Scaffolding) ให้กับผู้เรียน การจัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นในการตอบสนองความแตกต่างทางวัฒนธรรม (Culturally Responsive Teaching) และสร้างความท้าทายให้กับผู้เรียน

Zhang and Wang (2016) เสนอว่า การใช้ภาษาที่มีโครงสร้างไวยากรณ์เดียวกันอาจให้ผลที่แตกต่างกันในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน การจัดการเรียนการสอนภาษาจึงไม่เพียงแต่ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ความหมายของการใช้ภาษาในสถานการณ์ที่แตกต่างกันเท่านั้น แต่ควรสร้างสถานการณ์ที่ช่วยให้ผู้เรียนเผชิญกับการใช้ภาษาในชีวิตจริง เพื่อให้มีความเข้าใจการใช้ภาษาในสถานการณ์จริงได้ดียิ่งขึ้น จึงอาจสรุปได้ว่า การเรียนรู้ภาษาที่ดีต้องมุ่งเน้นไปที่ภาษาที่ใช้จริงในชีวิตประจำวันและเป็นสถานการณ์ที่มีความเชื่อมโยงกับชีวิตจริงของผู้เรียน

หลักการในข้างต้น สามารถอธิบายเป็นรายข้อได้ดังนี้

1. สังคมและวัฒนธรรมของแต่ละบุคคลส่งผลต่อทัศนคติและการแสดงออกของบุคคลนั้น

2. การเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กัน ผู้เรียนจึงควรได้รับการพัฒนาความสามารถทางภาษาศาสตร์ไปพร้อมกับการเรียนรู้ทางด้านสังคมและวัฒนธรรม

3. การใช้ภาษาในการปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น จะทำให้ผู้เรียนทำความเข้าใจหน้าที่ของภาษาในการสื่อสารได้ดียิ่งขึ้น

4. การเรียนรู้ภาษาที่ดีต้องเรียนรู้จากบริบททางสังคมและวัฒนธรรม ผู้เรียนจึงจะสามารถเชื่อมโยงการใช้ภาษากับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้

5. การเรียนรู้ภาษาที่ดีต้องมุ่งเน้นไปที่ภาษาที่ใช้จริงในชีวิตประจำวัน

2.4 ประโยชน์ของการสอนตามแนวภาษาศาสตร์สังคม

การจัดการเรียนการสอนตามแนวภาษาศาสตร์สังคมในปัจจุบันเป็นแนวทางที่มีความน่าสนใจ เนื่องจากเป็นแนวคิดที่ไม่ได้มุ่งพัฒนาผู้เรียนแต่ทางด้านความรู้และพัฒนาทักษะทักษะในการใช้ไวยากรณ์ได้อย่างถูกต้องเท่านั้น Thiele (2013) ได้นำเสนอประโยชน์ของการจัดชั้นเรียนตามหลักภาษาศาสตร์สังคม กล่าวคือ

1. ผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษาในบริบททางสังคม ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนทำความเข้าใจหน้าที่ของภาษาในการสื่อสารมากยิ่งขึ้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

2. ผู้เรียนได้เปรียบเทียบการออกเสียงระหว่างภาษาอังกฤษและภาษาแม่ การเปรียบเทียบการออกเสียงในภาษาของตนเองและภาษาเป้าหมายเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญ เพราะจะช่วยผู้เรียนเข้าใจประเด็นที่เกี่ยวกับการออกเสียงได้ดียิ่งขึ้น

3. ผู้เรียนได้เปรียบเทียบโครงสร้างระหว่างภาษาอังกฤษกับภาษาของตนเอง กล่าวคือ ผู้เรียนจะมีความตระหนักในความแตกต่างของโครงสร้างทางภาษา และสามารถใช้ได้อย่างถูกต้อง

4. ผู้สอนมีความตระหนักในปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ภาษาของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น และพยายามสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเรียนรู้ภาษามากยิ่งขึ้น

ตามแนวคิดนี้ การจัดการเรียนการสอนภาษาตามแนวคิดภาษาศาสตร์สังคม จะช่วยพัฒนาความตระหนักทั้งของผู้เรียนและผู้สอน กล่าวคือ ทำให้ผู้เรียนตระหนักถึงความแตกต่างทั้งทางด้านการออกเสียงและโครงสร้างทางภาษา และได้ฝึกฝนการใช้ภาษาในบริบททางสังคม สำหรับครูผู้สอนทำให้ผู้สอนมีความตระหนักในความยากลำบากในการเรียนรู้ภาษาของผู้เรียนและเห็นความสำคัญในการกระตุ้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ภาษาผ่านบริบททางสังคมมากยิ่งขึ้น

2.5 การพัฒนาความสามารถทางวัฒนธรรมตามแนวคิดภาษาศาสตร์สังคม

ข้อมูลจากการศึกษาเอกสารในข้างต้น แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของภาษาที่มีต่อสังคมและวัฒนธรรม การจัดการเรียนการสอนภาษาจึงต้องให้ความสำคัญกับบริบททางด้านสังคมและวัฒนธรรม กล่าวคือ ต้องพัฒนาให้ผู้เรียนฝึกการสื่อสารให้สอดคล้องกับบุคคลในสถานการณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน การสื่อสารระหว่างบุคคลไม่เพียงแต่เป็นการแลกเปลี่ยนสารเท่านั้น แต่ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารล้วนแต่ได้รับอิทธิพลมากจากปัจจัยทางด้านสังคมมากมาย และวัฒนธรรมทั้งของทั้งสองฝ่ายก็มีผลต่อการแสดงออกทั้งทางวาจาและท่าทางเช่นกัน

ภาษาและวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้น ภาษาเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม ในขณะที่วัฒนธรรมเป็นส่วนหนึ่งของภาษา (Brown, 1994) การทำความเข้าใจภาษาไม่เพียงแต่ต้องใช้ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับคำศัพท์ ไวยากรณ์หรือการออกเสียงอย่างถูกต้องเท่านั้น แต่ต้องพิจารณาถึงลักษณะของวัฒนธรรมที่ปรากฏในภาษาอีกด้วย ทั้งนี้ ในการสื่อสารในปัจจุบัน บุคคลต้องเผชิญกับการสื่อสารกับบุคคลที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม การคำนึงถึงวัฒนธรรมจึงมีความสำคัญมากในการสื่อสาร ทั้งในด้านการเลือกหัวข้อสนทนาที่มีความเหมาะสมหรือการแสดงออกทั้งทางด้านวัจนภาษาและอวัจนภาษาต่าง ๆ

Giglioli (1990) เสนอว่าบุคคลไม่สามารถทำความเข้าใจสิ่งที่ผู้อื่นสื่อสารได้อย่างเหมาะสม นอกเสียจากบุคคลนั้นจะมีความแวดไวทางวัฒนธรรมเกี่ยวกับบริบทที่กำลังสื่อสาร ภาษาคือการแสดงออกซึ่งสังคมและวัฒนธรรมของบุคคล ดังนั้นการทำความเข้าใจพื้นฐานทางด้านสังคมและวัฒนธรรมของบุคคลจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะทำบุคคลเข้าใจและสื่อสารได้อย่างเหมาะสมมากยิ่งขึ้น การแลกเปลี่ยนความเข้าใจทางวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ควรทำอย่างระมัดระวัง เพราะรูปแบบการสื่อสารที่แตกต่างกันอาจเกิดขึ้นจากปัจจัยทางด้านสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน อาทิ ภูมิศาสตร์ ชาติพันธุ์ ชนชั้น พื้นฐานการศึกษา เพศหรืออายุ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ในด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ Xiubang (2003) ได้เสนอว่าภาษาศาสตร์สังคมได้ให้ความสำคัญไปที่การใช้ภาษา ทักษะการสื่อสารและศึกษาภาษาที่มีความสัมพันธ์กับสังคมและวัฒนธรรม ภาษาทุกภาษาล้วนแต่เป็นภาพสะท้อนของวัฒนธรรมและมีความหมายโดยนัยที่ลึกซึ้ง หากบุคคลให้ความสนใจภาษาโดยไม่มีความเข้าใจถึงบริบททางวัฒนธรรม ก็เป็นการยากที่จะสามารถทำความเข้าใจได้อย่างสมบูรณ์และเลือกใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ดังนั้น หากผู้เรียนมีความต้องการที่จะสื่อสารได้อย่างแวดไว จึงต้องอาศัยความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับสังคมและวัฒนธรรมของผู้ที่เราสื่อสารด้วย ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำความเข้าใจและเลือกใช้ภาษาให้เหมาะสมกับบริบท

Gumperz and Levinson (1996) เสนอว่ารูปแบบทางวัฒนธรรมของพฤติกรรมการสื่อสารของมนุษย์เกิดจากการปฏิสัมพันธ์ในระดับสถานการณ์หรือในบริบทที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งเหนือไปว่าการสื่อสารในระดับของคำศัพท์หรือไวยากรณ์ที่ไม่อยู่ในบริบท

Zhang and Wang (2016) ได้นำเสนอแนวทางการนำแนวคิดภาษาศาสตร์สังคมมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ดังนี้

1. ให้ความสนใจกับปัจจัยทางด้านอารมณ์ของผู้เรียน ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอนและผู้เรียนช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพในการสอน และกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการคิดได้ดียิ่งขึ้น

2. ประสานการสอนภาษากับการสอนวัฒนธรรม ในการสอนภาษาผู้สอนไม่ควรแต่ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้คำศัพท์หรือไวยากรณ์เท่านั้น แต่ควรนำเสนอประเด็นที่เป็นพื้นฐานทางด้านวัฒนธรรม และสอนหลักการสื่อสารที่ประสานกับปัจจัยทางด้านสังคมและวัฒนธรรม เพื่อให้ผู้เรียนทราบว่าควรสื่อสารอย่างไรในสถานการณ์ที่มีความแตกต่างกัน ซึ่งการฝึกฝนอย่างต่อเนื่องจะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถในการสื่อสารให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมในที่สุด

3. ใช้การสอนภาษาแบบเน้นสถานการณ์ ผู้เรียนจะตระหนักถึงหน้าที่ของการสื่อสารทางสังคมต่อเมื่อได้ฝึกฝนการสื่อสารในสถานการณ์จริง โครงสร้างประโยคลักษณะหนึ่งอาจมีรูปแบบการใช้ที่แตกต่างกันไปในสถานการณ์ที่มีความแตกต่างกัน การใช้ภาษาที่ไม่เหมาะสมตามสถานการณ์อาจส่งผลต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลและอาจเกิดเป็นความขัดแย้งได้ การสอนภาษาด้วยการนำเสนอความแตกต่างของการใช้ภาษาในแต่ละสถานการณ์เพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจหรือตระหนักได้ ผู้สอนจึงควรสร้างสถานการณ์ที่มีความหลากหลายในชั้นเรียนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนฝึกฝนการเผชิญหน้าในชีวิตจริงและสามารถเลือกใช้ภาษาในแต่ละสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม

ในขณะที่ Tat (2012) ได้นำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางภาษาศาสตร์สังคม ดังนี้

1. สร้างห้องเรียนให้เป็นดินแดนวัฒนธรรม (Culture Land) โดยครูผู้สอนมีหน้าที่ในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการสื่อสาร และสร้างสิ่งแวดล้อมที่มีความเสมือนจริงในการสื่อสาร นอกเหนือจาก

จัดสถานการณ์เพื่อการเรียนรู้แล้ว ห้องเรียนเองก็ยังเป็นสถานที่ในการฝึกการสื่อสารในสถานการณ์จริง ทั้งนี้เพราะทั้งผู้เรียนและผู้สอนต่างก็ใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร นอกจากนี้ การสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้เช่นการใช้สื่อหรือของจริง เช่น ภาพ ข่าว หรือปฏิทิน ก็ช่วยให้ผู้เรียนซึมซับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาได้อีกทางหนึ่ง

2. การใช้วีดิโอ ภาพยนตร์หรือเพลง นอกเหนือจะช่วยดึงดูดและกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนแล้ว เนื้อหาและภาพที่ปรากฏยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทางด้านสังคมและวัฒนธรรม และสามารถนำสื่อดังกล่าวมาใช้ในการสะท้อนคิดเพื่อทำความเข้าใจความเหมือนและความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมได้อีกประการหนึ่ง

3. การเรียนที่เน้นการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างวัฒนธรรมเพื่อให้ผู้เรียนตระหนักถึงความเหมือนและความต่างทางด้านวัฒนธรรม เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสำรวจความคิด ทัศนคติและความเข้าใจของตนเองที่มีต่อวัฒนธรรมของตนเองและวัฒนธรรมอื่น

4. การสนับสนุนการเรียนที่ไม่ตัดสินผู้อื่น ผู้สอนจะต้องสนับสนุนให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นบนพื้นฐานของการให้เกียรติและเคารพวัฒนธรรมอื่น และจะต้องไม่ตัดสินลงไปว่า ความคิด ค่านิยมหรือการแสดงออกของวัฒนธรรมอื่นเป็นสิ่งที่ถูกหรือผิด

5. การสนับสนุนให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรม ซึ่งไม่ได้จำกัดอยู่ในชั้นเรียน ผู้เรียนควรฝึก ฟัง อ่าน ดูหรือปฏิสัมพันธ์กับบุคคลจากวัฒนธรรมอื่นเมื่อมีโอกาส ทั้งนี้ผู้สอนอาจให้ชิ้นงานที่มีเป้าหมายให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมเพิ่มเติม เช่น การอ่านเรื่องสั้น หรือการแสดงละคร เป็นต้น

Ansari (2014) เสนอว่า การจัดการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจมโนทัศน์ของภาษาศาสตร์สังคมและสามารถใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสม ผู้เรียนจะต้องไม่เพียงแต่คุ้นชินกับปัญหาที่เกิดจากการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมเท่านั้น แต่ต้องทำความเข้าใจวิธีคิดอันเป็นสาเหตุของความขัดแย้งทางวัฒนธรรมด้วย เมื่อผู้เรียนเกิดกระบวนการสะท้อนคิดจากปัญหาจะมีแนวโน้มที่จะตระหนักและทำความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมได้ดียิ่งขึ้น

การให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมในฐานะส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ภาษา นับเป็นแนวทางที่ผู้สอนภาษาในยุคปัจจุบันให้ความสนใจเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะการนำวัฒนธรรมเข้าในชั้นเรียนภาษาสามารถพัฒนาผู้เรียนให้สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพกับเจ้าของภาษา ช่วยให้ผู้เรียนลดการตัดสินผู้อื่นตามสามัญทัศน์ของตนเอง และช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจและมีความสนใจในการเรียนรู้ภาษามากยิ่งขึ้น ดังที่ Fenner (2008) เสนอว่า การนำวัฒนธรรมเข้าสู่ห้องเรียนเป็นการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างเสียงและโครงสร้างภาษาต่างประเทศที่มีลักษณะเป็นนามธรรมเข้ากับผู้คนและสถานที่จริง

ในด้านของการพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรม Muniandy, Nair, Krishnan, Ahmad, and Noor (2010) เสนอว่า การขาดความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรมหรือความแวดไวทางวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เป็นปัญหาทั้งกับผู้เรียนและผู้สอน การจัดการเรียนรู้จึงควรจัดกิจกรรมที่ปลูกฝังความเข้าใจ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ทางวัฒนธรรมที่ถูกต้องให้กับผู้เรียน ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝนการพูดทั้งในบริบททั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อให้เข้าใจในวิธีการสื่อสารแต่ละประเภท ผู้เรียนจะมีความตระหนักในค่านิยมและความคาดหวังซึ่งเป็นพื้นฐานทางด้านวัฒนธรรมผ่านการทำกิจกรรมที่ฝึกฝนการสื่อสารหรือการใช้บทบาทสมมุติ หรือการออกแบบกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนฝึกฝนการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมในบริบทต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านกฎของภาษาศาสตร์สังคม สามารถตีความและทำความเข้าใจการแสดงออกของบุคคลในบริบทที่มีความแตกต่างกันได้ อาจกล่าวได้ว่า การจะพัฒนาความตระหนักและความแวดไวทางวัฒนธรรมให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนนั้นต้องทำให้ผู้เรียนทำความเข้าใจว่าระบบภาษาศาสตร์สังคมของวัฒนธรรมตนเองมีความแตกต่างจากวัฒนธรรมอื่นผ่านกิจกรรมที่เน้นการสื่อสารในบริบททางวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกัน

อาจกล่าวได้ว่า การพัฒนาผู้เรียนให้มีความแวดไวทางวัฒนธรรมตามแนวคิดภาษาศาสตร์สังคมคือการสอนที่ไม่เน้นการเรียนรู้หลักไวยากรณ์เพียงอย่างเดียว แต่ต้องให้ความสำคัญกับปัจจัยทางด้านสังคมและวัฒนธรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารและแสดงออกด้วยความเข้าใจ ทั้งนี้ผู้เรียนจะเรียนรู้ และใช้ภาษาได้ดียิ่งขึ้น หากได้เรียนรู้ในสถานการณ์จริงหรือใกล้เคียงกับชีวิตจริง

3. แนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์

สำหรับส่วนนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอความเป็นมาและความหมายของการเรียนรู้จากประสบการณ์ หลักการของการเรียนรู้จากประสบการณ์ บทบาทหน้าที่ของผู้สอนและผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้จากประสบการณ์กับการพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียน ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

3.1 ความหมายและความเป็นมาของแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์

แนวคือของการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) พัฒนามาจากแนวคิดเริ่มต้นของ Dewey เกี่ยวกับประสบการณ์และการจัดการศึกษา แนวคิดการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์ปรากฏอยู่ในงานของนักการศึกษาหลายท่าน ได้แก่ Dewey, Lewin และ Piaget ในงานเขียนของ Dewey เขาได้นำเสนอว่าการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์เป็นสิ่งที่เชื่อมต่อระหว่างความรู้ทางวิชาการและการปฏิบัติ ในขณะที่ Lewin ให้ความสำคัญกับโมเดลของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ 4 ขั้น ซึ่งได้แก่ ประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม การสังเกตและสะท้อนความคิด การสร้างมโนทัศน์ที่เป็นรูปธรรม และการทดสอบความมโนทัศน์ในสถานการณ์ใหม่ ทั้งนี้งานของ Lewin จะให้ความสำคัญกับประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมและการสะท้อนความคิดเป็นหลัก สำหรับ Piaget เขาเชื่อว่าการเรียนรู้เกิดจากการที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม โดยการเรียนรู้ของผู้เรียนจะพัฒนาตามช่วงวัยและไม่ได้เป็นสิ่งที่มีมาโดยกำเนิดแต่เกิดจากการที่บุคคลได้ลงมือปฏิบัติ (Schellhase, 2006) แนวคิดหลักทั้ง 3 แนวคิดเป็นรากฐานสำคัญที่นำมาสู่การพัฒนาเป็นวัฏจักรของการเรียนรู้จากประสบการณ์ของ Kolb ในเวลาต่อมา ซึ่ง Kolb ได้พัฒนาแนวคิดดังกล่าวมาเป็นรูปแบบการเรียนรู้แบบ Experiential Learning โดย Kolb เสนอว่ารูปแบบดังกล่าวจะต้องมีลักษณะสำคัญ 2 ประการคือเป็นการเรียนรู้ที่

เน้นประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมในขณะนั้น (Here-and now Concrete Experience) และมีการใช้กระบวนการป้อนกลับ (Feedback Processes) ในการจัดการเรียนรู้ (D. A. Kolb, 1984)

ในด้านความหมายของการเรียนรู้จากประสบการณ์ Kolb (1984, p. 41) ได้ให้คำนิยามไว้ว่าเป็นกระบวนการที่ความรู้ถูกสร้างขึ้นผ่านประสบการณ์ ความรู้เป็นผลมาจากการผสมผสานระหว่างการได้มาซึ่งและเปลี่ยนรูปแบบของประสบการณ์ ในขณะที่ Rogers (1969) เสนอว่า การเรียนรู้จากประสบการณ์เป็นการมีส่วนร่วมของบุคคลอย่างมีคุณภาพในองค์รวม ทั้งทางด้านอารมณ์และสติปัญญาเมื่ออยู่ในสถานการณ์ของการเรียนรู้ สอดคล้องกับ Hoover (1974) ที่เสนอว่า การเรียนรู้จากประสบการณ์เป็นการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผู้เรียนในองค์รวมทั้งทางด้านอารมณ์ ความรู้สึกและสติปัญญา นอกจากนี้ Hoover ได้อธิบายเพิ่มเติมว่าการเรียนรู้จากประสบการณ์เป็นวิธีการทางการศึกษาที่ประสบการณ์ของกลุ่มและบุคคลช่วยพัฒนาการเรียนรู้และความสามารถในการรับรู้ ด้วยการพัฒนาและเสริมแรงทางสติปัญญา สร้างผลกระทบต่อความรู้สึกและทัศนคติ และช่วยให้บุคคลมีความสามารถในการประพฤติปฏิบัติได้ต่อเนื่องโดยการใช้ความรู้จากกระบวนการเรียนรู้และประสบการณ์ที่ได้รับ

กล่าวโดยสรุป การเรียนรู้จากประสบการณ์มีพัฒนาการมาจากการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการปฏิบัติ โดยใช้ประสบการณ์เป็นสิ่งที่เชื่อมต่อความรู้กับการปฏิบัติ และเป็นการเรียนรู้แบบองค์รวม (Whole-Person) ที่บูรณาการทั้งอารมณ์และพฤติกรรมเข้ากับความรู้

3.2 หลักการของการเรียนรู้จากประสบการณ์

หลักการของการเรียนรู้จากประสบการณ์คือ การใช้ประสบการณ์เป็นแหล่งที่มาของการเรียนรู้ การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจนโดยเริ่มต้นจากการเรียนรู้สิ่งที่เป็นรูปธรรมผ่านการพิจารณาไตร่ตรอง ก่อนที่จะพัฒนาไปสู่การเรียนรู้สิ่งที่เป็นนามธรรม ช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกว่าสิ่งที่เรียนรู้มีความหมายกับตน และสามารถนำความรู้ดังกล่าวไปใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้ การเรียนรู้จากประสบการณ์นี้มีลักษณะเป็นวัฏจักรต่อเนื่องไม่มีที่สิ้นสุด เนื่องจากบุคคลสามารถเปิดรับประสบการณ์เพื่อเรียนรู้สิ่งใหม่ได้เสมอ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

Kolb and Kolb (2008) ได้นำเสนอหลักการของทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ ดังนี้

1. การเรียนรู้ที่ดีมีลักษณะเป็นกระบวนการมากกว่าเป็นผลลัพธ์ การเรียนรู้ผ่านกระบวนการจะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีที่สุด ซึ่งกระบวนการนี้รวมไปถึงการให้ผลย้อนกลับเกี่ยวกับประสิทธิภาพของความพยายามในการเรียนรู้ของผู้เรียน

2. การเรียนรู้ทุกอย่างเกิดจากการเรียนรู้อีกครั้ง เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่มีรากฐานมาจากประสบการณ์ การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีผ่านกระบวนการที่นำเอาความเชื่อและความคิดของผู้เรียนเกี่ยวกับหัวข้อที่กำหนดมาให้ผู้เรียน ตรวจสอบ ทดสอบ หรือนำมาบูรณาการกับความคิดใหม่ที่เกิดขึ้น

3. กระบวนการเรียนรู้ต้องการการแก้ความขัดแย้งหรือความแตกต่างทางความคิดที่เกิดขึ้น ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ ความขัดแย้งหรือความไม่เห็น

ด้วยเป็นแรงผลักดันที่ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งผู้เรียนจะทำต้องทำกลับไปกลับมาระหว่างการสะท้อนคิดกับการปฏิบัติ รวมไปถึงการสะท้อนความรู้สึกและความคิด

4. การเรียนรู้เป็นกระบวนการโดยรวมของการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ (Holistic Process) การเรียนรู้ไม่ได้มีลักษณะเป็นผลลัพธ์ทางปัญญาเท่านั้น แต่เป็นการบูรณาการส่วนอื่น ๆ ภายในตัวบุคคล ทั้งทางด้านความคิด ความรู้สึก การรับรู้ และพฤติกรรม

5. การเรียนรู้เป็นผลมาจากการปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อม การเลือกหรือการตัดสินใจในปัจจุบันล้วนมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจหรือการแสดงออกในอนาคต

6. การเรียนรู้เป็นกระบวนการของการสร้างความรู้ ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ใหม่ด้วยตนเอง การเรียนรู้ทางสังคมสามารถถูกสร้างใหม่ซ้ำ ๆ จากการเรียนรู้ภายในตัวของผู้เรียนเอง

Burnard (1989) ได้นำเสนอลักษณะสำคัญของการเรียนรู้จากประสบการณ์ ดังนี้

1. การปฏิบัติ (Action) ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม (Active Participant) และต้องใช้การเคลื่อนไหวร่างกายเพื่อให้เกิดการเรียนรู้

2. การสะท้อนคิด (Reflection) การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อ การปฏิบัติได้รับการสะท้อนคิดเท่านั้น

3. การมีลักษณะเป็นปรากฏการณ์ (Phenomenological) ผู้สอนจะไม่มีการให้ค่านิยม ความหมายหรือการตีความลงไปในสถานการณ์ ผู้เรียนมีหน้าที่ในการบรรยายปรากฏการณ์นั้น ๆ โดยไม่ให้ความคิดของผู้สอนชี้นำ

4. ประสบการณ์ของมนุษย์ส่วนบุคคล (Subjective Human Experience) ประสบการณ์ควรที่จะเกิดขึ้นจากมุมมองของผู้เรียน ไม่ใช่ผู้สอน

5. ประสบการณ์ของมนุษย์ในฐานะของแหล่งการเรียนรู้ (Human Experience as a Source of Learning) ประสบการณ์ของมนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้

Rogers (1969) เสนอว่าการเรียนรู้จากประสบการณ์จะต้องมีหลักการที่สำคัญกล่าว คือ 1) เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมโดยตรง 2) ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ 3) มีลักษณะเป็นการแผ่ขยายของความรู้ 4) เป็นการประเมินผู้เรียน และ 5) แก่นสำคัญคือการสร้างความหมาย

ในขณะที่ Joplin (1981) ได้นำเสนอลักษณะของการเรียนรู้จากประสบการณ์ ดังนี้

1. การเรียนรู้เกิดจากผู้เรียนมากกว่าผู้สอน การเรียนรู้เกิดขึ้นจากความคิด มโนทัศน์ของผู้เรียนมากกว่าการสอนของครู

2. ประสบการณ์ส่วนบุคคลเป็นสิ่งที่มีคุณค่าในชั้นเรียน

3. การเรียนรู้ให้ความสำคัญทั้งกระบวนการและผลลัพธ์

4. การประเมินผลเป็นส่วนหนึ่งของประสบการณ์การเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถทำได้ด้วยตนเอง

5. การจัดการเรียนรู้เน้นการทำความเข้าใจแบบองค์รวม ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาอย่างสมบูรณ์ผ่านการวิเคราะห์แหล่งการเรียนรู้ปฐมภูมิที่ได้รับจากประสบการณ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

6. การจัดการเรียนรู้ให้ความสำคัญกับประสบการณ์ของผู้เรียน ทั้งประสบการณ์ที่ผู้เรียนได้รับมาก่อนและประสบการณ์ใหม่ที่จะจัดให้กับผู้เรียน

7. การจัดการเรียนรู้ให้ความสำคัญกับการรับรู้ของผู้เรียนมากกว่าการท่องจำทฤษฎี

8. การเรียนรู้มีลักษณะเฉพาะตัวมากกว่าเป็นการเรียนรู้แบบกลุ่ม ถึงแม้ว่าจะมีการนำกิจกรรมกลุ่มมาใช้ในการจัดกิจกรรม แต่การเรียนรู้จะเน้นไปที่ผู้เรียนเฉพาะบุคคล ดังนั้น การวัดผลจึงควรมีลักษณะเป็นแบบอิงเกณฑ์มากกว่าการวัดผลแบบอิงกลุ่ม

Woolfe (1992) เสนอว่า หลักการของการเรียนรู้จากประสบการณ์ประกอบด้วย 1) ผู้เรียนมีความตระหนักในกระบวนการการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นและสิ่งที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ 2) ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการสะท้อนคิดประสบการณ์ที่ช่วยให้ผู้เรียนเชื่อมโยงการเรียนรู้ในปัจจุบัน ในอดีตและในอนาคต ถึงแม้ว่าความสัมพันธ์นั้นจะมีลักษณะเป็นอารมณ์มากกว่าความคิดก็ตาม 3) ประสบการณ์และเนื้อหามีความสำคัญเฉพาะบุคคล สิ่งที่เรียนรู้และวิธีการเรียนรู้มีความเฉพาะและแตกต่างกันไปตามบุคคล 4) เป็นการเชื่อมโยงกันของทุกส่วนในบุคคล ทั้งร่างกาย ความคิด ความรู้สึก การกระทำ อาจกล่าวได้ว่าผู้เรียนมีส่วนร่วมโดยสมบูรณ์ทั้งหมด (A Whole Person)

Yardly, Teunissen, and Dornan (2012) เสนอว่าหลักการสำคัญของการเรียนรู้จากประสบการณ์ คือ 1) การเรียนรู้คือการอยู่ในสถานการณ์ การเรียนรู้ไม่สามารถแยกออกจากบริบท การพัฒนาการเชื่อมโยงความรู้ต้องอาศัยทั้งความเข้าใจบริบทของสถานการณ์นั้นและต้องมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับบริบท 2) การเรียนรู้อาจจะเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคลหรือภายในกลุ่มก็ได้ การปฏิสัมพันธ์เป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้จากประสบการณ์ ถึงแม้ว่าบุคคลจะเรียนรู้ได้จากการทำความเข้าใจประสบการณ์ แต่อิทธิพลที่มาจากการปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น ก็เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยเช่นกัน 3) การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีเมื่อได้รับการกระตุ้นด้วยประสบการณ์ที่เน้นการฝึกหัดและเสมือนจริง

กล่าวโดยสรุป หลักการของการเรียนรู้จากประสบการณ์ ประกอบด้วย

1. ผู้เรียนจะเรียนรู้และจดจำได้ดีเมื่อผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม

2. การเรียนรู้ไม่สามารถแยกออกจากบริบท ผู้เรียนต้องเข้าใจบริบทของสถานการณ์นั้น และปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์

3. การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดี เมื่อผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของการรับผิดชอบการเรียนรู้และตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้ของตนเอง

4. การเรียนรู้ต้องใช้ประสบการณ์เดิมเพื่อเชื่อมโยงกับประสบการณ์ใหม่ ผ่านการทบทวนไตร่ตรองและสะท้อนความคิด เกิดเป็นการเรียนรู้เชิงนามธรรมที่ส่งผลต่อความคิด การตระหนักและการแสดงออกในสถานการณ์ใหม่

5. ความแตกต่างทางด้านความคิดช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

CHULALONGKORN UNIVERSITY

3.3 กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์

D. A. Kolb (1981, p. 11) ได้นำเสนอวัฏจักรแห่งการเรียนรู้ทั้งหมด 4 ขั้น โดยประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมจะเป็นพื้นฐานที่ใช้ในการสังเกตหรือสะท้อนความคิด บุคคลจะนำสิ่งที่ได้จากสังเกตไปเป็นข้อสรุปเพื่อสร้างแนวคิดหรือทฤษฎี จากนั้นจึงใช้แนวคิดหรือสมมุติฐานนั้นในทดลองหรือประยุกต์ใช้กับประสบการณ์ใหม่ Kolb เสนอว่าวงจรการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพนี้จะต้องประกอบด้วย

1. **การรับประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม** (Concrete Experience: CE) เป็นขั้นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรมให้ผู้เรียนประสบด้วยตนเอง ให้ผู้เรียนนำเสนอหรือแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของตนเองร่วมกับสมาชิกคนอื่น เพื่อสร้างความรู้สึกมีส่วนร่วมและส่งเสริมสัมพันธภาพในกลุ่ม

2. **การสังเกตอย่างไตร่ตรอง** (Reflective Observation: RO) เป็นขั้นที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกของตนเอง และแลกเปลี่ยนมุมมองกับสมาชิกคนอื่น ๆ ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ความคิดเห็นของผู้อื่น และผลจากการอภิปรายร่วมกันจะช่วยให้ได้ข้อสรุปที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

3. **การสร้างมโนทัศน์ที่เป็นนามธรรม** (Abstract Conceptualization: AC) เป็นขั้นที่นำสิ่งที่ได้จากการสะท้อนความคิดหรืออภิปราย มาสรุปเพื่อสร้างความคิดรวบยอด หลักการหรือสมมุติฐานจากประสบการณ์เพื่อให้ได้มโนทัศน์ที่ชัดเจน

4. **การทดลองประยุกต์หลักการไปใช้ในสถานการณ์ใหม่** (Active Experimentation: AE) เป็นขั้นนี้นำมโนทัศน์ที่ได้ไปใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

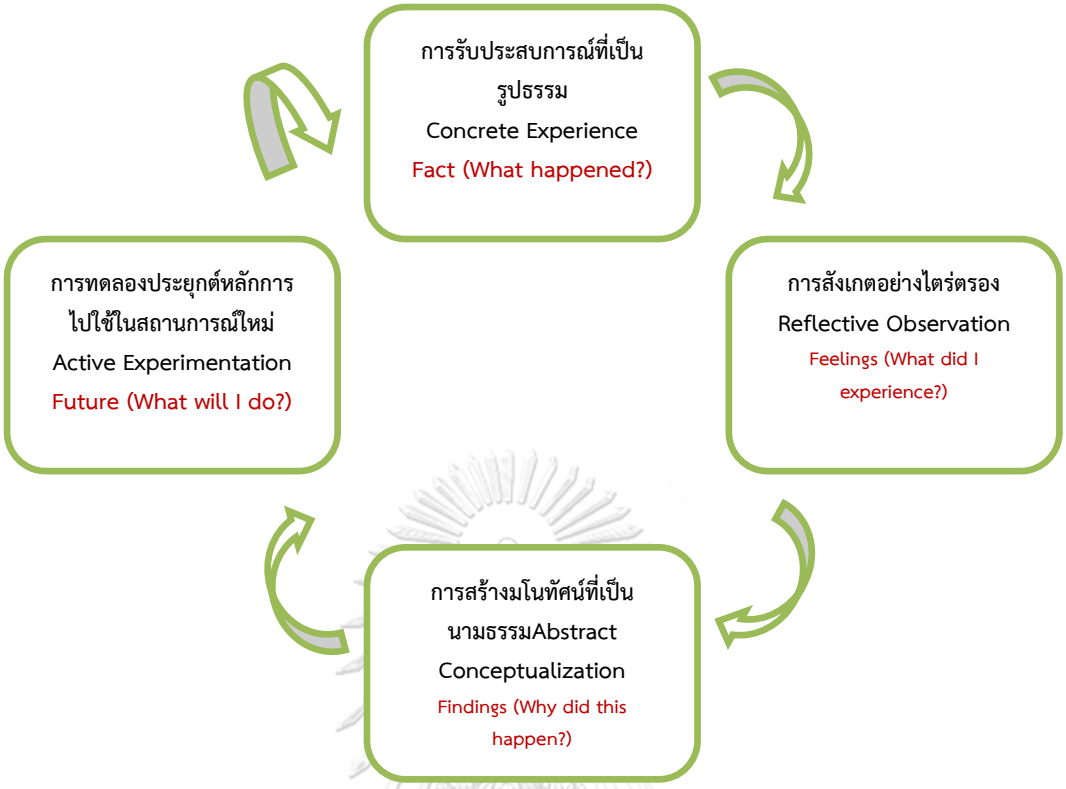

ภาพที่ 3 แผนภาพแสดงวงจรการเรียนรู้จากประสบการณ์โดย Kolb (1981)

Dean (1993) ได้นำเสนอรูปแบบของการเรียนรู้จากประสบการณ์ โดยกระบวนการเรียนรู้ประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

การวางแผน (Planning) คือ การเตรียมความพร้อมก่อนเริ่ม

1. การมีส่วนร่วม (Involvement) คือ การเริ่มต้นเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม
2. การฝังความรู้ (Internalization) คือ การเรียนรู้จากการลงมือทำ
3. การสะท้อนคิด (Reflection) คือ การสร้างความหมาย
4. การแผ่ขยาย (Generalization) คือ การสร้างความเชื่อมโยง
5. การนำไปใช้ (Application) คือ การส่งผ่านการเรียนรู้
6. การติดตามผล (Follow-up) คือ การประเมินผลและการวางแผน

อาจกล่าวได้ว่า Dean มองการเรียนรู้จากประสบการณ์ว่าเป็นกระบวนการที่สนับสนุนให้ผู้เรียนพัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้ รูปแบบการเรียนรู้ของ Dean จะเริ่มต้นตั้งแต่ขั้นเตรียมความพร้อม ไปจนถึงขั้นประเมินผล ทั้งนี้ แนวคิดนี้ยังคงให้ความสำคัญกับการให้ประสบการณ์และการสะท้อนคิดประสบการณ์เช่นเดียวกับรูปแบบอื่น ๆ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

Joplin (1981) ได้พัฒนารูปแบบการเรียนรู้จากประสบการณ์ซึ่งยังคงเน้นกระบวนการปฏิบัติและสะท้อนคิด เช่นเดียวกับรูปแบบอื่น ๆ อย่างไรก็ตาม Joplin ได้เพิ่มขั้นตอนให้มากขึ้น ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. ขั้นมุ่งความสนใจ (Focus) คือขั้นที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ

2. ขั้นปฏิบัติ (Action) คือ ขั้นที่ผู้เรียนมีส่วนเกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาทั้งทางด้านกายภาพ ความคิดและจิตใจ

3. ขั้นสนับสนุน (Support) คือขั้นที่ผู้สอนให้การสนับสนุนและช่วยเหลือ

4. ขั้นสะท้อนกลับ (Feedback) คือขั้นเปิดโอกาสให้สะท้อนความคิด

5. ขั้นสอบสวน (Debrief) คือขั้นที่ผู้เรียนและผู้สอนนำข้อมูลที่ได้รับมาจัดประเภท จัดลำดับและสะท้อนคิดเกี่ยวกับแนวทางการนำความรู้ไปใช้

แนวคิดของ Joplin จะเน้นไปที่กระบวนการสะท้อนคิด เนื่องจากประสบการณ์เพียงอย่างเดียวไม่อาจช่วยให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ได้

สำหรับการเรียนการสอนภาษา Knutson (2003) ได้นำเสนอขั้นตอนของการเรียนรู้จากประสบการณ์ในการสอนภาษาที่สอง ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ขั้น ดังนี้

1. **ขั้นเปิดรับ** (Exposure Phase) เป็นขั้นแรกที่ผู้เรียนเริ่มต้นเข้ามามีส่วนในกิจกรรม โดยในขั้นนี้จะเป็นการกระตุ้นความรู้เดิม หรือประสบการณ์เดิมที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาหรือกิจกรรม ทั้งนี้เพราะผู้เรียนแต่ละคนล้วนแต่มีข้อมูล ความรู้ อารมณ์ ประสบการณ์ หรือวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน การประเมินความรู้เดิมของผู้เรียนก่อนการทำกิจกรรมจะช่วยให้ผู้สอนสามารถเตรียมการสำหรับการสร้างประสบการณ์ใหม่ให้กับผู้เรียนได้ ในขั้นนี้ ผู้สอนสามารถใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการกระตุ้นความรู้เดิมของผู้เรียน โดยการใช้คำถามเพื่อให้ผู้เรียนสะท้อนคิดเกี่ยวกับประสบการณ์เดิมที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่เรียนหรือกิจกรรม การใช้คำถามที่เหมาะสมจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและตระหนักถึงวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง

2. **ขั้นการมีส่วนร่วม** (Participation Phase) ในขั้นนี้ผู้เรียนจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เป็นประสบการณ์ตรง โดยผู้เรียนจะได้ฝึกฝนทักษะการสื่อสารแบบภาพรวม การสื่อสารจะเกิดขึ้นในขณะที่ผู้เรียนทำงานร่วมกับผู้อื่น

3. **ขั้นฝังความรู้** (Internalization Phase) ในขั้นนี้ ผู้สอนจะช่วยดึงความสนใจของผู้เรียนมาที่ความรู้สึกของผู้เรียนและการมีส่วนร่วมในประสบการณ์การเรียนรู้ภาษา การสะท้อนคิดประสบการณ์มีความเกี่ยวข้องกับอารมณ์และอัตลักษณ์ของผู้เรียนแต่ละคน

4. **ขั้นแผ่ขยาย** (Dissemination Phase) ขั้นสุดท้ายเป็นขั้นที่เชื่อมโยงระหว่างการเรียนรู้ในชั้นเรียนกับโลกความเป็นจริงนอกชั้นเรียน ผู้เรียนจะต้องสามารถถ่ายโยงการเรียนรู้จากประสบการณ์ในชั้นเรียนไปยังบริบทที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้

กล่าวโดยสรุป กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ จะประกอบด้วยการให้ประสบการณ์กับผู้เรียนเป็นหลัก เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสะท้อนคิดจากระสบการณ์ สรุปเป็นความรู้และหลักการและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่อไป

3.4 บทบาทของครูผู้สอนและผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์

ในการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์ครูผู้สอนและผู้เรียนจะมีบทบาทในการจัดการเรียนรู้ดังนี้

บทบาทของครู

ครูนับว่าเป็นบุคลากรสำคัญที่ช่วยให้การจัดการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์มีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ Passarelli and Kolb (2012) ได้เสนอบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์ซึ่งประกอบด้วย การเป็นผู้อำนวยอำนวยความสะดวก ผู้เชี่ยวชาญ นักประเมิน และผู้ฝึกสอน

Wurdinger and Carlson (2010, p. 13) แสดงความคิดเห็นว่า หน้าที่ของครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จะเป็นการให้คำแนะนำแก่ผู้เรียน โดยมีแนวทางดังต่อไปนี้

1. มีความเต็มใจที่จะยอมรับชั้นเรียนที่มีผู้สอนเป็นศูนย์กลางน้อยลง
2. จัดประสบการณ์เรียนรู้ในเชิงบวกและไม่ครอบงำผู้เรียน
3. ระบุประสบการณ์ที่ผู้เรียนมีความสนใจและมีความเป็นอิสระเฉพาะบุคคล
4. อธิบายจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้จากประสบการณ์ให้กับผู้เรียน
5. แบ่งปันความรู้สึกและความคิดกับผู้เรียนว่าตัวผู้สอนเองก็ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ด้วยเช่นกัน
6. เชื่อมโยงวัตถุประสงค์การเรียนรู้ของรายวิชากับกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนทราบว่าต้องทำอะไรต่อไป
7. จัดการเรียนรู้ที่ความเกี่ยวข้องและมีความหมายเพื่อช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียน
8. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนทดลองและค้นพบทางออกด้วยตนเอง
9. พยายามหาความสมดุลระหว่างการสอนความรู้วิชาการและการอบรมฝึกฝนผู้เรียน
10. ระบุบทบาทหน้าที่ของผู้สอนและผู้เรียนให้ชัดเจน

หน้าที่ของครูในการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์ล้วนแตกต่างกันตามความต้องการของผู้เรียนและ อัตลักษณ์ของผู้สอน ดังนั้น หน้าที่ของครูจึงไม่ได้มีการกำหนดไว้อย่างชัดเจนและสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ทั้งนี้เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน

บทบาทของผู้เรียน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

เพื่อให้การเรียนรู้จากประสบการณ์ประสบความสำเร็จมากที่สุด ผู้เรียนควรเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ในการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่ง Wurdinger and Carlson (2010) ได้เสนอไว้ดังนี้

1. ผู้เรียนควรมีส่วนร่วมในปัญหาที่อยู่บนสภาพความเป็นจริง มีความเกี่ยวข้องกับสังคมและตนเอง

2. ผู้เรียนควรมีอิสระในชั้นเรียน

3. ผู้เรียนจำเป็นที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในสถานการณ์ที่ท้าทายหรือยากลำบาก

4. ผู้เรียนจะประเมินตนเองในด้านพัฒนาการและความสำเร็จในกระบวนการเรียนรู้

5. ผู้เรียนจะได้เรียนจากกระบวนการเรียนรู้และเปิดใจรับการเปลี่ยนแปลง

จะเห็นได้ว่าทั้งผู้สอนและผู้เรียนต่างก็มีบทบาทในการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ ทั้งนี้บทบาทของครูจะมีความยืดหยุ่นเพื่อให้สอดรับกับความต้องการและรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน ในขณะที่ตัวผู้เรียนเองต้องมีบทบาทในการเรียนรู้ของตนเองให้ได้มากที่สุด ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้จากประสบการณ์ได้อย่างเต็มตามศักยภาพ

3.5 ความสัมพันธ์ของการเรียนรู้จากประสบการณ์และการเรียนรู้วัฒนธรรม

การเรียนรู้จากประสบการณ์เป็นลักษณะการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการสังเกตและลงมือปฏิบัติ ซึ่งแนวคิดดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับการจัดการเรียนการสอนวัฒนธรรมให้กับผู้เรียน ดังนี้

Cheney (2001) เสนอว่าการเรียนรู้จากประสบการณ์เป็นแนวทางหนึ่งที่มีความเหมาะสมในการเรียนรู้วัฒนธรรมของผู้เรียน ด้วยเหตุผล 3 ประการคือ ประการแรก วัฒนธรรมเป็นประสบการณ์ของกลุ่มคนที่ประกอบด้วยความคิด ความรู้สึก ค่านิยม พฤติกรรม การสื่อสารและการแปลความหมายจากสิ่งที่มากระตุ้น ดังนั้น การได้เรียนรู้จากการได้อยู่หรือมีประสบการณ์โดยตรงกับวัฒนธรรมนั้นย่อมช่วยให้บุคคลสามารถพัฒนาความเข้าใจและมีความซาบซึ้งต่อวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี ประการที่สอง ผู้เรียนแต่ละคนล้วนได้รับอิทธิพลมาจากวัฒนธรรม ภาษาและประสบการณ์เดิมของตนเอง พื้นฐานทางด้านภาษาและวัฒนธรรมเหล่านั้นย่อมส่งผลต่อกระบวนการแสวงหาความรู้และการพัฒนาทักษะในบริบทต่าง ๆ การเรียนรู้จากประสบการณ์จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำเอาความรู้และประสบการณ์เดิมของตนมาใช้และสร้างความสัมพันธ์กับความรู้ที่เป็นนามธรรมเพื่อมีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น และประการสุดท้าย การเรียนรู้จากประสบการณ์ให้ผลทางบวกกับมิติของการเรียนรู้วัฒนธรรมทั้ง 3 ด้าน อันได้แก่ ความคิด อารมณ์และพฤติกรรม การเรียนรู้จากประสบการณ์จะมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนเปลี่ยนทัศนคติ ค่านิยมและอารมณ์ของตน การเรียนรู้จากประสบการณ์ทำให้ผู้เรียนได้ประยุกต์ใช้ความรู้หรือทฤษฎีที่ตนมีมาสัมพันธ์กับประสบการณ์ ส่งผลให้มีความเข้าใจที่ลึกซึ้งและมีความตระหนักในวัฒนธรรมมากยิ่งขึ้น เมื่อมีความตระหนักและมีทัศนคติที่

ดีต่อการเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมแล้ว ย่อมส่งผลให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเพื่อให้สื่อสารกับคนที่มาจากต่างวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสม

ดังนั้น การจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์จึงมีความน่าสนใจในการนำมาใช้เป็นแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียน ทั้งนี้ เพราะการเรียนรู้จากประสบการณ์จะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งทางด้านความคิด ความตระหนัก ทัศนคติและทักษะของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

4. แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการสอน

แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการสอน (Teaching Model) หรือรูปแบบการเรียนการสอน (Instructional Model) มีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

4.1 ความหมายของรูปแบบการสอน

รูปแบบการสอนมีความหมายที่แตกต่างกันออกไป ดังนี้

Joyce and Weil (1996) เสนอว่า รูปแบบการเรียนการสอนเป็นแผนที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน ซึ่งแต่ละรูปแบบจะมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน

ทิศนา แขมมณี (2550) เสนอว่า รูปแบบการสอนเป็นสภาพลักษณะการเรียนการสอนที่ประกอบขึ้นด้วยองค์ประกอบสำคัญซึ่งจัดไว้อย่างเป็นระเบียบ โดยอยู่บนพื้นฐานของหลักการ ทฤษฎี แนวคิดหรือความเชื่อต่าง ๆ โดยรูปแบบการสอนจะต้องประกอบขึ้นด้วยกระบวนการหรือขั้นตอนสำคัญในการเรียนการสอน วิธีการหรือเทคนิคต่าง ๆที่ช่วยให้สภาพการจัดการเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามแนวคิดหรือทฤษฎีที่กำหนดไว้ รูปแบบจะต้องได้รับการตรวจสอบ พิสูจน์ เพื่อให้มีประสิทธิภาพเป็นที่ยอมรับและสามารถใช้เป็นแบบแผนในการดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบนั้น

สรุปได้ว่า รูปแบบการสอน คือแบบแผนการดำเนินการจัดการเรียนการสอนที่ถูกจัดขึ้นอย่างเป็นระบบตามหลักการและทฤษฎีที่แต่ละบุคคลยึดถือ ซึ่งได้รับการตรวจสอบคุณภาพว่าสามารถช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาได้ตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบการสอนนั้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

4.2 องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน

Joyce and Weil (1996) ได้อธิบายองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนดังนี้

1. เป้าหมายของรูปแบบการสอน
2. หลักการหรือแนวคิดที่เป็นพื้นฐานของรูปแบบ
3. รายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนของรูปแบบ
4. การประเมินผลของรูปแบบ

Keeves (1997, pp. 386-387) เสนอว่า รูปแบบการสอนจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญซึ่งได้แก่

1. การนำไปสู่การทำนายผลที่ตามมาซึ่งสามารถพิสูจน์ตรวจสอบได้

2. โครงสร้างของรูปแบบจะต้องประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่สามารถอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้

3. รูปแบบควรเป็นสิ่งที่ช่วยสร้างจินตนาการ มโนทัศน์และความสัมพันธ์ และยังช่วยขยายขอบเขตของการแสวงหาความรู้

4. รูปแบบควรมีลักษณะเป็นความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างมากกว่าความสัมพันธ์เชิงเชื่อมโยง

ทิศนา แขมมณี (2550) ได้นำเสนอองค์ประกอบของรูปแบบไว้ดังนี้

1. แนวคิด ปรัชญา ทฤษฎีหรือความเชื่อที่เป็นพื้นฐานหรือหลักการของแต่ละรูปแบบ

2. การบรรยายหรือการอธิบายสภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับแนวคิดหรือทฤษฎีนั้น

3. การจัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของระบบให้นำไปสู่เป้าหมายของระบบหรือกระบวนการนั้น

4. การอธิบายหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีสอนหรือเทคนิคต่าง ๆ ที่จะช่วยให้การจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบนั้นเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

จากข้อมูลในข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า องค์ประกอบหลักของรูปแบบคือ ทฤษฎีหรือแนวคิดของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของแต่รูปแบบ ขั้นตอนของรูปแบบ และการประเมินผลรูปแบบ

4.3 การพัฒนารูปแบบการสอน

ทิศนา แขมมณี (2550) ได้นำเสนอขั้นตอนในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามลำดับขั้นดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

1. การกำหนดจุดมุ่งหมายในการพัฒนารูปแบบ
2. การศึกษาหลักการหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
3. การศึกษาสภาพการณ์หรือปัญหาที่เกี่ยวข้อง
4. การกำหนดองค์ประกอบหลักของรูปแบบ
5. การจัดกลุ่มองค์ประกอบ
6. การจัดวางความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ
7. การจัดผังรูปแบบ
8. การทดลองใช้รูปแบบ
9. การประเมินผลรูปแบบ
10. การปรับปรุงและพัฒนารูปแบบ

จากขั้นตอนการพัฒนารูปแบบดังกล่าวสรุปได้ว่า การกำหนดจุดมุ่งหมายถือเป็นการขั้นตอนแรกที่มีความสำคัญในการพัฒนารูปแบบ จากนั้นจึงศึกษาหลักการและสภาพปัญหาต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่

การกำหนด จัดกลุ่มและวางความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ จนได้ผังที่มีความเหมาะสมเพื่อนำไปทดลองใช้ ประเมินผล และปรับปรุงเพื่อให้ได้รูปแบบที่มีความสมบูรณ์มากที่สุด

ในงานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการสอนมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการสอนตามขั้นตอน อันได้แก่ การกำหนดองค์ประกอบและการจัดระบบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ การนำรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ เพื่อให้ได้รูปแบบการสอนที่มีประสิทธิภาพและนำไปสู่การพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักศึกษาครูผู้สอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศต่อไป

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความแวดไวทางวัฒนธรรม ทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคม และการเรียนรู้จากประสบการณ์ ผู้วิจัยได้สรุปงานวิจัยที่มีความเกี่ยวข้องและน่าสนใจดังต่อไปนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ

Rahimi and Ghaffari (2009) ได้ศึกษาบทบาทของความฉลาดทางวัฒนธรรมที่มีต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ โดยการเก็บข้อมูลจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาจำนวน 479 คน ผลจากการศึกษาพบว่าความฉลาดทางวัฒนธรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของผู้เรียนมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก โดยความฉลาดทางด้านวัฒนธรรมในด้านพฤติกรรม แรงจูงใจ และปัญญามีความสัมพันธ์ทางบวก ในขณะที่ด้านอภิปัญญา (Metacognitive) ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองตัว จึงอาจกล่าวได้ว่า ความฉลาดทางวัฒนธรรมสามารถชี้วัดความสามารถในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษได้ในระดับสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความฉลาดทางวัฒนธรรมในด้านพฤติกรรม

Bucker et al. (2015) ได้ศึกษาอิทธิพลของความฉลาดทางวัฒนธรรมที่มีต่อประสิทธิภาพในการสื่อสาร ความพึงพอใจในการทำงาน และความวิตกกังวล โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้จัดการชาวจีนที่ทำงานให้บริษัทต่างชาติในประเทศจีน ผลจากการศึกษาแสดงให้เห็นว่าความฉลาดทางวัฒนธรรมมีบทบาทสำคัญในการลดความวิตกกังวล และมีอิทธิพลในเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการสื่อสารและความพึงพอใจในการทำงาน

จะเห็นได้ว่าความสามารถทางวัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อการสื่อสารของบุคคล ส่งผลให้มีประสิทธิผลในการทำงานที่ดี ช่วยให้การปฏิบัติงานประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถทางวัฒนธรรมและทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาศาสตร์สังคมโดยส่วนใหญ่จะเน้นไปที่การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและสังคม นอกจากนี้ยังเป็นการศึกษาแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะทางด้านภาษาศาสตร์สังคม (Sociolinguistic Competence) สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาศาสตร์สังคมที่น่าสนใจ ได้แก่

Herawati (2014) ได้ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แนวคิดภาษาศาสตร์สังคมเป็นสื่อในการพัฒนาความตระหนักทางด้านวัฒนธรรมของผู้เรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ภาษาต่างประเทศในมหาวิทยาลัยในอินโดนีเซีย ซึ่งผลการทดลองแสดงให้เห็นว่าการสอนตามแนวคิดภาษาสังคมศาสตร์โดยการให้ตัวอย่างของการใช้ภาษาในบริบทต่าง ๆ และให้ข้อมูลเกี่ยวกับเหตุที่วัฒนธรรมส่งผลต่อการใช้ภาษาของบุคคล เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเรียนรู้วัฒนธรรมอื่น ๆผ่านภาษาและทำให้ผู้เรียนพัฒนาระดับความซาบซึ้งที่มีต่อวัฒนธรรมเป้าหมาย

Lopez (2015) นำเสนอการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความสามารถข้ามวัฒนธรรมและภาษาศาสตร์สังคมผ่านสื่อที่เป็นของจริง (Authentic Materials) กับนักเรียนเกรด 5 โดยผู้วิจัยเชื่อว่าการเรียนรู้ภาษาควรบูรณาการภาษาและวัฒนธรรมเข้าไว้ด้วยกัน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาในบริบทที่มีความแตกต่างกันและสามารถเป็นตัวแทนทางวัฒนธรรมที่ดีในขณะที่มีความตระหนักในอัตลักษณ์ของวัฒนธรรมอื่น ผลการทดลองแสดงให้เห็นว่า การใช้สื่อที่เป็นของจริงช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในการใช้ภาษาโดยให้ความสำคัญกับความหมายมากกว่าไวยากรณ์ ช่วยพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนรู้ของผู้เรียน ยิ่งไปกว่านั้นยังช่วยสร้างความเชื่อมโยงระหว่างความรู้เดิมกับประเด็นความรู้ใหม่ให้กับผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

ภาสพงศ์ ผิวพอใช้ (2555) ได้พัฒนาหลักสูตรแบบเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้โดยใช้แนวคิดภาษาศาสตร์สังคมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสนทนาภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติซึ่งเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา โดยผู้วิจัยได้พัฒนาหลักสูตรแบบเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ตามแนวคิดของ D’ Andrea (2008) เพื่อใช้ในการกำหนดแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียนรู้ โดยเน้นเนื้อหาภาษาที่เกี่ยวข้องกับสังคมหรืออยู่ในบริบททางสังคมหรือวัฒนธรรม อาทิ การทักทายหรือประเพณีต่าง ๆ หลังจากการประเมินคุณภาพโดยการนำหลักสูตรไปใช้ พบว่าคะแนนสมรรถนะการสนทนาภาษาไทยของผู้เรียนชาวต่างชาติสูงขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความแวดไวทางวัฒนธรรมและการเรียนรู้จากประสบการณ์

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความแวดไวทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาที่น่าสนใจ เช่น ในงานวิจัยของ Cubukcu (2013) ที่ศึกษาความแวดไวทางวัฒนธรรมของครูฝึกสอนภาษาอังกฤษในตุรกี ผลจากการศึกษาพบว่าครูฝึกสอนมีความสามารถในการบูรณาการจุดประสงค์ในการเรียนรู้ภาษาเข้ากับการสอนวัฒนธรรม มีทัศนคติที่เหมาะสม มีความอดทนและมีความเห็นอกเห็นใจต่อผู้อื่น ตลอดจนเห็นความสำคัญของความแวดไวทางวัฒนธรรมในการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ ซึ่งในประเทศไทยยังไม่มีการศึกษาเรื่องของความแวดไวทางวัฒนธรรมของนิสิตนักศึกษาครูเท่าที่ควร

งานวิจัยของ French (2005) มุ่งประเด็นศึกษาระบบค่านิยมและความเชื่อของครูผู้สอนผู้เรียนที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อการแสดงออกของครูในฐานะของผู้สื่อสารท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรม นอกจากนี้ French ยังได้ศึกษาถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในพฤติกรรมของครูหลังจากครูเข้าร่วมการสัมมนาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรมอีกด้วย ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้การอบรมความตระหนัก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ในความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม (Multi-cultural Awareness Training) เพื่อพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมของครูและผู้บริหารสถานศึกษาผ่านทางกิจกรรมที่มีความหลากหลาย อาทิ Intercultural Sensitizer ซึ่งเป็นการพูดคุยในกลุ่มย่อยในหัวข้อที่เกี่ยวกับอารมณ์ ความรู้ ภาษาและบทบาทของตน การใช้เกมสถานการณ์จำลอง (Simulation Games) ผลจากการวิจัยแสดงให้เห็นว่าครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพัฒนาทักษะการสื่อสารข้อมูลให้กลุ่มนักเรียนที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรมได้ดี หากได้เรียนรู้เทคนิคการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้น การทำให้ครูผู้สอนเกิดการปรับกระบวนทัศน์หรือเป็นการเปลี่ยนมุมมองที่มีต่อโลก (A Paradigm Shift or a Worldview Change) จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับครูที่จะช่วยให้การจัดการเรียนการสอนในกลุ่มนักเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้ผลดีมากยิ่งขึ้น

Pruegger and Rogers (1994) ได้ศึกษาแนวทางการอมรมเพื่อพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมโดยการเปรียบเทียบวิธีการสอน 2 วิธีได้แก่ การเรียนรู้จากประสบการณ์โดยใช้เกมสถานการณ์จำลองที่เรียกว่า Bafá Bafá กับการใช้การนำเสนอโดยใช้การบรรยายเป็นหลัก ผลจากการทดลองเชิงปริมาณแสดงให้เห็นว่าความแวดไวทางวัฒนธรรมของกลุ่มเป้าหมายที่เข้ารับการอบรมโดยใช้วิธีการเรียนรู้จากประสบการณ์และการบรรยายไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อย่างไรก็ตามผลของการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากเอกสารส่วนบุคคลของกลุ่มเป้าหมาย แสดงให้เห็นว่าวิธีการเรียนรู้จากประสบการณ์ให้ผลที่ดีกว่า ดังนั้นในการพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมของบุคคลจึงควรให้บุคคลได้เผชิญกับสถานการณ์จริงหรือสถานการณ์เสมือนจริง

Nieto (2006) ได้นำเสนอแนวทางการใช้ Cultural Plunge ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ให้บุคคลเผชิญกับบุคคลหรือกลุ่มที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรม ทั้งทางด้านเชื้อชาติ ภาษา สถานะทางเศรษฐกิจ เพศหรือความผิดปกติทางร่างกาย ผู้วิจัยนำเสนอว่ากิจกรรมดังกล่าวเป็นรูปแบบหนึ่งของการศึกษาที่ให้ประสบการณ์ มีความหมาย น่าสนใจ ท้าทาย และสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้เรียน การจัดการศึกษาในรูปแบบดังกล่าวสามารถช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความเข้าใจและยอมรับผู้อื่นได้มากยิ่งขึ้น และสามารถพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมในตัวของผู้เรียนด้วย ผู้วิจัยได้มอบหมายให้กลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมกิจกรรมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมเช่น การพูดคุยกับบุคคลไร้บ้าน หรือการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้พิการ โดยผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนได้สัมผัสกับผู้คนที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมโดยตรงในสถานที่จริง ให้มีความรู้ความเข้าใจที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมหรือลักษณะของชุมชน ได้รับประสบการณ์จากกลุ่มคนที่แตกต่างกว่าที่เคยพบเจอ และได้รับความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับค่านิยม อคติและการตอบสนองทางอารมณ์ ผลจากการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักศึกษาครูที่เรียนรู้ผ่าน Cultural plunge แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีความตระหนักในค่านิยมและอคติของบุคคลมากขึ้น มีความกระตือรือร้นสูงขึ้น มีแรงจูงในการเรียนและมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความเข้าใจวัฒนธรรมของผู้อื่นมากยิ่งขึ้น

นอกเหนือจากการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริงผ่านกิจกรรม Cultural Plunge แล้ว ในงานวิจัยของ Pentikäine (2012) ได้นำเสนอวิธีการใช้วรรณคดีและการเขียนเป็นเครื่องมือในการจัด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

การศึกษาสำหรับครูเพื่อพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรม โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาแนวทางในการสะท้อนความคิดเกี่ยวกับความเข้าใจทางวัฒนธรรมระหว่างการเขียนและศึกษาถึงกลยุทธ์ที่ใช้ในการอภิปรายหัวข้อเกี่ยวกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมจากวรรณกรรม ผลการทดลองแสดงให้เห็นว่าจากกลยุทธ์ที่ผู้เรียนใช้ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาโลกทัศน์ของตนเอง ช่วยให้เกิดการวิพากษ์เกี่ยวกับความไม่เท่าเทียมหรือเนื้อหาทางวัฒนธรรมและช่วยพัฒนาทัศนคติทางวิชาชีพของผู้เรียนอีกด้วย

ในงานวิจัยของ He and Cooper (2009) นักวิจัยได้นำเสนอแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษาครูโดยการผสมผสานแนวทางการสะท้อนตนเอง (Self-refection) กับการลงมือปฏิบัติงานภาคสนาม (Field Experience) ตามรูปแบบ ABC's ของ Schmidt ซึ่งประกอบด้วยการเขียนรายงานตนเอง (Autobiography) การเขียนชีวประวัติ (Biography) และการเปรียบเทียบข้ามวัฒนธรรม (Cross-cultural Comparison) ผู้วิจัยได้ศึกษาผลของการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิด ABC's ใน 2 วิชาคือ CUI 450 ที่มอบหมายให้นักศึกษาเขียนรายงานตนเองทั้งในตอนต้นและสิ้นสุดภาคเรียน และวิชา CUI 545 ซึ่งนักศึกษาในกลุ่มนี้จะได้รับประสบการณ์ในการทำงานกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายและมอบหมายให้ทำชีวประวัติของนักเรียนและทำข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบวัฒนธรรมของผู้เรียนกับของตนเอง ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่านักศึกษาทั้ง 2 กลุ่ม มีความตระหนักทางด้านวัฒนธรรมและเข้าใจในบทบาททางวัฒนธรรมของตนเองที่มีต่อชั้นเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามนักศึกษาที่เรียนในวิชาแรกจะรับรู้บทบาทของตนเองในฐานะของผู้ส่งต่อเนื้อหาความรู้และให้แหล่งการเรียนรู้กับผู้เรียน ในขณะที่นักศึกษาในกลุ่มที่ 2 จะตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้ข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียนและสามารถอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม

จากงานวิจัยในข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความแวดไวทางด้านวัฒนธรรมมีอยู่กันหลายแนวทาง ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นการสอนผ่านประสบการณ์และแนวทางการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสะท้อนความคิดของตนเอง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาหลักสูตรความแวดไวทางวัฒนธรรม

ในด้านการพัฒนาหลักสูตร Lin, Lake, and Rice (2008) เสนอว่าการบูรณาการหลักสูตรที่ต่อต้านอคติ (Anti-bias Curriculum) ลงในหลักสูตรทั่วไปมีความสำคัญมาก แต่ครูส่วนใหญ่รายงานว่าตนไม่มีความรู้ความสามารถพอที่จะสอนในหลักสูตรที่ปราศจากอคติได้ ความเชื่อของครูมีอิทธิพลและส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนและอาจเป็นอุปสรรคที่ทำให้ครูไม่สามารถจัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการหลักสูตรที่ต่อต้านอคติได้ อย่างไรก็ตามระดับของความแวดไวทางวัฒนธรรมของครูสามารถพัฒนาได้หากได้รับการเตรียมความพร้อมจากวิชาเรียนหรือกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นให้มีการอภิปรายหรือสะท้อนความคิดเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ จากแนวคิดนี้การพัฒนาครูให้มีความแวดไวทางวัฒนธรรมจึงต้องจัดรูปแบบการสอนหรือกิจกรรมที่ช่วยให้ครูสามารถจัดหลักสูตรที่ปราศจากอคติและต้องได้รับการให้ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมในห้องเรียนที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรมอีกด้วย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

Skepple (2014) ได้ศึกษาถึงแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่ตอบสนองความหลากหลายทางวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาโปรแกรมการพัฒนานักศึกษาครู ผลจากการศึกษาแสดงให้เห็นว่านักศึกษาครูควรที่จะได้รับการพัฒนาระดับความตระหนักทางด้านสังคมและวัฒนธรรม ความคิดและพฤติกรรมของนักศึกษาได้รับอิทธิพลมาจากความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมของตัวนักศึกษาเอง หากนักศึกษาไม่มีความรู้เหล่านี้ก็อาจจะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเสนอให้มีการเพิ่มเติมแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่ตอบสนองความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมลงไปในหลักสูตรด้วย นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้เสนอแนวทางในการพัฒนานักศึกษาครูโดยการปรับปรุงหลักสูตรให้ผู้เรียนมีความตระหนักทางด้านสังคมวัฒนธรรม นำเสนอทักษะการสอนที่สามารถตอบสนองความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม เพิ่มการสนทนาในกลุ่มนักศึกษาครูในประเด็นที่เกี่ยวกับความหลากหลาย และเปิดโอกาสให้นักศึกษาครูได้ลงปฏิบัติงานกับผู้เรียน ครู ผู้บริหารและนักการศึกษาที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม

งานวิจัยในด้านหลักสูตรแสดงให้เห็นถึงความสำคัญในการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติในสถานการณ์ที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาครูจึงควรให้ความสำคัญกับภาคปฏิบัติให้มากขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความแวดไวทางวัฒนธรรมในด้านอื่น ๆ

สำหรับในด้านการสอนภาษาต่างประเทศ ปัญหาหนึ่งที่พบได้คือการตีความผู้เรียนโดยขาดความเข้าใจ เช่นกรณีของครูผู้สอนที่ไม่สามารถแยกแยะผู้เรียนปกติที่ไม่มีความตั้งใจในการเรียนรู้กับผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่แท้จริงได้ ผู้เรียนปกติหลายคนอาจมีผลการเรียนรู้ต่ำ ไม่สามารถใช้ภาษาในการสื่อสารได้ ไม่สามารถปฏิบัติตามคำสั่งภาษาอังกฤษได้หรืออ่านภาษาอังกฤษไม่ออก แต่อาจไม่ได้หมายความว่าผู้เรียนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้และต้องเข้าเรียนในโปรแกรมการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ ในงานวิจัยของ Layton and Lock (2002) ได้ศึกษาแนวทางในการพัฒนาครูผู้สอนภาษาให้สามารถมีความแวดไวในการกระบวนการผู้เรียนที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ (Learning Disabilities) โดยผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นครูการศึกษาพิเศษออกเป็น 2 กลุ่ม โดยกลุ่มแรกได้รับการอบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับประเมินผลการสอนภาษาและอีกกลุ่มได้รับการอบรม หลังจากนั้นให้กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มทำการประเมินเพื่อแยกแยะกลุ่มผู้เรียนที่เป็นผู้เรียนภาษาที่สองแบบทั่วไปและผู้เรียนภาษาที่สองที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ผลการทดลองแสดงให้เห็นว่าผู้ที่ได้รับการอบรมสามารถแยกกลุ่มของผู้ที่มีความปกติในการเรียนรู้และผู้ที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ได้ถึง 82 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งเป็นเครื่องบ่งชี้ว่าการฝึกอบรมสามารถช่วยให้ครูวินิจฉัยความผิดปกติในการเรียนรู้ทางด้านภาษาที่สองของผู้เรียนได้ถูกต้องมากยิ่งขึ้น

ในด้านรูปแบบการสอน Beckett et al. (2002) ได้พัฒนารูปแบบการสอนภาษาแบบเฉพาะเจาะจงและใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ข้อมูลเป็นฐาน (Data-based Instruction: DBI) สำหรับครูผู้สอนการศึกษาพิเศษ การจัดการเรียนการสอนตามแนวทางของ DBI จะช่วยในการวางแผนการ

สอนที่มีความแวดไวต่อความต้องการตามพัฒนาการของผู้เรียนภาษาที่มีเอกลักษณ์เฉพาะบุคคล กระบวนการของ DBI จะช่วยให้ผู้สอนสามารถจัดเตรียมเอกสารการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษและสามารถวัดผลการเรียนรู้และควบคุมพฤติกรรมการเรียนรู้ทางภาษาของผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังใช้มาตรฐานของ TESOL เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนการสอนอีกด้วย

Bournot-Trites, Belliveau, Spiliotopoulos, and Seror (2007) ได้ศึกษาบทบาทของการใช้ละครในการจัดการศึกษาที่มีต่อความแวดไวทางวัฒนธรรม แรงจูงใจและความสามารถทางภาษาในบริบทของการเรียนรู้ภาษาที่สอง ซึ่งในงานวิจัยฉบับนี้เป็นบริบทของการเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศส ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยการใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ละครเป็นฐานในกลุ่มทดลอง ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่ากลุ่มทดลองมีแรงจูงใจในการเรียนสูงขึ้นและมีความแวดไวต่อวัฒนธรรมของฝรั่งเศสมากขึ้น รวมทั้งมีผลงานการเขียนที่ดีขึ้นด้วย จากงานวิจัยฉบับนี้จึงแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการใช้ละครในการพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนได้ในระดับหนึ่ง

งานวิจัยของ Matuk and Ruggirello (2007) ได้นำเสนอแนวทางการพัฒนาความเป็นพหุวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในประเทศแคนาดาโดยใช้ละครในการศึกษา ตามแนวคิดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสำรวจประเด็น สะท้อนประสบการณ์ของตนเอง สร้างความหมายใหม่จากประสบการณ์และลงมือปฏิบัติเพื่อสร้างความเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้การอภิปรายกลุ่มกับหัวหน้าชั้นเพื่อสำรวจความเข้าใจเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรมในกลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมการละครและใช้แบบสอบถามเพื่อเปรียบเทียบทัศนคติของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อพหุวัฒนธรรมก่อนและหลังการทำกิจกรรม ทั้งนี้ ผลการทดลองแสดงให้เห็นว่าการใช้ละครในการจัดกิจกรรมทำให้ผู้เรียนมีความตระหนักในการแบ่งแยกเชื้อชาติและสามารถปลูกฝังการเคารพวัฒนธรรมอื่นผ่านการพูดคุย การยอมรับผู้อื่นและความเชื่อว่าตนสามารถสร้างความแตกต่างให้เกิดขึ้นได้ การใช้ละครในการจัดการศึกษาจึงนับว่าเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการใช้ประสบการณ์เพื่อพัฒนาความเข้าใจในเรื่องพหุวัฒนธรรมภายในสถานศึกษา

Sakurauchi (2014) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนระดับมหาวิทยาลัยผ่านการออกแบบโปรแกรมที่ใช้แนวคิดวงจรรูปแบบการเรียนรู้ของ Kolb (1984) และแนวคิดการพัฒนาระหว่างวัฒนธรรม (Intercultural Development Continuum: IDC) ของ Hammer (2010) ซึ่งผลของการเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพแสดงให้เห็นว่ากลวิธีการเรียนรู้ตามวงจรการเรียนรู้ของ Kolb ทั้ง 4 ขั้น ได้แก่ ขั้นประสบการณ์รูปธรรม ขั้นสังเกตอย่างใคร่ครวญ ขั้นหลักการนามธรรม และขั้นทดลองนำไปใช้ มีประสิทธิภาพในการออกแบบการเรียนการสอนโปรแกรมระหว่างวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียน

จากข้อมูลข้างต้น งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมโดยส่วนใหญ่จะเป็นการพัฒนาโปรแกรมหรือกิจกรรมเพื่อใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความแวดไวทางวัฒนธรรม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

และเน้นการฝึกให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อใช้ในการพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษายังค่อนข้างมีจำกัด แต่เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นในการพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมของผู้เรียนที่มีอยู่หลากหลาย จึงมีความสนใจในการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเพื่อหาแนวคิดมาพัฒนาเป็นรูปแบบการสอนที่มีประสิทธิภาพต่อไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

บทที่
วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 (R1) การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเพื่อใช้การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา

การดำเนินการวิจัยในระยะที่ 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวกับปัญหาความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียนและทฤษฎี แนวคิดการวิจัยที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาและแก้ปัญหาความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียน ได้แก่ ทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคม แนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ แนวคิดความแวดไวทางวัฒนธรรม และแนวคิดการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

ระยะที่ 2 (D1) การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา

การดำเนินการวิจัยระยะที่ 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่

1. พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา
2. การจัดทำเอกสารประกอบรูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาประกอบด้วยเอกสาร 2 ฉบับ ได้แก่

2.1 คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน เป็นเอกสารที่ให้คำแนะนำเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น

2.2 แผนการเรียนการสอน เป็นเอกสารที่แสดงขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามกระบวนการของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น

3. การตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนและเอกสารประกอบรูปแบบการเรียนการสอน

CHULALONGKORN UNIVERSITY

ระยะที่ 3 (R2) การประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา

การดำเนินการในระยะที่ 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อส่งเสริมความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. การเตรียมการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย
   2.1 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งประกอบด้วยเครื่องมือวัดข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพ ดังนี้
   2.1.1 เชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถามความแวดไวทางวัฒนธรรมและแบบวัดความแวดไวทางวัฒนธรรม
   2.1.2 เชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ของผู้เรียน
   2.2 การตรวจสอบและปรับปรุงคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้วิจัย
3. การดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน

ระยะที่ 4 (D2) การนำเสนอการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา

การดำเนินการในระยะที่ 4 มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อส่งเสริมความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. การสรุปข้อค้นพบจากผลการทดลองใช้และการปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอน
2. การจัดทำรูปแบบการเรียนการสอนฉบับสมบูรณ์

การดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา มีรายละเอียดดังแผนภาพที่ 4

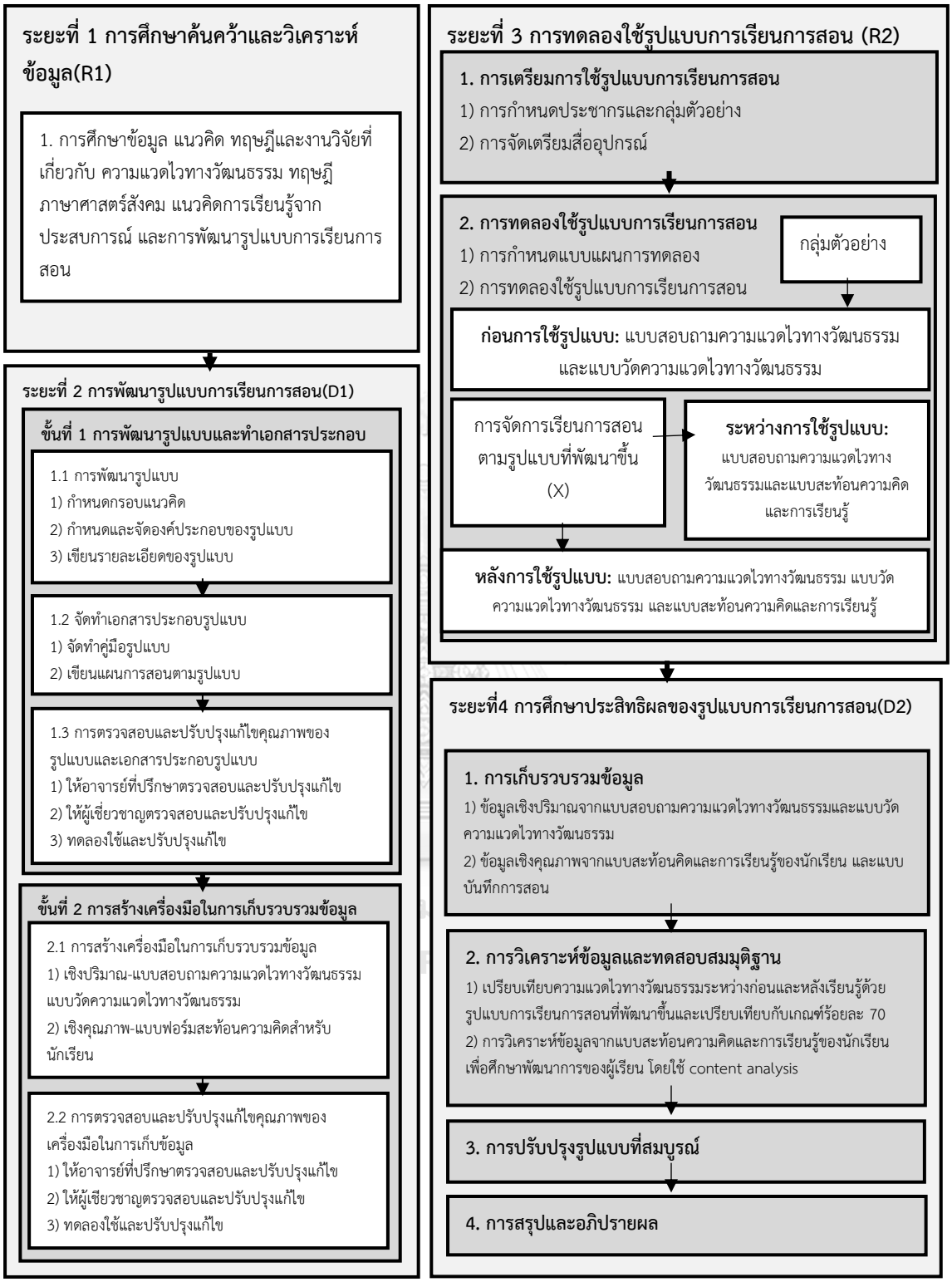

ภาพที่ 4 กระบวนการวิจัย

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา มีทั้งหมด 4 ระยะ ระยะที่ 1 คือการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเพื่อใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียน ระยะที่ 2 คือการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียน ระยะที่ 3 การศึกษาประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียน และระยะที่ 4 การนำเสนอการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียนฉบับสมบูรณ์ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเพื่อใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียน

การดำเนินการวิจัยในระยะที่ 1 ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความสำคัญและปัญหาที่เกี่ยวกับความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียน ทั้งจากการศึกษาจากเอกสาร งานวิจัย และจากการเก็บข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์และการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของนักเรียนโรงเรียนแห่งหนึ่ง และส่วนที่ 2 การศึกษาข้อมูลและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความสำคัญและปัญหาที่เกี่ยวกับความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียน

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสรุป ดังนี้

1.1 จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับความสำคัญของความแวดไวทางวัฒนธรรม ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารทางด้านนโยบายที่เกี่ยวข้องกับความแวดไวทางวัฒนธรรม ทั้งแนวคิดการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 และเอกสารที่เกี่ยวกับนโยบายอาเซียน พบว่าความแวดไวทางวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญที่จะนำไปสู่การพลโลกที่ดี ที่สามารถทำความเข้าใจบุคคลที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมได้ ในด้านการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ความสามารถทางด้านภาษาศาสตร์เพียงอย่างเดียวไม่ได้เป็นสิ่งที่รับรองผลของความสามารถในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (Widdowson, 1978) การสื่อสารที่ไม่ได้คำนึงถึงบริบททางวัฒนธรรม อาจจะนำมาซึ่งความไม่เข้าใจหรือความขัดแย้งได้ ดังนั้น ในการสื่อสารกับผู้อื่นที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ บุคคลจะต้องมีความเข้าใจและยอมรับในวัฒนธรรมของบุคคลอื่น ซึ่งสอดคล้อง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

กับแนวคิดเรื่องการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งได้ให้ความสำคัญกับทักษะทางสังคมและทักษะข้ามวัฒนธรรม (Social and Cross-Cultural Skills) ที่ตั้งเป้าหมายให้ผู้เรียนภาษามีความเข้าใจในมุมมองของความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรมและสามารถใช้ทักษะทางด้านสังคมภาษาศาสตร์ (Sociolinguistic Skills) ที่มีความเหมาะสมในการดำเนินชีวิตในบริบทที่แตกต่างกัน (Partnership for 21st Century Skills, 2009) ผู้เรียนควรที่จะสามารถปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์ โดยมีความเคารพซึ่งกันและกัน สามารถทำงานได้กับกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม มีใจเปิดกว้างกับแนวคิดหรือค่านิยมที่แตกต่าง และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพกับบุคคลที่มีพื้นฐานทางด้านสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน (Pacific Policy Research Center, 2010)

1.2 ในด้านปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา ข้อมูลจากงานวิจัยแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษามีความรู้สึกในทางลบกับประชาชนในประเทศเพื่อนบ้านมากกว่าประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคอาเซียน (Vivatananukul, 2015) การรับรู้ที่เกิดขึ้นย่อมส่งผลต่อความลำเอียงหรือมีอคติของบุคคล ทำให้ผู้เรียนขาดความแวดไวทางวัฒนธรรม และอาจจะแสดงออกต่อบุคคลต่างวัฒนธรรมอย่างไม่เหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของนัยพาจิต อบเหลือง (2555) ที่ศึกษาความฉลาดทางวัฒนธรรมของผู้เรียนในประเทศไทยและนักเรียนกัมพูชา พบว่าคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบทางด้านอภิปัญญาและปัญญาอยู่ในระดับปานกลางและคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบด้านแรงจูงใจและด้านพฤติกรรมอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบทางวัฒนธรรมทั้งทางด้านจิตใจและพฤติกรรมเป็นสิ่งที่ควรได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะองค์ประกอบทางด้านจิตพิสัยที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ความรู้สึก เป็นสิ่งที่ควรได้รับการพัฒนาและปลูกฝังเป็นอันดับแรก การพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมของบุคคลจึงมีความสำคัญ เนื่องจากบุคคลที่มีความแวดไวทางวัฒนธรรม มีแนวโน้มที่จะมีความสามารถในการแสดงพฤติกรรมทางวัฒนธรรมที่เหมาะสมต่อไป (Bennett et al., 2001; Chen & Starosta, 2000)

1.3 ในด้านปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนภาษาที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ข้อมูลจากการศึกษาแสดงให้เห็นว่าแม้กระทรวงศึกษาธิการให้ความสำคัญกับการเรียนรู้และยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมของผู้เรียน โดยกำหนดไว้ในคู่มือหลักสูตรอาเซียน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2557) ให้สนับสนุนผู้เรียนให้เห็นคุณค่าและอัตลักษณ์ของความหลากหลาย โดยการสำรวจความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนและมีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมและความเชื่อ ตระหนักและชื่นชมในความเหมือนและความแตกต่างกัน และมีการกำหนดมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับภาษาและวัฒนธรรมในมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ แต่การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่ช่วยพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมซึ่งเป็นความสามารถทางจิตพิสัยเป็นสิ่งที่ไม่ได้มีการพูดถึงนัก การจัดการเรียนการสอนโดยส่วนใหญ่ยังมุ่งเน้นการสอนวัฒนธรรมในลักษณะของเนื้อหามากกว่าการปลูกฝังคุณลักษณะทางด้านจิตใจ การสอนภาษาในชั้นเรียนผู้สอนส่วนใหญ่จะใช้การอธิบายหรือสอดแทรกข้อมูลในบทเรียน อย่างไรก็ตามการสอนในรูปแบบนี้ไม่สามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

เพราะผู้เรียนสามารถสัมผัสวัฒนธรรมแต่เพียงผิวเผินเท่านั้นและเน้นไปที่วัฒนธรรมของเจ้าของภาษาเป็นหลัก (บริบูรณ์, 2555) เมื่อผู้เรียนไม่ได้รับการเสริมสร้างความสามารถทางด้านอารมณ์ที่เกี่ยวข้องกับความวัฒนธรรม จึงส่งผลให้ผู้เรียนขาดความตระหนัก ความเข้าใจ และการเห็นคุณค่าของความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม

1.4 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่ง จำนวน 31 คน พบว่านักเรียนโดยส่วนใหญ่ (90.32%) ไม่มีความสนใจในการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมโดยเฉพาะชาวต่างชาติ 58.06% ของนักเรียนรายงานว่าไม่ได้ให้ความสนใจและใส่ใจกับความรู้สึกและพฤติกรรมของบุคคลที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม และเห็นว่าความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ไกลตัว นอกจากนี้ 93.54% ของผู้เรียนรายงานว่าตนไม่มีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมเท่าที่ควร ส่วนใหญ่การเรียนในชั้นเรียนจะเน้นไปที่เนื้อหาวัฒนธรรมเพียงเล็กน้อย ซึ่งไม่ได้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อบุคคลต่างวัฒนธรรม

ข้อมูลจากการศึกษาทำให้ผู้วิจัยสามารถสรุปปัญหาของความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาคือ รูปแบบการเรียนการสอนภาษาของครูผู้สอนในปัจจุบันไม่ตอบสนองการพัฒนาความสามารถทางด้านอารมณ์ของผู้เรียนที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมเท่าที่ควร เนื่องด้วยการสอนในปัจจุบันยังเน้นไปที่การสอนวัฒนธรรมในเชิงเนื้อหา ที่ให้ความสำคัญไปที่การให้ความรู้แก่ผู้เรียนเป็นหลัก และยังขาดกิจกรรมที่ส่งเสริมประสบการณ์ทางวัฒนธรรมที่เป็นประโยชน์ในการสร้างความเข้าใจอันดีกับบุคคลที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม ข้อมูลที่ได้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญในการเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมให้เกิดขึ้นในผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาโดยการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมควบคู่กับการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสได้รับประสบการณ์ที่มีความหมาย ดังนั้น การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาดังกล่าวจึงต้องเลือกทฤษฎีหรือแนวคิดที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมที่เน้นการมีส่วนร่วม การปฏิสัมพันธ์และการใช้ภาษาในบริบทที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

2. การศึกษาข้อมูลและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาทฤษฎีและแนวคิดที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาความสามารถในการออกแบบเรียนการสอน โดยการรวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้ข้อสรุปดังนี้

2.1 ทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคม

ทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคม คือทฤษฎีที่เสนอว่าการเรียนรู้ภาษามีความสัมพันธ์กับสังคมและวัฒนธรรม โดยทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมที่นำมาใช้เป็นหลักในการพัฒนาหลักสูตรครั้งนี้คือทฤษฎีของ Vygotsky (1978) Canale and Swain (1980, 1981) Savignon (1983) และ Saville-Troike (2006) มีสาระสำคัญว่า ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารทางสังคมและวัฒนธรรม บุคคล

พัฒนาการเรียนรู้ภาษาผ่านการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งสังคมและวัฒนธรรมของบุคคลส่งผลต่อการใช้ภาษาของบุคคลนั้น การเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กัน การเรียนรู้ภาษาที่ดีจึงควรเรียนรู้จากบริบททางสังคมและวัฒนธรรม เน้นการปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น และใช้สื่อการเรียนรู้ทางภาษาที่สัมพันธ์กับบริบทจริง จากการสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความหมาย ความเป็นมาและความสำคัญของทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคม ทำให้ผู้วิจัยสามารถสรุปหลักการของทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมได้ ดังนี้

2.1.1 สังคมและวัฒนธรรมของแต่ละบุคคลส่งผลต่อทัศนคติและการแสดงออกของบุคคลนั้น

2.1.2 การเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กัน ผู้เรียนจึงควรได้รับการพัฒนาความสามารถทางภาษาศาสตร์ไปพร้อมกับการเรียนรู้ทางด้านสังคมและวัฒนธรรม

2.1.3 การใช้ภาษาในการปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น จะทำให้ผู้เรียนทำความเข้าใจหน้าที่ของภาษาในการสื่อสารได้ดียิ่งขึ้น

2.1.4 การเรียนรู้ภาษาที่ดีต้องเรียนรู้จากบริบททางสังคมและวัฒนธรรม ผู้เรียนจึงจะสามารถเชื่อมโยงการใช้ภาษากับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้

2.1.5 การเรียนรู้ภาษาที่ดีต้องมุ่งเน้นไปที่ภาษาที่ใช้จริงในชีวิตประจำวัน

2.2 แนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์

แนวคิดของการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) พัฒนามาจากแนวคิดเริ่มต้นของ John Dewey เกี่ยวกับประสบการณ์และการจัดการศึกษา ประสบการณ์ของบุคคลเป็นหัวใจสำคัญที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ ประสบการณ์ส่วนบุคคลให้ความรู้แก่บุคคลในรูปแบบที่มีชีวิต ได้สัมผัสและจับต้องได้ ซึ่งช่วยให้บุคคลมีความเข้าใจมโนทัศน์ที่เป็นนามธรรมมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามประสบการณ์เพียงอย่างเดียวไม่อาจทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพมากพอ การสะท้อนคิดจากประสบการณ์จึงกลายเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะช่วยให้การเรียนรู้ประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น แนวคิดนี้ ให้ความสำคัญกับโมเดลของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ 4 ขั้น ซึ่งได้แก่ ประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม การสังเกตและสะท้อนความคิด การสร้างมโนทัศน์ที่เป็นรูปธรรม และการทดสอบความมโนทัศน์ในสถานการณ์ใหม่

สาระสำคัญของการเรียนรู้จากประสบการณ์คือ การใช้ประสบการณ์เป็นแหล่งที่มาของการเรียนรู้ การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจนโดยเริ่มต้นจากการเรียนรู้สิ่งที่เป็นรูปธรรมผ่านการพิจารณาไตร่ตรอง ก่อนที่จะพัฒนาไปสู่การเรียนรู้สิ่งที่เป็นนามธรรม ช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกว่าสิ่งที่เรียนรู้มีความหมายกับตน และสามารถนำความรู้ดังกล่าวไปใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้ การเรียนรู้จากประสบการณ์นี้มีลักษณะเป็นวัฏจักรต่อเนื่องไม่มีที่สิ้นสุด เนื่องจากบุคคลสามารถเปิดรับประสบการณ์เพื่อเรียนรู้สิ่งใหม่ได้เสมอ จากการสังเคราะห์ข้อมูล

เกี่ยวกับความหมาย ความเป็นมาและความสำคัญของแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ ทำให้ผู้วิจัยสามารถสรุปหลักการของแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ได้ ดังนี้

2.2.1 ผู้เรียนจะเรียนรู้และจดจำได้ดีเมื่อผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม

2.2.2 การเรียนรู้ไม่สามารถแยกออกจากบริบท ผู้เรียนต้องเข้าใจบริบทของสถานการณ์นั้น และปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์

2.2.3 การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดี เมื่อผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของการรับผิดชอบการเรียนรู้ และตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้ของตนเอง

2.2.4 การเรียนรู้ต้องใช้ประสบการณ์เดิมเพื่อเชื่อมโยงกับประสบการณ์ใหม่ผ่านการทบทวนไตร่ตรองและสะท้อนความคิด เกิดเป็นการเรียนรู้เชิงนามธรรมที่ส่งผลต่อความคิด การตระหนักและการแสดงออกในสถานการณ์ใหม่

2.2.5 ความแตกต่างทางด้านความคิดช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

จากการศึกษาทฤษฎีและแนวคิดทั้งสองแนวทางผู้วิจัยมีความสนใจในการนำทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมซึ่งกล่าวถึงการเรียนรู้ภาษาที่ดีภายใต้บริบททางวัฒนธรรมมาเชื่อมโยงกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ของ Kolb (1984) เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำความเข้าใจ และสร้างความสามารถทางอารมณ์ในเชิงบวกที่จะนำไปสู่การแสดงพฤติกรรมทางวัฒนธรรมอย่างเหมาะสมต่อไป

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียน

จากการศึกษาแนวคิดในระยะที่ 1 ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาจากการศึกษาและการวิเคราะห์ข้อมูลมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียน โดยการนำสาระสำคัญของแนวคิด 2 แนวคิด มากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่อนำไปใช้ในการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน ดังแผนภาพต่อไปนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

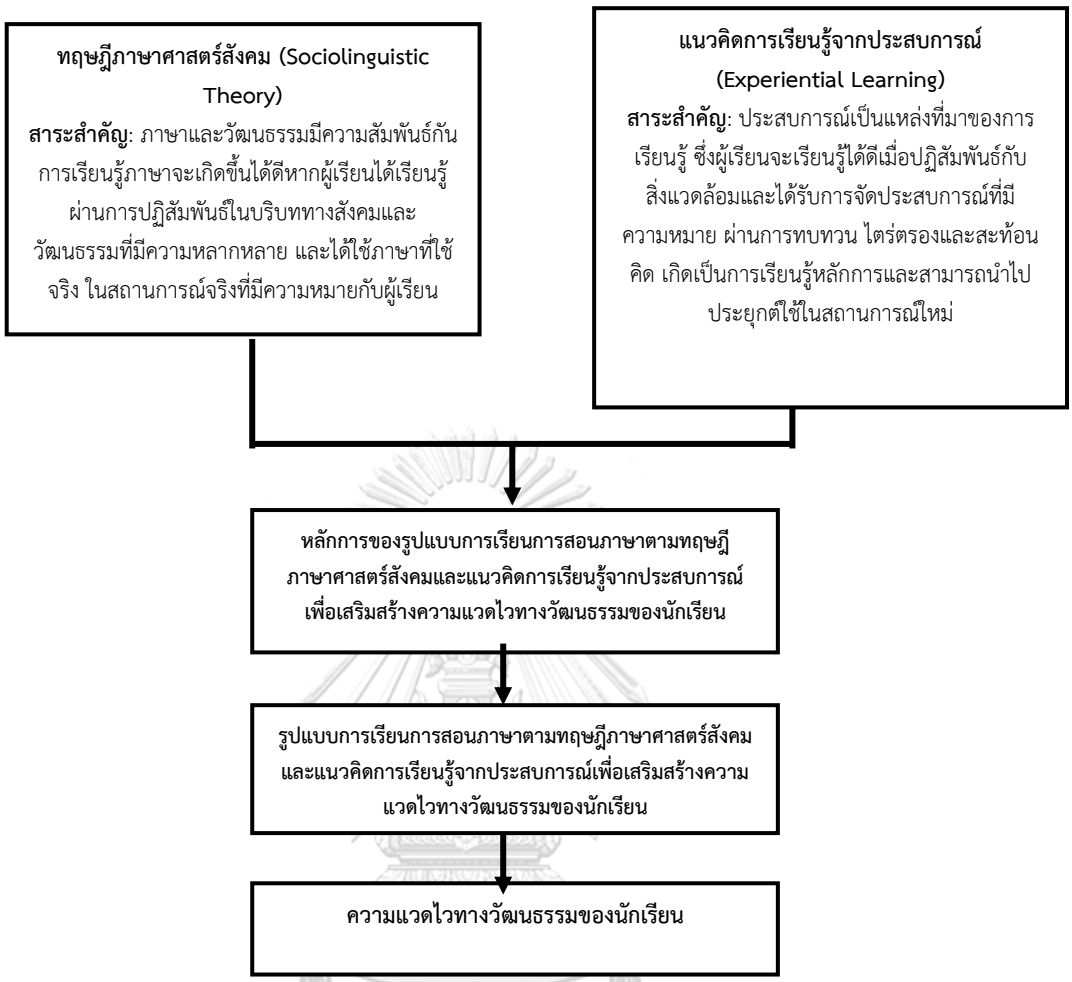

ภาพที่ 5 กรอบแนวคิดในงานวิจัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา มีแนวทางการดำเนินการ 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา 2) การจัดทำเอกสารประกอบรูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา และ 3) การตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนและเอกสารประกอบรูปแบบการเรียนการสอน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา

ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนฯ ตามองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนฯ ดังต่อไปนี้

1.1.1 การกำหนดกรอบความคิดในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน เพื่อนำไปใช้ในการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน โดยพิจารณาจากแนวคิดสำคัญและหลักการของทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1.1.1.1 การกำหนดหลักการของรูปแบบการเรียนการสอน

ผู้วิจัยนำสาระสำคัญและหลักการที่ได้จากการศึกษาทฤษฎี แนวคิดและงานวิจัยมาวิเคราะห์และกำหนดเป็นหลักการของรูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมเสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งมีหลักการสำคัญ 5 ประการ ได้แก่

1) การสร้างความเชื่อมโยงระหว่างประสบการณ์เดิมของผู้เรียนทั้งทางด้านภาษาและวัฒนธรรมกับประสบการณ์ใหม่ จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของการรับผิดชอบการเรียนรู้และตั้งเป้าหมายการเรียนรู้ของตนเอง

2) การเรียนรู้ภาษาจะเกิดขึ้นได้ดี หากผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในสภาพบริบทจริงหรือเสมือนจริงที่ใกล้เคียงกับชีวิตประจำวันของผู้เรียน

3) การเรียนรู้ภาษาจะเกิดขึ้นได้ดีหากผู้เรียนได้รับประสบการณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมที่ส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลในบริบทและสถานการณ์ที่มีความหลากหลาย

4) การเรียนรู้ภาษาจะเกิดขึ้นได้ดีหากผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษาควบคู่กับวัฒนธรรมผ่านกระบวนการสะท้อนคิดเกี่ยวกับประสบการณ์ที่ได้รับ

5) เมื่อผู้เรียนได้ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นที่มีบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน และมีโอกาสแลกเปลี่ยนมุมมองทางภาษาและวัฒนธรรม หลังจากการได้รับประสบการณ์จะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในความแตกต่างทางด้านทัศนคติและการแสดงออกของผู้อื่นมากยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ หลักการของรูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษามีแนวทางการสังเคราะห์ตามแผนภาพต่อไปนี้

CHULALONGKORN UNIVERSITY

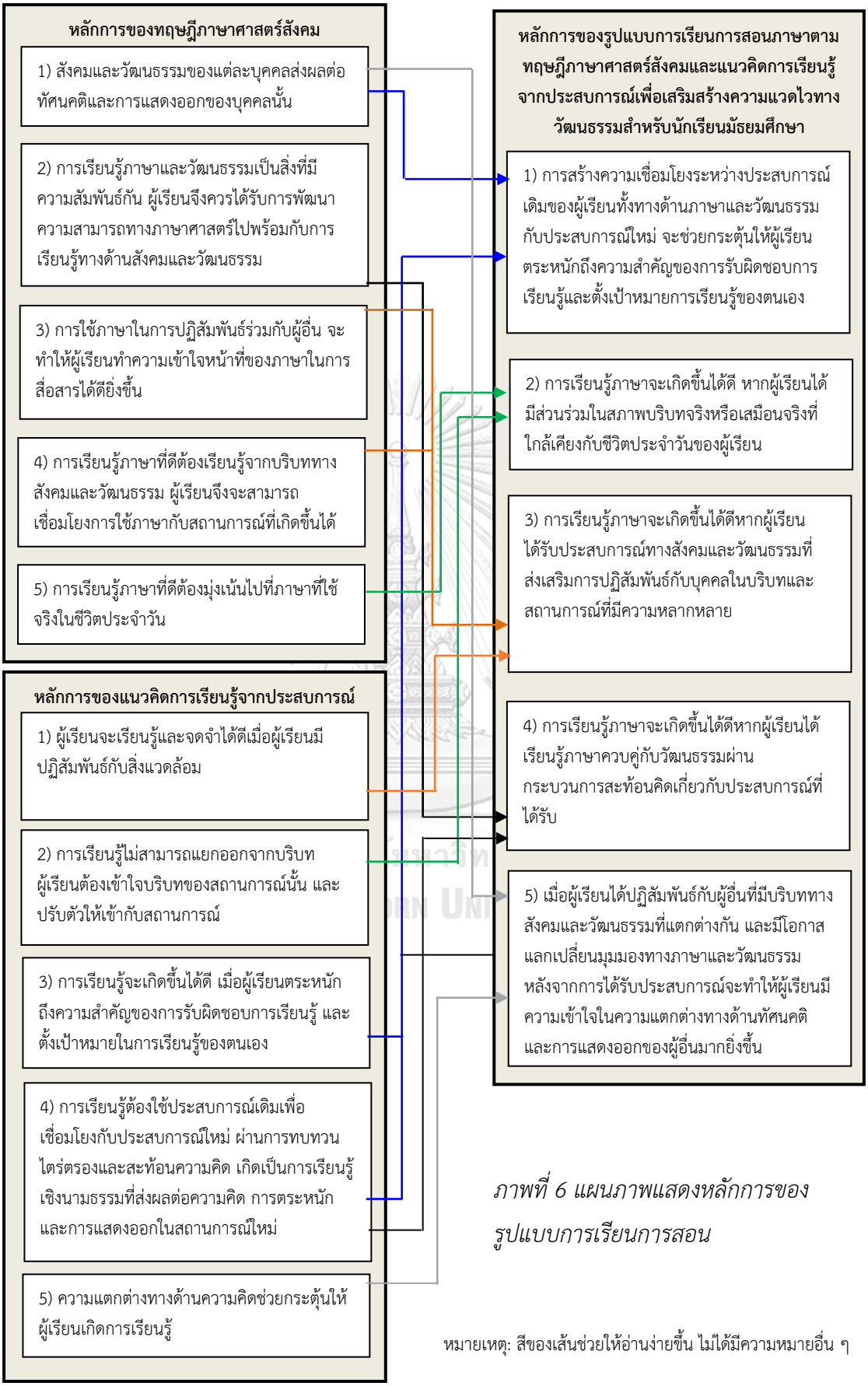

ภาพที่ 6 แผนภาพแสดงหลักการของรูปแบบการเรียนการสอน

หมายเหตุ: สีของเส้นช่วยให้อ่านง่ายขึ้น ไม่ได้มีความหมายอื่น ๆ

1.1.1.2 การกำหนดวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน

ผู้วิจัยนำหลักการของรูปแบบการเรียนการสอนที่ได้จากการวิเคราะห์ทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์มาวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับผู้เรียนแล้วจึงกำหนดเป็นวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน

จากการศึกษาข้อมูลข้างต้น วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียน คือเพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมให้กับนักเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งเน้นไปที่การเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมให้กับผู้เรียนในชั้นเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนในรายวิชาทางด้านการสอนภาษาอื่น ๆ ได้

1.1.1.3 การกำหนดแนวทางการจัดการเรียนการสอนของรูปแบบการเรียนการสอน

ผู้วิจัยนำหลักการและวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอนมาวิเคราะห์ เพื่อเสนอแนวทางการเรียนการสอนที่เป็นไปตามหลักการของรูปแบบการเรียนการสอน นำหลักการของรูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษามากำหนดเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนทั้งหมด 6 ข้อซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1) ผู้เรียนควรได้รับการกระตุ้นประสบการณ์เดิมของตนเอง เพื่อเป็นการสำรวจความคิด ความรู้สึกและการกระทำของตนเอง และเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้สิ่งใหม่

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

2) ผู้เรียนควรได้รับการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสถานการณ์จริงหรือสถานการณ์ที่มีความเสมือนจริง ซึ่งสอดคล้องกับชีวิตประจำวันของผู้เรียน

3) ผู้เรียนควรได้เรียนรู้ภาษาผ่านสถานการณ์หรือประสบการณ์ทางสังคม ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่มีความหลากหลายทางด้านความคิด ทัศนคติและวัฒนธรรม

4) ผู้เรียนควรได้รับโอกาสในการสะท้อนความคิดหลังจากได้รับประสบการณ์ เพื่อเป็นการทบทวนความคิดและการแสดงออกของตนเอง

5) ผู้เรียนควรได้แลกเปลี่ยนมุมมองทางภาษาและวัฒนธรรมร่วมกับเพื่อนนักเรียนและผู้สอน เพื่อพิจารณาแนวทางในการใช้ภาษาและการแสดงออกอย่างเหมาะสม

6) ผู้เรียนควรได้รับการกระตุ้นโดยการใช้คำถามเพื่อให้สามารถคิดวิเคราะห์และเชื่อมโยงความรู้ที่ได้จากการเรียน ไปสู่การประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่น

ภาพที่ 7 แนวทางการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอน

1.1.1.4 การกำหนดขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน

การกำหนดขั้นการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบการเรียนการสอนได้มาจากการวิเคราะห์แนวทางการจัดการเรียนการสอน โดยได้นำหลักการของรูปแบบการภาษาสอนตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษามากำหนดเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอน ซึ่งมีทั้งหมด 5 ขั้นมีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอน

ขั้นที่ 1 สร้างความเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิม (Re-experience)

ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของเนื้อหาและทักษะทางภาษาที่เรียนรู้กับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน

<u>วัตถุประสงค์ของขั้น</u>

1. เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของเนื้อหาและทักษะทางภาษาที่เรียนรู้กับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน

2. เพื่อให้ผู้เรียนตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้ของตนเอง

<u>วิธีการปฏิบัติ</u>

1. ผู้สอนกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ด้วยการนำเสนอสถานการณ์ทางภาษาที่มีความเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน และเป็นสถานการณ์ที่ผู้เรียนพบได้ในชีวิตประจำวัน โดยใช้สื่อที่หลากหลายมีความน่าสนใจ เช่น คลิปวิดีโอ ภาพถ่าย หรือละครขนาดสั้น

2. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนสำรวจความคิด ความรู้สึกและการแสดงออกของตนเองต่อหัวข้อที่กำหนดให้ โดยการสอบถามเกี่ยวกับประสบการณ์เดิมของผู้เรียนที่มีความสัมพันธ์สถานการณ์ในข้อ 1 และสอบถามถึงแนวทางในการแสดงออกหรือแนวทางแก้ปัญหาในสถานการณ์นั้น

3. ผู้สอนกระตุ้นความรู้เดิมเกี่ยวกับคำศัพท์และโครงสร้างภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร โดยการให้ผู้เรียนนำเสนอคำศัพท์และโครงสร้างภาษาที่ผู้เรียนเคยใช้มาก่อน

<u>ลักษณะกิจกรรมที่ใช้</u>

1. การนำเข้าสู่บทเรียนโดยการใช้ภาพเหตุการณ์ ข่าว คลิปวิดีโอ หรือสถานการณ์สมมุติ

2. การอภิปรายกลุ่มใหญ่เพื่อให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นต่อสถานการณ์ที่นำเสนอ โดยการสอบถามเกี่ยวกับประสบการณ์ของนักเรียนที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ และประสบการณ์การใช้ภาษาและท่าทางในสถานการณ์นั้น ๆ

ขั้นที่ 2 เสนอประสบการณ์ใหม่ (React)

ผู้เรียนใช้ภาษาในการปฏิสัมพันธ์ในสถานการณ์ที่มีความเชื่อมโยงกับประสบการณ์ในขั้นที่ 1

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

วัตถุประสงค์ของขั้น

1. เพื่อให้ผู้เรียนฝึกใช้ภาษาในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ภายใต้สถานการณ์ที่กำหนดให้

วิธีการปฏิบัติ

1. ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกันภายใต้หัวข้อที่กำหนดให้ ทั้งนี้ กิจกรรมที่ใช้จะต้องเป็นกิจกรรมที่เน้นการใช้ภาษาในการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่มีความแตกต่างกันในด้านต่าง ๆ ซึ่งอาจมีลักษณะเป็นกิจกรรมในชั้นเรียน เช่น การอภิปรายกลุ่ม การแสดงบทบาทสมมุติตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ หรือกิจกรรมนอกชั้นเรียน เช่น การสัมภาษณ์ชาวต่างชาติ การขายสินค้าและบริการ การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในจังหวัด

2. ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนใช้ภาษาและอวัจนภาษาในการสื่อสารให้ได้มากที่สุด

ลักษณะกิจกรรมที่ใช้

1. กิจกรรมที่ใช้เป็นกิจกรรมทั้งในและนอกชั้นเรียน ซึ่งมีลักษณะสำคัญคือเน้นการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน เพื่อนร่วมชั้น หรือบุคคลภายนอก โดยผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมในการปฏิสัมพันธ์ในสถานการณ์ที่กำหนดให้ กิจกรรมที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เช่น บทบาทสมมุติ สถานการณ์จำลอง หรือโครงงาน

ขั้นที่ 3 สะท้อนคิดจากประสบการณ์ (Reflect)

ผู้เรียนสะท้อนความคิดจากประสบการณ์ที่ได้รับจากการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

วัตถุประสงค์ของขั้น

1. เพื่อให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหลังจากการได้รับประสบการณ์ทางภาษา

2. เพื่อให้ผู้เรียนสะท้อนคิดเกี่ยวกับการแสดงออกของตนและบุคคลอื่นเกี่ยวกับประสบการณ์ทางภาษาที่ได้รับ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

วิธีการปฏิบัติ

1. ผู้สอนตั้งคำถามเพื่อให้ผู้เรียนสะท้อนคิดเกี่ยวกับการแสดงออกของนักเรียนและเพื่อนนักเรียน ทั้งทางด้านการใช้ภาษาและท่าทางระหว่างการทำกิจกรรม

2. ผู้สอนสนับสนุนให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความรู้สึกระหว่างกัน

ลักษณะกิจกรรมที่ใช้

1. การอภิปรายกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ได้รับจากการทำกิจกรรม โดยผู้สอนเป็นผู้ตั้งคำถามเพื่อให้ผู้เรียนสะท้อนคิดและแสดงความคิดเห็นในกลุ่ม

ขั้นที่ 4 เสริมหลักการ (Refine)

ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันสรุปแนวทางการใช้ภาษาและการแสดงออกที่เหมาะสมตามสถานการณ์

วัตถุประสงค์ของขั้น

1. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสรุปแนวทางในการใช้ภาษาและอวัจนภาษาได้อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์

2. เพื่อเป็นการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการใช้ภาษาอย่างเหมาะสมตามสถานการณ์

วิธีการปฏิบัติ

1. ผู้สอนให้ข้อเสนอแนะและทางเลือกเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางในการใช้ภาษาที่มีความเหมาะสมตามสถานการณ์หลังจากการให้ผู้เรียนสะท้อนคิด เพื่อให้ผู้เรียนสรุปแนวทางในการใช้ภาษาให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น

2. ผู้เรียนและผู้สอนช่วยกันสรุปแนวทางในการใช้ภาษาและอวัจนภาษาให้เหมาะสมตามสถานการณ์มากยิ่งขึ้น

ลักษณะกิจกรรมที่ใช้

1. การอภิปรายกลุ่มระหว่างผู้สอนและผู้เรียน โดยผู้สอนให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์หรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากสิ่งที่ผู้เรียนสรุป

ขั้นที่ 5 เปลี่ยนผ่านสู่สถานการณ์ใหม่ (Refer)

ผู้เรียนถ่ายโยงหลักการที่สรุปได้ไปสู่สถานการณ์ใหม่

วัตถุประสงค์ของขั้น

1. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถถ่ายโยงสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปยังสถานการณ์ใหม่

2. สร้างความมั่นใจและแรงจูงใจให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในสถานการณ์ใหม่ในอนาคต

วิธีการปฏิบัติ

1. ผู้สอนนำเสนอสถานการณ์ใหม่และให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการนำหลักการที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในสถานการณ์ดังกล่าว

2. ผู้สอนสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนหลายๆคนเพื่อให้ได้ทางเลือกที่มีความหลากหลาย

3. ผู้สอนเสริมแรง โดยการใช้คำพูดชมเชย การใช้ตัวอย่างหรือแนวทางอื่น ๆ ในการสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริง

4. ผู้สอนและผู้เรียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ร่วมกัน

ลักษณะกิจกรรมที่ใช้

1. การนำเสนอสถานการณ์ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เรียน เพื่อให้ผู้เรียนบอกแนวทางในการนำหลักการที่ได้จากขั้นที่ 4 ไปสู่การปฏิบัติในชีวิตจริง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

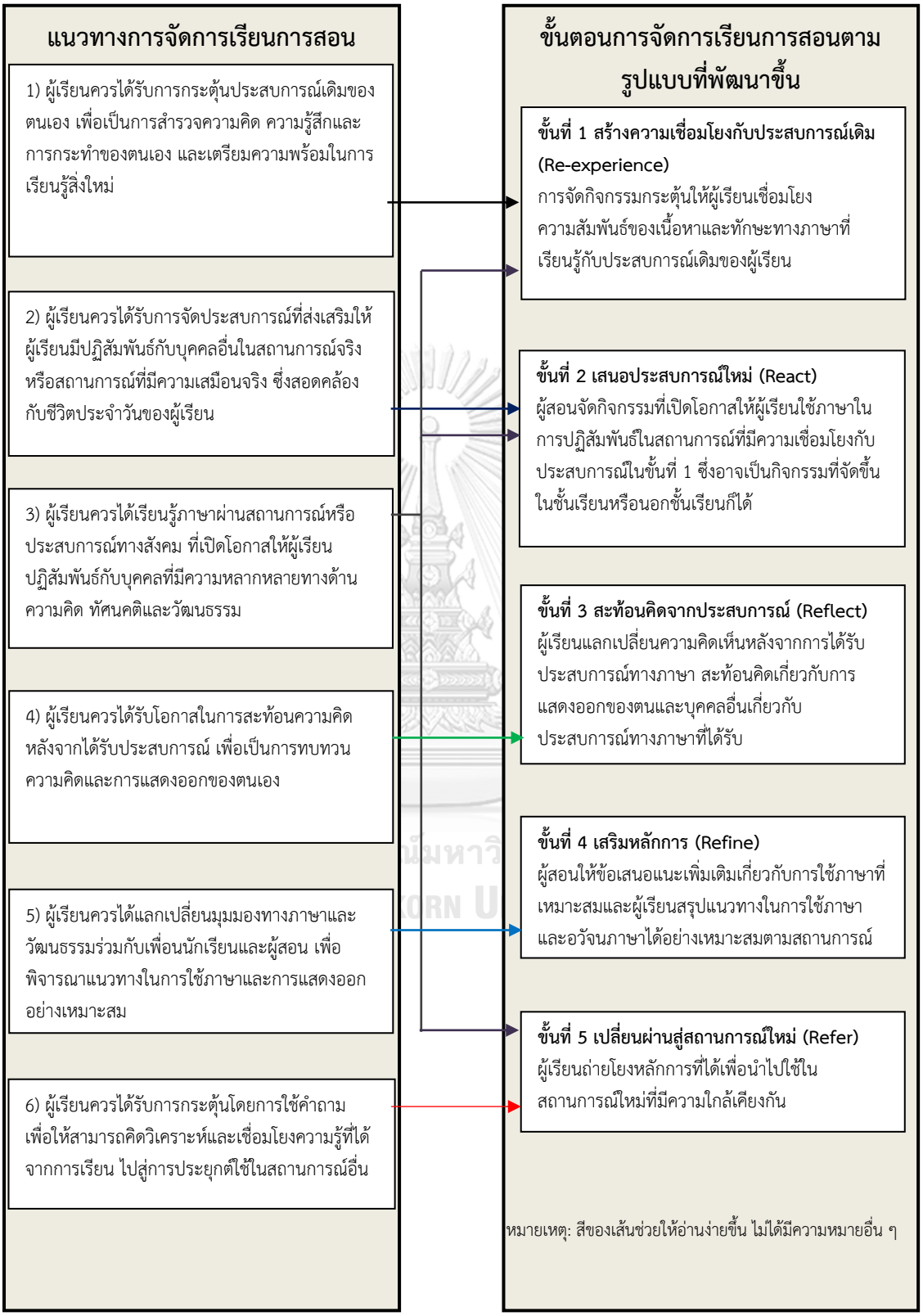

ภาพที่ 8 แนวทางการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอน

1.1.1.5 การวัดและการประเมินผลรูปแบบการเรียนการสอน

การวัดและการประเมินผลรูปแบบการเรียนการสอนใช้การตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญในด้านหลักสูตรและการสอน จากนั้นปรับปรุงตามคำแนะนำ และนำรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย

1.2 การจัดทำเอกสารประกอบรูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย

1.2.1 คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน

ผู้วิจัยดำเนินการจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งมีลักษณะเป็นเอกสารที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติ การเตรียมสื่อการเรียนรู้ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามขั้นตอนในกระบวนการของรูปแบบการเรียนการสอน และเพื่อให้ผู้ที่มีความสนใจในการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้มีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของรูปแบบการเรียนการสอน ทั้งนี้ คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนประกอบด้วยรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1.2.1.1 ทฤษฎีและแนวคิดที่เป็นพื้นฐานของรูปแบบการเรียนการอสน

1.2.1.2 หลักการของรูปแบบการเรียนการสอน

1.2.1.3 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน

1.2.1.4 กระบวนการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอน

1.2.1.5 การวัดและการประเมินผลของรูปแบบการเรียนการสอน

1.2.1.6 บทบาทของผู้สอนและผู้เรียน

1.2.1.7 ข้อเสนอแนะและแนวทางการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้

1.2.2 แผนการเรียนการสอน

ผู้วิจัยดำเนินการจัดทำแผนการเรียนการสอน ซึ่งเป็นเอกสารแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับหัวข้อ จุดประสงค์ เนื้อหา และขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามกระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบการเรียนที่พัฒนาขึ้น ซึ่งมีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

1.2.2.1 ศึกษาและวิเคราะห์คำอธิบายรายวิชา ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ซึ่งเป็นรายวิชาเลือกสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

1.2.2.2 จัดทำลักษณะรายวิชาและโครงการสอนระยะยาว โดยใช้เวลาในการจัดการเรียนการสอนสัปดาห์ละ 2 คาบคาบละ 50 นาทีต่อเนื่องกัน เป็นเวลา 16 สัปดาห์รวม 32 คาบ โดยนักเรียนได้รับการศึกษาตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นจำนวน 15 วงจร (Loop)

1.2.2.3 จัดทำแผนการเรียนการสอนจำนวน 15 แผน โดยแต่ละแผนการสอนประกอบด้วย จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อประกอบการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล ซึ่งให้รายละเอียดของลำดับขั้นของกิจกรรมการเรียนการสอนตามกระบวนการของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นอย่างชัดเจน

1.3 การตรวจสอบและแก้ไขคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนและเอกสารประกอบรูปแบบการเรียนการสอน

การตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนและเอกสารประกอบรูปแบบการเรียนการสอน มีขั้นตอนดังนี้

1.3.1 ผู้วิจัยนำรูปแบบการเรียนการสอน คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนและแผนการจัดการเรียนการสอนไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

1.3.2 ผู้วิจัยนำรูปแบบการเรียนการสอน คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน และแผนการจัดการเรียนการสอนไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตรและการสอนจำนวน 2 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ 3 ท่าน โดยพิจารณาจากความเป็นปรนัย การใช้ภาษา และความครอบคลุมของเนื้อหา โดยใช้การประเมินผ่านแบบประเมินที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า 3 ระดับ ได้แก่ เหมาะสม ไม่แน่ใจ และไม่เหมาะสม นอกจากนี้ มีข้อเสนอแนะที่มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด จากนั้น นำแบบประเมินที่ผู้เชี่ยวชาญประเมินแล้วนำมาหาดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ซึ่งผลการคำนวณค่า IOC ของรูปแบบการเรียนการสอนเท่ากับ 0.84 ค่า IOC ของคู่มือการใช้รูปแบบการสอนเท่ากับ 0.8 และค่า IOC ของตัวอย่างแผนการสอนเท่ากับ 0.8 ซึ่งหมายความว่าผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่านเห็นสอดคล้องว่ารูปแบบการเรียนการสอน คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน และตัวอย่างแผนการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนจริง

ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่านได้ให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไข ซึ่งมีรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

1.3.2.1 คำแนะนำเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอน

ผู้เชี่ยวชาญได้ให้คำแนะนำในประเด็นสำคัญ ดังนี้

1) ในด้านทฤษฎีที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอให้เพิ่มเติมทฤษฎี Comprehensible Input ของ Stephen Krashenซึ่งเน้นความเข้าใจของผู้เรียนในด้านภาษาเนื้อหาก่อนการใช้ภาษาและแนวคิด Affective Filter ที่เน้นขั้นตอนการสอนที่ควรมีตัวอย่างการใช้ภาษา (Language Model) เพื่อให้เห็นตัวแบบการใช้ภาษาที่เหมาะสมและลดความกังวลในด้านการใช้ภาษา ผู้สอนควรนำเสนอตัวอย่างการใช้ภาษาในขั้นที่ 1

Re-experience ให้มากที่สุดก่อนเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะมากพอที่จะนำไปใช้ในขั้นที่ 2 React

2) ควรให้รายละเอียดของขั้นตอนแต่ละขั้นให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ผู้สอนสามารถดำเนินการตามขั้นตอนการสอนได้อย่างถูกต้อง

3) การสรุป อภิปรายให้ข้อคิดเห็นในรายวิชาที่สอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ ควรเน้นการพัฒนาทักษะการฟังและการใช้คำศัพท์ในประโยคให้มากที่สุด การใช้ภาษาในขั้นที่ 2 React ขั้นที่ 3 Reflect ขั้นที่ 4 Refine และขั้นที่ 5 Refer นักเรียนอาจไม่มีความสามารถในการใช้ภาษาในการสะท้อนคิดเป็นภาษาอังกฤษ นักเรียนจะต้องมีความรู้และทักษะในการสื่อสารภาษาอังกฤษมากพอจึงจะสามารถสะท้อนความคิดของตนเองออกมาเป็นภาษาอังกฤษได้ เนื่องจากวัตถุประสงค์ของการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนคือการพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียน นักเรียนจึงควรเรียนรู้ผ่านการอ่านบทความภาษาอังกฤษสั้นๆ ง่ายๆ ที่อธิบายโดยมีสถานการณ์ที่ต้องการให้นักเรียนเรียนรู้ และฝึกทักษะการฟัง การอ่าน และการพัฒนาความเข้าใจในประเด็นต่าง ๆ อย่างลึกซึ้ง ซึ่งอาจจะเกิดความจำเป็นที่ต้องใช้ภาษาตนเองในการพูดคุยประเด็นสำคัญ

จากประเด็นที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอน ดังต่อไปนี้

1) ผู้วิจัยเพิ่มเติมในส่วนของตัวอย่างการใช้ภาษา (Language Model) ให้กับผู้เรียนในขั้นที่ 1 Re-experience เพื่อให้ผู้เรียนเห็นตัวอย่างของการใช้ภาษาที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยตัวอย่างของภาษาที่นำเสนอในขั้นที่ 1 จะมีลักษณะเป็นภาษาที่ใช้ในสถานการณ์จริง มีความหลากหลายและสนับสนุนให้ผู้เรียนฝึกฝนทักษะการพูดและการฟัง เช่น การนำเสนอตัวอย่างการใช้ภาษาในสถานการณ์ต่าง ๆ ผ่านคลิปสั้นๆ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

2) ผู้วิจัยเขียนรายละเอียดของขั้นตอนแต่ละขั้นให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น และระบุตัวอย่างการจัดกิจกรรมในแต่ละขั้น

3) การใช้ภาษาในการจัดการเรียนการสอนในแต่ละขั้น ผู้วิจัยได้ยึดการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารเป็นสำคัญ เนื่องจากรายวิชาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเป็นรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารซึ่งเน้นการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในการสื่อสาร ในการใช้ภาษาในการจัดการเรียนการสอนในแต่ละขั้นผู้สอนจะต้องใช้ภาษาอังกฤษในการจัดการเรียนการสอนให้มากที่สุด ยกเว้นในกรณีที่จะต้องอธิบายสิ่งที่มีความซับซ้อนหรือเข้าใจได้ยาก สำหรับการสื่อสารของผู้เรียนผู้สอนจะกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารเป็นอันดับแรก อย่างไรก็ตาม เนื่องจากผู้เรียนบางคนมีพื้นฐานในการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารไม่เท่ากัน การใช้ภาษาในการสรุป อภิปรายหรือการให้ข้อคิดเห็นในขั้นที่ 3 Reflect ขั้นที่ 4 Refine และขั้นที่ 5 Refer จึงอนุโลมให้ผู้เรียนใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้ ในกรณีที่ผู้เรียนไม่สามารถสะท้อนความคิดเห็นของตนเองเป็นภาษาอังกฤษได้ ทั้งนี้เพราะเป้าหมายของการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน คือการ

พัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารเพียงอย่างเดียวอาจเป็นอุปสรรคในการสื่อสาร (Language Barriers) ซึ่งส่งผลต่อความสามารถในการสะท้อนคิด อภิปราย หรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ด้วยเหตุนี้ในการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น จึงเน้นการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารเป็นเบื้องต้น และใช้ภาษาไทยในการสะท้อนคิดหรืออภิปรายเพิ่มเติมหากมีข้อจำกัดในการสื่อสารสิ่งที่ผู้เรียนต้องการแลกเปลี่ยนหรือแสดงความคิดเห็น

1.3.2.2 คำแนะนำเกี่ยวกับแผนการจัดการเรียนการสอน

ผู้เชี่ยวชาญได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับแผนการจัดการเรียนรู้ในประเด็นสำคัญดังนี้

1) ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ที่นำเสนอ ตัวอย่างสถานการณ์ที่นำมาใช้คือ การรับสมัครครูไม่เหมาะสมกับประเด็นที่ต้องการสอน เนื่องจากอาจนำไปสู่อคติโดยการตัดสินผู้อื่นจากลักษณะท่าทาง การรับสมัครและการเลือกครูเป็นเรื่องของการวัดทักษะและความสามารถ ไม่เหมาะสมที่จะดึงประเด็นเรื่องลักษณะท่าทางมาเชื่อมกับการคัดเลือกครู

2) ภาพที่ใช้ในสื่อการเรียนการสอนควรมีความชัดเจนและเห็นความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม และควรเลือกภาพของบุคคลที่นักเรียนไม่รู้จักแทนการใช้รูปภาพของบุคคลที่เป็นที่รู้จักเพื่อป้องกันการเกิดอคติส่วนตัว

จากประเด็นที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

1) จากสถานการณ์การคัดเลือกครู ผู้วิจัยพิจารณาว่าสถานการณ์การคัดเลือกครูที่สร้างขึ้นมีวัตถุประสงค์ในการกระตุ้นให้ผู้เรียนเห็นความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม การใช้สถานการณ์ในลักษณะดังกล่าวจะช่วยให้ผู้เรียนสำรวจความคิดและความรู้สึกของตนเองต่อผู้ที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ในมุมของผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครองและในมุมมองของนักเรียนเอง ซึ่งความคิด ความรู้สึกหรืออคติที่เกิดขึ้นจากการตัดสินผู้อื่นในขั้นที่ 1 Re-experience หรือในขั้นที่ 2 React จะถูกนำมาสะท้อนคิดและอภิปรายร่วมกันในขั้นที่ 3 Reflect และขั้นที่ 4 Refine ซึ่งเป็นขั้นตอนตามกระบวนการ ที่ผู้วิจัยต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน ดังนั้นสถานการณ์ที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนจึงต้องเป็นสถานการณ์ที่เชื่อมโยงกับประสบการณ์ของผู้เรียน มีประเด็นหรือข้อขัดแย้งที่กระตุ้นให้ผู้เรียนสำรวจความคิด ความรู้สึก และการแสดงออกของตนเอง เพื่อนำไปสู่การสะท้อนคิดและสรุปเป็นหลักการต่อไป

2) ผู้วิจัยเปลี่ยนการใช้ภาพ โดยเลือกใช้ภาพที่เห็นความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมชัดเจน ได้แก่ ภาพชายชนพื้นเมืองชาวอเมริกัน ภาพชายชาวแอฟริกันอเมริกัน และภาพผู้หญิงชนเผ่า แทนการใช้ภาพบุคคลที่มีชื่อเสียง

1.3.3 ผู้วิจัยนำแผนการเรียนการสอนที่ได้รับการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 15 คน ซึ่งมี

ลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จัดการเรียนการสอนในสถานการณ์จริง

1.3.4 ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการทดลองสอนไปปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการเรียนการสอน คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน และแผนการจัดการเรียนการอีกครั้งให้มีความเหมาะสม เพื่อนำไปใช้ทดลองและประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนต่อไป

ระยะที่ 3 การประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา

การประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาเป็นขั้นตอนการเตรียมการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอผลการวิจัย มีวิธีการดำเนินการดังนี้

3.1 เตรียมการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน

3.1.1 การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างตามขั้นตอนต่อไปนี้

3.1.1.1 ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรมทั้งในท้องถิ่นที่ประกอบด้วยคนหลายเชื้อชาติศาสนาและความเป็นอยู่ที่มาประกอบอาชีพและทำงานร่วมกัน ในขณะเดียวกัน เนื่องด้วยจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญทำให้มีนักท่องเที่ยวหลั่งไหลเข้ามาเป็นจำนวนมากขึ้นทุกปี และด้วยทุนทางวัฒนธรรมทั้งโบราณสถานและแหล่งการท่องเที่ยวต่าง ๆ ทำให้มีแหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดใจส่งผลต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (ฤดี หลิมไพโรจน์ และไกรฤกษ์ ปิ่นแก้ว, 2558) ซึ่งทำให้จังหวัดมีบริบททางวัฒนธรรมที่หลากหลาย เหมาะแก่การศึกษาและเก็บข้อมูล

3.1.1.2 ผู้วิจัยเลือกโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เนื่องจากถึงแม้ว่าลักษณะของโรงเรียนจะเป็นโรงเรียนเอกชนขนาดกลาง แต่ลักษณะของผู้เรียนไม่ได้แตกต่างจากนักเรียนโดยทั่วไป เนื่องจากประกอบด้วยนักเรียนที่มีความแตกต่างทางด้านพื้นฐานครอบครัวทั้งทางด้านเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม นอกจากนี้ ด้วยนโยบายของสถานศึกษาที่มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีความเป็นเลิศทางวิชาการและเป็นผู้เรียนที่มีคุณลักษณะเป็นสากล การเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมควบคู่กับความสามารถในการสื่อสาร จึงสามารถตอบสนองนโยบายของสถานศึกษาในการสร้างผู้เรียนที่ตอบสนองความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในสังคมยุคปัจจุบัน

3.1.1.3 ผู้วิจัยเลือกนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนดังกล่าว เนื่องจากนักเรียนกลุ่มดังกล่าวลงทะเบียนเรียนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ซึ่งเป็นรายวิชาที่เน้นการพัฒนาความสามารถในการพูดสื่อสาร นอกจากนี้ นักเรียนที่ลงเรียนในรายวิชาดังกล่าวมีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม ทั้งทางด้านศาสนา ความเชื่อ และวิถีการดำเนินชีวิต นอกจากนี้ เหตุที่เลือกนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เนื่องจากนักเรียนมีความคุ้นเคยกันในระดับหนึ่ง สามารถสื่อสารแลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์กันได้ดีกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เพิ่งทำความรู้จักกัน ในขณะที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 อยู่ระหว่างการเตรียมตัวเพื่อสอบแข่งขัน จึงไม่เหมาะสมที่จะนำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างในการทำวิจัย นอกจากนี้ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีพื้นฐานความรู้ในการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารในระดับพอใช้ซึ่งทำให้การใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารไม่เป็นอุปสรรคมากนัก และนักเรียนในระดับชั้นดังกล่าว เมื่อพิจารณาจากทฤษฎีพัฒนาการทางปัญญาของ Piaget (1926) พบว่า ผู้เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีพัฒนาการอยู่เหนือขั้นปฏิบัติการคิดด้วยนามธรรม (Formal Operational Stage) ซึ่งสามารถทำความเข้าใจความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมซึ่งมีลักษณะเป็นนามธรรมได้เป็นอย่างดี

3.1.1.4 การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงจำนวน 37 คน ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร แบ่งเป็นนักเรียนชาย 17 คน นักเรียนหญิง 20 คน นักเรียนกลุ่มนี้มีความสามารถทางด้านภาษาอังกฤษอยู่ในระดับพอใช้ถึงดี พิจารณาจากผลการเรียนวิชาภาษาอังกฤษหลัก และวิชาภาษาอังกฤษฟัง-พูดในภาคเรียนที่ 2/2560

3.2 สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลความแวดไวทางวัฒนธรรมทั้งหมด 3 เครื่องมือ ได้แก่ แบบทดสอบความแวดไวทางวัฒนธรรม แบบสอบถามความแวดไวทางวัฒนธรรม และแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ เนื่องจากความแวดไวทางวัฒนธรรมมีลักษณะเป็นองค์ประกอบทางด้านจิตพิสัย แนวการวัดจึงต้องพิจารณาจากองค์ประกอบของความแวดไวทางวัฒนธรรม โดยใช้เทคนิคการวัดหลายวิธีทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ของการสร้างเครื่องมือแต่ละประเภท ดังนี้

แบบทดสอบความแวดไวทางวัฒนธรรม สร้างขึ้นเพื่อศึกษาความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนก่อนและหลังการทดลอง ใช้ในการวัดเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการตอบสนองต่อสถานการณ์ที่กำหนดให้ก่อนการใช้รูปแบบการเรียนการสอน ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอน ทั้งนี้แบบทดสอบความแวดไวทางวัฒนธรรมที่พัฒนาขึ้น จะพิจารณาให้คะแนนจากการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างคำตอบของนักเรียนกับเกณฑ์ที่แสดงถึงพฤติกรรมบ่งชี้ที่แสดงออกถึงความแวดไวทางวัฒนธรรม ตามองค์ประกอบของความแวดไวทางวัฒนธรรมที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้น

แบบสอบถามความแวดไวทางวัฒนธรรม สร้างขึ้นเพื่อศึกษาพัฒนาการของความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนในเชิงปริมาณ เป็นการศึกษาผลพัฒนาการของความแวดไวทางวัฒนธรรมระหว่างการได้รับการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น ตลอดระยะเวลา 16 สัปดาห์ เป็นการตรวจสอบพัฒนาการทางด้านพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนตลอดระยะเวลาของการทดลอง

แบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ สร้างขึ้นเพื่อศึกษาพัฒนาการของความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนในเชิงคุณภาพ เป็นการศึกษาผลพัฒนาการของความแวดไวทางวัฒนธรรมระหว่างการได้รับการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น แบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ แบ่งออกเป็นแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้รายคาบ ซึ่งใช้ในการเก็บข้อมูลของข้อมูลของผู้เรียนในด้านความคิดและความรู้สึกของผู้เรียนหลังการจัดการเรียนรู้ในแต่ละคาบในทันที เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นความคิดและความรู้สึกในขณะนั้น ในขณะที่แบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้รายหน่วยจะใช้ในการเก็บข้อมูลในภาพรวมหลังจากการจัดกิจกรรมที่หมด 5 บท เพื่อให้ผู้เรียนสะท้อนความคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนผ่านรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นในภาพรวม

กล่าวโดยสรุป ผู้วิจัยใช้แบบทดสอบความแวดไวทางวัฒนธรรมในการวัดผล (Product) ของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น และใช้แบบสอบถามความแวดไวทางวัฒนธรรมในการวัดพัฒนาการ (Process) ระหว่างการใช้รูปแบบการเรียนการสอน นอกจากนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสะท้อนคิดและการเรียนรู้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณทั้งการเปรียบเทียบความแวดไวทางวัฒนธรรมก่อนและหลังการทดลอง และศึกษาพัฒนาการของความแวดไวทางวัฒนธรรมตลอดระยะเวลาของการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น

การดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแต่ละฉบับมีขั้นตอน ดังนี้

3.2.1 แบบทดสอบความแวดไวทางวัฒนธรรม

แบบทดสอบความแวดไวทางวัฒนธรรมมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ทดสอบความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียนก่อนและหลังการทดลอง ทั้งนี้ในการพัฒนาแบบทดสอบความแวดไวทางวัฒนธรรมผู้วิจัยใช้องค์ประกอบของความแวดไวทางวัฒนธรรมที่สังเคราะห์ขึ้นเป็นหลักในการสร้างเครื่องมือวิจัย โดยกำหนดเป็นเกณฑ์เพื่อใช้ในการให้คะแนน

แบบทดสอบความแวดไวทางวัฒนธรรมมีลักษณะเป็นแบบทดสอบอัตนัย 2 ข้อ ซึ่งมีสถานการณ์เพื่อให้นักเรียนเขียนตอบตามความคิดเห็นของนักเรียน แบบทดสอบนี้ประเมินโดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริกส์ที่สอดคล้องกับองค์ประกอบของความแวดไวทางวัฒนธรรมที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้น ซึ่งมีขั้นตอนในการพัฒนาเครื่องมือ ดังนี้

3.2.1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความแวดไวทางวัฒนธรรมเพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบของความแวดไวทางวัฒนธรรมและนำมาใช้ในการกำหนดเนื้อหาในการสร้างแบบทดสอบความแวดไวทางวัฒนธรรม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

3.2.1.2 สร้างแบบทดสอบความแวดไวทางวัฒนธรรมแบบอัตนัยจำนวน 2 ฉบับที่มีลักษณะเป็นคู่ขนาน แต่ละฉบับประกอบด้วยข้อสอบ 2 ข้อใหญ่ซึ่งมีลักษณะเป็นสถานการณ์ที่ให้ผู้เรียนเขียนตอบ ผู้วิจัยกำหนดเนื้อหาในแบบทดสอบให้สอดคล้องกับองค์ประกอบของความแวดไวทางวัฒนธรรมที่สังเคราะห์ขึ้น ได้แก่ ความใส่ใจทางวัฒนธรรม การเปิดใจเกี่ยวกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม และการแสดงออกให้เหมาะสมกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม กำหนดเวลาในการทำแบบทดสอบ 30 นาที

3.2.1.3 สร้างเกณฑ์การประเมินความแวดไวทางวัฒนธรรม ซึ่งมีลักษณะรูบริกส์ 3 ระดับ เรียงลำดับเกณฑ์การให้คะแนนจาก 0 ถึง 2 โดยแยกการให้คะแนนตามองค์ประกอบของความแวดไวทางวัฒนธรรม 3 ด้าน ด้านละ 8 คะแนน ได้แก่

1) ความใส่ใจทางวัฒนธรรม ประกอบด้วยพฤติกรรมบ่งชี้คือ
   - การอธิบายพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม
   - การอธิบายความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมของตนเองและผู้อื่น
2) การเปิดใจเกี่ยวกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม ประกอบด้วยพฤติกรรมบ่งชี้คือ
   - การบอกคุณค่า อธิบายและให้ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมตนเอง
   - การบอกคุณค่า แสวงหาและให้ข้อมูลของวัฒนธรรมอื่นที่แตกต่างจากตนเอง
3) การแสดงออกให้เหมาะสมกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม ประกอบด้วยพฤติกรรมบ่งชี้คือ
   - การมีส่วนร่วมและควบคุมการสื่อสารให้เหมาะสมกับบุคคลที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม
   - การวางแผนและเลือกใช้กลวิธีในการแสดงออกที่เหมาะสมในสถานการณ์ที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม ด้วยความเต็มใจ

กล่าวโดยสรุป แบบทดสอบความแวดไวทางวัฒนธรรม 1 ฉบับ ประกอบด้วยข้อสอบอัตนัย 2 ข้อ ข้อละ 12 คะแนน รวมคะแนนเต็ม 24 คะแนน

3.2.1.4 นำแบบทดสอบและเกณฑ์การตรวจให้คะแนนที่พัฒนาขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาความตรงเชื้อเนื้อหาและความถูกต้องในการใช้ภาษา จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

3.2.1.5 นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอนภาษาและวัฒนธรรมจำนวน 5 ท่านพิจารณาความตรงเชื้อเนื้อหาและความเหมาะสมในการใช้ภาษา โดยค่า IOC ของแบบทดสอบความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียนมีค่า IOC เท่ากับ 0.86 ซึ่งหมายความว่าแบบทดสอบความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้จริง

ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแบบทดสอบความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียน ดังนี้

1) ควรเขียนรายละเอียดของคำอธิบายของแบบทดสอบให้มากขึ้นเพื่อให้ผู้ทำแบบทดสอบมีความเข้าใจว่าต้องทำแบบทดสอบอย่างไร

2) สถานการณ์ที่ใช้ในแบบทดสอบความแวดไวทางวัฒนธรรมยังไม่เหมาะสมเท่าที่ควร โดยเฉพาะเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อ พิธีกรรมทางศาสนา ผู้เรียนควรศึกษาหลักการ ระมัดระวัง ยอมรับในความแตกต่างทางด้านพิธีกรรมความเชื่อทางศาสนาโดยการอ่านและการรับรู้ความแตกต่างจากการสรุปประเด็น มากกว่าการถามถึงความคิดเห็นของการปฏิบัติในความเชื่อทางศาสนาที่แตกต่างกัน

3) สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับอนุสรณ์สถาน Holocaust ของเยอรมนีเป็นการสอนให้เข้าใจถึงประวัติศาสตร์ สงครามและผลกระทบที่เกิดจากชาวยิวมากกว่าจะเป็นสถานการณ์ในการเรียนรู้ทางวัฒนธรรม มีโบราณสถานที่สะท้อนสถาปัตยกรรมและประวัติศาสตร์ศาสนาอีกมากมายที่นักเรียนศึกษาความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมได้

4) การใช้สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับศาสนาควรมีความระมัดระวัง เช่น ตัวอย่างสถานการณ์การแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่ไม่เหมาะสมให้เลี่ยงการใช้ “ไม่เหมาะสมตามหลักศาสนาอิสลาม” เป็น “ไม่เหมาะสมตามหลักศาสนา” ซึ่งป้องกันการชี้นำคำตอบ

5) การใช้สถานการณ์เกี่ยวกับอาหารฮาลาลนักเรียนควรมีความรู้เกี่ยวกับอาหารฮาลาลก่อนที่จะนำสถานการณ์มากให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ เนื่องจากนักเรียนบางคนไม่ความรู้ในเรื่องดังกล่าว ทำให้ไม่สามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเหมาะสม

6) ควรปรับปรุงรูปแบบการพิมพ์ให้เป็นรูปแบบเดียวกันทั้งฉบับ โดยเฉพาะการย่อหน้า ระยะห่างระหว่างบรรทัด หรือการใช้เครื่องหมายวรรคตอน

7) เกณฑ์การประเมินแบบทดสอบความแวดไวทางวัฒนธรรม ควรมีความชัดเจน และควรใช้การประเมินแบบการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analyses) หรือใช้การถอดรหัส (Coding) มากกว่าการใช้แบบประเมินโดยการให้คะแนนเป็นระดับคะแนน ทั้งนี้ควรระบุให้ชัดเจนว่าผู้ทำแบบทดสอบจะต้องเขียนลักษณะใดหรือเขียนข้อความใดจึงจะได้คะแนน

3.2.1.6 ผู้วิจัยนำคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และได้ปรับปรุงแก้แบบทดสอบซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

1) ปรับภาษาที่ใช้ในคำชี้แจงให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น และให้รายละเอียดเกี่ยวกับเวลาในการทำแบบทดสอบ โดยกำหนดให้ผู้เรียนใช้เวลาในการทำแบบทดสอบ 30 นาที

2) ผู้วิจัยตัดสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับอนุสรณ์สถาน Holocaust ของเยอรมนีออก และเลือกสถานการณ์ที่ไม่เชื่อมโยงกับการเมือง หรือความเชื่อมากจนเกินไป ในกรณีทีเป็นสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับศาสนา ผู้วิจัยได้สืบค้นเอกสารเพื่อให้ข้อมูลที่ถูกต้องและระมัดระวังการใช้ภาษา

3) ปรับปรุงสถานการณ์ที่ใช้ในการทดสอบโดยให้ข้อมูลพื้นฐานกับนักเรียนมากยิ่งขึ้น เช่น การให้ข้อมูลเกี่ยวกับอาหารฮาลาล

4) ปรับปรุงการใช้ภาษาและการสะกดคำตามคำแนะนำ และปรับปรุงรูปแบบการพิมพ์ให้เป็นรูปแบบเดียวกันทั้งฉบับ

5) ผู้วิจัยได้ปรับเกณฑ์การให้คะแนนให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยการยกตัวอย่างแนวการตอบคำถามที่ผู้ทำแบบทดสอบจะได้คะแนน ในส่วนของการประเมินความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนเชิงคุณภาพนั้น ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นหลัก

3.2.1.7 ผู้วิจัยนำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Pilot) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 15 คนเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของการใช้ภาษาและความเหมาะสมของระยะเวลาที่ใช้ในการทดสอบ จากนั้นให้ผู้วิจัยและทรงคุณวุฒิทางด้านการสอนภาษาจำนวน 1 ท่าน ใช้เกณฑ์การประเมินความแวดไวทางวัฒนธรรมในการตรวจแบบทดสอบก่อนการทดลองใช้ เพื่อนำมาใช้ในการพิจารณาหาความสอดคล้องของการตรวจการให้คะแนน โดยมีค่าความเชื่อมั่นของการตรวจการให้คะแนนแบบทดสอบก่อนการทดลองเท่ากับ 0.94 และแบบทดสอบหลังการทดลองเท่ากับ 0.94 แสดงให้เห็นว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับสูง และผลการทดลองใช้แบบทดสอบกับกลุ่มนักเรียนที่มีความใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างพบว่านักเรียนมีความเข้าใจในคำถามดีและสามารถใช้เวลาในการทำแบบทดสอบตามเวลาที่กำหนดได้

ตารางที่ 2 ผลการหาค่าความสอดคล้อง (r) ในการตรวจให้คะแนนแบบทดสอบความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียนก่อนและหลังการทดลอง ระหว่างผู้ประเมิน 2 คน (Inter-Rater Reliability) ในภาพรวมและจำแนกตามองค์ประกอบแต่ละด้าน

ความแวดไวทางวัฒนธรรม	**ค่าความเชื่อมั่น (Inter-Rater Reliability**	
	ก่อนการทดลอง	**หลังการทดลอง**
คำถามข้อ 1		
1) ความใส่ใจทางวัฒนธรรม	0.90	0.88
2) การเปิดใจเกี่ยวกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม	0.81	0.82
3) การแสดงออกให้เหมาะสมกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม	0.87	0.82
คะแนนรวมความแวดไวทางวัฒนธรรมข้อ 1	0.92	0.88
คำถามข้อ 2		
1) ความใส่ใจทางวัฒนธรรม	0.82	0.82
2) การเปิดใจเกี่ยวกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม	0.82	0.82
3) การแสดงออกให้เหมาะสมกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม	1.0	0.85
คะแนนรวมความแวดไวทางวัฒนธรรมข้อ 2	0.90	0.95
คะแนนรวมความแวดไวทางวัฒนธรรมทั้งฉบับ	0.94	0.94

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

3.2.2 แบบสอบถามความแวดไวทางวัฒนธรรม

แบบสอบถามความแวดไวทางวัฒนธรรมมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการของความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียน ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นโดยปรับปรุงมาจากแบบวัดความแวดไวทางวัฒนธรรมของ Chen and Starosta (1997; 2000) โดยผู้วิจัยปรับปรุงให้ข้อความที่ใช้ในการแสดงความคิดเห็นให้สอดคล้องกับองค์ประกอบของความแวดไวทางวัฒนธรรมที่สังเคราะห์ขึ้น และปรับเปลี่ยนจากการที่ให้ผู้ทำแบบวัดต้องแสดงความคิดเห็นต่อข้อความตามระดับความเห็นด้วย 5 ระดับ เป็นการบอกความถี่ของการแสดงพฤติกรรมของผู้เรียน 3 ระดับ ซึ่งมีรายละเอียดในการพัฒนาแบบสอบถามความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับผู้เรียน ดังนี้

3.2.2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความแวดไวทางวัฒนธรรมเพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบของความแวดไวทางวัฒนธรรมและนำมาใช้ในการกำหนดเนื้อหาในการสร้างแบบสอบถามความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับผู้เรียน

3.2.2.2 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามความแวดไวทางวัฒนธรรมซึ่งเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นการตรวจสอบตนเอง (Self-check) จำนวน 24 ข้อ โดยผู้วิจัยพัฒนาและปรับปรุงจากแบบวัดความแวดไวทางวัฒนธรรมของ Chen and Starosta (1997; 2000) ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตรประมาณค่า (Rating Scale) ที่แสดงความถี่ในการแสดงพฤติกรรม 3 ระดับ ได้แก่

0 ไม่ปฏิบัติเลย

1 ปฏิบัติบางครั้ง

2 ปฏิบัติสม่ำเสมอ

โดยมีข้อความตามองค์ประกอบของความแวดไวทางวัฒนธรรม 3 องค์ประกอบตามที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้น ได้แก่

1) ความใส่ใจทางวัฒนธรรม 8 ข้อ

2) การเปิดใจเกี่ยวกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม 8 ข้อ และ

3) การแสดงออกให้เหมาะสมกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม 8 ข้อ ทั้งนี้ข้อความที่ใช้แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยพิจารณาตามพฤติกรรมบ่งชี้ของแต่ละองค์ประกอบ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงรายละเอียดของแบบสอบถามความแวดไวทางวัฒนธรรม

องค์ประกอบ	จำนวนข้อ	พฤติกรรมย่อย	ข้อที่
ความใส่ใจทางวัฒนธรรม (Cultural attentiveness) หมายถึง การแสดงความสนใจต่อการแสดงออกของบุคคลที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม เพื่อรับรู้และทำความเข้าใจในสิ่งที่บุคคลต่างวัฒนธรรมแสดงออก โดยการสังเกตและระบุพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรม และสามารถอธิบายความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นได้	**8**	*การอธิบายพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม* (4 ข้อ)	**1, 2, 3, 4**
		การอธิบายความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมของตนเองและผู้อื่น (4 ข้อ)	**5, 6, 7, 8**

องค์ประกอบ	จำนวนข้อ	พฤติกรรมย่อย	ข้อที่
การเปิดใจเกี่ยวกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม (Cultural Open-mindedness) หมายถึง การรับฟัง เรียนรู้ และให้คำอธิบายเกี่ยวกับวัฒนธรรมอื่นที่แตกต่างจากตนเองด้วยใจเปิดกว้าง โดยไม่ตัดสินว่าวัฒนธรรมนั้นว่าถูกหรือผิด ในขณะที่สามารถให้คำอธิบายเกี่ยวกับวัฒนธรรมของตนเองได้อย่างเหมาะสม	8	*การบอกคุณค่า อธิบายและให้ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมตนเอง* (4 ข้อ)	**9, 10, 11, 12**
		การบอกคุณค่า แสวงหา และให้ข้อมูลของวัฒนธรรมอื่นที่แตกต่างจากตนเอง (4 ข้อ)	**13, 14, 15, 16**
การแสดงออกให้เหมาะสมกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม (Expressing appropriate behaviors to cultural differences' contexts) หมายถึง การควบคุมการแสดงออกของตนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมด้วยความเต็มใจ และสามารถวางแผนและเลือกใช้กลวิธีในการสื่อสารกับบุคคลที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมอย่างเหมาะสม	8	*การมีส่วนร่วมและควบคุมการสื่อสารให้เหมาะสมกับบุคคลที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม* (4 ข้อ)	**17, 18, 19, 20**
		การวางแผนและเลือกใช้กลวิธีในการแสดงออกที่เหมาะสมในสถานการณ์ที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมด้วยความเต็มใจ (4 ข้อ)	**21, 22, 23, 24**
รวมทั้งหมด	**24**		

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ตารางที่ 4 ตัวอย่างของแบบสอบถามความแวดไวทางวัฒนธรรม

ข้อ	ข้อความ	องค์ประกอบของความแวดไวทางวัฒนธรรม	พฤติกรรมบ่งชี้
1.	เมื่อไปสถานที่ท่องเที่ยวที่มีคนหลากหลายเชื้อชาติ เช่น แหล่งโบราณสถานหรือถนนคนเดิน ฉันมักจะสังเกตพฤติกรรมของบุคคลที่มีวัฒนธรรมแตกต่างจากฉัน เช่น การทักทาย การรับประทานอาหาร การแต่งกาย หรือการแสดงออก	ความใส่ใจทางวัฒนธรรม	*การอธิบายพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม*
21.	ก่อนการเข้าไปมีส่วนร่วมในการสื่อสารกับบุคคลที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม ฉันมักจะวางแผนเกี่ยวกับแนวทางการแสดงออกก่อนเสมอ	การแสดงออกให้เหมาะสมกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม	*การมีส่วนร่วมและควบคุมการสื่อสารให้เหมาะสมกับบุคคลที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม*

3.2.2.3 นำแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาความตรงเชื้อเนื้อหาและความถูกต้องในการใช้ภาษา จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

3.2.2.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอนภาษาและวัฒนธรรมจำนวน 5 ท่านพิจารณาความตรงเชื้อเนื้อหาและความเหมาะสมในการใช้ภาษา โดยค่า IOC ของแบบทดสอบความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียนมีค่า IOC เท่ากับ 0.83 ซึ่งหมายความว่าแบบทดสอบความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้จริง

โดยผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแบบสอบถามความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียน ดังนี้

1) คำชี้แจงควรระบุว่าให้ผู้ทำแบบทดสอบตอบลักษณะใด ต้องระบุให้ชัดเจนว่าจะให้ทำเครื่องหมายหรือเขียนตัวเลขแสดงความถี่

2) ควรให้รายละเอียดของเกณฑ์การบอกความถี่ในการแสดงพฤติกรรมโดยละเอียด เนื่องจากการระบุเป็นระดับ 0 1 และ 2 อาจทำให้ผู้ทำแบบสอบถามมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนได้ เพราะความถี่มากน้อยของแต่ละบุคคลมีความหมายที่แตกต่างกัน

3) ควรปรับปรุงรูปแบบการพิมพ์ให้เป็นรูปแบบเดียวกันทั้งฉบับ โดยเฉพาะการย่อหน้า ระยะห่างระหว่างบรรทัด หรือการใช้เครื่องหมายวรรคตอน

4) ควรแก้ไขภาษาในแบบสอบถามให้มีความถูกต้อง กระชับและได้ใจความมากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยนำคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และได้ปรับปรุงแก้แบบสอบถามซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1) แก้ไขคำชี้แจงโดยการกำหนดให้ผู้ทำแบบทดสอบทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่กำหนด

2) เพิ่มเติมรายละเอียดเกี่ยวกับความถี่ในการแสดงพฤติกรรม ดังนี้

2 = ปฏิบัติสม่ำเสมอ หมายถึง นักเรียนแสดงพฤติกรรมนั้นเป็นประจำทุกวันหรือเกือบทุกวัน หรือแสดงพฤติกรรมนั้นทุกครั้งที่มีโอกาส

1 = ปฏิบัติบางครั้ง หมายถึง นักเรียนแสดงพฤติกรรมนั้น 1-2 ครั้งใน 1 เดือน หรือแสดงพฤติกรรมนั้นบางครั้งเมื่อมีโอกาส

0 = ไม่ปฏิบัติเลย หมายถึง นักเรียนไม่เคยแสดงพฤติกรรมนั้นเลย

3) ปรับปรุงรูปแบบการพิมพ์ให้เป็นรูปแบบเดียวกันทั้งฉบับ

4) แก้ไขการใช้ภาษาในแบบสอบถาม ดังนี้

4.1) ข้อ 5 เพิ่มเครื่องหมายอัญประกาศในคำว่า “คำ”

4.2) ข้อ 6 เปลี่ยนข้อความจาก “ฉันประสบปัญหาในการแยกแยะ...” เป็น “ฉันไม่สามารถแยกแยะ...”

4.3) ข้อ 14ข้อความขาดประธานในประโยคแก้ไขจาก “เมื่อเรียนรู้ภาษาที่สามและเรียนรู้วัฒนธรรมของประเทศอื่น ๆ โดยการหาข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ หรือเดินทางไปยังประเทศนั้น ๆ เมื่อมีโอกาส” เป็น “ฉันพยายามเรียนรู้ภาษาที่สามและเรียนรู้วัฒนธรรมของประเทศอื่น ๆ โดยการหาข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ หรือเดินทางไปยังประเทศนั้น ๆ เมื่อมีโอกาส

3.2.2.5 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 15 คนเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของการใช้ภาษาและความเหมาะสมของระยะเวลาที่ใช้ในการทดสอบ ผลการทดลองใช้แสดงให้เห็นว่านักเรียนใช้เวลาในการทำแบบสอบถามเสร็จสิ้นตามเวลาที่กำหนดและมีความเข้าใจคำสั่งและข้อความที่ใช้ในแบบสอบถาม

3.2.2.6 แบบสอบถามความแวดไวทางวัฒนธรรมจะใช้ในการวัดความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียน 4 ครั้ง

ครั้งที่ 1 คาบ Introduction to the course

ครั้งที่ 2 สัปดาห์ที่ 6 ของการใช้รูปแบบการเรียนการสอน

ครั้งที่ 3 สัปดาห์ที่ 11 ของการใช้รูปแบบการเรียนการสอน

ครั้งที่ 4 สัปดาห์ที่ 16 ของการใช้รูปแบบการเรียนการสอน

3.2.3 แบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้

แบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ (Reflective Form) มีวัตถุประสงค์ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพในลักษณะที่ให้ผู้เรียนเขียนเชิงบรรยายเพื่อสะท้อนคิดเกี่ยวกับกิจกรรมที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ในแต่ละบทเรียนเพื่อให้ผู้สอนศึกษาพัฒนาการของความแวดไวทางวัฒนธรรมที่เกิดในตัวผู้เรียน ซึ่งมีขั้นตอนในการพัฒนา ดังนี้

3.2.3.1 จัดทำแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้โดยพิจารณาตามองค์ประกอบของความแวดไวทางวัฒนธรรม แบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นการสะท้อนการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ได้จากการทำกิจกรรม

ส่วนที่ 2 สำหรับนักเรียนประเมินตนเอง

ส่วนที่ 3 สำหรับผู้สอนสะท้อนความคิดเห็น

3.2.3.2 นำแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความเหมาะสม และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3.2.3.3 นำเครื่องมือวิจัยไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาและวัฒนธรรมจำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบการใช้ภาษา โครงสร้างและความถูกต้องเหมาะสม ซึ่งแบบประเมินที่ใช้ในการวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลมีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า 3 ระดับ คือ เหมาะสม ไม่แน่ใจ และไม่เหมาะสม และมีการให้ข้อเสนอแนะในลักษณะของคำถามปลายเปิด เมื่อผู้เชี่ยวชาญประเมินแล้วนำมาหาดัชนีความสอดคล้อง ซึ่งผลการประเมินมีค่า IOC เท่ากับ 0.60

โดยผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงสะท้อนคิดและการเรียนรู้ ดังนี้

1) แบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ควรอธิบายคำชี้แจงให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2) การใช้ภาษาควรเป็นรูปแบบเดียวกันทั้งฉบับ ควรเลือกใช้คำว่าว่าเพื่อนนักเรียนหรือเพื่อนคนอื่น อย่างใดอย่างหนึ่ง

3) การสอบถามความชอบหรือไม่ชอบของนักเรียนเพียงอย่างเดียวอาจไม่ช่วยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นที่สะท้อนความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียนตามเป้าหมายที่ต้องการได้ การออกแบบแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ควรมีลักษณะเป็นข้อคำถามที่ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเขียนเพื่อแสดงให้เห็นความคิด ความรู้สึกของนักเรียนให้ได้มากที่สุด เพื่อเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยนำคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และได้ปรับปรุงแก้แบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1) ปรับแบบสะท้อนความคิดการเรียนรู้ออกเป็น 2 ชุด ได้แก่ แบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้รายหน่วยและแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้รายคาบ โดยแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้รายคาบใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับความคิดและความรู้สึกของผู้เรียนหลังจากการทำกิจกรรมในแต่ละคาบทันทีเพื่อให้ได้ข้อมูลซึ่งเป็นความคิดและความรู้สึกที่เกิดขึ้นในขณะนั้น ในขณะที่แบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้รายหน่วยใช้ในการสะท้อนความคิดหลังจากการเรียนผ่านรูปแบบการเรียนการสอนทั้งสิ้น 5 สัปดาห์ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดและความรู้สึกหลังจากการเรียนแต่ละหน่วยในภาพรวม

2) จัดทำแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้รายหน่วย ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพหลังการเรียนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งมีทั้งสิ้น 3 หน่วยการเรียนรู้ โดยคำถามจะมีด้วยกัน 4 ข้อ ดังนี้

2.1) ให้นักเรียนระบุบทเรียนที่นักเรียนมีความประทับใจในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ พร้อมทั้งให้นักเรียนให้เหตุผลประกอบ

2.2) จากบทเรียนที่นักเรียนเลือกในข้อ 1 ให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ในการเรียนในชั้นอย่างละเอียด และอธิบายความรู้สึกที่นักเรียนได้รับระหว่างการเรียน

2.3) จากบทเรียนที่นักเรียนเลือกในข้อ 1นอกเหนือจากความรู้ทางภาษาที่ได้รับจากการเรียน นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องใดเพิ่มเติมจากบทเรียนบ้าง จงอธิบาย

2.4) จากบทเรียนที่นักเรียนเลือกในข้อ 1 นักเรียนจะนำความรู้นั้นไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร จงอธิบายโดยละเอียด

แบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้รายหน่วยจะนำมาใช้ในการเก็บข้อมูลหลังการเรียนสัปดาห์ที่ 6 11 และ 16 ตามลำดับ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

3) จัดทำแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้รายคาบ ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพหลังการเรียนในแต่ละคาบเรียน โดยลักษณะของแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้รายคาบจะให้จะเป็นข้อคำถามให้ผู้เรียนทำหลังจากการเรียนในแต่ละบทเรียน คำถามที่ใช้มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้เรียนเขียนบันทึกกิจกรรมที่ได้ทำ แสดงความคิดเห็นและแสดงความรู้สึกหลังจากการเรียนในแต่ละบทเรียนทั้งนี้คำถามของแต่ละบทเรียนจะมีความแตกต่างกันตามเนื้อที่เรียนในแต่ละครั้ง แบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้รายคาบ จะนำใช้ทั้งหมด 16 ครั้ง

3.2.3.4 นำแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ไปทดลองใช้กับผู้เรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 คน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของการนำไปใช้จริง ซึ่งพบว่าผู้เรียนสามารถเขียนสรุปตามข้อคำถามที่กำหนดให้ได้

ตารางที่ 5 สรุปรายละเอียดการใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือ	ลักษณะของเครื่องมือ	สิ่งที่วัด	ช่วงเวลาที่วัด	การนำผลมาใช้
1. แบบทดสอบความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียน	แบบทดสอบแบบอัตนัยตอบตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ 2 สถานการณ์	ความแวดไวทางวัฒนธรรมตามองค์ประกอบ 3 ด้าน พิจารณาจากผลก่อนและหลังการทดลอง (เชิงปริมาณ)	ก่อนและหลังการทดลอง	เปรียบเทียบความแวดไวทางวัฒนธรรมก่อนและหลังการทดลอง/ เปรียบเทียบความแวดไวทางวัฒนธรรมกับเกณฑ์ร้อยละ 70
2. แบบสอบถามความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียน	แบบสอบถามแบบมาตรประมาณค่า 3 ระดับ	ความแวดไวทางวัฒนธรรมตามองค์ประกอบ 3 ด้าน พิจารณาเปรียบเทียบพัฒนาการก่อน ระหว่าง และหลังการทดลอง (เชิงปริมาณ)	ก่อน ระหว่างการทดลอง 2 ครั้งและหลังการทดลอง	ศึกษาพัฒนาการความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียน
3. แบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้	ใบงานสำหรับการเขียนสะท้อนความคิดหลังจากการเรียน	ความแวดไวทางวัฒนธรรมตามองค์ประกอบ 3 ด้าน (เชิงคุณภาพ)	ระหว่างการทดลอง	สนับสนุนผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

3.3 ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา
ที่พัฒนาขึ้น

3.3.1 กำหนดแบบแผนการทดลอง

การเลือกรูปแบบการเก็บข้อมูล เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) ซึ่งออกแบบการทดลองแบบกลุ่มเดียววัดแบบอนุกรมเวลา (Single Group Time-Series Design) ซึ่งเป็นการทดลองกับกลุ่มทดลองเพียงกลุ่มเดียว มีการวัดซ้ำตามช่วงเวลาที่กำหนด โดยการ

เปรียบเทียบระหว่างก่อน ระหว่างและหลังการทดลอง เพื่อศึกษาตัวแปรตามที่ผู้วิจัยมุ่งศึกษา คือ ความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียน ซึ่งมีแบบแผนการทดลองดังนี้

กลุ่มตัวอย่าง E	O_1 X O_2 X O_3 X O_4

E หมายถึง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการหาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน

O หมายถึง การเก็บข้อมูล

X หมายถึง การทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน

หมายเหตุ: วัดผลก่อนการทดลอง 1 ครั้ง จากนั้นทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนและวัดผลระหว่างการทดลองอีก 2 ครั้ง (ครั้งที่ 2 หลังการทดลอง 6 สัปดาห์ และครั้งที่ 3 หลังการทดลอง 11 สัปดาห์) และวัดผลหลังการทดลอง 1 ครั้ง

ผู้วิจัยเลือกใช้รูปแบบดังกล่าวเนื่องจาก งานวิจัยครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยผู้วิจัยต้องการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างเป็นระยะเพื่อศึกษาพัฒนาการของความแวดไวทางวัฒนธรรม และเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีกลุ่มเดียว การเก็บข้อมูลแบบอนุกรมเวลาร่วมกับการใช้สถิติอ้างอิง จะช่วยให้ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนในการเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมได้อย่างถูกต้องแม่นยำมากยิ่งขึ้น

อนึ่ง การสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมให้เกิดขึ้นในผู้เรียนนั้น จะต้องใช้ระยะเวลาในการพัฒนา ดังนี้ Gudykunst (1979) เสนอว่า การเรียนรู้ผ่านโปรแกรมระยะสั้นไม่สามารถทำให้บุคคลเปลี่ยนแปลงทัศนคติซึ่งเป็นองค์ประกอบทางจิตพิสัยได้ ประสบการณ์ระยะสั้นไม่เพียงพอที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางจิตวิทยา สอดคล้องกับแนวคิดของ Leong and Ward (2000) ที่กล่าวว่าผู้เรียนที่ได้รับประสบการณ์ทางวัฒนธรรมในระยะเวลาที่ยาวนานกว่า จะมีโอกาสในการพัฒนาความสามารถในการจัดการกับสิ่งแวดล้อมใหม่ได้ดีกว่า ดังนั้น การเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนจึงต้องใช้ระยะเวลาที่เหมาะสมและต่อเนื่อง ผ่านรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่สนับสนุนให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรม และได้ฝึกฝนกระบวนการสะท้อนคิด จนสามารถพัฒนาความสามารถทางจิตพิสัยที่จะนำไปสู่การแสดงออกทางวัฒนธรรมอย่างเหมาะสม ผู้วิจัยจึงเว้นระยะการเก็บข้อมูลออกเป็นช่วงเวลาต่าง ๆ ดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ตารางที่ 6 สรุปรายละเอียดการเก็บข้อมูล

การเก็บข้อมูล	เวลาเก็บข้อมูล	เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล
1. ก่อนการทดลองใช้รูปแบบฯ	คาบ Introduction to the course ก่อนการสอน 1 สัปดาห์	- แบบทดสอบความแวดไวทางวัฒนธรรม - แบบสอบถามความแวดไวทางวัฒนธรรม
2. ระหว่างการทดลองใช้รูปแบบฯครั้งที่ 1	สัปดาห์ที่ 6	- แบบสอบถามความแวดไวทางวัฒนธรรม - แบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้
3. ระหว่างการทดลองใช้รูปแบบฯ ครั้งที่ 2	สัปดาห์ที่ 11	- แบบสอบถามความแวดไวทางวัฒนธรรม - แบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้
4. หลังการทดลองใช้รูปแบบฯ	สัปดาห์ที่ 16	- แบบทดสอบความแวดไวทางวัฒนธรรม - แบบสอบถามความแวดไวทางวัฒนธรรม - แบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้

หมายเหตุ: ใช้แบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้รายคาบ 16 ครั้งเพื่อเก็บข้อมูลระหว่างการใช้รูปแบบการเรียนการสอนทุกครั้ง และใช้แบบสะท้อนความคิดประจำหน่วยการเรียนรู้ 3 ครั้ง คือในสัปดาห์ที่ 6 11 และ 16

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

3.3.2 ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน

การวิจัยในขั้นนี้เป็นการทดลองโดยการใช้การจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นกับกลุ่มทดลอง ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระยะ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.3.2.1 การดำเนินการก่อนเรียน

1) การประเมินก่อนเรียน โดยการประเมินความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนโดยใช้แบบสอบถามความแวดไวทางวัฒนธรรม (ฉบับก่อนการทดลอง) และแบบวัดความแวดไวทางวัฒนธรรมก่อนการทดลอง

2) ผู้วิจัยวางแผนการจัดการเรียนการสอน ในขั้นนี้ผู้วิจัยได้เตรียมการในการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน ดังนี้

2.1) การคัดเลือกหน่วยการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้และเนื้อหาที่เหมาะสมกับจุดประสงค์ของรายวิชาและเหมาะสมกับผู้เรียน

2.2) การคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหลากหลายใกล้เคียงกับสถานการณ์จริง และส่งเสริมการใช้ภาษาในการปฏิสัมพันธ์

2.3) การเตรียมสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับประสบการณ์ที่นำนำเสนอให้กับผู้เรียน โดยที่สื่อการเรียนรู้มีความเสมือนจริง

2.4) การเตรียมกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคการเรียนการสอนที่มีความหลากหลาย เช่น การอภิปรายกลุ่ม การแสดงบทบาทสมมุติ การสาธิต

2.5) การนำเทคโนโลยีมากใช้ในการจัดการเรียนการสอน เช่น การใช้ Smart TV การใช้โทรศัพท์มือถือ การใช้เครือข่ายทางสังคม

3.3.2.2 การดำเนินการระหว่างเรียน

1) จัดกิจกรรมตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นกับกลุ่มตัวอย่างในรายวิชา ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2560 เป็นเวลา 16 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบต่อเนื่องกัน รวมระยะเวลาการทดลอง 32 คาบ การดำเนินการจัดการเรียนการสอนประกอบด้วย 3 หน่วยการเรียนรู้ ดังนี้

Introduction to the course	สัปดาห์ที่ 1
หน่วยที่ 1 Explore the world	สัปดาห์ที่ 2-6
หน่วยที่ 2 Share your views	สัปดาห์ที่ 7-11
หน่วยที่ 3 Make your own	สัปดาห์ที่ 11-16

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ตารางที่ 7 แผนการจัดการเรียนการสอนระยะยาว

Lesson	Topic	Language Functions	Activities
1.	Introduction to the course	-	Lecture/Group work
Unit 1: Explore the world			
2.	Say Hi!	Greeting	Group discussion
3.	Today is hot, isn't it?	Opening the conversation	Role-play
4.	What do they look like?	Describing people	Role-play

Lesson	Topic	Language Functions	Activities
5.	It is huge!	Describing things	Group discussion
6.	What is the definition of good teachers?	Asking for information Interviewing	Interviewing/ Group discussion
Unit2: Share your views			
7.	I don't like it, I love it	Expressing likes and dislikes	Group discussion/Role-play
8.	I couldn't agree more	Agreeing, disagreeing and expressing opinions	Group discussion/ Debate
9.	Sing your songs	Expressing ideas, composing songs	Role-play/Composing songs
10.	I apologize for the inconvenience	Giving and accepting apology	Role-play/Group discussion
11.	Your dress is gorgeous	Describing materials/Giving positive and negative comments	Presentation/ Fashion show
Unit 3: Create your own			
12.	Stop Bullying!	Persuading	Group discussion/ Making a media campaign

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

Lesson	Topic	Language Functions	Activities
13.	Garage Sale	Selling and buying things	Selling and buying things in a school fair
14.	English camps: Game leaders and fun toys	Giving instructions	Preparing for an English camp
15.	Oh! English Camp	Giving instructions/Leading games	Organizing an English camp
16.	Amazing Ayutthaya	Giving information/ Interviewing	Interviewing/Making a travel Vlog

2) การประเมินระหว่างเรียนใช้การเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามความแวดไวทางวัฒนธรรมโดยทำการประเมินในสัปดาห์ที่ 6 และ 11 นอกจากนี้ยังเก็บข้อมูลจากแบบสะท้อนจากการเรียนรู้ของผู้เรียนจากการเรียนทั้งหมด 3 หน่วยการเรียนรู้และแบบสะท้อนประจำบทเรียนอีก 16 ชุด

3.3.2.3 การดำเนินการหลังเรียน

ผู้วิจัยประเมินในสัปดาห์ที่ 16 หลังจากการจัดการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนทำแบบสอบถามความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาและแบบวัดความแวดไวทางวัฒนธรรม

CHULALONGKORN UNIVERSITY

3.3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ มี 2 ส่วน ได้แก่

3.3.3.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณของงานวิจัยฉบับนี้ ประกอบด้วย

1) การประเมินโดยใช้แบบทดสอบความแวดไวทางวัฒนธรรม

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้การวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อเปรียบเทียบผลต่างระหว่างก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ทางสถิติ t-test และการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบกับค่าสถิติอ้างอิงที่ร้อยละ 70

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การประเมินที่ 70 เปอร์เซ็นต์ เนื่องจากเป็นระดับที่อยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสม เมื่อพิจารณาถึงเกณฑ์การให้คะแนนความแวดไวทางวัฒนธรรมโดยใช้เครื่องมือ Intercultural Sensitivity Scale (ISS) ของ Chen and Starosta (2000) พบว่า การให้คะแนนแบ่งเป็นระดับ 1-5 ได้แก่ 1 Strongly Disagree (ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง) 2 Disagree (ไม่เห็นด้วย) 3 Somewhat agree (เห็นด้วยบางส่วน) 4 Agree (เห็นด้วย) และ 5 Strongly Agree (เห็นด้วยอย่างยิ่ง) โดยที่ Chen and Starosta (2000) เสนอว่า คะแนนการวัดที่สูงขึ้นแสดงให้เห็นว่าบุคคลนั้นมีความแวดไวทางวัฒนธรรมในระดับสูง ทั้งนี้ ผู้เรียนจะต้องมีคะแนนในระดับ 3.5 ขึ้นไปจึงจะอยู่ในเกณฑ์ร้อยละ 70

2) การประเมินโดยใช้แบบสอบถามความแวดไวทางวัฒนธรรม เพื่อศึกษาพัฒนาการของความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียนที่เรียนตามรูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา โดยพิจารณาค่าเฉลี่ยของแบบสอบถามความแวดไวทางวัฒนธรรมในแต่ละช่วงเวลาจำนวน 6 ครั้ง

3.3.3.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ข้อมูลเชิงคุณภาพผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากแบบสะท้อนคิดและการเรียนรู้ก่อนระหว่างและหลังการทดลองและการบันทึกผลการจัดการเรียนการสอนรายคาบของกลุ่มทดลองซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

แบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ ใช้การเก็บข้อมูลจากงานเขียนของผู้เรียนหลังจากการเรียนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ทั้งหมด 3 หน่วยการเรียนรู้ และจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ของผู้เรียนรายคาบ 16 ครั้ง รวมถึงบันทึกข้อมูลของผู้สอนหลังการจัดการเรียนการสอนในแต่ละคาบเรียน โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลข้อความที่แสดงให้เห็นความแวดไวทางวัฒนธรรมตามองค์ประกอบ 3 ด้าน เพื่อวิเคราะห์พัฒนาการความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ดำเนินการโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยจำแนกตามประเด็นต่าง ๆที่เกี่ยวข้องกับผลการวิจัย ทั้งนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์ร่วมกับคะแนนจากแบบทดสอบความแวดไวทางวัฒนธรรมและแบบสอบถามความแวดไวทางวัฒนธรรม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ตารางที่ 8 แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล

สมมติฐาน	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล
1. นักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ผ่านการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์มีความแวดไวทางวัฒนธรรมหลังเรียนแตกต่างจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05	- แบบสอบถามความแวดไวทางวัฒนธรรม - แบบทดสอบความแวดไวทางวัฒนธรรม	- Mean, s.d., t-test
2. นักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ผ่านการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์มีความแวดไวทางวัฒนธรรมหลังเรียนมากกว่าหรือเท่ากับ 70 เปอร์เซ็นต์เมื่อเทียบกับเกณฑ์	- แบบสอบถามความแวดไวทางวัฒนธรรม - แบบทดสอบความแวดไวทางวัฒนธรรม	- t-test
3. นักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ผ่านการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์มีพัฒนาการของความแวดไวทางวัฒนธรรมก่อน ระหว่างและหลังการทดลอง	- แบบสอบถามความแวดไวทางวัฒนธรรม - แบบทดสอบความแวดไวทางวัฒนธรรม - แบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้	- Mean, s.d., percentage - Content analysis

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ระยะที่ 4 การนำเสนอการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา

4.1 การปรับปรุงหลังการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา

จากการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ผู้วิจัยนำผลจากการทดลองมาวิเคราะห์เพื่อการปรับปรุงและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งมีขั้นตอนตามรายละเอียด ดังต่อไปนี้

4.1.1 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน ข้อมูลจากการสังเกต และแบบบันทึกหลังการจัดการเรียนการสอน มาใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ซึ่งสามารถสรุปประเด็นการปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนได้ดังนี้

4.1.1.1 เพิ่มคำอธิบายการจัดการเรียนการสอนในแต่ละขั้น เพื่อให้เห็นแนวทางดำเนินการในแต่ละขั้น

ขั้นตอนที่ 1 สร้างความเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิม (Re-experience)

ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของเนื้อหาและทักษะทางภาษาที่เรียนรู้กับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน

ขั้นตอนที่ 2 เสนอประสบการณ์ใหม่ (React)

ผู้เรียนใช้ภาษาในการปฏิสัมพันธ์ในสถานการณ์ที่มีความเชื่อมโยงกับประสบการณ์ในขั้นที่ 1

ขั้นตอนที่ 3 สะท้อนคิดจากประสบการณ์ (Reflect)

ผู้เรียนสะท้อนความคิดจากประสบการณ์ที่ได้รับจากการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

ขั้นตอนที่ 4 เสริมหลักการ (Refine)

ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันสรุปแนวทางการใช้ภาษาและการแสดงออกที่เหมาะสมตามสถานการณ์

ขั้นตอนที่ 5 เปลี่ยนผ่านสู่สถานการณ์ใหม่ (Refer)

ผู้เรียนถ่ายโยงหลักการที่สรุปได้ไปสู่สถานการณ์ใหม่

4.1.1.2 เพิ่มเติมวิธีการปฏิบัติของรูปแบบการเรียนการสอนในขั้นตอนที่ 1 สร้างความเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิม และขั้นตอนที่ 3 เสริมหลักการ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยใช้ในการจัดการเรียนการสอนจริง และพิจารณาว่าสมควรนำมาเพิ่มเติมในรูปแบบการเรียนการสอน โดยในขั้นตอนที่ 1 เพิ่มการนำเสนอตัวอย่างการใช้ภาษาที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ที่กำหนดให้เพิ่มเติม เพื่อให้ผู้เรียนมีตัวอย่างการใช้โครงสร้างภาษาเพื่อนำไปใช้ในการปฏิสัมพันธ์ในขั้นที่ 2 และในขั้นตอนที่ 3 เพิ่มการทบทวนสถานการณ์ที่ผู้เรียนทำกิจกรรมในขั้นที่ 1 และให้ผู้เรียนนำเสนอแนวทางหรือทางเลือกการแสดงออกที่เหมาะสม เพื่อพิจารณาตามหลักการที่ผู้เรียนสรุปได้

4.1.1.3 ปรับเวลาในการทำกิจกรรมในขั้นที่ 3 สะท้อนคิดเพิ่มขึ้น เนื่องด้วยผู้เรียนต้องใช้ระยะเวลาในการแสดงความคิดเห็นค่อนข้างมาก

4.2 จัดทำเอกสารประกอบรูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาฉบับสมบูรณ์

ผู้วิจัยจัดทำเอกสารประกอบรูปแบบการเรียนการสอนฉบับสมบูรณ์ เพื่อช่วยให้ผู้สนใจนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างถูกต้องเหมาะสมตรงตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบ ซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนการสอนฉบับสมบูรณ์ปรากฏอยู่ในบทที่ 4 ของผลการวิจัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

บทที่ 4
ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย

1.1 หลักการของรูปแบบการเรียนการสอน

1.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน

1.3 แนวทางการจัดการเรียนการสอนของรูปแบบการเรียนการสอน

1.4 ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนของรูปแบบการเรียนการสอน

1.5 การวัดและประเมินผลของรูปแบบการเรียนการสอน

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาคุณภาพของการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย

2.1 ผลการเปรียบเทียบความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียน ก่อนและหลังการทดลอง ทั้งในภาพรวม จำแนกตามองค์ประกอบ และพฤติกรรมบ่งชี้ของแต่ละองค์ประกอบแต่ละด้าน

2.2 ผลการเปรียบเทียบความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนหลังการทดลองกับเกณฑ์ร้อยละ 70

2.3 ผลการศึกษาพัฒนาการความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียน

2.3.1 ผลการศึกษาพัฒนาการความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียน ก่อน ระหว่าง และหลังการทดลอง

2.3.2 ผลการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพของพัฒนาการของความแวดไวทางวัฒนธรรม

ผลการวิจัยแต่ละส่วนมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา

รูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา หลังจากการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปทดลองใช้แล้ว ผู้วิจัยพบว่ามีบางประเด็นที่ต้องปรับปรุงในส่วนของขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน ซึ่งหลังจากการแก้ไขแล้ว สรุปได้ว่ารูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา มีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1.1 หลักการของรูปแบบการเรียนการสอน

หลักการสำคัญของรูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา ได้แก่

1.1.1 การสร้างความเชื่อมโยงระหว่างประสบการณ์เดิมของผู้เรียนทั้งทางด้านภาษาและวัฒนธรรมกับประสบการณ์ใหม่ จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของการรับผิดชอบการเรียนรู้และตั้งเป้าหมายการเรียนรู้ของตนเอง

1.1.2 การเรียนรู้ภาษาจะเกิดขึ้นได้ดี หากผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในสภาพบริบทจริงหรือเสมือนจริงที่ใกล้เคียงกับชีวิตประจำวันของผู้เรียน

1.1.3 การเรียนรู้ภาษาจะเกิดขึ้นได้ดีหากผู้เรียนได้รับประสบการณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมที่ส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลในบริบทและสถานการณ์ที่มีความหลากหลาย

1.1.4 การเรียนรู้ภาษาจะเกิดขึ้นได้ดีหากผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษาควบคู่กับวัฒนธรรมผ่านกระบวนการสะท้อนคิดเกี่ยวกับประสบการณ์ที่ได้รับ

1.1.5 เมื่อผู้เรียนได้ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นที่มีบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน และมีโอกาสแลกเปลี่ยนมุมมองทางภาษาและวัฒนธรรม หลังจากการได้รับประสบการณ์จะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในความแตกต่างทางด้านทัศนคติและการแสดงออกของผู้อื่นมากยิ่งขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน

วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียน คือเพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมให้กับนักเรียนมัธยมศึกษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

1.3 แนวทางการจัดการเรียนการสอนของรูปแบบการเรียนการสอน

ผู้วิจัยนำหลักการและวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอนมาวิเคราะห์ เพื่อเสนอแนวทางการเรียนการสอนที่เป็นไปตามหลักการของรูปแบบการเรียนการสอน นำหลักการของรูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษามากำหนดเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนทั้งหมด 6 ข้อซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1.3.1 ผู้เรียนควรได้รับการกระตุ้นกระสบการณ์เดิมของตนเอง เพื่อเป็นการสำรวจความคิด ความรู้สึกและการกระทำของตนเอง และเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้สิ่งใหม่

1.3.2 ผู้เรียนควรได้รับการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสถานการณ์จริงหรือสถานการณ์ที่มีความเสมือนจริง ซึ่งสอดคล้องกับชีวิตประจำวันของผู้เรียน

1.3.3 ผู้เรียนควรได้เรียนรู้ภาษาผ่านสถานการณ์หรือประสบการณ์ทางสังคม ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่มีความหลากหลายทางด้านความคิด ทัศนคติและวัฒนธรรม

1.3.4 ผู้เรียนควรได้รับโอกาสในการสะท้อนความคิดหลังจากได้รับประสบการณ์เพื่อเป็นการทบทวนความคิดและการแสดงออกของตนเอง

1.3.5 ผู้เรียนควรได้แลกเปลี่ยนมุมมองทางภาษาและวัฒนธรรมร่วมกับเพื่อนนักเรียนและผู้สอน เพื่อพิจารณาแนวทางในการใช้ภาษาและการแสดงออกอย่างเหมาะสม

1.3.6 ผู้เรียนควรได้รับการกระตุ้นโดยการใช้คำถามเพื่อให้สามารถคิดวิเคราะห์และเชื่อมโยงความรู้ที่ได้จากการเรียน ไปสู่การประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่น

1.4 ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนของรูปแบบการเรียนการสอน

ผู้วิจัยนำแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่สังเคราะห์ขึ้นมากำหนดเป็นขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอนหลัก ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 สร้างความเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิม (Re-experience)

ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของเนื้อหาและทักษะทางภาษาที่เรียนรู้กับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน

<u>วัตถุประสงค์ของขั้น</u>

1. เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของเนื้อหาและทักษะทางภาษาที่เรียนรู้กับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน

2. เพื่อให้ผู้เรียนตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้ของตนเอง

วิธีการปฏิบัติ

1. ผู้สอนกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ด้วยการนำเสนอสถานการณ์ทางภาษาที่มีความเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน และเป็นสถานการณ์ที่ผู้เรียนพบได้ในชีวิตประจำวัน โดยใช้สื่อที่หลากหลายมีความน่าสนใจ เช่น คลิปวิดีโอ ภาพถ่าย หรือละครขนาดสั้น

2. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนสำรวจความคิด ความรู้สึกและการแสดงออกของตนเองต่อหัวข้อที่กำหนดให้ โดยการสอบถามเกี่ยวกับประสบการณ์เดิมของผู้เรียนที่มีความสัมพันธ์สถานการณ์ในข้อ 1 และสอบถามถึงแนวทางในการแสดงออกหรือแนวทางแก้ปัญหาในสถานการณ์นั้น

3. ผู้สอนกระตุ้นความรู้เดิมเกี่ยวกับคำศัพท์และโครงสร้างภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร โดยการให้ผู้เรียนนำเสนอคำศัพท์และโครงสร้างภาษาที่ผู้เรียนเคยใช้มาก่อน

4. ผู้สอนนำเสนอตัวอย่างการใช้ภาษาที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ที่กำหนดให้เพิ่มเติม เพื่อให้ผู้เรียนมีตัวอย่างการใช้โครงสร้างภาษาเพื่อนำไปใช้ในการปฏิสัมพันธ์ในขั้นที่ 2

ขั้นที่ 2 เสนอประสบการณ์ใหม่ (React)

ผู้เรียนใช้ภาษาในการปฏิสัมพันธ์ในสถานการณ์ที่มีความเชื่อมโยงกับประสบการณ์ในขั้นที่ 1

วัตถุประสงค์ของขั้น

1. เพื่อให้ผู้เรียนฝึกใช้ภาษาในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ภายใต้สถานการณ์ที่กำหนดให้

วิธีการปฏิบัติ

1. ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกันภายใต้หัวข้อที่กำหนดให้ ทั้งนี้ กิจกรรมที่ใช้จะต้องเป็นกิจกรรมที่เน้นการใช้ภาษาในการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่มีความแตกต่างกันในด้านต่าง ๆ ซึ่งอาจมีลักษณะเป็นกิจกรรมในชั้นเรียน เช่น การอภิปรายกลุ่ม การแสดงบทบาทสมมุติตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ หรือกิจกรรมนอกชั้นเรียน เช่น การสัมภาษณ์ชาวต่างชาติ การขายสินค้าและบริการ การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในจังหวัด

2. ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนใช้ภาษาและอวัจนภาษาในการสื่อสารให้ได้มากที่สุด

ขั้นที่ 3 สะท้อนคิดจากประสบการณ์ (Reflect)

ผู้เรียนสะท้อนความคิดจากประสบการณ์ที่ได้รับจากการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

วัตถุประสงค์ของขั้น

1. เพื่อให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหลังจากการได้รับประสบการณ์ทางภาษา

2. เพื่อให้ผู้เรียนสะท้อนคิดเกี่ยวกับการแสดงออกของตนและบุคคลอื่นเกี่ยวกับประสบการณ์ทางภาษาที่ได้รับ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

วิธีการปฏิบัติ

1. ผู้สอนตั้งคำถามเพื่อให้ผู้เรียนสะท้อนคิดเกี่ยวกับการแสดงออกของนักเรียนและเพื่อนนักเรียน ทั้งทางด้านการใช้ภาษาและท่าทางระหว่างการทำกิจกรรม

2. ผู้สอนสนับสนุนให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความรู้สึกระหว่างกัน

ขั้นที่ 4 เสริมหลักการ (Refine)

ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันสรุปแนวทางการใช้ภาษาและการแสดงออกที่เหมาะสมตามสถานการณ์

วัตถุประสงค์ของขั้น

1. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสรุปแนวทางในการใช้ภาษาและอวัจนภาษาได้อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์

2. เพื่อเป็นการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการใช้ภาษาอย่างเหมาะสมตามสถานการณ์

วิธีการปฏิบัติ

1. ผู้สอนให้ข้อเสนอแนะและทางเลือกเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางในการใช้ภาษาที่มีความเหมาะสมตามสถานการณ์หลังจากการให้ผู้เรียนสะท้อนคิด เพื่อให้ผู้เรียนสรุปแนวทางในการใช้ภาษาให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น

2. ผู้เรียนและผู้สอนช่วยกันสรุปแนวทางในการใช้ภาษาและอวัจนภาษาให้เหมาะสมตามสถานการณ์มากยิ่งขึ้น

3. ผู้สอนทบทวนสถานการณ์ที่ผู้เรียนทำกิจกรรมในขั้นที่ 1 และให้ผู้เรียนนำเสนอแนวทางหรือทางเลือกการแสดงออกที่เหมาะสม เพื่อพิจารณาตามหลักการที่ผู้เรียนสรุปได้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ขั้นที่ 5 เปลี่ยนผ่านสู่สถานการณ์ใหม่ (Refer)

ผู้เรียนถ่ายโยงหลักการที่สรุปได้ไปสู่สถานการณ์ใหม่

วัตถุประสงค์ของขั้น

1. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถถ่ายโยงสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปยังสถานการณ์ใหม่

2. สร้างความมั่นใจและแรงจูงใจให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในสถานการณ์ใหม่ในอนาคต

วิธีการปฏิบัติ

1. ผู้สอนนำเสนอสถานการณ์ใหม่และให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการนำหลักการที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในสถานการณ์ดังกล่าว

2. ผู้สอนสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนหลายๆคนเพื่อให้ได้ทางเลือกที่มีความหลากหลาย

3. ผู้สอนเสริมแรง โดยการใช้คำพูดชมเชย การใช้ตัวอย่างหรือแนวทางอื่น ๆ ในการสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริง

4. ผู้สอนและผู้เรียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ร่วมกัน

1.5 การวัดและประเมินผลรูปแบบการเรียนการสอน

การวัดและการประเมินผลของรูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยกำหนดแนวทางการวัดและประเมินผลของรูปแบบการเรียนการสอน โดยดำเนินการวัดและประเมินผลก่อนการ ระหว่างและหลังการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย

1.5.1 การประเมินความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนก่อนการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น

1.5.2 การประเมินความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนระหว่างการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น

1.5.3 การประเมินความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนหลังการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น

โดยผู้วิจัยและผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาอังกฤษอีก 2 ท่านเป็นผู้ประเมินความแวดไวทางทางวัฒนธรรมของผู้เรียนก่อนและหลังการทดลองโดยใช้เกณฑ์ในการประเมินความแวดไวทางวัฒนธรรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย

2.1 ผลการเปรียบเทียบความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียน ก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้สถิติ dependent t-test

ตารางที่ 9 ผลการเปรียบเทียบความแวดไวทางวัฒนธรรมจากแบบวัดความแวดไวทางวัฒนธรรม ก่อนและหลังการทดลอง (คะแนนเต็ม 24 คะแนน)

ความแวดไวทางวัฒนธรรม	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		t	df	p-value
	$\bar{X}$	s.d.	$\bar{X}$	s.d.			
ความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียน	13.32	2.88	20.62	2.09	-15.33	36	0.000*

*p < .05

ตารางที่ 10 ผลการเปรียบเทียบความแวดไวทางวัฒนธรรมจากแบบวัดความแวดไวทางวัฒนธรรมก่อนและหลังการทดลอง จำแนกตามองค์ประกอบของความแวดไวทางวัฒนธรรม (คะแนนเต็มองค์ประกอบละ 8 คะแนน)

ความแวดไวทางวัฒนธรรม	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		t	df	p-value
	$\bar{X}$	s.d.	$\bar{X}$	s.d.			
ความใส่ใจทางวัฒนธรรม	5.51	1.46	7.70	.46	-8.95	36	0.000*
การเปิดใจเกี่ยวกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม	3.49	1.30	6.84	.834	-15.24	36	0.000*
การแสดงออกให้เหมาะสมกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม	4.32	1.06	7.11	1.20	-11.20	36	0.000*

*p < .05

จากตารางที่ 9 และ 10 พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนความแวดไวทางวัฒนธรรมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งในภาพรวมและจำแนกตามองค์ประกอบของความแวดไวทางวัฒนธรรมทั้ง 3 ด้าน โดยองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยความแวดไวทางวัฒนธรรมหลังการทดลองสูงสุดคือ ความใส่ใจทางวัฒนธรรม การแสดงออกให้เหมาะสมกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม และการเปิดใจเกี่ยวกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม ตามลำดับ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ตารางที่ 11 ผลการเปรียบเทียบความแวดไวทางวัฒนธรรมจากแบบวัดความแวดไวทางวัฒนธรรมก่อนและหลังการทดลอง จำแนกตามพฤติกรรมบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบ

ความแวดไวทางวัฒนธรรม	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		T	Df	p-value
	$\bar{X}$	s.d.	$\bar{X}$	s.d.			
1) ความใส่ใจทางวัฒนธรรม							
1.1) การอธิบายพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม	2.97	0.80	4	0.00	-7.82	36	0.000*
1.2) การอธิบายความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมของตนเองและผู้อื่น	2.54	0.80	3.70	0.46	-8.16	36	0.000*
2) การเปิดใจเกี่ยวกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม							
2.1) การบอกคุณค่า อธิบายและให้ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมตนเอง	2	0.71	3.14	0.71	-7.52	36	0.000*
2.2) การบอกคุณค่า แสวงหาและให้ข้อมูลของวัฒนธรรมอื่นที่แตกต่างจากตนเอง	1.49	0.80	2.97	0.76	-8.25	36	0.000*
3) การแสดงออกให้เหมาะสมกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม							
3.1) การมีส่วนร่วมและควบคุมการสื่อสารให้เหมาะสมกับบุคคลที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม	2.30	0.74	3.41	0.77	-6.78	36	0.000*
3.2) การวางแผนและเลือกใช้กลวิธีในการแสดงออกที่เหมาะสมในสถานการณ์ที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม ด้วยความเต็มใจ	2.03	0.64	3.70	0.66	-10.48	36	0.000*

*p < .05

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

จากตารางที่ 11 พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนความแวดไวทางวัฒนธรรมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในทุกพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความแวดไวทางวัฒนธรรม โดยพฤติกรรมบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยหลังการทดลองสูงสุดคือ การอธิบายพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม และพฤติกรรมบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยหลังการทดลองน้อยสุดคือ การบอกคุณค่า แสวงหา และให้ข้อมูลของวัฒนธรรมอื่นที่แตกต่างจากตนเอง

2.2 ผลการเปรียบเทียบความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนหลังการทดลองกับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยใช้สถิติ t-test

ตารางที่ 12 ผลการเปรียบเทียบความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียน หลังการทดลอง กับเกณฑ์ร้อยละ 70

ความแวดไวทางวัฒนธรรม	คะแนนเต็ม	คะแนนร้อยละ 70	คะแนนหลังการทดลอง $\bar{X}$	คะแนนหลังการทดลอง s.d.	t	df	p-value
ความแวดไวทางวัฒนธรรมหลังการทดลอง	24	16.7	20.62	2.09	11.43	36	0.000*

*p < .05

ตารางที่ 13 ผลการเปรียบเทียบความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนหลังการทดลองกับเกณฑ์ร้อยละ 70 จำแนกตามองค์ประกอบของความแวดไวทางวัฒนธรรม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

องค์ประกอบของความแวดไวทางวัฒนธรรม	คะแนนเต็ม	คะแนนร้อยละ 70	คะแนนหลังการทดลอง $\bar{X}$	คะแนนหลังการทดลอง s.d.	t	df	p-value
1) ความใส่ใจทางวัฒนธรรม	8	5.6	7.70	0.46	27.60	36	0.000*
2) การเปิดใจเกี่ยวกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม	8	5.6	6.84	0.83	9.03	36	0.000*
3) การแสดงออกให้เหมาะสมกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม	8	5.6	7.11	1.2	7.67	36	0.000*

*p < .05

จากตารางที่ 12 และ 13 พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีความแวดไวทางวัฒนธรรมหลังการทดลองมากกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยใช้ค่า test value เท่ากับ 16.7

และมีความแวดไวทางวัฒนธรรมหลังการทดลองขององค์ประกอบทั้ง 3 ด้านมากกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยใช้ค่า test value เท่ากับ 5.6

2.3 ผลการศึกษาพัฒนาการความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียน แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ผลการศึกษาพัฒนาการความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียน ก่อน ระหว่างและหลังการทดลองเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

2.3.1 ผลการศึกษาพัฒนาการความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียน ก่อน ระหว่าง และหลังการทดลอง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ตารางที่ 14 พัฒนาการความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียน ก่อน ระหว่าง และหลังการทดลอง

ความแวดไวทางวัฒนธรรม	คะแนนเต็ม	ก่อนการทดลอง		ระหว่างการทดลอง				หลังการทดลอง	
				ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2			
		$\bar{X}$	s.d.	$\bar{X}$	s.d.	$\bar{X}$	s.d.	$\bar{X}$	s.d.
1) ความใส่ใจทางวัฒนธรรม	16	7.87	1.8	9.87	1.67	10.43	1.95	12.14	1.32
1.1) การอธิบายพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม	8	4.21	1.11	5.08	1.16	5.30	1.35	6.16	0.8
1.2) การอธิบายความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมของตนเองและผู้อื่น	8	3.65	1.03	4.78	1.36	5.15	1.18	5.97	1.07
2) การเปิดใจเกี่ยวกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม	16	6.68	1.78	8.81	1.63	9.60	1.57	11	1.41
2.1) การบอกคุณค่า อธิบายและให้ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมตนเอง	8	3.14	1.27	4.27	1.10	4.24	0.93	5.30	1.15
2.2) การบอกคุณค่า แสวงหา และให้ข้อมูลของวัฒนธรรมอื่นที่แตกต่างจากตนเอง	8	3.54	1.02	4.54	1.33	5.35	1.27	5.70	0.97
3) การแสดงออกให้เหมาะสมกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม	16	7.78	2.32	9.32	2.03	10.46	1.87	12.49	1.15
3.1) การมีส่วนร่วมและควบคุมการสื่อสารให้เหมาะสมกับบุคคลที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม	8	4.19	1.49	4.54	1.33	5.43	1.39	5.81	0.97
3.2) การวางแผนและเลือกใช้กลวิธีในการแสดงออกที่เหมาะสมในสถานการณ์ที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม ด้วยความเต็มใจ	8	3.60	1.23	4.78	1.08	5.03	0.99	6.68	1.06
รวม	48	22.32	4.33	28	4.00	30.49	3.88	35.62	2.10

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ตารางที่ 14 แสดงให้เห็นระดับความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนในการเก็บข้อมูลก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลอง 2 ครั้ง คือในสัปดาห์ที่ 6 และ 11 และหลังการทดลอง ผลก่อนการทดลองแสดงให้เห็นว่าความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยรวม 22.32 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.33 องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความใส่ใจทางวัฒนธรรม และ

การแสดงออกให้เหมาะสมกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การเปิดใจเกี่ยวกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม

ความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนในการเก็บข้อมูลระหว่างการทดลองครั้งที่ 1 หลังการทดลอง 6 สัปดาห์โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 28 เพิ่มขึ้นมาจากการเก็บข้อมูลครั้งที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 25.42 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.00

ความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนในการเก็บข้อมูลระหว่างการทดลองครั้งที่ 2 หลังการทดลอง 11 สัปดาห์โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 30.49 เพิ่มขึ้นมาจากการเก็บข้อมูลระหว่างการทดลองครั้งที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 8.87 ทั้งนี้มีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงองค์ประกอบของความแวดไวทางวัฒนธรรมที่มีค่าเฉลี่ยลดลงมาจากการเก็บข้อมูลระหว่างการทดลองครั้งที่ 1 ได้แก่ การบอกคุณค่า อธิบายและให้ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมตนเอง

ความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนในการเก็บข้อมูลหลังการทดลอง 16 สัปดาห์มีค่าเฉลี่ยรวม 35.622 เพิ่มขึ้นมาจากการเก็บข้อมูลระหว่างการทดลองครั้งที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 16.84 องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยความแวดไวทางวัฒนธรรมสูงสุด ได้แก่ การแสดงออกให้เหมาะสมกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม ในด้าน การวางแผนและเลือกใช้กลวิธีในการแสดงออกที่เหมาะสมในสถานการณ์ที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม ด้วยความเต็มใจและองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยความแวดไวทางวัฒนธรรมต่ำสุดได้แก่ การเปิดใจเกี่ยวกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม ในด้านการบอกคุณค่า อธิบายและให้ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมตนเอง

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาถึงส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการเก็บข้อมูลแต่ละครั้ง พบว่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าลดลงจากก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลอง และมีความเบี่ยงเบนน้อยที่สุดหลังการทดลอง

ตารางที่ 15 ร้อยละของผลต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนความแวดไวทางวัฒนธรรม ครั้งที่ 1-4

ที่	การเปรียบเทียบความแวดไวทางวัฒนธรรม	ผลต่าง	คิดเป็นร้อยละ
1	ก่อนการทดลองกับสัปดาห์ที่ 6 ของการทดลอง	5.68	25.42
2	สัปดาห์ที่ 6 กับสัปดาห์ที่ 11 ของการทดลอง	2.49	8.87
3	สัปดาห์ที่ 11 กับสัปดาห์ที่ 16 ของการทดลอง	5.14	16.84
4	ก่อนการทดลองกับหลังการทดลอง	13.3	59.59

จากตารางที่ 14 และ 15 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยความแวดไวทางวัฒนธรรมในการวัดครั้งที่ 2 สูงขึ้นเล็กน้อยจากครั้งที่ 1 (ร้อยละ 0.6) และเพิ่มขึ้นมากในครั้งที่ 3 หลังการทดลอง 6 สัปดาห์ (ร้อยละ 25.42) จากนั้นในสัปดาห์ที่ 12 สูงขึ้นเล็กน้อย (ร้อยละ 8.87) และเพิ่มสูงขึ้นอีกครั้งหลังการทดลองในสัปดาห์ที่ 16 (ร้อยละ 16.84) หลังการทดลอง 5 สัปดาห์ความ

แวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนลดลงเล็กน้อย (ร้อยละ 0.9) โดยเมื่อพิจารณาในภาพรวมแล้วจะพบว่าความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนสูงขึ้นหลังการทดลองคิดเป็นร้อยละ 59.59

เพื่อให้พิจารณาแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของระดับความแวดไวทางวัฒนธรรมของกลุ่มตัวอย่างอย่างชัดเจน ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลความแวดไวทางวัฒนธรรมในรูปกราฟแสดงแนวโน้ม ดังรายละเอียดตามแผนภูมิที่ 1-4

แผนภูมิที่ 1 แผนภูมิแสดงแนวโน้มความแวดไวทางวัฒนธรรมเปรียบเทียบ ก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลอง และหลังการทดลอง

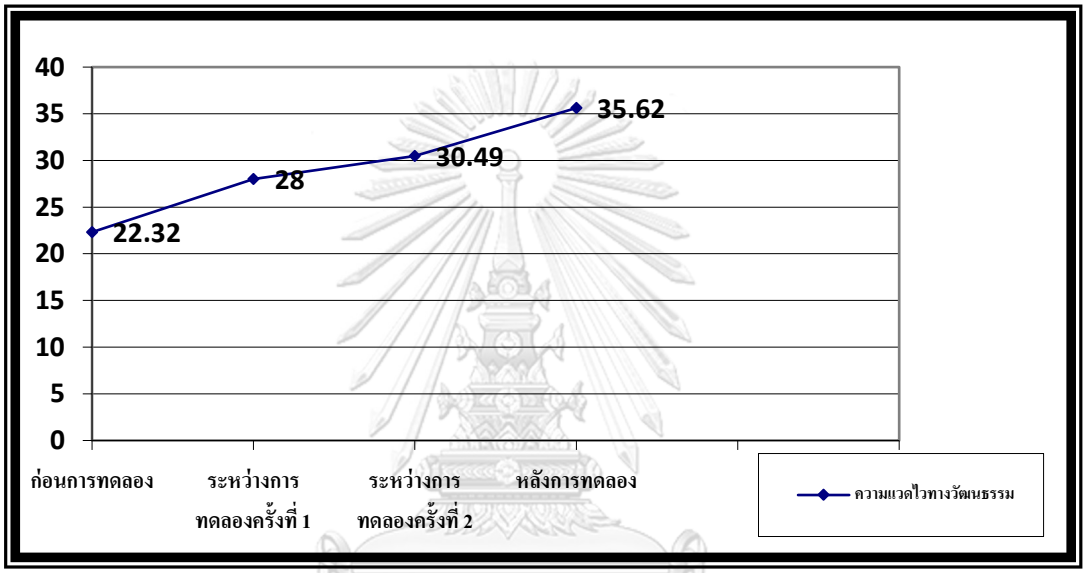

แผนภูมิที่ 1 แสดงให้เห็นว่าความแวดไวทางวัฒนธรรมเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนในระหว่างการทดลองครั้งที่ 1(สัปดาห์ที่ 6 ของการทดลอง) และเพิ่มขึ้นเล็กน้อยในระหว่างการทดลองครั้งที่ 2 (สัปดาห์ที่ 11 ของการทดลอง) ก่อนการจะเพิ่มขึ้นชัดเจนอีกครั้งหลังการทดลอง (สัปดาห์ที่ 16 ของการทดลอง)

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลความแวดไวทางวัฒนธรรมในรูปกราฟแสดงแนวโน้มขององค์ประกอบของความแวดไวทางวัฒนธรรม ดังนี้

แผนภูมิที่ 2 แนวโน้มความแวดไวทางวัฒนธรรมด้านความใส่ใจทางวัฒนธรรม เปรียบเทียบก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลอง และหลังการทดลอง

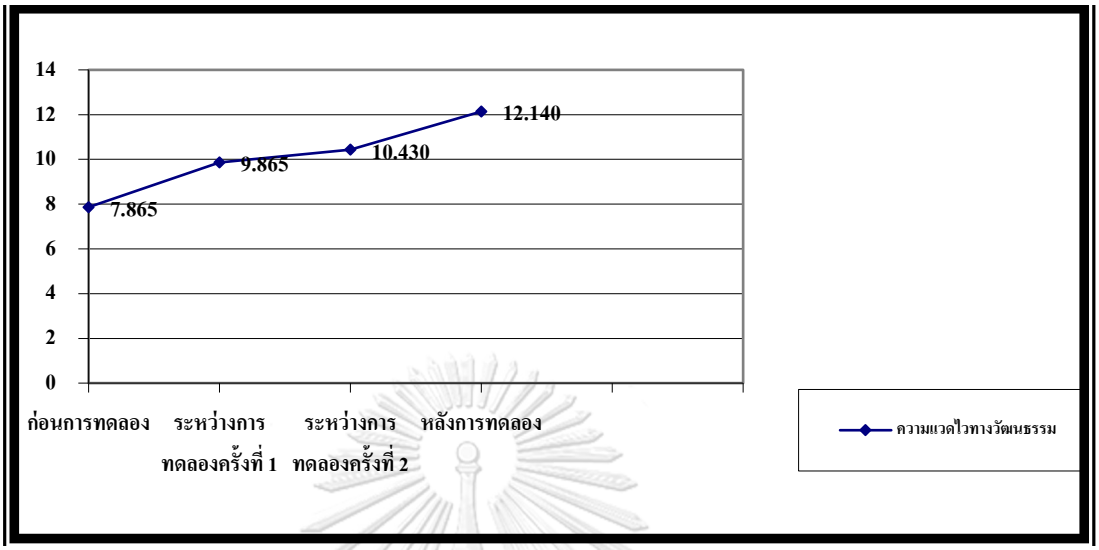

แผนภูมิที่ 3 แนวโน้มความแวดไวทางวัฒนธรรมด้านการเปิดใจเกี่ยวกับความแตกต่างทางวัฒนธรรม เปรียบเทียบก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลอง และหลังการทดลอง

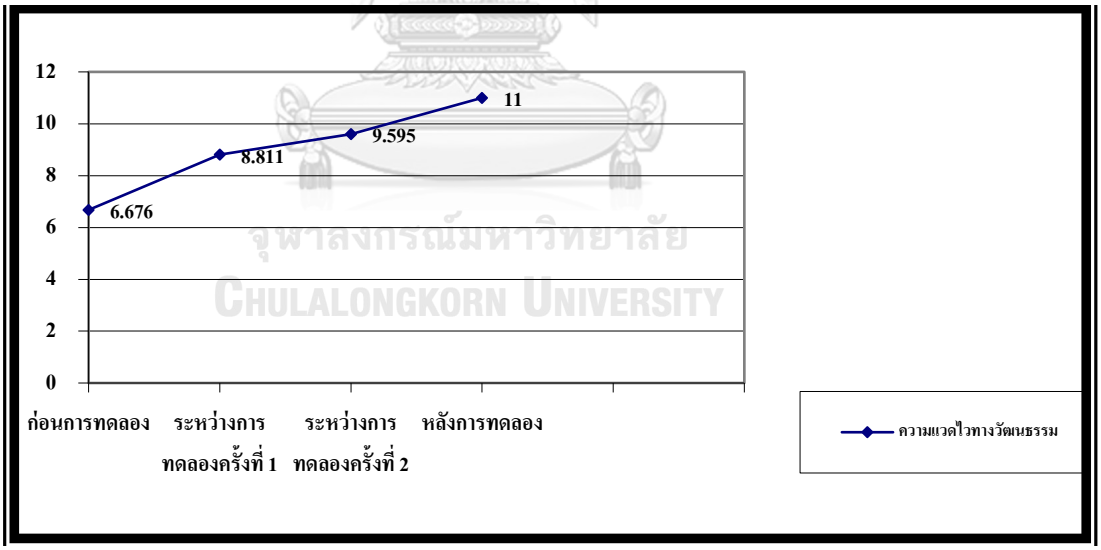

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

แผนภูมิที่ 4 แนวโน้มความแวดไวทางวัฒนธรรมด้านการแสดงออกให้เหมาะสมกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมเปรียบเทียบก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลอง และหลังการทดลอง

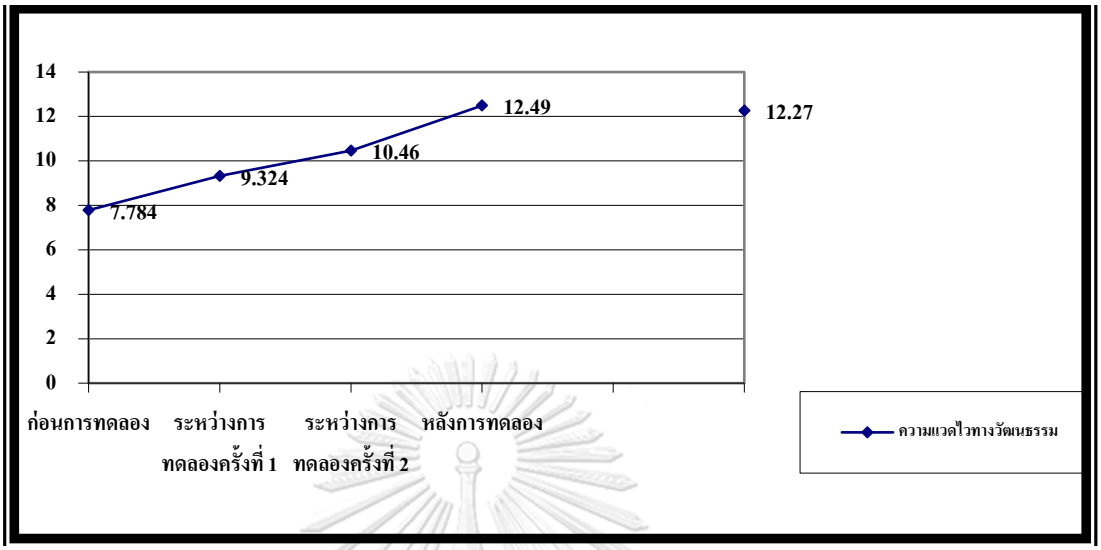

แผนภูมิที่ 2-4 แสดงให้เห็นแนวโน้มพัฒนาการความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนตามองค์ประกอบแต่ละด้าน ซึ่งมีแนวโน้มที่ใกล้เคียงกันและสอดคล้องกับแนวโน้มพัฒนาการในภาพรวมกล่าวคือความแวดไวทางวัฒนธรรมเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนในระหว่างการทดลองครั้งที่ 1 (สัปดาห์ที่ 6 ของการทดลอง) และเพิ่มขึ้นเล็กน้อยในระหว่างการทดลองครั้งที่ 2 (สัปดาห์ที่ 11 ของการทดลอง) ก่อนการจะเพิ่มขึ้นชัดเจนอีกครั้งหลังการทดลอง (สัปดาห์ที่ 16 ของการทดลอง)

กล่าวโดยสรุป จากการสังเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบวัดความแวดไวทางวัฒนธรรมและแบบสอบถามความแวดไวทางวัฒนธรรม เพื่อเปรียบเทียบความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียนก่อนและหลังการทดลอง และศึกษาพัฒนาการของความแวดไวทางวัฒนธรรม แสดงให้เห็นว่า ความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองมากกว่าร้อยละ 70 และผู้เรียนมีพัฒนาการของความแวดไวทางวัฒนธรรมสูงขึ้นทั้งในภาพรวมและแยกตามองค์ประกอบแต่ละด้าน

2.3.2 ผลการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพของพัฒนาการของความแวดไวทางวัฒนธรรม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพแสดงให้เห็นว่า รูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา ช่วยส่งเสริมความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียนได้ ข้อมูลจาก แบบทดสอบความแวดไวทางวัฒนธรรมก่อนและหลังการทดลองแบบบันทึก

หลังจากการจัดการเรียนการสอนรายคาบของผู้สอน และแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ได้นำเสนอข้อมูลที่น่าสนใจเกี่ยวกับพัฒนาการความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบทดสอบความแวดไวทางวัฒนธรรมก่อนและหลังการทดลอง

ผลจากแบบทดสอบความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียนแสดงให้เห็นความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียนที่เพิ่มขึ้นหลังการทดลอง โดยนักเรียนให้คำตอบที่สอดคล้องกับพฤติกรรมบ่งชี้ที่แสดงออกถึงความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนมากขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับผลจากการทำแบบทดสอบความแวดไวทางวัฒนธรรมก่อนการทดลอง ทั้งนี้ ผลการทดสอบก่อนการทดลองนักเรียนแสดงความคิดเห็นในเชิงตัดสินวัฒนธรรมของผู้อื่น และนำเสนอแนวทางการตอบสนองความแตกต่างทางวัฒนธรรมที่มีแนวโน้มจะก่อให้เกิดความขัดแย้งทางวัฒนธรรมได้ ดังตัวอย่าง ต่อไปนี้

สถานการณ์จากแบบทดสอบความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียนก่อนการทดลอง

แบบทดสอบกำหนดสถานการณ์ที่นักเรียนมีโอกาสไปจัดค่ายให้กับเด็กในหมู่บ้านชาวเขาแห่งหนึ่ง ชาวบ้านได้รวมตัวกันเพื่อประกอบพิธีกรรมเชือดแพะเป็นเพื่อเป็นการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เมื่อเสร็จสิ้นพิธีกรรม ชาวบ้านได้นำเนื้อแพะสดที่ได้จากการประกอบพิธีกรรมมาปรุงเป็นอาหาร โดยไม่ได้มีการปรุงสุก เมื่อผู้ใหญ่บ้านเชิญชวนให้นักเรียนรับประทานอาหาร นักเรียนคิดว่านักเรียนจะตอบรับหรือปฏิเสธการรับประทานที่ชาวบ้านนำมาให้ จงให้เหตุผลประกอบ

ตัวอย่างการตอบคำถามก่อนการทดลอง ดังนี้

“ผมคงไม่กินอย่างแน่นอน เราจะไปรู้ได้อย่างไรว่าสิ่งที่เขาทำสะอาดพอ ที่ผมรับไม่ได้มาก ๆ คือการนำเอาสัตว์ไปบูชายัญ โลกเราก้าวไปไกลมากแล้ว พิธีกรรมล้าหลังที่ทำร้ายสัตว์แบบนี้มันค่อนข้างป่าเถื่อน เป็นผมผมจะไม่กิน และอาจเตือนเขาว่าอาหารที่เขาทำมันไม่สุก มันอาจมีพยาธิที่ทำให้เจ็บป่วยได้ ผมจึงเลี่ยงที่จะไม่กิน และคิดว่าไม่มีใครบังคับผมให้กินได้” (นาย ช)

“ตอบปฏิเสธค่ะ การฆ่าสัตว์เพื่อทำเป็นอาหารดำรงชีวิตเป็นสิ่งที่รับได้ แต่การฆ่าเพื่อประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อของคนแค่กลุ่มเดียวเป็นสิ่งที่ยอมรับไม่ได้ เราเชื่อไม่เหมือนเขา เขาอยากกินก็กินไปแต่หนูคงไม่กิน หนูอาจบอกเขาว่าหนูเป็นมังสวิรัติ แต่ถ้าเขาคะยั้นคะยออีกหนูจะวิ่งไปอาเจียนให้เขาเห็นเลยว่า หนูสะอิดสะเอียน จะหาว่าหนูรังเกียจก็ได้” (นางสาว ม)

ตัวอย่างการตอบคำถามของนักเรียนแสดงให้เห็นว่า ก่อนการทดลองนักเรียนยังขาดความแวดไวทางวัฒนธรรม พิจารณาได้จากการใช้ภาษาของนักเรียนที่แสดงให้เห็นการ

ตัดสินคุณค่าของวัฒนธรรมอื่นในเชิงลบ และเลือกใช้กลวิธีในการตอบสนองการสื่อสารที่มีแนวโน้มจะก่อให้เกิดความขัดแย้งทางวัฒนธรรมได้

สถานการณ์จากแบบทดสอบความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียนหลังการทดลอง

ในงานเลี้ยงประจำของโรงเรียน ห้องเรียนของนักเรียนได้รับมอบหมายให้ทำอาหารเพื่อจำหน่ายในวันงาน โดยที่นักเรียนได้รับมอบหมายให้เป็นหัวหน้าในการจัดการอาหารการกินทั้งหมด ซึ่งนักเรียนในโรงเรียนมีทั้งนักเรียนที่นับถือศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์และศาสนาอิสลาม เพื่อนของนักเรียนคนหนึ่งเป็นมุสลิมและต้องการให้วัตถุดิบในการทำอาหารทั้งหมดเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีเครื่องหมายฮาลาล ซึ่งเป็นอาหารหรือผลิตภัณฑ์อาหารซึ่งอนุมัติตามบัญญัติศาสนาอิสลามให้มุสลิมบริโภคหรือใช้ประโยชน์ได้ แต่เพื่อนคนอื่น ๆ ในห้องไม่ต้องการซื้อหาวัตถุดิบตามที่เพื่อนต้องการเพราะคิดว่าเสียเวลา หากสมาชิกในกลุ่มไม่พอใจซึ่งกันและกันและต้องการให้นักเรียนตัดสินปัญหา นักเรียนจะปฏิบัติอย่างไร จงอธิบาย

ตัวอย่างการตอบคำถามหลังการทดลอง ดังนี้

“ผมเข้าใจทั้งสองฝ่าย และจะพยายามหาทางออกร่วมกัน ก่อนอื่นคงจะให้แต่ละฝ่ายอธิบายความต้องการและความจำเป็นของตัวเองก่อน เพื่อให้เข้าใจว่าต่างคนต่างก็มีเหตุผลของตนเอง หากไม่ได้ข้อสรุปผมคิดว่าควรแบ่งการจัดการไปเลยเพื่อความสบายใจของทั้งสองฝ่าย เพื่อนที่เป็นมุสลิมเขาอาจจะไม่สะดวกใจจริง ๆ ก็ให้เขาซื้อและจัดการในส่วนที่เป็นอาหารสำหรับมุสลิมโดยเฉพาะ ส่วนเพื่อนคนอื่น ๆ ก็ซื้อของตามปกติ จะได้ไม่มีปัญหาการทั้งสองฝ่าย การโต้เถียงไม่ทำให้อะไรดีขึ้น และอาจกลายเป็นประเด็นความขัดแย้งทางศาสนาไปได้” (นาย ช)

“หนูคงต้องให้ความเป็นธรรมกับเพื่อนทั้งสองกลุ่ม มุสลิมแต่ละคนก็มีวิถีการปฏิบัติที่ไม่เหมือนกัน เราจะคิดไปเองว่า เราเคยเห็นเพื่อนมุสลิมคนอื่นไม่ว่าอะไร เพื่อนคนนี้ก็น่าจะเหมือนมุสลิมคนอื่น ๆ น่าจะเป็นตรรกะที่ไม่ถูกต้อง ถึงแม้ว่าเพื่อนมุสลิมในโรงเรียนจะมีไม่มาก แต่เขาก็มีสิทธิเท่าเทียมกับนักเรียนคนอื่น ๆ การซื้อผลิตภัณฑ์ฮาลาลไม่น่าจะเสียเวลาหรือเป็นปัญหา เพราะตัวเพื่อนที่เป็นมุสลิมเขาย่อมทราบแหล่งที่สามารถจัดซื้อได้ หรืออาจจะให้เขารับผิดชอบในส่วนของการซื้อวัตถุดิบไปเลยก็ได้เพื่อความสบายใจของเขาและของเราด้วย” (นางสาว ม)

ผลจากแบบทดสอบความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มเดียวกันแสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีความสนใจเกี่ยวกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมมากยิ่งขึ้น และลดการแสดงความรู้สึกหรือความคิดเห็นในเชิงตัดสินวัฒนธรรมอื่นอย่างเห็นได้ชัด ไม่ปรากฏคำที่แสดงออกถึงการตัดสินวัฒนธรรมอื่นในเชิงลบ และมีการเสนอแนวทางและกลวิธีในการสื่อสารที่สอดคล้องกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมได้ดีขึ้น

กล่าวโดยสรุป ข้อมูลจากกแบบทดสอบความแวดไวทางวัฒนธรรม เปรียบเทียบก่อนและหลังการทดลอง พบว่าความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนสูงขึ้นเมื่อพิจารณาจากการตอบสนองตามสถานการณ์ที่กำหนดให้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสังเกตของผู้สอนและแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ของนักเรียน

นอกเหนือจากข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบวัดความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนก่อนและหลังการทดลอง ผู้วิจัยยังได้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสังเกตผู้เรียน และข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งแสดงให้เห็นพัฒนาการความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนได้อย่างชัดเจน ดังต่อไปนี้

ความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนในภาพรวม

<u>ก่อนการทดลอง</u>

ความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนโดยภาพรวม ก่อนการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น ผู้วิจัยสังเกตนักเรียนก่อนการทดลองพบว่า โดยภาพรวมนักเรียนไม่ค่อยให้ความสนใจกับเรื่องวัฒนธรรมนัก โดยส่วนใหญ่จะให้ความสนใจกับวัฒนธรรมต่างประเทศในลักษณะของดนตรีและการแต่งกาย นักเรียนไม่เข้าใจความหมายของความแตกต่างทางวัฒนธรรม สมรรถนะทางวัฒนธรรม และความแวดไวทางวัฒนธรรม การปฏิบัติต่อเพื่อนนักเรียนและบุคคลที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมเป็นไปในลักษณะของการตัดสินวัฒนธรรมผู้อื่น เช่น ล้าหลัง ไม่น่าสนใจ น่ารังเกียจ

นอกจากนี้ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าผู้เรียนไม่ค่อยให้ความสนใจกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมเท่าที่ควร โดยเฉพาะกับผู้เรียนในชั้นเรียนเดียวกัน การแสดงออกเป็นลักษณะของการพูดคุยหยอกล้อ โดยการนำแนวทางการปฏิบัติตามหลักศาสนาของเพื่อนนักเรียนมาเป็นประเด็นยกตัวอย่าง ประโยคที่นักเรียนในชั้นพูดคุยหยอกล้อกับนักเรียนมุสลิมในห้อง เช่น

“พูดไม่รู้เรื่อง เดี๋ยวตีด้วยเบคอนเลย”

“เฮ้ย เดี๋ยววันนี้ (ชื่อเพื่อนมุสลิม) จะพาไปเลี้ยงหมูกระทะ”

“อยู่บ้านแอบกินหมู เลี้ยงหมาหรือเปล่า”

“วันนี้ทำข้อสอบไม่ได้ สงสัย (นามของศาสดา) ไม่ช่วย”

ผู้วิจัยสังเกตว่านักเรียนมุสลิมที่ถูกหยอกล้อ มักจะโต้ตอบด้วยการตะโกนด่าหรือแสดงสีหน้าไม่พอใจในบางครั้ง นอกจากนี้ผู้วิจัยสังเกตว่า นักเรียนบางคนยังคงล้อเลียนเพื่อนบางคนด้วยการล้อเลียนรูปลักษณ์ตามลักษณะของชาติพันธุ์ เช่น

“ดำเหมือนเงาะป่า นึกยังไงใส่เสื้อสีแดง”

“ผมหยิกเป็นนิโกร พ่อแม่เป็นคนไทยหรือเปล่า”

ซึ่งการล้อเลียนลักษณะดังกล่าว หลายครั้งนำมาซึ่งความไม่พอใจของเพื่อนนักเรียน และนำมาซึ่งความขัดแย้งได้

นอกเหนือจากประเด็นการไม่ให้ความใส่ใจกับความแวดไวทางวัฒนธรรมในชั้นเรียนแล้ว ผู้เรียนยังแสดงออกถึงการไม่เห็นคุณค่าในวัฒนธรรมของตนเอง และกล่าวถึงวัฒนธรรมของตนเองในแง่ลบ เช่น

“คนไทยเห่อแต่งตัวตามละครตามหนัง ไม่สนใจเลยว่าแต่งมาแล้วมันดูตลกแค่ไหน มันไม่ได้เหมือนคนญี่ปุ่นที่แต่งชุดกิโมโนสวยงาม เพราะเขาแต่งกันมาตั้งนานแล้ว ไม่ได้ตามกระแส” (นางสาว ค กล่าว ในคาบแรก ขณะที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมที่นักเรียนทำช่วงปิดเทอม)

นอกจากนี้นักเรียนยังแสดงความคิดเห็นในการตัดสินวัฒนธรรมอื่นในเชิงลบ เช่น

“คนจีนก็เหมือน ๆ กันหมด เสียงดัง แซงคิว ไม่มีมารยาท หนูเห็นบ่อยแถว ๆ บ้าน น่ารำคาญมาก ไม่เหมือนฝรั่งชาติอื่น ๆ เขาไม่เรื่องมาก” (นางสาว พ กล่าว ในคาบแรก ขณะที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมที่นักเรียนทำช่วงปิดเทอม)

<u>ระหว่างการทดลอง</u>

ในระหว่างการทดลองผู้วิจัยสังเกตว่านักเรียนมีความพยายามในการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมมากยิ่งขึ้น และมีความใส่ใจในความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม มีความพยายามที่จะปรับพฤติกรรมของตนเองให้สอดคล้องกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมมากยิ่งขึ้น ยกตัวอย่าง เช่น ในช่วงภาคเรียนที่ผ่านมานักเรียนจะไม่สนใจที่จะปฏิสัมพันธ์หรือสื่อสารกับอาจารย์ชาวต่างชาติในโรงเรียน แต่หลังจากการเรียนผ่านรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น ผู้เรียนมีความพยายามในการเข้าหาและสื่อสารกับอาจารย์ชาวต่างชาติมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังจากการทำกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนฝึกการสัมภาษณ์อาจารย์ชาวไทยและชาวต่างชาติเป็นภาษาอังกฤษ พบว่านักเรียน รายงานความรู้สึกทางบวกที่มีต่อการปฏิสัมพันธ์กับชาวต่างชาติ ยกตัวอย่างเช่น

“เมื่อก่อนหนูเห็นเขาเป็นครูคนหนึ่ง แต่ไม่กล้าทักทาย แต่พอได้พูดคุยสื่อสารกับเขาจริง ๆ ทำให้รู้ว่าเขาเป็นคนคุยสนุกมาก เขายินดีเล่าเรื่องประเทศของเขาให้หนูฟังเกี่ยวกับวัฒนธรรมและประเพณีในประเทศของเขา และเขายังเล่าความประทับใจในจังหวัดของเราด้วย ถ้าไม่ได้มีโอกาสสัมภาษณ์ คงจะไม่รู้ว่าเขาเป็นมิตร เพราะดูจากลักษณะท่าทางภายนอกเขาดูเงียบ ๆ” (นางสาว พ กล่าวถึงครูชาวต่างชาติหลังจากการทำกิจกรรมสัมภาษณ์ครูชาวต่างชาติ)

<u>หลังการทดลอง</u>

นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมมากยิ่งขึ้น มีความต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ต้องสื่อสารหรือปฏิสัมพันธ์กับ

บุคคลต่างวัฒนธรรมทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ มีความใส่ใจคนรอบข้างมากขึ้น และใช้คำพูดหรือการแสดงออกที่ตัดสินคุณค่าวัฒนธรรมอื่นน้อยลงอย่างเห็นได้ชัด

นักเรียนรายงานความต้องการในปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม และอธิบายถึงสิ่งที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนผ่านรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น นักเรียนส่วนใหญ่ระบุถึงพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความแวดไวทางวัฒนธรรมของตนเอง เปรียบเทียบ ก่อน ระหว่าง และหลังการทดลอง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีพัฒนาการของความแวดไวทางวัฒนธรรมเพิ่มขึ้นตลอดการทดลอง ยกตัวอย่าง เช่น

“ตลอดระยะเวลาของการทำกิจกรรมตลอดภาคการศึกษาที่ผ่านมา เราได้กิจกรรมที่มีความแตกต่างกัน ได้เจอคนที่มีความแตกต่างกัน ทำให้ความสามารถในการสื่อสารทั้งกับคนไทยด้วยกันเองและชาวต่างชาติดีขึ้น ไม่ได้คาดหวังว่าจะพูดภาษาอังกฤษได้น้ำไหลไฟดับ แต่รู้สึกตัวเลยว่ากล้าที่จะเข้าไปพูดคุยกับคนอื่นมากขึ้น คนที่บ้านก็บอกว่า แต่ก่อนถ้าเห็นฝรั่งจะเดินหนี แต่ตอนนี้ไม่เดินหนีแล้ว ใครถามทางเราก็กบ้าตอบหมด อาจถูกบ้างผิดบ้างไม่เป็นไร เพราะสังเกตว่าถึงเราจะพูดผิดพูดถูก เขาก็เข้าใจและดีใจที่เราสื่อสารกับเขา” (ข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ครั้งที่ 16 ของนางสาว ข)

จากข้อมูลเชิงคุณภาพในข้างต้น แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีความแวดไวทางวัฒนธรรมสูงขึ้นทั้งระหว่างและหลังการทดลอง โดยพิจารณาได้จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนและข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ของผู้เรียนที่บ่งชี้ว่าผู้เรียนมีความแวดไวทางวัฒนธรรมในภาพรวมเพิ่มสูงขึ้น

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยจำแนกตามองค์ประกอบของความแวดไวทางวัฒนธรรม ดังนี้

1) ความใส่ใจทางวัฒนธรรม

<u>ก่อนการทดลอง</u>

ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่านักเรียนไม่ค่อยให้ความสนใจกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นรอบตัวเท่าที่ควร นักเรียนไม่สามารถอธิบายพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมได้ เช่น นักเรียนคิดว่าสตรีที่ใช้ผ้าคลุมศีรษะทุกคนเป็นมุสลิม นักเรียนยังไม่สามารถบอกความเหมือนและความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมของตนเองและของผู้อื่นได้ เช่น ไม่สามารถบอกได้ว่าประเพณีที่สำคัญในจังหวัดอยุธยาคืออะไร และมีความแตกต่างกับประเพณีของจังหวัดใกล้เคียงอย่างไร นอกจากนี้ ข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ แสดงให้เห็นว่านักเรียนไม่ค่อยมีความสามารถในการอธิบายพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม และสามารถบอกความเหมือนและความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมได้บ้าง แต่ไม่สามารถให้ข้อมูลอย่างละเอียดได้ เพราะไม่มีความรู้และไม่ค่อยให้ความสนใจเท่าที่ควร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ระหว่างการทดลอง

ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่านักเรียนให้ความสนใจกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมมากขึ้น สามารถบอกรายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะที่แสดงออกถึงความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมได้มากขึ้น เช่น ในบทเรียนที่ 1 Say Hi! นักเรียนบางคนระบุว่าฝรั่งทุกคนเหมือนๆกันหมด คือ ตาฟ้า ผมทอง และฝรั่งผิวสีคือคนที่มาจากแอฟริกา แต่เมื่อนักเรียนทำกิจกรรมในบทที่ 3 What does he look like? และบทที่ 9 Sing your songs นักเรียนสามารถอธิบายถึงลักษณะทางกายภาพที่มีความหลากหลาย และสามารถบอกได้ว่าคนในแต่ละพื้นที่มีความหลากหลายไม่ได้เหมือนกันไปหมด

ข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ แสดงให้เห็นผลที่สอดคล้องกันโดยที่ นักเรียนส่วนใหญ่รายงานว่าตนมีความสามารถในการอธิบายพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมได้ดีขึ้น และเริ่มต้นสนใจผู้คนรอบข้างมากยิ่งขึ้นทั้งลักษณะทางกายภาพ สีหน้า ท่าทางและอารมณ์ความรู้สึก โดยนักเรียนที่รายงานว่าไม่เคยสังเกตลักษณะของบุคคลที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม ระบุว่าสังเกตลักษณะของบุคคลที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมมากยิ่งขึ้น

หลังการทดลอง

ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่านักเรียนสามารถอธิบายพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความแวดไวทางวัฒนธรรมได้ดี มีความใส่ใจกับการแสดงอารมณ์ความรู้สึกของเพื่อนนักเรียนมากขึ้น สามารถอธิบายความแตกต่างทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในห้องเรียนได้ เช่น สามารถบอกได้ว่าเพื่อนแต่ละคนมีความแตกต่างกัน การแสดงออกลักษณะหนึ่งอาจปฏิบัติกับเพื่อนคนหนึ่งได้ แต่ไม่อาจปฏิบัติกับคนอื่นได้ นักเรียนเริ่มมีความเข้าใจว่าพื้นฐานทางด้านวัฒนธรรมของแต่ละคน ส่งผลต่อความคิด ความรู้สึกและการแสดงออกของคนแต่ละคน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

เมื่อพิจารณาถึงพฤติกรรมย่อยที่แสดงถึงความใส่ใจทางวัฒนธรรม ประกอบด้วยรายละเอียด ดังต่อไปนี้

การอธิบายพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม

หลังจากการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น นักเรียนส่วนใหญ่รายงานว่านักเรียนสังเกตคนรอบข้างที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมกับนักเรียนมากขึ้น และใส่ใจกับการแสดงออกทาง ความคิดและความรู้สึกของผู้อื่นมากขึ้น

ตัวอย่างที่ 1 กรณีของนางสาว พ

“ฝรั่งก็เหมือน ๆ กัน” (ข้อมูลจากการแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียนเกี่ยวกับประสบการณ์การปฏิสัมพันธ์กับชาวต่างชาติในสัปดาห์ที่ 1)

“หนูสังเกตว่าสีหน้าชาวต่างชาติบางคนไม่ค่อยดี หนูเลยไม่เข้าไปสัมภาษณ์ดีกว่า อาจเพราะเขาอาจจะห่วงแฟนเขาหรือเขากลัวเราเอาข้อมูลไปใช้ในทางที่ไม่ดี”(ข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ครั้งที่ 16 หลังการกิจกรรมสัมภาษณ์ชาวต่างชาติ)

“หนูรู้สึกว่าหนูเริ่มแยกแยะความแตกต่างของชาวต่างชาติได้ ในความเป็นจริงแล้ว แล้วแม้แต่หนูกับเพื่อนๆในห้องก็แตกต่างกัน หนูยังรู้สึกว่าหนูเริ่มสังเกตอารมณ์ สีหน้า ท่าทางคนอื่นมากขึ้น อาจเพราะได้ทำกิจกรรมกับคนที่มีความแตกต่างกันมากขึ้นก็ได้” (ข้อมูลจากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในชั้นเรียน ในคาบสุดท้ายของการทดลอง)

ตัวอย่างที่ 2 กรณีของนางสาว ล

“เวลาทักทายชาวต่างชาติ หนูสังเกตแค่ว่าเขายิ้มให้ไหม ถ้ายิ้มให้ก็ยิ้มตอบ” (ข้อมูลจากการแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียนเกี่ยวกับประสบการณ์การปฏิสัมพันธ์กับชาวต่างชาติในสัปดาห์ที่ 1)

“คิดว่าเราต้องสังเกตลักษณะของคนอื่นมากขึ้นว่าเหมือนหรือต่างจากการเรายังไง จะได้เก็บข้อมูลว่าพฤติกรรมของเขากับเราเหมือนหรือต่าง เขาชอบหรือไม่ชอบทำอะไร เช่น เราคิดว่าฝรั่งกับคนจีน crazy ทุเรียน ถ้าเราเอาให้เขากินเขาน่าจะประทับใจ แต่เปล่าเลย หนูเห็นบางคนสีหน้าไม่ไหวเลย บางคนวิ่งไปอาเจียนก็มี จะไปทึกทักเอาเองหรือเหมารวมว่าคนอื่นเป็นแบบเดียวกัน ชอบแบบเดียวกันคงจะไม่ได้ ต้องดูสถานการ์ด้วย” (ข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ครั้งที่ 7 หลังการเรียนในบทเรียน I don’t like it, I love it)

“หนูคอยสังเกตจากคนรอบข้าง พวกพฤติกรรมที่เขาแสดงออกมา เช่น สีหน้า แววตาและการแสดงออกต่าง ๆ เพราะที่ผ่านมาได้ทำงานที่ต้องพบเจอชาวต่างชาติ ซึ่งชาวต่างชาติมีหลายรูปแบบ ดังนั้นจึงควรใส่ใจสังเกตในสิ่งที่เขาแสดงออก” (ข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ครั้งที่ 16)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

เมื่อพิจารณาจากกรณีของนางสาว พ และนางสาว ล จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่านักเรียนสามารถอธิบายลักษณะของบุคคลที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมได้ดีขึ้นจากเดิม แสดงออกถึงความใส่ใจทางวัฒนธรรมที่เพิ่มสูงขึ้น

การอธิบายความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมของตนเองและผู้อื่น หลังจากการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น สังเกตได้ว่านักเรียนระบุถึงความสามารถในการบอกความเหมือนและความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมของตนเองและผู้อื่นได้ดีขึ้น การเปิดใจทางวัฒนธรรม

ตัวอย่างที่ 1 กรณีของนางสาว ร

“คนไทยไหว้ ฝรั่งน่าจะทุกคนเห็นเขาเช็คแฮนด์กัน” (ข้อมูลจากการแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียนเกี่ยวกับประสบการณ์การปฏิสัมพันธ์กับชาวต่างชาติในสัปดาห์ที่ 1)

"วัฒนธรรมของแต่ละที่แตกต่างกัน ทั้งการกิน การอยู่ การดำรงชีวิต แม้แต่การทักทายที่หนูเคยคิดว่ามีอยู่ไม่กี่อย่าง แต่พอไปหาข้อมูลและคุยกับชาวต่างชาติจริง ๆ แล้วไม่ใช่ทุกชนชาติจะจับมือ บางประเทศเขาก็ kiss กัน บางประเทศก็โค้งอย่างญี่ปุ่น แม้แต่การไหว้ของไทยกับ Namaste ของอินเดียยังแตกต่างกันเลย" (ข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ครั้งที่ 6 หลังจากการสัมภาษณ์อาจารย์ชาวต่างชาติ)

"คิดว่าตัวเองแยกแยะความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมได้ดีขึ้นมากจากต้นเทอม ถ้าถามหนูตอนนี้หนูว่าหนูบอกได้มากกว่าเดิมห้าสิบเปอร์เซ็นต์ เราอาจจะไม่รู้ทุกอย่างหรือบอกไม่ได้ว่ามันต่างกันในรายละเอียดอย่างไร เช่นหนูก็บอกไม่ได้ว่าภาษาที่ใช้ในการทักทายทั่วโลกมีกี่ภาษา วัฒนธรรมของแต่ละประเทศมีอะไรบ้าง แต่หนูก็บอกได้ว่ามันแตกต่าง เมื่อรู้ว่ามันแตกต่างเราก็จะระมัดระวังการแสดงออกของเรามากขึ้น" (ข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ครั้งที่ 16)

ตัวอย่างที่ 2 กรณีของนาย ร

"ผมว่าพวกเรา 37 คนไม่แตกต่างกันเท่าไรนะ อยู่อยุธยาเหมือนๆกันหมด มีมุสลิมแค่ 2 คนที่เหลือก็ไทยพุทธ ไม่มีอะไรที่แตกต่างกันมาก" (ข้อมูลจากการแสดงความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมในสัปดาห์แรกของการเรียน)

"ผมเห็นถึงความแตกต่างเวลาทำงานกลุ่มร่วมกับเพื่อน ทำให้รู้ว่าแต่ละบ้านมีการอบรมสั่งสอนที่แตกต่างกันไป เพื่อนแต่ละคนมีวิธีการคิด วิธีการทำงานไม่เหมือนกัน บางคนชอบแสดงความคิดเห็นไม่ชอบทำ บางคนไม่ชอบพูดเยอะแต่ทำเลย เราก็ต้องสังเกตตรงจุดนี้ ซึ่งไม่ใช่แต่เพื่อนในห้อง ผมสังเกตว่าชาวต่างชาติกับคนไทยก็แสดงออกต่างกันออกไป" (ข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ครั้งที่ 14)

"ตอนแรกเข้าใจว่ามุสลิมก็เหมือนกันหมดคือไม่กินหมู แต่พอเอาเข้าจริง มันมีรายละเอียดเยอะมาก ได้ฟังเพื่อนพูด อธิบายเราก็เข้าใจขึ้นเยอะ น่าแปลกที่ตอนแรกเราไม่เคยคิดจะถามเขาเลย มันน่าจะดีถ้าเราใส่ใจคนอื่นมากยิ่งขึ้นตั้งแต่ต้น เพราะยิ่งเราใส่ใจในความแตกต่างมากขึ้นเท่าไร เราก็คิดถึงความแตกต่างนั้น จะพูด จะทำอะไรจะได้คิดมากขึ้น" (ข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ครั้งที่ 16)

จากกรณีของนางสาว ร และนาย ร แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีพัฒนาการของความใส่ใจทางวัฒนธรรมพิจารณาจากควสามสามารถในการบอกความเหมือนและความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม นักเรียนสามารถอธิบายความเหมือนและความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมได้ โดยไม่เน้นที่รายละเอียดของความแตกต่าง แต่เป็นความสามารถในการบอกได้ว่าพฤติกรรมใดที่มีความแตกต่าง เพื่อที่จะเก็บข้อมูลเกี่ยวกับความแตกต่างนั้น และระมัดระวังในการแสดงออกให้สอดคล้องและเหมาะสมกับความแตกต่างที่เกิดขึ้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

2) การเปิดใจเกี่ยวกับความแตกต่างทางวัฒนธรรม

ก่อนการทดลอง

ข้อมูลจากการสังเกตแสดงให้เห็นว่านักเรียนบางคนเห็นคุณค่าของความแตกต่างทางวัฒนธรรม และเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมของตนเอง โดยระบุว่าวัฒนธรรมไทยมีความสำคัญเนื่องจากเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย ทำให้นักเรียนมีความภูมิใจในความเป็นคนไทย ในขณะที่นักเรียนอีกส่วนหนึ่งแสดงความคิดเห็นว่าวัฒนธรรมไทยหลายอย่างควรได้รับการอนุรักษ์ในขณะที่วัฒนธรรมบางอย่างควรที่จะปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัย เช่น วัฒนธรรมการแต่งกายหรือการใช้ภาษา นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังสังเกตว่านักเรียนใช้ภาษาที่พูดถึงวัฒนธรรมไทยโดยใช้ถ้อยคำที่ค่อนข้างรุนแรง เช่น เต่าล้านปี หัวโบราณ พวกไดโนเสาร์

สำหรับการบอกคุณค่า แสวงหา และให้ข้อมูลของวัฒนธรรมอื่นที่แตกต่างจากตนเอง ผู้วิจัยสังเกตว่านักเรียนไม่ค่อยให้ความสนใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างจากตนเองเท่าที่ควร และไม่ค่อยให้ความสนใจในการแสวงหาความรู้หรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมที่แตกต่างจากตน นักเรียนจะให้ความสนใจกับวัฒนธรรมต่างประเทศที่เป็นกระแสหลักของวัยรุ่น เช่น วัฒนธรรมตะวันตก วัฒนธรรมญี่ปุ่นหรือวัฒนธรรมเกาหลี โดยเฉพาะวัฒนธรรมเกาหลีนักเรียนจะมีความสนใจเป็นพิเศษทั้งทางด้านเครื่องแต่งกาย ภาษา การทักทาย และประเพณีต่าง ๆ ในขณะที่วัฒนธรรมที่นักเรียนไม่ให้ความสนใจเท่าที่ควรคือวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตน และวัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้านซึ่งนักเรียนบางคนบอกว่าไม่มีความน่าสนใจและไม่มีความแตกต่างจากวัฒนธรรมไทยเท่าใดนัก

นอกจากนี้ ข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความสามารถในการบอกคุณค่า อธิบายและให้ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมตนเองและการบอกคุณค่า แสวงหา และให้ข้อมูลของวัฒนธรรมอื่นที่แตกต่างจากตนเองแตกต่างกัน นักเรียนบางส่วนรายงานว่าตนเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมและสามารถให้ข้อมูลที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมของตนเองได้ ในขณะที่นักเรียนบางคนรายงานว่าไม่ให้ความสนใจวัฒนธรรมของตนเองเท่าไรนัก เนื่องจากเป็นสิ่งที่ตนเองพบเห็นเป็นปกติทุกวัน

ระหว่างการทดลอง

ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่านักเรียนส่วนใหญ่เห็นคุณค่าวัฒนธรรมของตนเองมากยิ่งขึ้นและสามารถอธิบายเกี่ยวกับวัฒนธรรมของตนเองให้กับผู้อื่นฟังได้ สังเกตได้จากการทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย เช่นในบทที่ 6 What is the definition of good teachers? นักเรียนสามารถสัมภาษณ์ผู้สอนชาวต่างชาติและให้ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยให้แก่ชาวต่างชาติได้ นอกจากนี้ นักเรียนสามารถบอกคุณค่า แสวงหา และให้ข้อมูลของวัฒนธรรมอื่นที่แตกต่างจากตนเองได้ดีขึ้น เช่น ในบทที่ 14 และ 15 Oh! English camp นักเรียนได้หาข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ได้ทำกิจกรรมกับกลุ่มเป้าหมายที่มีความหลากหลายทำให้เห็นคุณค่าของการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

เรียนรู้วัฒนธรรมอื่นมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบทที่ 16 Amazing Ayutthaya ที่นักเรียนมีโอกาสศึกษาวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตนเองในขณะที่เรียนรู้วัฒนธรรมของผู้อื่น

นอกจากนี้ ข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้แสดงให้เห็นว่านักเรียนส่วนใหญ่รายงานว่าเห็นคุณค่าวัฒนธรรมของตนเองมากยิ่งขึ้นและนักเรียนบางคนสามารถอธิบายเกี่ยวกับวัฒนธรรมของตนเองให้กับผู้อื่นฟังได้บ้าง และสามารถบอกคุณค่า แสวงหา และให้ข้อมูลของวัฒนธรรมอื่นที่แตกต่างจากตนเองได้ดีขึ้น นักเรียนรายงานว่าหลังจากที่ได้เรียนตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น ทำให้มีความต้องการที่จะหาข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมอื่น ๆ เพิ่มมากขึ้นเพื่อที่จะได้มีความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมเหล่านั้นเพิ่มขึ้น

<u>หลังการทดลอง</u>

ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่านักเรียนเห็นคุณค่าวัฒนธรรมของตนเองมากยิ่งขึ้นและนักเรียนบางคนสามารถอธิบายเกี่ยวกับวัฒนธรรมของตนเองให้กับผู้อื่นฟังได้ดีขึ้น สามารถบอกคุณค่า แสวงหา และให้ข้อมูลของวัฒนธรรมอื่นที่แตกต่างจากตนเองได้ดีขึ้น นักเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมใหม่ ๆ และมีความต้องการที่จะหาข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตน เช่น ต้องการเรียนรู้เกี่ยวกับโบราณสถานหรือสถาที่สำคัญในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดใกล้เคียง ต้องการเข้าไปในแหล่งชุมชนเพื่อเรียนรู้วิถีชุมชนและพูดคุยเพื่อแลกเปลี่ยนกับชาวบ้านในแต่ละท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ สังเกตได้ว่านักเรียนมีความพยายามในการหาข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมอื่น ๆเพิ่มเติม ในห้องเรียนนักเรียนบางส่วนระบุว่าต้องการเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของบุคคลอื่นมากยิ่งขึ้น และสอบถามผู้สอนเกี่ยวกับวัฒนธรรมอื่น ซึ่งผู้สอนได้ให้ข้อมูลเบื้องต้นและชี้แนะช่องทางให้นักเรียนหาข้อมูลอื่น ๆ เพิ่มเติม ซึ่งนักเรียนให้ความสนใจเป็นอย่างดีและติดตามข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ ทั้งจากทาง Youtube หรือเวบไซต์อื่น ๆ

หลังจากการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น นักเรียนรายงานในแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ว่าเห็นคุณค่าและความสำคัญของวัฒนธรรมของตนเองมากขึ้น และนักเรียนส่วนหนึ่งรายงานว่าเห็นคุณค่าและความสำคัญของวัฒนธรรมของผู้อื่นมากขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เมื่อพิจารณาถึงพฤติกรรมย่อยที่แสดงถึงการเปิดใจที่เกี่ยวกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม ประกอบด้วยรายละเอียด ดังต่อไปนี้

การบอกคุณค่า อธิบายและให้ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมตนเอง

หลังจากการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น นักเรียนรายงานว่าเห็นคุณค่าและความสำคัญของวัฒนธรรมของตนเองมากขึ้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ตัวอย่างที่ 1 กรณีของนาย ส

“ผมว่าวัฒนธรรมไทยหลายอย่างล้าสมัย และผู้ใหญ่หลายคนก็เต่าล้านปีดี ๆ นี่เอง” (ข้อมูลจากการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในสัปดาห์แรกของการทดลอง)

“ ผมเห็นว่าวัฒนธรรมของเราบางอย่างก็ควรสนับสนุน บางอย่างก็ควรปรับปรุง เช่นความเป็นกันเองของคนไทยเป็นสิ่งที่ชาวต่างชาติส่วนใหญ่ชื่นชอบ แต่สิ่งที่ควรแก้ไขคือการกล้าแสดงออกของเด็กไทย เพราะเด็กสมัยใหม่แสดงออกมากขึ้น แต่ในทางที่ไม่เกิดประโยชน์” (ข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ครั้งที่ 8)

“ผมอาจเคยมีทัศนคติที่มีไม่ดีต่อวัฒนธรรมของตนเองอยู่บ้าง แต่พอได้เรียนรู้จากการลงพื้นที่และเรียนรู้จากการทำงานกับคนอื่นมากขึ้น ผมมองว่าวัฒนธรรมหลาย ๆ อย่างเราก็ดี วัฒนธรรมมันไม่มีผิดถูกหรอก มันก็วิวัฒนาการไปตามสมัย ในกิจกรรมสุดท้ายที่ผมได้มีโอกาสไปทำสื่อรณรงค์การท่องเที่ยวทำให้ผมเห็นว่า วัฒนธรรมไทยที่ดีก็มี คนไทยมีน้ำใจ ในขณะที่ชาวต่างชาติเขาก็ชื่นชมวัฒนธรรมของเราทั้งอาหารการกิน ศิลปวัฒนธรรม สิ่งที่เราคิดว่าเป็นวัฒนธรรมไทยเช่น การไหว้ การร่ายรำ เป็นแค่ส่วนหนึ่งของหลาย ๆ อย่าง บางทีการได้สัมผัสของจริงจะทำให้เราเข้าใจเกี่ยวกับตัวตนของเราได้ลึกซึ้งมากกว่า” (ข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ครั้งที่ 16)

อย่างไรก็ตามมีนักเรียนบางคนที่รายงานว่าเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมของตนเองเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว

ตัวอย่างที่ 2 กรณีของนางสาว ภ

“วัฒนธรรมไทยเป็นสิ่งที่มีคุณค่าและเป็นรากเหง้าของเรา คนไทยควรที่จะให้ความสนใจในการศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมของตนเอง เพื่อเข้าใจในรากของตนเอง” (ข้อมูลจากการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในสัปดาห์แรกของการทดลอง)

“คนไทยเป็นชาติที่มีความเกรงใจ ความเกรงใจทำให้เราเป็นคนที่เห็นความสำคัญของการกล่าวคำขอโทษ เราได้รับการสอนมาตั้งแต่เด็กให้รู้จักขอโทษเมื่อเราทำผิด และรู้จักให้อภัยผู้อื่น รู้จักขอโทษ รู้จักให้อภัย ปัญหาความวุ่นวายในสังคมก็น่าจะลดลง” (ข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ครั้งที่ 10 หลังการเรียนบทเรียน I apologize for the inconvenience)

“ปกติเราก็เข้าใจความสำคัญและเห็นคุณค่าอย่างชัดเจนอยู่แล้ว เราอยู่กับวัฒนธรรมมานานและเรียนมาตั้งแต่เด็กจึงโดนปลูกฝังและเข้าใจดีอยู่แล้ว การเห็นความสำคัญของวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่คนไทยพึงมี” (ข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ครั้งที่ 16)

จากกรณีของนาย ส และนางสาว ภ จะเห็นได้ว่าความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียนในด้านการเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมของตนเองมีพัฒนาการที่เพิ่มขึ้น แต่อยู่ใน

ระดับที่แตกต่างกัน สังเกตได้ว่าในกรณีของนาย ส ความแวดไวทางวัฒนธรรมที่เพิ่มขึ้นเกิดจากการมีส่วนร่วมในการปฏิสัมพันธ์และการลงพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมทำให้ความแวดไวทางวัฒนธรรมเพิ่มขึ้นจากช่วงแรกอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งแตกต่างจากกรณีของนางสาว ภ ที่มีความแวดไวทางวัฒนธรรมในด้านนี้ค่อนข้างสูงตั้งแต่ต้น และยังคงอยู่ตลอดการจัดการเรียนการสอน

การบอกคุณค่า แสวงหา และให้ข้อมูลของวัฒนธรรมอื่นที่แตกต่างจากตนเอง

หลังจากการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น นักเรียนส่วนหนึ่งรายงานว่าเห็นคุณค่าและความสำคัญของวัฒนธรรมของผู้อื่นมากขึ้น ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1 กรณีของนางสาว ณ

“วัฒนธรรมอื่นก็น่าสนใจนะ แต่ถ้าถามว่าเห็นคุณค่าไหมคงตอบว่าไม่ค่อยรู้สึกเท่าไหร่” (ข้อมูลจากการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมในสัปดาห์แรกของการทดลอง)

“การบูชายัญในอินเดียที่เขามองว่าเป็นเรื่องปกติ บางที่มีการฆ่าลูกของตนเพื่อบูชาเทพเจ้าแต่สำหรับเราคือโหดร้ายเกินไป เราเองก็รับไม่ได้เพราะเป็นการฆ่าคนคนหนึ่งเลยทีเดียว วัฒนธรรมบ้านเรามีรุนแรงไม่กี่อย่าง อย่างมวยไทยก็เป็นกีฬาชนิดหนึ่งไม่ได้รุนแรงอะไร” (ข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ครั้งที่ 4)

“วัฒนธรรมของเรากับเขาไม่เหมือนกัน หากเราต้องไปเจอวัฒนธรรมบ้านเขาก็ต้องศึกษาไว้ก่อนและไม่แสดงกิริยาที่ทำให้คนในท้องถิ่นเขาไม่พอใจ เราต้องศึกษาก่อนว่าแต่ละที่ที่เราจะไปมีวัฒนธรรมเป็นอย่างไรบ้างหรือบางอย่างเป็นเรื่องปกติของเขาหรือเป็นเรื่องแปลกใหม่ของเรา” (ข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ครั้งที่ 11)

“ทุกวัฒนธรรมก็มีคุณค่าในตัวของมันเอง เมื่อก่อนเราอาจจะไม่เคยอยากรู้ แต่พอได้ลองมาสัมผัสก็ได้รู้ว่าทุกคนก็มีวัฒนธรรมของตนเองที่สืบทอดกันมานาน และแต่วัฒนธรรมก็มีจุดเด่นที่แตกต่างกันไป และเป็นสิ่งที่หล่อหลอมตัวตนของแต่ละคน” (ข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ครั้งที่ 16)

ตัวอย่างที่ 2 กรณีของนางสาว อ

“ไม่รู้สึกเห็นความสำคัญของวัฒนธรรมอื่นเพราะไม่ได้ไปเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมนั้น แต่ก็จะไม่ไปดูถูกและตัดสินว่าวัฒนธรรมไหนดีไม่ดี เหมาะหรือไม่เหมาะ” (ข้อมูลจากการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมในสัปดาห์แรกของการทดลอง)

“ศึกษาวัฒนธรรมของเขาก่อนว่าเป็นอย่างไรโดยการเปิด internet หรือปรึกษาผู้รู้ ถ้าเราอยากเรียนรู้ว่าคนชาติอื่นเขามีวิถีชีวิตความเป็นอยู่อย่างไร เราก็ต้องแสวงหาความรู้ โอกาสน้อยมากที่เขาจะเดินมาแล้วบอกเราว่าเขาเป็นคนแบบนี้ กินแบบนี้ อยู่แบบนี้

นะ ถ้าเราอยากรู้จักตัวตนของคนอื่น เราก็ต้องหาเขาหรือหาข้อมูลเกี่ยวกับเขา อย่ารอให้เขามาเล่าให้เราฟัง” (ข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ครั้งที่ 11)

“รู้สึกว่าตัวเองอยากเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมอื่นมากขึ้น ยิ่งเรารู้มากเราก็จะเข้าถึงคนอื่นได้ใกล้ขึ้น ทุกครั้งหลังเรียนเสร็จเราก็หาข้อมูลเพิ่มเติมที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมนั้น ๆ เมื่อก่อนได้แต่ Hi Hello ไปเรื่อย แต่ตอนนี้มี choice เยอะมาก” (ข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ครั้งที่ 16)

จากกรณีของนางสาว ณ และนางสาว อ แสดงให้เห็นพัฒนาของความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียนในด้านการบอกคุณค่า แสวงหา และให้ข้อมูลของวัฒนธรรมอื่นที่แตกต่างจากตนเอง สังเกตได้ว่านักเรียนระบุความต้องการในการเรียนรู้วัฒนธรรมอื่นมากขึ้น และแสดงพฤติกรรมในการแสวงหาความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมอื่นด้วยความเต็มใจ

3) การแสดงออกให้เหมาะสมกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม

<u>ก่อนการทดลอง</u>

ข้อมูลจากการสังเกตแสดงให้เห็นว่านักเรียนไม่มีความกล้าและขาดความมั่นใจในตนเองในการสื่อสารหรือแสดงออกให้เหมาะสมกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม เมื่อต้องสื่อสารกับชาวต่างชาติมักจะแสดงพฤติกรรมหลีกเลี่ยงและเกี่ยงกันกับเพื่อนนักเรียน นอกจากนี้ ยังสังเกตได้ว่านักเรียนหลายคนแสดงออกต่อบุคคลที่แตกต่างจากวัฒนธรรมโดยไม่ได้พิจารณาถึงความเหมาะสม แม้แต่กับเพื่อนนักเรียนในชั้นเรียนเดียวกัน เช่น การพูดหยอกล้อเพื่อนนักเรียนที่นับถือศาสนาอิสลามว่า “เดี๋ยวเอาหมูยัดปากเลย” “เดี๋ยวตีด้วยเบคอนเลย” หรือมีการเอ่ยนามของศาสดาหรือผู้นำศาสนาอย่างไม่เหมาะสม นอกจากนี้ นักเรียนยังเลือกใช้คำในการบรรยายลักษณะของบุคคลอื่นโดยใช้ถ้อยคำที่ค่อนข้างรุนแรง เช่น “ไอ้เงาะ” “ไอ้มืด” “ฝรั่งขี้นก”

ข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ นักเรียนรายงานว่าตนไม่ค่อยมีความพยายามที่จะควบคุมพฤติกรรมของตนเองไม่ให้แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับบุคคลที่มีความแตกต่างกับนักเรียน และขาดการวางแผนและเลือกใช้กลวิธีในการแสดงออกที่เหมาะสมในสถานการณ์ที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม นักเรียนหลายคนรายงานว่าตนไม่ค่อยมีความต้องการในการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมกับตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวต่างชาติ เพราะไม่มีความมั่นใจในภาษาของตนเอง กลัวการเสียหน้า และไม่เห็นความจำเป็นในการสื่อสารกับชาวต่างชาติ นอกจากนี้ นักเรียนยังรายงานว่าหากมีความจำเป็นที่จะต้องสื่อสารกับบุคคลที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม ก็จะเลือกพูดให้น้อยที่สุดและไม่ได้มีการวางแผนใด ๆ ก่อนการปฏิสัมพันธ์ แค่สื่อสารให้ผ่านไปได้ก็พอ

<u>ระหว่างการทดลอง</u>

ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่านักเรียนเริ่มปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมเพิ่มมากขึ้น เริ่มเริ่มต้นบทสนทนาและพูดคุย ทั้งนี้ในช่วงแรกผู้วิจัยได้มอบหมายให้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

นักเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมในสถานการณ์ที่ต้องปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น สังเกตได้ว่านักเรียนส่วนใหญ่มีความวิตกกังวลในช่วงแรก โดยเฉพาะในช่วงของการเตรียมการเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมาย เช่น ในบทที่ 6 What is the definition of good teachers? นักเรียนมีความวิตกกังวลที่จะต้องสัมภาษณ์บุคคลที่นักเรียนไม่รู้จัก แต่เมื่อนักเรียนทำกิจกรรมเสร็จและกลับมาสะท้อนความคิดในห้องเรียน นักเรียนมีความรู้สึกที่ดี รู้สึกมองผู้อื่นในเชิงบวกมากยิ่งขึ้น และมีความต้องการในการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรมอีก หรือในบทที่ 13 Garage sale ที่นักเรียนต้องใช้ภาษาอังกฤษในการซื้อขายสินค้าทั้งกับนักเรียน ครู และผู้ปกครอง นักเรียนบางคนเกิดความรู้สึกไม่มั่นใจ และคิดว่าตนเองไม่สามารถสื่อสารได้ แต่ในสถานการณ์จริง นักเรียนสามารถสื่อสารได้ดี และได้รับการตอบรับที่ดีจากผู้ซื้อ แม้แต่เด็กเล็กหรือผู้ปกครองก็มีความพยายามในการใช้ภาษาอังกฤษง่าย ๆ ในการสื่อสาร ทำให้นักเรียนมีความประทับใจและมีความต้องการในการจัดกิจกรรมในลักษณะนี้อีก หรือในบทที่ 15 Oh English camp สังเกตเห็นว่านักเรียนมีความพยายามที่จะควบคุมพฤติกรรมของตนเองไม่ให้แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม เช่น มีความพยายามในการเลือกใช้คำพูดที่เหมาะสม รับฟังความคิดที่แตกต่าง และไม่แสดงพฤติกรรมในเชิงดูถูก ดูหมิ่นวัฒนธรรมอื่น นอกจากนี้ ยังมีความพยายามในการปรับพฤติกรรมของตนให้สอดคล้องกับผู้อื่นมากยิ่งขึ้น เช่น การสื่อสารให้ช้าลง การเลือกใช้ภาษาหรือคำศัพท์ให้เหมาะสมกับระดับของกลุ่มเป้าหมาย เป็นต้น

สำหรับข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ นักเรียนรายงานว่ามีความพยายามที่จะควบคุมพฤติกรรมของตนเองไม่ให้แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับบุคคลที่มีความแตกต่างกับนักเรียน และเริ่มมีการวางแผนและเลือกใช้กลวิธีในการแสดงออกที่เหมาะสมในสถานการณ์ที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม นักเรียนหลายคนระบุว่าตนมีความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้ดีขึ้น คิดและวางแผนก่อนการแสดงออก และพยายามเข้าไปมีส่วนร่วมในการปฏิสัมพันธ์ด้วยความเต็มใจมากยิ่งขึ้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

<u>หลังการทดลอง</u>

ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่านักเรียนสามารถอธิบายความสามารถของตนเองในการมีส่วนร่วมและควบคุมการสื่อสารให้เหมาะสมกับบุคคลที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมได้ดีขึ้น นักเรียนมีความกล้าในการสื่อสารกับบุคคลที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน ถึงแม้ว่านักเรียนจะไม่ได้รับมอบหมายให้ปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม นักเรียนก็สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการสื่อสารกับบุคคลอื่นด้วยความเต็มใจ สังเกตได้จากการที่นักเรียนพูดคุยกับชาวต่างชาติมากยิ่งขึ้น หรือภายในห้องเรียนหรือนอกห้องเรียน นักเรียนมีพฤติกรรมที่มีการควบคุมการใช้คำพูดและการแสดงออกต่อเพื่อนนักเรียน รุ่นพี่และรุ่นน้องที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมมากยิ่งขึ้น เช่น นักเรียนลดการล้อเลียนเพื่อนต่างศาสนา หรือหากแสดงพฤติกรรมดังกล่าวขึ้นมา ก็จะกล่าวขอโทษทันที นักเรียนพยายามปรับตัวให้เข้ากับความแตกต่างมากยิ่งขึ้น พยายามคิดถึงคนอื่นมากขึ้น รับฟังผู้อื่นมากขึ้น และปรับตัวเพื่อความสบายใจทั้งของตนเองและผู้อื่น

เมื่อพิจารณาถึงพฤติกรรมย่อยที่แสดงถึงการแสดงออกให้เหมาะสมกับความแตกต่างทางวัฒนธรรม ประกอบด้วยรายละเอียด ดังต่อไปนี้

การมีส่วนร่วมและควบคุมการสื่อสารให้เหมาะสมกับบุคคลที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม

หลังจากการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น นักเรียนระบุว่ามีความพยายามที่จะควบคุมพฤติกรรมของตนเองมาให้แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับบุคคลที่มีความแตกต่างกับนักเรียนมากขึ้น

ตัวอย่างที่ 1 กรณีของนางสาว ว

“หนูไม่ค่อยควบคุมอารมณ์ตัวเองเท่าไร ไม่ว่าใคร ทั้งไทย ฝรั่ง ด่ามาด่ากลับ ไม่โกง” (ข้อมูลจากการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแสดงออกต่อคนที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรมในสัปดาห์แรก)

“การเจอผู้คนมากมายทำให้เราควบคุมตนเองได้ดีขึ้น การได้ทำกิจกรรมกับเพื่อนที่มีความแตกต่างกัน ทำให้เราต้องควบคุมการแสดงออกของเราไม่ให้ทำให้คนอื่นรู้สึกไม่ดี หรือไม่สบายใจ หากปรับอะไรได้ก็จะพยายามปรับเข้าหากัน เพราะต้องทำงานร่วมกันอีกหลายงาน” (ข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ครั้งที่ 13)

“พอได้ทำกิจกรรมกับคนอื่นมากขึ้น ก็ทำให้รู้ว่าคนเราไม่เหมือนกัน การแสดงออกบางอย่างก็มีเหตุผลของมัน ตอนนี้หนูควบคุมตัวเองได้ดีขึ้น และจะพยายามคิดก่อนพูด คิดก่อนทำให้มากขึ้น เพื่อไม่ให้ไปกระทบความรู้สึกใคร” (ข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ครั้งที่ 16)

ตัวอย่างที่ 2 กรณีของนาย ส

“ผมเล่นเกมออนไลน์กับพวกต่างชาติในอินเตอร์เน็ตบ่อย ๆ เขาก็เรียกกันแรงๆ ผมว่ามันไม่น่าจะเป็นอะไร” (ข้อมูลจากการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแสดงออกต่อคนที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรมในสัปดาห์แรก)

“มีล้อเลียนเพื่อนบ้าง เช่นเพื่อนที่ผิวดำ ก็เรียกนิโกรบ้าง เงาะบ้าง แต่เพื่อนไม่โกรธ ผมไม่อยากให้คิดมากกัน เป็นเพื่อนกันก็น่าจะแหย่กันได้เล็ก ๆ น้อย ๆ แต่ผมก็ดูก่อนนะ ไม่ใช่ว่าผมไปเจอฝรั่งผิวดำแล้วเรียกเขาว่านิโกรต่อหน้า ผมต้องดูสถานการณ์ก่อน” (ข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ครั้งที่ 4)

“เราไม่ควรไม่ล้อเลียนการกระทำของคนอื่นที่มีความเชื่อแตกต่างจากเรา ไม่ขัดแย้งหรือตอบโต้ความเชื่อของผู้อื่นมามันเป็นสิ่งไม่ถูกต้อง เคารพและให้เกียรติซึ่งกันและกัน” (ข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ครั้งที่ 16)

จากกรณีของนางสาว ว และนาย ส แสดงให้เห็นพัฒนาการของนักเรียนในการควบคุมการแสดงออกพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม โดยนักเรียนระบุถึงความพยายามใน

การควบคุมการแสดงออกของตนไม่ให้แสดงพฤติกรรมหรือใช้คำพูดที่ไม่เหมาะสมกับผู้อื่น ซึ่งเป็นลักษณะที่สำคัญของบุคคลที่มีความแวดไวทางวัฒนธรรม

การวางแผนและเลือกใช้กลวิธีในการแสดงออกที่เหมาะสมในสถานการณ์ที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมด้วยความเต็มใจ

หลังจากการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น นักเรียนระบุว่ามีการวางแผนและเลือกใช้กลวิธีในการแสดงออกที่เหมาะสมในสถานการณ์ที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมด้วยความเต็มใจมากขึ้น

ตัวอย่างที่ 1 กรณีของนาย ป

“ผมไม่ชอบถูกบังคับ การปรับตัวจึงเป็นเรื่องยากมากสำหรับผม” (ข้อมูลจากการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแสดงออกต่อคนที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรมในสัปดาห์แรก)

“ผมว่าคนเราควรเป็นตัวเองดีที่สุด ไม่เห็นต้องปรับตัวเองเพื่อให้เข้ากับใคร คนอื่นควรยอมรับในสิ่งที่เราเป็น” (ข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ครั้งที่ 3)

“ตอนแรกไม่ยอมรับความแตกต่างคือเราไม่เข้าใจและไปตัดสินว่าคนที่แตกต่างกับเรานั้นทำไปทำไม และตัดสินเขาว่าผิดเพียงเพราะเขาแตกต่าง มองว่าถูกเพียงเพราะเขาคล้ายเรา หากเราไม่ตัดสินเราก็จะไม่มองว่าอะไรผิดถูกเพราะทุกคนล้วนต่างกัน ดังนั้น พอเรามองว่ามันเป็นกลาง เราก็จะสามารถปรับตัวให้เหมาะกับแต่ละวัฒนธรรมได้ เพราะเราไม่มองว่าถูกผิด” (ข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ครั้งที่ 16)

ตัวอย่างที่ 2 กรณีของนางสาว จ

“หนูไม่แน่ใจว่าเราควรปรับวิธีการสื่อสารของเราอย่างไร แล้วจะทำอย่างไรให้ทุกคนพอใจ” (ข้อมูลจากการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแสดงออกต่อคนที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรมในสัปดาห์แรก)

“หนูพยายามปรับการสื่อสารของหนู รู้สึกตัวว่าพูดเร็วเกิน และดูห้วน ๆ คนฟังอาจไม่เข้าใจ จะพยายามพูดให้ช้าลงและใช้ please ให้มากขึ้น” (ข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ครั้งที่ 10)

“ตอนไปสัมภาษณ์ชาวต่างชาติตอนกลางคืน เจอชาวต่างชาติกลุ่มหนึ่งกำลังรับประทานอาหารอยู่และกำลังย้ายโต๊ะนั่งรับประทานอาหารพอดี ก็เลยเข้าไปขอสัมภาษณ์ แต่ผลออกมาคือ ชาวต่างชาติบอกว่ากำลังทานข้าวอยู่ ขอเวลาหน่อย ทำให้เรารู้ว่า เราควรปรับพฤติกรรมตรงนี้เพราะดูไปละเมิดเขาเกินไป” (ข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ครั้งที่ 16)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

จากกรณีของนาย ป และนางสาว จ แสดงให้เห็นถึงการวางแผนและการเลือกใช้กลวิธีในการสื่อสารที่มีความเหมาะสม โดยมีหลักฐานของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมีความพยายามที่จะปรับการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นลักษณะสำคัญของผู้ที่มีความแวดไวทางวัฒนธรรม

กล่าวโดยสรุป ข้อมูลจากบันทึกหลังการสอนของผู้สอนและแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ของผู้เรียน แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีพัฒนาการของความแวดไวทางวัฒนธรรมเพิ่มขึ้นสูงขึ้นในระหว่างการทดลอง และสูงสุดหลังการทดลอง ทั้งนี้พัฒนาการของความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนเพิ่มขึ้นทั้ง 3 องค์ประกอบ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

บทที่ 5
สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา

2. เพื่อศึกษาคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา

2.1 เปรียบเทียบความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียนที่เรียนจากรูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา ก่อนและหลังเรียน

2.2 เปรียบเทียบความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียนที่เรียนจากรูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษากับเกณฑ์ร้อยละ 70

`2.3 ศึกษาพัฒนาการของความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียนที่เรียนตามรูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยออกเป็น 2 ส่วนตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้แก่ ตอนที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา และตอนที่ 2 ผลการศึกษาคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งสรุปได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา

ผู้วิจัยนำเสนอผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนได้แก่ 1. หลักการของรูปแบบการเรียนการสอน 2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการ

สอน 3. แนวทางการจัดการเรียนการสอนของรูปแบบการเรียนการสอน 4. ขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอน และ 5. การวัดและประเมินผลของรูปแบบการเรียนการสอนซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. หลักการของรูปแบบการเรียนการสอน

หลักการสำคัญของรูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา ได้แก่

1.1 การสร้างความเชื่อมโยงระหว่างประสบการณ์เดิมของผู้เรียนทั้งทางด้านภาษาและวัฒนธรรมกับประสบการณ์ใหม่ จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของการรับผิดชอบการเรียนรู้และตั้งเป้าหมายการเรียนรู้ของตนเอง

1.2 การเรียนรู้ภาษาจะเกิดขึ้นได้ดี หากผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในสภาพบริบทจริงหรือเสมือนจริงที่ใกล้เคียงกับชีวิตประจำวันของผู้เรียน

1.3 การเรียนรู้ภาษาจะเกิดขึ้นได้ดีหากผู้เรียนได้รับประสบการณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมที่ส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลในบริบทและสถานการณ์ที่มีความหลากหลาย

1.4 การเรียนรู้ภาษาจะเกิดขึ้นได้ดีหากผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษาควบคู่กับวัฒนธรรมผ่านกระบวนการสะท้อนคิดเกี่ยวกับประสบการณ์ที่ได้รับ

1.5 เมื่อผู้เรียนได้ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นที่มีบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันและมีโอกาสแลกเปลี่ยนมุมมองทางภาษาและวัฒนธรรม หลังจากการได้รับประสบการณ์จะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในความแตกต่างทางด้านทัศนคติและการแสดงออกของผู้อื่นมากยิ่งขึ้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน

วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียน คือเพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมให้กับนักเรียนมัธยมศึกษา

3. แนวทางการจัดการเรียนการสอนของรูปแบบการเรียนการสอน

ผู้วิจัยนำหลักการและวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอนมาวิเคราะห์ เพื่อเสนอแนวทางการเรียนการสอนที่เป็นไปตามหลักการของรูปแบบการเรียนการสอน นำหลักการของรูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษามากำหนดเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนทั้งหมด 6 ข้อซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

3.1 ผู้เรียนควรได้รับการกระตุ้นกระสบการณ์เดิมของตนเอง เพื่อเป็นการสำรวจความคิด ความรู้สึกและการกระทำของตนเอง และเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้สิ่งใหม่

3.2 ผู้เรียนควรได้รับการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสถานการณ์จริงหรือสถานการณ์ที่มีความเสมือนจริง ซึ่งสอดคล้องกับชีวิตประจำวันของผู้เรียน

3.3 ผู้เรียนควรได้เรียนรู้ภาษาผ่านสถานการณ์หรือประสบการณ์ทางสังคม ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่มีความหลากหลายทางด้านความคิด ทัศนคติและวัฒนธรรม

3.4 ผู้เรียนควรได้รับโอกาสในการสะท้อนความคิดหลังจากได้รับประสบการณ์ เพื่อเป็นการทบทวนความคิดและการแสดงออกของตนเอง

3.5 ผู้เรียนควรได้แลกเปลี่ยนมุมมองทางภาษาและวัฒนธรรมร่วมกับเพื่อนนักเรียนและผู้สอน เพื่อพิจารณาแนวทางในการใช้ภาษาและการแสดงออกอย่างเหมาะสม

3.6 ผู้เรียนควรได้รับการกระตุ้นโดยการใช้คำถามเพื่อให้สามารถคิดวิเคราะห์และเชื่อมโยงความรู้ที่ได้จากการเรียน ไปสู่การประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่น

4. ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนของรูปแบบการเรียนการสอน

ผู้วิจัยนำแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่สังเคราะห์ขึ้นมากำหนดเป็นขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอนหลัก ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 สร้างความเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิม (Re-experience)

ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของเนื้อหาและทักษะทางภาษาที่เรียนรู้กับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน

1. ผู้สอนกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ด้วยการนำเสนอสถานการณ์ทางภาษาที่มีความเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน และเป็นสถานการณ์ที่ผู้เรียนพบได้ในชีวิตประจำวัน โดยใช้สื่อที่หลากหลายมีความน่าสนใจ เช่น คลิปวิดีโอ ภาพถ่าย หรือละครขนาดสั้น

2. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนสำรวจความคิด ความรู้สึกและการแสดงออกของตนเองต่อหัวข้อที่กำหนดให้ โดยการสอบถามเกี่ยวกับประสบการณ์เดิมของผู้เรียนที่มีความสัมพันธ์สถานการณ์ในข้อ 1 และสอบถามถึงแนวทางในการแสดงออกหรือแนวทางแก้ปัญหาในสถานการณ์นั้น

3. ผู้สอนกระตุ้นความรู้เดิมเกี่ยวกับคำศัพท์และโครงสร้างภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร โดยการให้ผู้เรียนนำเสนอคำศัพท์และโครงสร้างภาษาที่ผู้เรียนเคยใช้มาก่อน

4. ผู้สอนนำเสนอตัวอย่างการใช้ภาษาที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ที่กำหนดให้เพิ่มเติม เพื่อให้ผู้เรียนมีตัวอย่างการใช้โครงสร้างภาษาเพื่อนำไปใช้ในการปฏิสัมพันธ์ในขั้นที่ 2

ขั้นที่ 2 เสนอประสบการณ์ใหม่ (React)

ผู้เรียนใช้ภาษาในการปฏิสัมพันธ์ในสถานการณ์ที่มีความเชื่อมโยงกับประสบการณ์ในขั้นที่ 1

1. ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกันภายใต้หัวข้อที่กำหนดให้ ทั้งนี้ กิจกรรมที่ใช้จะต้องเป็นกิจกรรมที่เน้นการใช้ภาษาในการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่มีความแตกต่างกันในด้านต่าง ๆ ซึ่งอาจมีลักษณะเป็นกิจกรรมในชั้นเรียน เช่น การอภิปรายกลุ่ม การแสดงบทบาทสมมุติตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ หรือกิจกรรมนอกชั้นเรียน เช่น การสัมภาษณ์ชาวต่างชาติ การขายสินค้าและบริการ การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในจังหวัด

2. ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนใช้ภาษาและอวัจนภาษาในการสื่อสารให้ได้มากที่สุด

ขั้นที่ 3 สะท้อนคิดจากประสบการณ์ (Reflect)

ผู้เรียนสะท้อนความคิดจากประสบการณ์ที่ได้รับจากการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

1. ผู้สอนตั้งคำถามเพื่อให้ผู้เรียนสะท้อนคิดเกี่ยวกับการแสดงออกของนักเรียนและเพื่อนนักเรียน ทั้งทางด้านการใช้ภาษาและท่าทางระหว่างการทำกิจกรรม

2. ผู้สอนสนับสนุนให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความรู้สึกระหว่างกัน

ขั้นที่ 4 เสริมหลักการ (Refine)

ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันสรุปแนวทางการใช้ภาษาและการแสดงออกที่เหมาะสมตามสถานการณ์

1. ผู้สอนให้ข้อเสนอแนะและทางเลือกเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางในการใช้ภาษาที่มีความเหมาะสมตามสถานการณ์หลังจากการให้ผู้เรียนสะท้อนคิด เพื่อให้ผู้เรียนสรุปแนวทางในการใช้ภาษาให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น

2. ผู้เรียนและผู้สอนช่วยกันสรุปแนวทางในการใช้ภาษาและอวัจนภาษาให้เหมาะสมตามสถานการณ์มากยิ่งขึ้น

3. ผู้สอนทบทวนสถานการณ์ที่ผู้เรียนทำกิจกรรมในขั้นที่ 1 และให้ผู้เรียนนำเสนอแนวทางหรือทางเลือกการแสดงออกที่เหมาะสม เพื่อพิจารณาตามหลักการที่ผู้เรียนสรุปได้

ขั้นที่ 5 เปลี่ยนผ่านสู่สถานการณ์ใหม่ (Refer)

ผู้เรียนถ่ายโยงหลักการที่สรุปได้ไปสู่สถานการณ์ใหม่

1. ผู้สอนนำเสนอสถานการณ์ใหม่และให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการนำหลักการที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในสถานการณ์ดังกล่าว

2. ผู้สอนสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนหลายๆคนเพื่อให้ได้ทางเลือกที่มีความหลากหลาย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

3. ผู้สอนเสริมแรง โดยการใช้คำพูดชมเชย การใช้ตัวอย่างหรือแนวทางอื่น ๆ ในการสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริง

4. ผู้สอนและผู้เรียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ร่วมกัน

5. การวัดและประเมินผลรูปแบบการเรียนรู้

การวัดและการประเมินผลของรูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยกำหนดแนวทางการวัดและประเมินผลของรูปแบบการเรียนการสอน โดยดำเนินการวัดและประเมินผลก่อนการ ระหว่างและหลังการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย

1. การประเมินความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนก่อนการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น

2. การประเมินความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนระหว่างการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น

3. การประเมินความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนหลังการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา

ผลจากการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียน ก่อนและหลังการทดลอง

ผู้วิจัยพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนความแวดไวทางวัฒนธรรมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งในภาพรวมและจำแนกตามองค์ประกอบของความแวดไวทางวัฒนธรรมทั้ง 3 ด้าน โดยองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยความแวดไวทางวัฒนธรรมหลังการทดลองสูงสุดคือ ความใส่ใจทางวัฒนธรรม การแสดงออกให้เหมาะสมกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม และการเปิดใจเกี่ยวกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม ตามลำดับ

นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนความแวดไวทางวัฒนธรรมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในทุกองค์ประกอบย่อย โดยที่องค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยหลังการทดลองสูงสุดคือ การสังเกตพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม และองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยหลังการทดลองน้อยสุดคือ การบอกคุณค่า แสวงหา และให้ข้อมูลของวัฒนธรรมอื่นที่แตกต่างจากตนเอง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

2.2 ผลการเปรียบเทียบความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียน หลังการทดลองกับเกณฑ์ร้อยละ 70

ผู้วิจัยพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีความแวดไวทางวัฒนธรรมหลังการทดลองมากกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยใช้ค่า test value เท่ากับ 16.7 โดยมีค่าเฉลี่ยความแวดไวทางวัฒนธรรมในภาพรวมอยู่ที่ 20.6216 หรือคิดเป็นร้อยละ 85.92 เมื่อพิจารณาแยกตามองค์ประกอบ 3 ด้าน นักเรียนกลุ่มทดลองมีความแวดไวทางวัฒนธรรมหลังการทดลองมากกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยใช้ค่า test value เท่ากับ 5.6

2.3 ผลการศึกษาพัฒนาการความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียน

2.3.1 ผลการศึกษาพัฒนาการความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนก่อน ระหว่างและหลังการทดลอง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีพัฒนาการของความแวดไวทางวัฒนธรรมก่อน ระหว่างและหลังการทดลอง ผลก่อนการทดลองแสดงให้เห็นว่าความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยรวม 22.32 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.33 องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความใส่ใจทางวัฒนธรรม และ การแสดงออกให้เหมาะสมกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การเปิดใจเกี่ยวกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม

ความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนในการเก็บข้อมูลระหว่างการทดลองครั้งที่ 1 หลังการทดลอง 6 สัปดาห์โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 28 เพิ่มขึ้นมาจากการเก็บข้อมูลครั้งที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 25.42 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.00

ความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนในการเก็บข้อมูลระหว่างการทดลองครั้งที่ 2 หลังการทดลอง 11 สัปดาห์โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 30.49 เพิ่มขึ้นมาจากการเก็บข้อมูลระหว่างการทดลองครั้งที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 8.87 ทั้งนี้มีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงองค์ประกอบของความแวดไวทางวัฒนธรรมที่มีค่าเฉลี่ยลดลงมาจากการเก็บข้อมูลระหว่างการทดลองครั้งที่ 1 ได้แก่ การบอกคุณค่า อธิบายและให้ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมตนเอง

ความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนในการเก็บข้อมูลหลังการทดลอง 16 สัปดาห์มีค่าเฉลี่ยรวม 35.62 เพิ่มขึ้นมาจากการเก็บข้อมูลระหว่างการทดลองครั้งที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 16.84 องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยความแวดไวทางวัฒนธรรมสูงสุดได้แก่ การแสดงออกให้เหมาะสมกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม ในด้าน การวางแผนและเลือกใช้กลวิธีในการแสดงออกที่เหมาะสมในสถานการณ์ที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม ด้วยความเต็มใจและองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยความแวดไวทางวัฒนธรรมต่ำสุดได้แก่ การเปิดใจเกี่ยวกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม ในด้าน การบอกคุณค่า อธิบายและให้ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมตนเอง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาถึงส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการเก็บข้อมูลแต่ละครั้ง พบว่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าลดลงจากก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลอง และมีความเบี่ยงเบนน้อยที่สุดหลังการทดลอง

2.3.2 ผลการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพของพัฒนาการของความแวดไวทางวัฒนธรรม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพแสดงให้เห็นว่ารูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา ช่วยส่งเสริมความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียนได้เป็นอย่างดี และนักเรียนมีพัฒนาการของความแวดไวทางวัฒนธรรมเมื่อเปรียบเทียบ ก่อน ระหว่างและหลังการทดลอง

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพพิจารณาตามขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นทำเห็นความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงปริมาณ การจัดการเรียนการสอนตามขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอน ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมทั้งในด้านความใส่ใจทางวัฒนธรรม การเปิดใจเกี่ยวกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม และการแสดงออกที่เหมาะสมกับสถานการณ์ที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม ขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้กับประสบการณ์เดิมของนักเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในบริบทจริงหรือเสมือนจริง สนับสนุนให้ผู้เรียนสะท้อนคิดจากประสบการณ์ ไปสู่การสรุปหลักการในการใช้ภาษาและการแสดงออกอยากเหมาะสม และได้รับการเสริมแรงให้สามารถนำหลักการที่ได้ไปใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ในชีวิตประจำวัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาและการนำรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นไปใช้กับกลุ่มทดลอง สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ใน 2 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน และ 2) การศึกษาคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น ผ่านการวิเคราะห์สาระสำคัญของแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาษาศาสตร์สังคมและการเรียนรู้จากประสบการณ์ จนได้หลักการสำคัญของรูปแบบที่นำมาใช้ในการสร้างแนวทางในการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาขั้นตอนของรูปแบบการสอนทั้งสิ้น 5 ขั้นตอน ทั้งนี้ขั้นการสอนทั้ง 5 ขั้น ได้แก่ 1) ขั้นสร้างความเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิม (Re-experience) 2) ขั้นเสนอประสบการณ์ใหม่ (React) 3) ขั้นสะท้อนคิดจากประสบการณ์ (Reflect) 4) ขั้นเสริมหลักการ (Refine) และ 5) ขั้นเปลี่ยนผ่านสู่สถานการณ์ใหม่ (Refer)

นอกจากนี้ รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีทั้งจุดเด่น และข้อจำกัดของรูปแบบการเรียนการสอน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 จุดเด่นของรูปแบบการสอน

รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีลักษณะเด่น 2 ประการ ดังต่อไปนี้

1.1.1 รูปแบบการเรียนการสอนเน้นการพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมไปควบคู่กับความสามารถทางด้านภาษา

เนื่องด้วยรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีวัตถุประสงค์หลักในการพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียน ด้วยเหตุนี้ หลักการ แนวการจัดการเรียนการสอน และขั้นการสอนจึงเน้นการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนทั้งทางด้านการใช้ภาษาและความแวดไวทางวัฒนธรรมในการสื่อสาร

การพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรม

ความแวดไวทางวัฒนธรรม ประกอบด้วยความใส่ใจทางวัฒนธรรม การเปิดใจเกี่ยวกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม และการแสดงออกให้เหมาะสมกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม องค์ประกอบทางด้านจิตพิสัยเหล่านี้ สามารถพัฒนาได้จากการเรียนรู้ผ่านรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น โดยผู้เรียนสามารถพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมผ่านการสำรวจความคิดและการกระทำของตนเอง เรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ การสะท้อนคิด การสรุปแนวทางปฏิบัติก่อนการนำสู่การปฏิบัติในสถานการณ์อื่น ซึ่งเป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ช่วยปรับเปลี่ยนความคิดและมุมมองของผู้เรียน การเรียนรู้จากประสบการณ์จะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดีเนื่องจากเป็นการบูรณาการองค์ประกอบทั้งทางด้านทฤษฎีมาสัมพันธ์กับการปฏิบัติ การเรียนรู้จากประสบการณ์สามารถเกิดขึ้นได้ทั้งในบริบทที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งผู้เรียนจะได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ของตนเองและประสบการณ์ของผู้อื่น เช่น การทำโครงงาน การแสดงบทบาทสมมุติ กิจกรรมการละคร เกม หรือสถานการณ์จำลอง เป็นต้น การเรียนรู้จากประสบการณ์ในลักษณะดังกล่าวจะช่วยให้บุคคลมีความไวและมีความใส่ใจในการสังเกตและตรวจจับสัญญาณทางวัฒนธรรมที่ผู้อื่นส่งมามากยิ่งขึ้นเนื่องจากได้ปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่มีความหลากหลาย ยิ่งผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่ใกล้เคียงชีวิตจริงมากเท่าไรก็มีแนวโน้มที่จะมีความแวดไวทางวัฒนธรรมในการสื่อสารมากขึ้นเท่านั้น นอกจากนี้การได้ลงมือปฏิบัติจะทำให้ผู้เรียนมีความต้องการในการมีส่วนร่วมและมีแรงจูงใจในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น (Kohonen, 2001) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Gilbert and Hixson (1991) เสนอว่าการสร้างความซาบซึ้งต่อความหลากหลายทางวัฒนธรรม บุคคลควรได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริงแทนการเรียนรู้ผ่านแบบฝึกหัด ซึ่งประสบการณ์นั้นควรเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม เช่นเดียวกับ Muniandy et al. (2010) เสนอว่า ความตระหนักในค่านิยมทางวัฒนธรรมจะเกิดขึ้นได้หากบุคคลได้ฝึกฝนการสื่อสาร การใช้บทบาทสมมุติ หรือการจัดกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนฝึกการแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมในบริบทต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียน ทำความเข้าใจกฎเกณฑ์ทางภาษาศาสตร์สังคม

สำหรับรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ผู้เรียนจะได้มีโอกาสใช้ภาษาในการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมทั้งภายในห้องเรียน ภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน อันจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความตระหนัก เห็นคุณค่าของความแตกต่างและสื่อสารได้อย่างแวดไวมากยิ่งขึ้นรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มุ่งเน้นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นเป็นหลัก และสร้างสถานการณ์เพื่อให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม ทั้งในระดับห้องเรียนและนอกห้องเรียน ในระดับห้องเรียนจากเนื่องด้วยผู้เรียนแต่ละคนล้วนแต่มีพื้นฐานทางด้านวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ทั้งทางด้านศาสนา ความเชื่อ และวิถีชีวิต การปฏิสัมพันธ์ในระดับห้องเรียนจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจผู้ที่มีความแตกต่างมากยิ่งขึ้น ในระดับโรงเรียน กิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์เปิดโอกาสให้ผู้เรียนปฏิสัมพันธ์กับบุคลากรในโรงเรียนและนักเรียนต่างชั้น เช่น การทำกิจกรรมซื้อขายสินค้าที่นักเรียนต้องใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารและซื้อขายสินค้ากับนักเรียนต่างชั้นและผู้ปกครอง ซึ่งช่วยให้นักเรียนฝึกการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม หรือในระดับนอกโรงเรียนที่ผู้เรียนได้ฝึกการปฏิสัมพันธ์โดยการสัมภาษณ์ชาวต่างชาติ หรือการทำ Vlog เพื่อการท่องเที่ยวก็ล้วนแต่ส่งเสริมให้ผู้เรียนปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นทั้งในด้านการใช้ภาษาในการขอและให้ข้อมูล หรือการติดต่อประสานงานต่าง ๆ ซึ่งบุคคลที่นักเรียนปฏิสัมพันธ์ด้วยล้วนแต่มีพื้นฐานทางด้านวัฒนธรรมที่แตกต่างกันโดยทั้งสิ้น

ทั้งนี้ การจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นทั้ง 5 ขั้นตอน สามารถช่วยผู้เรียนพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนได้ ดังรายละเอียด ต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 สร้างความเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิม (Re-experience)

การจัดการเรียนการสอนในขั้นที่ 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของเนื้อหาและทักษะทางภาษาที่เรียนรู้กับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสำรวจความคิด ความรู้สึกและการแสดงออกของตนเองต่อหัวข้อที่เรียน ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่านักเรียนสามารถสร้างความเชื่อมโยงระหว่างประสบการณ์เดิมของตนเองกับเรื่องที่เรียนใหม่ได้เป็นอย่างดี และมีความกระตือรือร้นในการแสดงความคิดเห็น ถึงแม้ว่าในช่วงสัปดาห์แรกนักเรียนจะยังไม่คุ้นชินกับการสะท้อนคิดเกี่ยวกับประสบการณ์เดิมของนักเรียน แต่นักเรียนก็มีความพยายามในการระลึกถึงสถานการณ์ที่นักเรียนเคยเผชิญ ภาษาที่นักเรียนเคยใช้ และนำประสบการณ์นั้นมาแลกเปลี่ยนกับเพื่อนร่วมชั้นได้เป็นอย่างดี ในขั้นนี้ เมื่อนักเรียนได้รับโอกาสในการสะท้อนคิดเกี่ยวกับประสบการณ์เดิม ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่า นักเรียนรู้สึกมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมมากยิ่งขึ้น และมีความต้องการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของตนเองกับเพื่อนคนอื่น ๆ อย่างกระตือรือร้น มีนักเรียนเพียงส่วนน้อยที่ไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการเล่าประสบการณ์ของตนเอง

สื่อที่ใช้ในการนำเสนอสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาอังกฤษในสถานการณ์ต่าง ๆ สามารถดึงความสนใจของผู้เรียนได้ดี นักเรียนมีความสนใจในสื่อที่ที่เป็นวิดีโอคลิป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ขนาดสั้น มากกว่าการใช้ภาพนิ่ง และผู้เรียนจะให้ความสนใจกับสถานการณ์ที่ใกล้ตัว และสถานการณ์ที่ทำให้เกิดความขัดแย้งทางความคิด เช่น ในบทเรียน Stop Bullying! ผู้เรียนให้ความสนใจเกี่ยวกับคลิปวิดีโอที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้งกันในโรงเรียนโดยใช้ถ้อยคำหรือการกระทำที่ไม่เหมาะสมกับเพื่อนหรือบุคคลในโรงเรียนที่มีความแตกต่างจากตนเอง เช่น มีเชื้อชาติที่แตกต่างกัน มีสีผิวที่แตกต่างกัน หรือมีเพศวิถีที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่านักเรียนให้ความสนใจกับสถานการณ์ที่นำเสนอ มีการแลกเปลี่ยนความคิด ความรู้สึก ทั้งในฐานะของผู้ที่เคยปฏิบัติ หรือถูกปฏิบัติในสถานการณ์ที่มีความใกล้เคียงกับชีวิตของนักเรียน นักเรียนส่วนหนึ่งรายงานในแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ของตนเอง ดังนี้

“การดูวิดีโอที่เกี่ยวกับการแกล้งกันในโรงเรียน ทำให้ผมคิดถึงตอนที่ผมยังเรียนอยู่มัธยมต้น ผมชอบเรียกเพื่อนที่สีผิวคล้ำกว่าผม ว่าไอดำ ไอลูกนิโกร ตอนนั้นผมไม่ได้คิดหรอกว่าเพื่อนจะรู้สึกยังไง ผมแค่รู้สึกคะนองปาก แต่ดูจากวิดีโอแล้วบางทีคำพูดและการกระทำของเราอาจทำให้คนอื่นคิดมาก รู้สึกแปลกแยก จนถึงขนาดฆ่าตัวตายได้ เรื่องนี้ทำให้ผมอึ้งพอสมควร” (ข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ครั้งที่ 12 ของนาย อ)

“การได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เรียน ทำให้ย้อนคิดเกี่ยวกับสิ่งที่เราเคยพูด เคยทำ ทำให้เรารู้ว่าเพื่อนหลายคนที่มีประสบการณ์ที่คล้าย ๆ กับเรามีวิธีการตอบสนองต่อสถานการณ์นั้น ๆ แตกต่างกัน” (ข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ครั้งที่ 4 ของนางสาว จ)

อาจกล่าวได้ว่า ในขั้นสร้างความเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิม ผู้เรียนจะได้รับการกระตุ้นความสนใจผ่านการนำเสนอสถานการณ์ทางภาษาที่มีความเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมของผู้เรียนและเป็นสิ่งที่ผู้เรียนพบได้ในชีวิตประจำวัน การสร้างความเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของเนื้อหาและทักษะทางภาษาที่เรียนรู้กับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน นอกจากจะช่วยให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของสิ่งที่ตัวเองกำลังจะเรียนรู้แล้ว ยังช่วยให้ผู้เรียนสำรวจความคิด ความรู้สึกและการกระทำของตนจากประสบการณ์เดิมของตน ซึ่งกระตุ้นให้ผู้เรียนทบทวนสิ่งที่ตนเคยปฏิบัติ โดยในขั้นนี้ผู้สอนจะไม่ชี้นำหรือตัดสินในสิ่งที่ผู้เรียนเคยปฏิบัติมาก่อนว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องหรือผิด เหมาะสมหรือไม่เหมาะสม แต่เป็นขั้นตอนที่มุ่งให้ผู้เรียนสำรวจตนเองเป็นหลัก ทั้งทางด้านการใช้ภาษาและการแสดงออก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากสถานการณ์ที่นำเสนอในขั้นแรกมีประเด็นที่นำไปสู่ความขัดแย้งทางความคิด จะยิ่งกระตุ้นให้ผู้เรียนย้อนคิดถึงการแสดงออกของตนในสถานการณ์นั้น ๆ มากยิ่งขึ้น ผลการวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพจากการทำกิจกรรมในขั้นนี้แสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการแลกเปลี่ยนความประสบการณ์เดิมของนักเรียนทั้งในด้านของการแสดงออกและการใช้ภาษาในสถานการณ์ที่กำหนด เช่น การนำเสนอคลิปวิดีโอขนาดสั้นเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งกันในโรงเรียน ทำให้ผู้เรียนย้อนคิดเกี่ยวกับการใช้ภาษาของตนเองและการแสดงออกของตนเองทั้งในฐานะ

ของการเป็นผู้ทำและถูกกระทำ ทำให้ผู้เรียนได้สำรวจความคิด ความรู้สึก และการกระทำของตนเอง เป็นการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างสิ่งที่ผู้เรียนกำลังจะเรียนและประสบการณ์เดิมของผู้เรียน ซึ่งทำให้การเรียนรู้นั้นเป็นสิ่งที่มีความหมายสำหรับผู้เรียน หรือในการบทเรียนที่เกี่ยวกับการใช้ภาษาในการแสดงความเสียใจหรือการขอโทษ นักเรียนได้รับชมคลิปวิดีโอที่เกี่ยวกับบริกรที่ทำอาหารหกใส่ลูกค้า ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ความคิดเชื่อมโยงเกี่ยวกับประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ดังกล่าว และสอบถามนักเรียนเกี่ยวกับแนวทางการใช้ภาษาและการแสดงออกในสถานการณ์นั้น ๆ ทำให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่แตกต่างกัน ทำให้เห็นแนวทางในการแสดงออกที่แตกต่างกันทั้งในมุมมองของผู้ให้บริการและลูกค้า ซึ่งสถานการณ์ที่นำเสนอในลักษณะนี้ จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ความคิดและแสดงความรู้สึกของตนเอง เพื่อเป็นการสำรวจสิ่งที่ตนเองเคยปฏิบัติ และอิทธิพลของวัฒนธรรมของตนเองที่มีต่อความคิดและการแสดงออกของตนเอง ในขณะเดียวกันก็เป็นการสำรวจสิ่งที่ตนปฏิบัติกับบุคคลอื่นซึ่งอาจจะมีความเหมือนหรือความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมกับตน สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมของ Brislin and Yoshida (1994) ที่เสนอว่าการพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรม บุคคลต้องตระหนักในวัฒนธรรมของตนเองและอิทธิพลทางวัฒนธรรมของตนที่ส่งผลต่อการแสดงออกของตนเอง นอกจากนี้ควรกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความท้าทายทางอารมณ์ คือมีประเด็นที่ทำให้บุคคลเกิดอารมณ์และความรู้สึกต่อสถานการณ์นั้น

นอกจากนี้ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสร้างความเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมในขั้นแรก ยังเป็นการช่วยให้ผู้เรียนกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ของตนเอง ทำให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของการรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของการเรียนรู้จากประสบการณ์ Kolb (1984) การทำกิจกรรมในขั้นนี้จึงมุ่งเน้นให้นักเรียนกำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ โดยผู้สอนสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่ผู้เรียนกำลังจะเรียนรู้กับความเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ในชีวิตประจำวันของนักเรียน เช่น ในบทเรียนที่ English Camps: Game leaders and fun toys ซึ่งในตอนต้นคาบนักเรียนยังไม่สามารถบอกความสำคัญของการเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษาในการบอกขั้นตอนหรือนำกิจกรรมได้ แต่เมื่อผู้สอนนำเสนอคลิปวิดีโอสถานการณ์ที่ผู้นำไม่สามารถให้คำแนะนำให้ลูกทีมปฏิบัติตามได้ ซึ่งส่งผลให้ทีมนั้นไม่ประสบความสำเร็จในการทำภารกิจ ทำให้นักเรียนเริ่มเชื่อมโยงสถานการณ์ที่ผู้สอนนำเสนอกับชีวิตประจำวันของผู้เรียน และพบว่าเมื่อบุคคลไม่สามารถใช้ภาษาในการบอกขั้นตอนหรือนำกิจกรรมได้ ก็จะประสบปัญหาเช่นเดียวกันได้ ทั้งนี้นักเรียนคนหนึ่งเขียนบันทึกในแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ตอนหนึ่งว่า

“ตอนแรกคิดว่าแค่ใช้สาธิตโดยใช้ท่าทางให้คนอื่นดูก็น่าจะเพียงพอ แต่พอได้ดูวิดีโอแล้วท่าทางแบบหนึ่งอาจสื่อความหมายได้หลายแบบ เพราะแต่ละคนตีความไม่เหมือนกัน การใช้ภาษาในการบอกขั้นตอนจึงเป็นเรื่องสำคัญ ถ้าทำไม่ได้ก็จะเป็นปัญหาเมื่อต้องทำกิจกรรมกับ

นักเรียนในค่ายภาษาอังกฤษ เราจึงต้องฝึกฝนทักษะตรงนี้เพื่อช่วยเราในการกิจกรรมกับน้อง ๆ” (ข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ครั้งที่ 14 ของนางสาว ท)

กล่าวโดยสรุป การสร้างความเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมในขั้นแรก อาจไม่สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความแวดไวทางวัฒนธรรมได้ทันที แต่เป็นสิ่งกระตุ้นให้ผู้เรียนย้อนสำรวจถึงความคิด ความรู้สึก และการแสดงออกของตนในสถานการณ์ที่มีความเชื่อมโยงกับสิ่งที่เรียน ช่วยให้ผู้เรียนกำหนดเป้าหมายและสร้างความหมายให้กับสิ่งที่ตนเองกำลังจะเรียนรู้ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมในขั้นต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 เสนอประสบการณ์ใหม่ (React)

ขั้นเสนอประสบการณ์ใหม่มีวัตถุประสงค์เพื่อผู้เรียนฝึกการใช้ภาษาในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ภายใต้สถานการณ์ที่กำหนดที่มีความสัมพันธ์กับขั้นที่ 1 ในขั้นนี้ผู้เรียนจะได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่มหรือกิจกรรมคู่ร่วมกัน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เน้นการใช้ภาษาในการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมในด้านต่าง ๆ ทั้งในและนอกชั้นเรียน จากการสังเกตของผู้วิจัย พบว่าในการจัดการเรียนการสอนในขั้นนำเสนอประสบการณ์ใหม่ เป็นขั้นที่นักเรียนส่วนใหญ่มีความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม โดยในช่วงสองสัปดาห์แรกนักเรียนยังคงแสดงท่าทีเขินอาย ไม่ค่อยกล้าแสดงออก และยังไม่ใช้ภาษาอังกฤษในการปฏิสัมพันธ์เท่าที่ควร โดยที่นักเรียนส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า กลัวพูดภาษาอังกฤษไม่ถูกต้อง และไม่รู้จะเริ่มต้นอย่างไร ซึ่งในขั้นนี้ผู้สอนได้ให้กำลังใจนักเรียน และสนับสนุนให้ผู้เรียนใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารให้ได้มากที่สุด โดยอาจใช้อวัจนภาษาในการช่วยสื่อความหมาย เมื่อเข้าสู่สัปดาห์ที่ 3 ผู้วิจัยสังเกตว่าผู้เรียนมีท่าทีผ่อนคลายมากยิ่งขึ้น สามารถปรับตัวได้ดีขึ้น และเริ่มมีความเชื่อมั่นในการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารมากขึ้น ในสัปดาห์ที่ 5 บทเรียน It is huge! ที่มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในการบรรยายลักษณะของสิ่งของ ผู้เรียนได้มีโอกาสนำเสนอผลงานศิลปะจากวัสดุธรรมชาติภายใต้หัวข้อ That’s What I like ผู้วิจัยสังเกตเห็นได้อย่างชัดเจนว่า นักเรียนทุกคนมีความยินดีที่จะนำเสนอผลงานของตนเองและบรรยายลักษณะของผลงานศิลปะ รวมถึงแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงาน ทำให้ผู้เรียนได้รับรู้และเข้าใจความคิด และความรู้สึกของเพื่อนร่วมชั้นที่มีความแตกต่างกันมากยิ่งขึ้น ข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้แสดงให้เห็นผลที่น่าสนใจ ดังนี้

“การใช้ภาษาในการสื่อสารความคิดเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยาก แต่พอได้ลองพยายามถ่ายทอดความหมายในชิ้นงานศิลปะของเรา ก็ทำให้เรามีความมั่นใจในการสื่อสารมากขึ้น เมื่อเพื่อนมีข้อสงสัยเกี่ยวกับผลงานของเรา เราก็พยายามหาคำมาอธิบายสิ่งที่เราคิด ได้ฟังไอเดียของเรา และไอเดียของเพื่อนทำให้เราเข้าใจว่า สิ่งที่เราชอบกับสิ่งที่เพื่อนชอบอาจไม่ได้เป็นสิ่งเดียวกัน เช่นบางคนสร้างเป็นทะเล มีต้นไม้โขดหิน ในขณะที่บางคนทำเป็นรูป Abstract งานศิลปะชิ้นเดียวเรา

สามารถใช้ภาษาในการบรรยายและตีความได้อย่างหลากหลายไม่มีที่สิ้นสุด” (ข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ครั้งที่ 5 ของนางสาว ว)

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังสังเกตเห็นว่ากิจกรรมที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิสัมพันธ์มากที่สุด คือ กิจกรรมที่ได้ปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรมนอกชั้นเรียน ในช่วง 5 สัปดาห์แรกยังคงเน้นกิจกรรมที่เน้นการปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน จนในสัปดาห์ที่ 6 บทเรียน What’s the definition of good teachers? ซึ่งเป็นบทเรียนที่เน้นการพัฒนาทักษะการสอบถามข้อมูลและการสัมภาษณ์บุคคล นักเรียนมีความตื่นตัวในการทำกิจกรรมตั้งแต่ขั้นตอนของการวางแผน การเขียนคำถาม และการเตรียมความพร้อม หรือในสัปดาห์ที่ 13 บทเรียน Garage Sale ที่นักเรียนมีโอกาสในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในลักษณะของการใช้ภาษาอังกฤษในการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้า หรือในสัปดาห์ที่ 15 บทเรียน Oh! English Camp ที่นักเรียนได้ใช้ภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องกับการใช้คำสั่งหรือการบอกขั้นตอนในการจัดค่ายภาษาอังกฤษให้กับนักเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม และสัปดาห์ที่ 16 บทเรียน Amazing Ayutthaya ที่นักเรียนได้ใช้ภาษาในการปฏิสัมพันธ์กับผู้ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมทั้งกับชาวไทยและชาวต่างชาติ เพื่อจัดทำรายการเพื่อการท่องเที่ยวในรูปแบบของ Vlog กิจกรรมในข้างต้นช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในการใช้ภาษาในสถานการณ์จริงและได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม ซึ่งจะนำไปสู่การยอมรับและการทำความเข้าใจบุคคลที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมได้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้ ข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ได้นำเสนอผลที่น่าสนใจ ดังนี้

“การได้มีโอกาสทำค่ายภาษาอังกฤษกับเด็ก ทำให้เราเข้าใจว่าคนแต่คนมีความแตกต่างกันมาก และเราต้องศึกษาพื้นฐานทั้งทางด้านภาษาและวัฒนธรรมของผู้เรียนก่อนเพื่อที่จะสามารถเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีความเหมาะสม ทำให้รู้ว่าควรจะจัดกิจกรรมลักษณะใดจึงจะเหมาะกับกลุ่มเป้าหมาย เมื่อได้ลงมือจัดกิจกรรมจริง ๆ ยิ่งทำให้เข้าใจว่านักเรียนแต่ละคนแตกต่างกันมาก กิจกรรมที่เราคิดมาว่ามันจะดี มันก็อาจจะไม่เป็นไปตามที่เราคาดหวัง น้องอาจจะไม่เข้าใจในสิ่งที่เราพูด เราอาจจะไม่พูดไม่เคลียร์ คำสั่งเราไม่ชัดเจน หรือเราใช้คำศัพท์หรือประโยคที่ซับซ้อนจนเกินไป เราก็ต้องปรับให้เหมาะกับเขา พูดให้ช้าลง หรือใช้ท่าทางประกอบให้น้องเข้าใจได้ดีขึ้น ก็ต้องแก้ปัญหากันไป เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการจัดค่าย” (ข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ครั้งที่ 15 ของนางสาว ญ)

อาจกล่าวได้ว่า ในขั้นเสนอประสบการณ์ใหม่ ผู้เรียนจะได้ฝึกการใช้ภาษาในการปฏิสัมพันธ์ในสถานการณ์ที่กำหนดให้ทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน ซึ่งชั้นนี้จะเน้นกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นโดยใช้ความคิด ความรู้สึกที่ได้รับจากประสบการณ์เดิมมาแสดงออกในสถานการณ์จริงหรือสถานการณ์จริงที่ผู้เรียนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมนี้สอดคล้องกับแนวทางการฝึกอบรมทางด้านวัฒนธรรมของ Gudykunst and Hammer (1983) ที่

เสนอว่า การฝึกการมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction Training) ช่วยให้บุคคลฝึกทักษะการเป็นผู้ฟังที่ดี การแสดงออก การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การตระหนักถึงอารมณ์ความรู้สึกและเกิดความรู้สึกเห็นอกเห็นใจ สามารถปฏิสัมพันธ์กับคนต่างวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในขั้นที่ 2 นี้ ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกฝนการใช้ภาษาในสถานการณ์ที่กำหนดให้ โดยประสบการณ์ที่ผู้เรียนได้รับมีความหลากหลายและเชื่อมโยงกับชีวิตจริงของผู้เรียน ยกตัวอย่างเช่น การใช้บทบาทสมมุติหรือสถานการณ์จำลอง ซึ่งผู้เรียนรับบทบาทที่แตกต่างกัน อันจะส่งผลให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในความคิด ความรู้สึกและการแสดงออกของบุคคลอื่นมากยิ่งขึ้น หรือในกรณีที่กิจกรรมดังกล่าวเน้นผู้เรียนปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมในสถานการณ์จริง เช่น การสัมภาษณ์ชาวต่างชาติ หรือการทำกิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษ ก็จะช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจในบุคคลเหล่านั้นมากยิ่งขึ้น การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริงนี้เหมาะสมกับการสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมให้เกิดขึ้นในชั้นเรียน ดังที่ Gilbert and Hixson (1991) เสนอว่า หากสถานศึกษาต้องการสร้างความซาบซึ้งต่อความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม บุคลากรในสถานศึกษาควรที่จะได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริง จากการปฏิสัมพันธ์กับบุคลากรและผู้เรียนที่มีความหลากหลาย

นอกจากนี้ การสอนภาษาแบบเน้นการปฏิสัมพันธ์ในสถานการณ์ที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรมยังช่วยพัฒนาความสามารถในการสื่อสารให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพแสดงให้เห็นว่า กิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนปฏิสัมพันธ์ในสถานการณ์ที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรมจะยิ่งทำให้ผู้เรียนมีความแวดไวทางวัฒนธรรมเพิ่มสูงขึ้น ทำให้ผู้เรียนมีความตระหนักถึงความสำคัญของการแสดงออกทางวัฒนธรรมอย่างเหมาะสม โดยเฉพาะกิจกรรมที่ผู้เรียนได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมนอกชั้นเรียน เช่น การสัมภาษณ์อาจารย์ชาวต่างชาติเนื่องในโอกาสวันไหว้ครู การซื้อขายสินค้ากับรุ่นพี่ รุ่นน้อง อาจารย์และผู้ปกครองในโอกาสงาน Garage Sale การทำกิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษกับนักเรียนที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม หรือการนำคลิปวิดีโอประชาสัมพันธ์จังหวัดโดยการลงพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา กิจกรรมเหล่านี้เป็นกิจกรรมที่นักเรียนระบุว่าเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนมีโอกาสในการพูดคุยสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลกับคนที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม เป็นการเปิดโลกทัศน์ของนักเรียน และทำให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของการใช้ภาษาอย่างเหมาะสมในสถานการณ์จริง ใส่ใจในความคิดและความรู้สึกของผู้อื่นมากยิ่งขึ้น มีความระมัดระวังในการใช้ภาษามากยิ่งขึ้น ตลอดจนมีความพยายามปรับรูปแบบการสื่อสารของตนเองให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป ดังเช่นที่นักเรียนรายงานไว้ในตอนหนึ่งของแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ว่า

“การได้พูดคุยปฏิสัมพันธ์กับคนที่มีความหลากหลายในกิจกรรม Amazing Ayutthaya ทำให้เราเรียนรู้ว่าคนแต่ละคนไม่เหมือนกัน มีความแตกต่างกัน คิดไม่เหมือนกัน แสดงออกไม่เหมือนกัน ในคลิปเราอาจจะได้เห็นการพาผู้ชม ไปชิม ชม ชอป สถานที่ต่าง ๆ แต่ภายใต้

การทำงานนั้น เราต้องติดต่อประสานงานกับคนที่มีความหลากหลายทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ซึ่งเราต้องพยายามทำความเข้าใจเขา และเลือกวิธีการในการเข้าหาเขาที่เหมาะสมที่สุด และถ้าสถานการณ์ไม่ได้เป็นไปอย่างที่เราคิด เราก็จะต้องปรับและแก้ไขสถานการณ์ให้สอดคล้องกับสิ่งที่เกิดขึ้นในขณะนั้น เช่น เราจะขอสัมภาษณ์ใครเราก็จะต้องขออนุญาตเขาก่อนและจะต้องพิจารณาถึงกาละเทศะด้วย เช่น เพื่อนบางคนไปขอสัมภาษณ์ในขณะที่เขารับประทานอาหารเขาก็ตอบกลับอย่างสุภาพว่าเขารับประทานอาหารกันอยู่ เราก็ต้องขอโทษเขาตามมารยาท และแก้ไขสถานการณ์กันไป การทำงานก็ล้วนแต่มีปัญหาทั้งนั้น แต่ถ้าเราเข้าใจธรรมชาติและวัฒนธรรมของคนที่มีความแตกต่างจากเรา เราก็จะปรับตัวได้ดี” (ข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ครั้งที่ 16 ของนางสาว ญ)

ดังนั้น การให้ผู้เรียนเรียนรู้ภาษาผ่านสถานการณ์ที่มีความหลากหลายและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลในสถานการณ์จริงจึงช่วยพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียนได้ ผลที่ได้นี้มีความสอดคล้องกับ Zhang and Wang (2016) เสนอว่า การสอนภาษาแบบเน้นให้ผู้เรียนใช้ภาษาในสถานการณ์จริงจะช่วยให้ผู้เรียนตระหนักถึงหน้าที่ของการสื่อสารทางสังคม การใช้ภาษาที่ไม่เหมาะสมตามสถานการณ์อาจทำให้เกิดความขัดแย้งได้ ผู้สอนจึงต้องสร้างสถานการณ์ที่มีความหลากหลายในชั้นเรียนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนฝึกฝนการเผชิญหน้าในชีวิตจริงและสามารถเลือกใช้ภาษาในแต่ละสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม

กล่าวโดยสรุป ขั้นตอนที่ 2 เสนอประสบการณ์ใหม่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ช่วยให้ผู้เรียนฝึกการสังเกตและแยกแยะความเหมือนและความแตกต่างที่บุคคลแสดงออก และสามารถทำความเข้าใจผู้อื่นผ่านบทบาทต่าง ๆ ที่ได้รับ ซึ่งทำให้มีความเข้าใจในความคิดและความรู้สึกของผู้อื่นมากยิ่งขึ้น ผ่านการมองผ่านมุมของผู้อื่น ซึ่งการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเหล่านี้จะช่วยพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนทั้งทางด้านความใส่ใจและการเปิดใจเกี่ยวกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ขั้นตอนที่ 3 สะท้อนคิดจากประสบการณ์ (Reflect)

วัตถุประสงค์ของขั้นที่ 3 คือการสนับสนุนให้ผู้เรียนสะท้อนความคิดที่ได้รับจากการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยการใช้คำถามที่เหมาะสมเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนสะท้อนคิดเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเองและผู้อื่น ผู้วิจัยสังเกตว่าการจัดกิจกรรมในขั้นนี้ใช้เวลาค่อนข้างนาน ซึ่งในช่วง 2 สัปดาห์แรก พบว่าผู้เรียนไม่ค่อยมีส่วนร่วมในขั้นนี้ และต้องใช้เวลาในการกระตุ้นให้ผู้เรียนสะท้อนคิดประสบการณ์ของตนเองออกมาในรูปแบบของการสื่อสารด้วยคำพูด ในสัปดาห์ที่ 2 นักเรียนบางส่วนให้สาเหตุของการไม่มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นว่า นักเรียนมีข้อจำกัดในการใช้ภาษาอังกฤษในการอธิบายสิ่งที่ตนเองได้เรียนรู้จากการทำกิจจรรม ผู้วิจัยจึงงอนุโลมให้นักเรียนใช้ภาษาไทยในการสะท้อนคิดจากประสบการณ์ได้ในกรณีที่ไม่สามารถอธิบายเป็นภาษาอังกฤษได้ ใน

สัปดาห์ที่ 3 เป็นต้นไป ผู้เรียนจึงเริ่มสะท้อนคิดภายในกลุ่มมากยิ่งขึ้น และเริ่มสะท้อนคิดน้อยลงในช่วงสัปดาห์ที่ 8-10 ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เน้นการปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน

การให้ความร่วมมือในการสะท้อนความคิดของนักเรียนทำได้ค่อนข้างดี นักเรียนพยายามสะท้อนในสิ่งที่ตัวเองพูดและทำในขั้นที่ 2 นักเรียนส่วนใหญ่เป็นผู้ฟังที่ดี โดยการแสดงความสนใจต่อสิ่งที่เพื่อนนักเรียนสะท้อนคิด และเมื่อมีความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน นักเรียนมีความพยายามในการให้เหตุผลสนับสนุน มากกว่าการโต้แย้งโดยใช้อารมณ์

ข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ของนักเรียนแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียนที่เกิดจากขั้นตอนของการสะท้อนคิด ดังนี้

“ขั้นสะท้อนคิดเป็นเหมือนการพูดกับตัวเองดัง ๆ และฟังเสียงที่คนอื่นพูด มันทำให้เราเข้าใจคนอื่นมากขึ้นว่าแต่ละคนมีวิธีการแก้ปัญหาที่ไม่เหมือนกัน เรื่องของการขอโทษเป็นเรื่องเฉพาะบุคคลมาก และแต่ละคนก็คิดแก้ปัญหาไม่เหมือนกัน สถานการณ์เดียวกันคือมีแมลงวันในถ้วยซุป บางกลุ่มก็เลือกที่จะเปลี่ยนให้ทันที บางกลุ่มก็สอบถามลูกค้าก่อน บางคนก็ลดราคาให้ ต่างคนต่างคิด ต่างคนก็มีวิธีของตัวเอง ตอนทำกิจกรรมในขั้นสะท้อนคิดทำให้เราเข้าใจมากขึ้นว่าทำไมแต่ละกลุ่มเขาถึงตัดสินใจอย่างนั้น เหมือนเราฟังเสียงเขาจริง ๆ โดยที่ไม่ได้คิดไปเอง” (ข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ครั้งที่ 10 ของนางสาว ธ)

ในขั้นนี้ผู้เรียนจะได้สะท้อนคิดจากการมีส่วนร่วมในการใช้ภาษาในการปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความแวดไวทางวัฒนธรรม การได้รับประสบการณ์เพียงอย่างเดียวอาจช่วยให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักในความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมในระดับหนึ่ง แต่การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสะท้อนคิดจากประสบการณ์เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสำรวจความคิด ความรู้สึก และการกระทำของตนเองจากประสบการณ์ที่เพิ่งได้รับอย่างชัดเจน อีกทั้งผู้เรียนยังได้ทำหน้าที่เป็นผู้สังเกตการณ์ระหว่างที่เพื่อนนักเรียนคนอื่น ๆ สะท้อนความคิดของตนที่มีต่อประสบการณ์ของตนเองเช่นกัน เช่น ในสัปดาห์ที่ 11 บทเรียน Your dress is gorgeous ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมสร้างสรรค์เครื่องแต่งกายจากวัสดุเหลือใช้เป็นกลุ่มและให้แต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานของกลุ่มตัวเองด้วยการใช้ภาษาบรรยายลักษณะของเครื่องแต่งกาย วัสดุที่ใช้ ตลอดจนแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงาน และให้นักเรียนกลุ่มอื่นทำหน้าที่เป็น Commentator ให้คำวิจารณ์ผลงานแต่ละชุด หลังจากแสดงแฟชั่นโชว์และได้รับคำติชมเรียบร้อยแล้ว ในขั้นของการสะท้อนคิดจากประสบการณ์ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันสะท้อนคิดจากการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมถึงความรู้สึกจากการทำกิจกรรม และความรู้สึกจากการได้รับคำวิจารณ์จากกลุ่มอื่น ซึ่งการสะท้อนคิดในลักษณะดังกล่าวช่วยให้ผู้เรียนเห็นภาพในสิ่งที่ตนเองทำ และรับรู้ในความคิดและความรู้สึกของผู้อื่น ทั้งนี้ คำถามที่ผู้สอนใช้ในการกระตุ้นให้ผู้เรียนสะท้อนคิดมีส่วนสำคัญอย่างมากที่จะช่วยให้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ผู้เรียนเกิดการทบทวนประสบการณ์และตระหนักในสิ่งที่ตนปฏิบัติ คำถามที่ใช้ในขั้นนี้จึงเป็นคำถามที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้แสดงความรู้สึกที่มีต่อการปฏิสัมพันธ์เป็นหลัก เช่น

- จากกิจกรรมการแสดงแฟชั่นโชว์นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรกับเครื่องแต่งกายของกลุ่มนักเรียน นักเรียนรู้สึกพึงพอใจกับผลงานของตนเองหรือไม่ อย่างไร

- นักเรียนคิดว่าการนำเสนอเครื่องแต่งกายของกลุ่มนักเรียนเป็นไปอย่างที่นักเรียนคิดหรือไม่ เพราะเหตุใด

- นักเรียนรู้สึกอย่างไรกับคำวิจารณ์ของเพื่อน มีคำพูดหรือถ้อยคำใดที่ทำให้นักเรียนรู้สึกพอใจหรือไม่พอใจ และเหตุใดนักเรียนจึงมีความรู้สึกเช่นนั้น

การใช้คำถามในลักษณะดังกล่าวจะช่วยให้ผู้เรียนสะท้อนคิดถึงการกระทำของตนเองและของผู้อื่น ทำให้ผู้เรียนตระหนักถึงผลการกระทำของตนเอง ในขณะที่รับรู้ความแตกต่างทางด้านความคิดและความรู้สึกของคนอื่น อันจะนำไปสู่การเห็นอกเห็นใจ การเอาใจเขามาใส่ใจเรา และเคารพในความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมมากยิ่งขึ้น

กิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสะท้อนคิดมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนเกิดความแวดไวทางวัฒนธรรมมากยิ่งขึ้น การรับฟังในสิ่งที่ผู้อื่นสะท้อนความคิด อารมณ์และความรู้สึก จะทำให้บุคคลเห็นคุณค่าและความสำคัญของการแลกเปลี่ยนความคิดและความรู้สึกซึ่งกันและกัน ซึ่งการเห็นคุณค่านี้ Hart and Burks (1972) เสนอว่าเป็นลักษณะที่สำคัญของบุคคลที่มีความแวดไวทางวัฒนธรรม นอกจากนี้ การนำกิจกรรมที่ใช้การสะท้อนคิดเพื่อพัฒนาความสามารถทางด้านวัฒนธรรมยังมีความเหมาะสม ดังเช่นที่ Keengwe (2000) เสนอว่า แนวทางที่ช่วยพัฒนาทัศนคติทางด้านวัฒนธรรมของผู้เรียน คือการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสะท้อนความคิดและสำรวจทัศนคติของตนเอง ซึ่งแนวทางดังกล่าวจะช่วยให้ผู้เรียนลดอคติ มีความเคารพต่อผู้อื่นและยอมรับผู้อื่นมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ Sharman et al. (2011) ที่เสนอว่าการสะท้อนคิดอย่างมีวิจารณญาณจะช่วยสร้างความหมายให้กับประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ซึ่งช่วยเปลี่ยนความเข้าใจที่บุคคลมีต่อตนเองและบุคคลอื่น ทำให้บุคคลมีความตระหนักต่อการแสดงออกของตนเองและการปฏิบัติต่อผู้อื่น

กล่าวโดยสรุป ขั้นตอนที่ 3 สะท้อนคิดจากประสบการณ์ช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรมของตนเองและบุคคลอื่นมากยิ่งขึ้น เกิดความรู้สึกเข้าใจและยอมรับในความแตกต่างที่เกิดขึ้น เห็นคุณค่าของวัฒนธรรมของตนเองในขณะที่เห็นความสำคัญและคุณค่าของวัฒนธรรมอื่น ซึ่งเป็นลักษณะบ่งชี้ของการเปิดใจเกี่ยวกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม

ขั้นตอนที่ 4 เสริมหลักการ (Refine)

ขั้นเสริมหลักการมีวัตถุประสงค์ของขั้นคือ การให้ผู้เรียนร่วมกันสรุปแนวทางการใช้ภาษาและอวัจนภาษาได้อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์ โดยที่ผู้สอนให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้ภาษาเพื่อเป็นทางเลือกให้กับนักเรียนเพิ่มเติม เมื่อผู้เรียนผ่านกระบวนการสะท้อนคิด

แล้วในลำดับต่อมาคือการสรุปหลักการที่ได้จากการสะท้อนความคิด ผู้วิจัยสังเกตว่านักเรียนสามารถสรุปแนวทางการใช้ภาษาและการแสดงออกอย่างเหมาะสมร่วมกันได้ โดยในช่วง 4 สัปดาห์แรกจะมีนักเรียนกลุ่มหลักที่เสนอข้อสรุป ในขณะที่นักเรียนคนอื่น ๆ จะมีลักษณะคล้อยตามมากกว่าการร่วมกันสรุปเป็นกลุ่มใหญ่ หลังจากนั้นเมื่อนักเรียนมีความมั่นใจในการใช้ภาษาเพิ่มมากขึ้น ก็เริ่มเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเพื่อให้ได้ข้อสรุปร่วมกันมากยิ่งขึ้น ในขณะที่ผู้สอนซึ่งมีหน้าที่เสริมต่อการเรียนรู้ ทำหน้าที่เป็นผู้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากข้อสรุปที่นักเรียนได้จากการทำกิจกรรม ซึ่งผู้วิจัยสังเกตว่านักเรียนมีความสนใจในข้อเสนอแนะเพิ่มเติมค่อนข้างมาก เพราะโดยส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่นักเรียนไม่เคยทราบมาก่อน เช่น การใช้ภาษาในการเรียกบุคคลที่มีความแตกต่างทางด้านชาติพันธุ์อย่างไม่เหมาะสม เช่น การใช้คำว่า Dago ในการเรียกคนที่มาจากอิตาลี สเปน โปรตุเกสหรืออเมริกาใต้ หรือการใช้คำ Body Shaming ในการบรรยายลักษณะคนอื่น ซึ่งเป็นเรื่องใหม่สำหรับนักเรียน ทำให้นักเรียนได้รับการเสริมหลักการเพื่อเตรียมความพร้อมในการใช้ภาษาอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม

ข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ของนักเรียนแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียนที่เกิดจากขั้นตอนของการเสริมหลักการ ดังนี้

“การให้นักเรียนสรุปสิ่งที่เรียนรู้เองเป็นสิ่งที่ดี แต่อาจจะใช้เวลาในการสรุปนานไปหน่อยหากครูไม่ให้ข้อเสนอแนะ เพราะข้อเสนอแนะของครูทำให้เรามีทางเลือกในการใช้ภาษามากยิ่งขึ้น เพราะความรู้เราอาจไม่เพียงพอหรืออาจจะมีตัวเลือกที่ดีกว่าสิ่งที่เราอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน เช่น เรื่องของความอ้วนความผอม เราเข้าใจตรงกันว่า fat อาจจะไม่เหมาะสมในการนำไปเรียกใคร แต่เรื่องความผอมมีหลายประเภท หากเราเลือกใช้ไม่เหมาะก็อาจจะสร้างความขุ่นเคืองใจหรือไม่พอใจได้” (ข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ครั้งที่ 3 ของนางสาว ส)

ขั้นเสริมหลักการสามารถช่วยให้ผู้เรียนมีแนวทางในการแสดงพฤติกรรมอย่างเหมาะสม โดยลักษณะการจัดกิจกรรมไม่ได้เป็นลักษณะของการบรรยายสิ่งที่ผู้เรียนควรปฏิบัติ แต่เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเสนอแนวทางที่นำไปสู่หลักการปฏิบัติที่เหมาะสมกับสถานการณ์ ในขั้นนี้ผู้สอนจะทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกและเสริมต่อการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนโดยการนำเสนอทางเลือกใหม่ เพื่อเป็นตัวเลือกให้ผู้เรียนพิจารณาถึงความเหมาะสมในการนำไปใช้ เป็นการยกระดับสิ่งที่ผู้เรียนเรียนรู้โดยการเพิ่มทักษะพื้นฐานที่สำคัญเข้าไป ยกตัวอย่างเช่น ในบทที่ 3 What do they look like? เมื่อผู้เรียนสรุปหลักการของการใช้ภาษาในการบรรยายลักษณะของผู้อื่นแล้ว เช่น ไม่ควรใช้คำว่า fat ในการบรรยายรูปร่างของบุคคล ผู้สอนจึงนำเสนอทางเลือกอื่น ๆ ให้กับผู้เรียน เช่น การใช้คำว่า curvy หรือ full-bodied การเลือกใช้ถ้อยคำหรือภาษาที่ลดความรุนแรงลงมา (Euphemism) เช่น Bold-hair disadvantaged, obese-horizontally challenged หรือ too tall-vertically inconvenienced นอกจากนี้ ผู้สอนยังให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการ

ระมัดระวังการใช้คำที่แสดงออกถึงชาติพันธุ์อย่างไม่เหมาะสม เช่น Dago Red Indian หรือ Niggar ซึ่งกิจกรรมในลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Brislin and Yoshida (1994) และ Skepple (2014) เสนอว่า การพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมของบุคคล ผู้เรียนจะต้องได้รับการเรียนรู้ทักษะพื้นฐานที่นำมาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่ต้องเผชิญกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมได้

นอกจากนี้กิจกรรมในขั้นเสริมหลักการได้นำเอาแนวการใช้ภาษาและการแสดงออกที่ผู้เรียนนำเสนอในขั้นที่ 1 มาพิจารณาถึงความเหมาะสมอีกครั้งหนึ่ง ทำให้ผู้เรียนระลึกถึงและตระหนักถึงสิ่งที่ตนเคยปฏิบัติไปแล้ว จากการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนระหว่างการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน เห็นได้ชัดว่าในขั้นนี้ผู้เรียนสามารถที่จะระบุได้ว่าการใช้ภาษาหรือการแสดงออกใดมีความเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม และมีความต้องการที่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนั้น ยกตัวอย่างบทที่ 3 What do they look like? เมื่อนักเรียนได้สรุปแนวทางการใช้ภาษาและท่าทางในการบรรยายลักษณะของบุคคลอย่างเหมาะสมและได้รับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้สอนแล้ว ผู้สอนจะนำเสนอคำศัพท์และประโยคที่นักเรียนใช้ในการบรรยายลักษณะของบุคคลในขั้นที่ 1 อีกครั้งและให้นักเรียนสรุปว่า ถ้อยคำหรือประโยคใดที่มีความเหมาะสมและไม่เหมาะสมในการบรรยายลักษณะของบุคคล โดยพิจารณาจากข้อสรุปและคำแนะนำที่นักเรียนได้ทำกิจกรรมในขั้นที่ 4 เช่น ในขั้นที่ 1 นักเรียนบรรยายลักษณะของชายในภาพว่า Ugly Crazy และ Skinny เมื่อผู้สอนสอบถามถึงความเหมาะสมของการใช้ภาษานักเรียนสามารถเลือกใช้คำอื่น ๆ ที่มีความเหมาะสมมากกว่าได้ แสดงให้เห็นว่านักเรียนสามารถนำหลักการมาใช้ในการปรับการแสดงออกของตนเองได้เป็นอย่างดี

สรุปได้ว่า ในขั้นที่ 4 เสริมหลักการ ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมที่ทำช่วยให้เกิดแนวทางในการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมตามสถานการณ์ และนำหลักการดังกล่าวเป็นไปเป็นหลักในการประเมินสิ่งที่ตนเองเคยปฏิบัติมา ซึ่งการได้มาซึ่งหลักการในการปฏิบัตินี้ ช่วยให้ผู้เรียนมีหลักซึ่งเป็นแนวทางในการใช้ภาษาและแสดงออกทางวัฒนธรรมอย่างเหมาะสม ซึ่งจะนำไปสู่การเต็มใจในการแสดงออกทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นองค์ประกอบของความแวดไวทางวัฒนธรรม

ขั้นตอนที่ 5 เปลี่ยนผ่านสู่สถานการณ์ใหม่ (Refer)

วัตถุประสงค์ของขั้นเปลี่ยนผ่านสู่สถานการณ์ใหม่คือการให้ผู้เรียนถ่ายโยงการเรียนรู้จากหลักการที่สรุปร่วมกันไปสู่สถานการณ์ใหม่ที่มีความใกล้เคียงหรือสัมพันธ์กับสถานการณ์ในขั้นที่ 1 จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า ในช่วง 3 สัปดาห์แรก นักเรียนยังไม่ค่อยมีความมั่นใจในการนำหลักการที่ได้จากชั้นเรียนไปใช้ในชีวิตประจำวัน แต่เมื่อนักเรียนได้สั่งสมความรู้และทักษะไประยะเวลาหนึ่ง นักเรียนก็มีแนวโน้มที่จะตอบสนองต่อสถานการณ์ใหม่ได้ดียิ่งขึ้น เช่น หลังจากการสัมภาษณ์เพื่อนในชั้นเรียน นักเรียนสามารถพัฒนาไปสู่การสัมภาษณ์อาจารย์ชาวต่างชาติในโรงเรียน และในท้ายที่สุดสามารถทำกิจกรรมสัมภาษณ์ชาวต่างชาตินอกสถานที่ได้ ผลสำเร็จของ

การสื่อสารในชั้นเรียนที่เกิดขึ้นจากขั้นตอนทั้ง 4 ขั้นก่อนหน้าทำให้ผู้เรียนมีความมั่นใจและมีความพร้อมในการลงสนามจริงมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ในขั้นนี้ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าการให้การเสริมแรงเชิงบวกแก่นักเรียนเป็นสิ่งที่ทำให้นักเรียนมีความต้องการในการนำหลักการที่ได้ไปใช้มากยิ่งขึ้น เมื่อผู้สอนให้คำชมเชยหรือให้กำลังใจแก่นักเรียน นักเรียนจะมีความพยายามในการปฏิสัมพันธ์ในสถานการณ์ใหม่ ซึ่งในสัปดาห์ที่ 13-16 สังเกตได้ว่านักเรียนแสดงพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความแวดไวทางวัฒนธรรมมาจากการความต้องการส่วนบุคคลมากขึ้น โดยไม่ต้องอาศัยรางวัลหรือคำชมเชย ดังต่ออย่างจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ต่อไปนี้

“ในช่วงแรกของการนำความรู้ที่ได้จากการเรียนในชั้นเรียนไปใช้ในชีวิตประจำวัน การสนับสนุนจากครูและเพื่อนเป็นแรงผลักดันที่สำคัญ และหลายครั้งก็แสดงออกเพราะต้องการได้คะแนน หรือได้รับคำชมเชย แต่พอได้ทำกิจกรรมไปนาน ๆ ก็รู้สึกว่าคำชมหรือคะแนนไม่สำคัญเท่ากับเราอยากทำเอง อยากไปพูดคุย อยากไปสื่อสาร อยากไปเรียนรู้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องมีคนมาบังคับ” (ข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ครั้งที่ 16 ของนางสาว อ

ข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ของนักเรียนแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียนที่เกิดจากขั้นตอนของการเปลี่ยนผ่านสู่สถานการณ์ใหม่ ดังนี้

“การหยิบเอาสิ่งที่เรียนจากในห้องไปใช้ในชีวิตประจำวันในช่วงแรกเป็นเรื่องค่อนข้างยาก เพราะเรายังมีความไม่มั่นใจ แต่พอเราทำบ่อยขึ้น และเรารับรู้แล้วว่าเรื่องที่เรียนมีความสัมพันธ์กับชีวิตประจำวันของเรา เราก็จะทำได้ดี เราก็จะมีกำลังใจทำต่อไป” (ข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ครั้งที่ 16 ของนางสาว ช)

ขั้นเปลี่ยนผ่านสู่สถานการณ์ใหม่สามารถช่วยให้ผู้เรียนทดลองนำหลักการไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม เป็นการเปิดโลกจากประสบการณ์ที่ผู้เรียนได้รับจากการเรียนรู้ผ่านรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น กลับไปสู่การนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปสู่ชีวิตจริง ขั้นตอนสุดท้ายนี้เป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้เรียนว่าจะสามารถนำหลักการที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ นับเป็นการซ้อมอีกครั้ง ก่อนการเข้าสู่สนามจริง

ในขั้นนี้ผู้เรียนจะได้รับการเสริมแรงให้เกิดความเชื่อมั่นในการใช้ภาษาและแสดงออกอย่างเหมาะสมในสถานการณ์ที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม เนื่องจากการใช้ภาษาในสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวัน ผู้เรียนจะต้องมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองโดยที่ยังคงความเป็นตัวตนของตนเอง แต่สามารถที่จะยอมรับและปรับตัวให้เข้ากับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมได้ด้วยความเข้าใจ โดยกิจกรรมในขั้นนี้ผู้สอนจะสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักเรียนด้วยการสนับสนุนให้นักเรียนแสดงออกและให้กำลังใจแก่นักเรียน โดยช่วงแรกผู้สอนอาจต้องใช้แรงจูงใจภายนอก เช่น การให้คะแนน การให้คำชมหรือรางวัลเพื่อสร้างแรงจูงใจในการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมในช่วงแรก ซึ่งผลจากการวิจัยแสดงให้เห็นว่าในหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 และ 3

ผู้เรียนสามารถแสดงพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความแวดไวทางวัฒนธรรมได้โดยไม่ต้องอาศัยแรงจูงใจภายนอก แต่แสดงพฤติกรรมซึ่งเป็นผลมาจากแรงจูงใจภายใน ซึ่งนักเรียนระบุไว้ในแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ว่ามีความต้องการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมมากยิ่งขึ้น เชื่อมั่นว่าตนเองมีความสามารถในการปฏิสัมพันธ์ มีมโนทัศน์ต่อตนเองในแง่บวก ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ Chen and Starosta (2000) ที่ว่า บุคคลที่มีความแวดไวทางวัฒนธรรมจะต้องสามารถยังคงเอกลักษณ์ของตน มีมโนทัศน์ต่อตนเองในแง่บวก ในขณะที่มีความเข้าใจความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในสังคมและเคารพในความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม

กล่าวโดยสรุป ขั้นสุดท้าย เปลี่ยนผ่านสู่สถานการณ์ใหม่เป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนทดลองนำหลักการไปใช้กับสถานการณ์ใหม่ ทำให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในแนวทางที่ตนได้รับการเสริมหลักการซึ่งจะนำไปสู่ความเต็มใจในการแสดงพฤติกรรมทางวัฒนธรรมอย่างเหมาะสมต่อไป

สรุปได้ว่า ขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นสามารถส่งเสริมความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนได้ทั้ง 3 ด้าน ในด้านความใส่ใจทางวัฒนธรรม โดยที่ผู้เรียนจะได้ฝึกสังเกตความเหมือนและความแตกต่างทางด้านการใช้ภาษาและการแสดงออกของบุคคลที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมจากกิจกรรมขั้นที่ 1 ที่ชี้ให้เห็นความแตกต่างที่เกิดขึ้น ฝึกการสังเกตและเปรียบในขั้นที่ 2 เสนอประสบการณ์ใหม่ และยังเห็นความแตกต่างทั้งทางด้านความคิด ความรู้สึก และการกระทำในขั้นที่ 3 สะท้อนคิดจากประสบการณ์ นอกจากนี้ ผู้เรียนยังได้สามารถพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมในด้านการเปิดใจทางวัฒนธรรม โดยผู้เรียนจะเกิดความซาบซึ้ง และเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมตนเองและผู้อื่น ได้จากการกิจกรรมในขั้นที่ 1 จากการสำรวจความคิดและความรู้สึกของตนเอง ขั้นที่ 2 จากการรับบทบาทเป็นบุคคลอื่นหรือการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ขั้นที่ 3 จากการสะท้อนคิดสิ่งที่ตนปฏิบัติและจากการรับฟังสิ่งที่ผู้อื่นสะท้อนความคิด และด้านที่ 3 การแสดงออกให้เหมาะสมกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมซึ่งผู้เรียนได้รับการส่งเสริมจากการทำกิจกรรมในขั้นที่ 4 เสริมหลักการ และขั้นที่ 5 เปลี่ยนผ่านสู่สถานการณ์ใหม่

นอกจากนี้ผลการทดลองแสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยความแวดไวทางวัฒนธรรมหลังการทดลองสูงสุดคือ ความใส่ใจทางวัฒนธรรม การแสดงออกให้เหมาะสมกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม และการเปิดใจเกี่ยวกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม ตามลำดับ โดยที่องค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยหลังการทดลองสูงสุดคือ การอธิบายพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม และองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยหลังการทดลองน้อยสุดคือ การบอกคุณค่า แสวงหา และให้ข้อมูลของวัฒนธรรมอื่นที่แตกต่างจากตนเอง แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีความสามารถในการสังเกตเห็นความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมเพิ่มขึ้นและสามารถบอกความเหมือนและความต่างทางด้านวัฒนธรรมได้ ทั้งนี้น่าจะมีสาเหตุมาจากการที่ผู้เรียนมีโอกาสในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นมากขึ้น มีโอกาสอยู่ในสถานการณ์ที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรมมากขึ้น จึงทำให้ความสามารถที่แสดงออกถึงความใส่ใจทางวัฒนธรรมเพิ่มสูงขึ้นไปด้วย ในขณะที่การเปิดใจเกี่ยวกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม เป็นสิ่งที่ฝังลึกในจิตใจ ซึ่งบุคคลจะเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมของ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ตนเองและผู้อื่นนั้นบุคคลจะต้องได้รับการกระตุ้นที่มากพอในขั้นของการตอบสนอง กล่าวคือ ผู้เรียนต้องได้รับรู้และเกิดความสนใจในค่านิยมนั้น และมีโอกาสตอบสนองในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง (Bloom, 1956) ซึ่งในขั้นตอนของการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ผู้เรียนบางคนไม่ได้ให้ความร่วมมือในการปฏิสัมพันธ์ในสถานการณ์ที่กำหนดให้เท่าที่ควร จึงได้รับโอกาสในการตอบสนองต่อค่านิยมนั้นไม่มากนัก ทำให้ความแวดไวทางวัฒนธรรมในด้านนี้ไม่สูงเท่าด้านอื่น ๆ

นอกเหนือจากการพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนแล้ว รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นยังสามารถพัฒนาความสามารถทางด้านภาษาควบคู่กับความแวดไวทางวัฒนธรรม ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

การพัฒนาความสามารถทางด้านภาษา

ในขณะที่ข้อมูลเชิงคุณภาพแสดงให้เห็นความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนที่เพิ่มขึ้นหลังการทดลอง ข้อมูลจากการสังเกตแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาในการสื่อสารของตนเองด้วย ทั้งในด้านของการใช้คำศัพท์ การใช้โครงสร้างประโยคที่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ ความคล่องแคล่วในการสื่อสาร หรือการใช้กลวิธีต่าง ๆ ที่ช่วยให้การสื่อสารเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ด้านการใช้คำศัพท์

นักเรียนแสดงให้เห็นพัฒนาการในด้านการคำศัพท์ที่มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น เช่น เดิมนักเรียนมักจะแสดงความคิดเห็นต่อคน สิ่งของหรือ สถานที่โดยการใช้คำศัพท์ง่าย ๆ เช่น Good, very good, not good หรือ ugly หลังจากการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น นักเรียนสามารถใช้คำศัพท์อื่น ๆ เช่น Well done, gorgeous, stunning, fantastic, wonderful, fabulous, glamorous หรือ outstanding ในการบรรยายสิ่งต่าง ๆ ได้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ด้านความถูกต้องในการใช้ภาษา

หลังการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น นักเรียนสามารถใช้ภาษาได้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ได้ดียิ่งขึ้น ยกตัวอย่างเช่น การใช้ประโยคในการแสดงความคิดเห็น เช่น I sure หรือ I am agree นักเรียนสามารถใช้ได้ถูกต้องมากยิ่งขึ้นหลังการจัดการเรียนการสอน หรือการเรียงลำดับคำคุณศัพท์ เช่น จากเดิมนักเรียนเรียงลำดับคำคุณศัพท์เป็น That shoe big white and red หลังจากการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนนักเรียนสามารถเรียงลำดับได้ถูกต้องมากยิ่งขึ้น เช่น That beautiful golden pagoda ความถูกต้องในการใช้ภาษานี้รวมไปถึงการใช้คำบุพบทและคำสันธานอื่น ๆ เช่น จากเดิมนักเรียนมักจะใช้คำว่า and เพียงอย่างเดียวในการเชื่อมประโยค ในระยะหลังของการทดลอง ผู้วิจัยสังเกตได้ว่านักเรียนเริ่มใช้คำเชื่อมอื่น ๆ มากยิ่งขึ้น เช่น การใช้ then, moreover หรือ in addition

ด้านความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา

หลังการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น นักเรียนมีความคล่องแคล่วในการใช้ภาษาในการสื่อสารมากยิ่งขึ้น ในช่วงแรกของการใช้รูปแบบการเรียนการสอน นักเรียนมักใช้เวลาในการคิดคำศัพท์และประโยคในการตอบสนองค่อนข้างนาน อีกทั้งการสื่อสารค่อนข้างตะกุกตะกัก ไม่ลื่นไหล หลังจากนั้น ในช่วงสัปดาห์ที่ 5 เป็นต้นมา นักเรียนเริ่มใช้ภาษาได้คล่องขึ้น และมั่นใจมากขึ้น ถึงแม้จะมีความผิดพลาดในเรื่องไวยากรณ์อยู่บ้าง ในช่วง 5 สัปดาห์สุดท้ายของการทดลอง ผู้วิจัยสังเกตได้อย่างชัดเจนว่านักเรียนมีความคล่องในการใช้ภาษามากขึ้น ทั้งการสื่อสารกับเพื่อนนักเรียนและกับชาวต่างชาติ โดยเฉพาะกับชาวต่างชาตินักเรียนสามารถใช้ภาษาในการสื่อสารได้ค่อนข้างคล่องแคล่วและมีท่าทีผ่อนคลาย ซึ่งช่วยให้การสื่อสารของนักเรียนประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

ด้านการใช้กลวิธีในการสื่อสาร

หลังการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น ผู้เรียนสามารถเลือกใช้กลวิธีในการสื่อสารได้ดียิ่งขึ้น สังเกตได้จากการใช้กลวิธีต่าง ๆ ยกตัวอย่าง การใช้ท่าทางประกอบการสื่อสาร การพูดโดยอ้อมโดยการอธิบายถึงสิ่งที่ต้องการพูดถึงโดยการใช้รูปประโยคหรือคำศัพท์ง่าย ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน เช่น ก่อนการทดลองนักเรียนไม่สามารถอธิบายลักษณะของสิ่งของได้ หลังจากการเรียนผ่านรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น นักเรียนสามารถใช้คำง่าย ๆ ในการบรรยายสิ่งที่เข้าใจได้ยาก เช่น กระทง หรือ โรตีสายไหมได้

อาจกล่าวได้ว่า ผู้เรียนสามารถพัฒนาความสามารถทางด้านภาษาจากการใช้ภาษาในการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมตามแนวคิดภาษาศาสตร์สังคม ซึ่งเน้นการฝึกฝนการใช้ภาษาในบริบทและสถานการณ์จริง สามารถเชื่อมโยงเสียงและโครงสร้างทางภาษาซึ่งมีลักษณะเป็นนามธรรมเข้ากับผู้คนและสถานที่จริงซึ่งทำให้การเรียนรู้ภาษามีความหมายมากยิ่งขึ้น (Fenner, 2008) สอดคล้องกับแนวคิดของ Zhang and Wang (2016) ที่เสนอว่าการสอนภาษาแบบเน้นสถานการณ์จะช่วยให้ผู้เรียนตระหนักถึงหน้าที่ของการสื่อสารทางสังคมและกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการคิด อันจะนำไปสู่การใช้ภาษาอย่างมีประสิทธิภาพ ความสามารถทางด้านภาษาในที่นี้ จึงไม่ได้เป็นเพียงแต่การใช้ภาษาได้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์เท่านั้น แต่เป็นการใช้ภาษาได้ถูกต้องตามบริบทและสถานการณ์ และหากผู้เรียนสามารถสื่อสารได้อย่างมีความแวดไวทางวัฒนธรรมย่อมช่วยให้การสื่อสารนั้นเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ด้วยเหตุนี้ รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นจึงสามารถพัฒนาความสามารถทางด้านภาษาควบคู่กับกับความแวดไวทางวัฒนธรรม กล่าวคือช่วยให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องและแสดงออกได้อย่างมีความแวดไวทางวัฒนธรรม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

1.1.2 รูปแบบการเรียนการสอนเน้นการให้ผู้เรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมผ่านกระบวนการสะท้อนคิด

สิ่งสำคัญประการหนึ่งของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น คือการสะท้อนคิด การสะท้อนคิดในที่นี้ เป็นกระบวนการหลักที่มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนสำรวจความคิด ความรู้สึก และการกระทำของตนเองจากประสบการณ์ที่ได้รับทั้งในขั้นที่ 1 ขั้นสร้างความเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมและขั้นที่ 2 ขั้นเสริมประสบการณ์ใหม่ การสะท้อนความคิดที่เกิดขึ้นในขั้นนี้ไม่ได้แต่เป็นการย้อนคิดถึงสิ่งที่ตนปฏิบัติเท่านั้น แต่เป็นการสะท้อนมุมมองความคิดและความรู้สึกของตนเองและการมีส่วนร่วมในประสบการณ์ทางภาษา การสะท้อนคิดนี้ Knutson (2003) เสนอว่า การเรียนรู้จากประสบการณ์ในการสอนภาษาที่สองผู้สอนจะต้องดึงความสนใจของผู้เรียนมาที่ความรู้สึกของผู้เรียน ซึ่งการสะท้อนคิดประสบการณ์จะมีความเกี่ยวข้องกับอารมณ์และอัตลักษณ์ของผู้เรียนแต่ละคน ทั้งนี้ข้อคำถามที่ใช้ในกระบวนการสะท้อนคิดจะต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดและความรู้สึกอย่างผ่อนคลาย ในบรรยากาศที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ ผลที่ผู้เรียนได้จากการกระบวนการสะท้อนคิดจะนำไปสู่ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปหลักการ (Refine) ที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถสรุปข้อความรู้ที่ได้จากการสะท้อนคิดและได้รับการเสริมหลักการใช้ภาษาที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมที่เกิดขึ้น

ขั้นสะท้อนคิดจากประสบการณ์เป็นขั้นที่มีความสำคัญและต้องให้เวลากับการจัดการเรียนการสอนในขั้นนี้พอสมควร เนื่องด้วยขั้นตอนดังกล่าวจะช่วยพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี หากขาดกระบวนการสะท้อนคิดผู้เรียนก็อาจจะไม่เกิดความตระหนักหรือเกิดความเข้าใจในความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมที่ต้องการนำเสนอ ดังที่ Keengwe (2000) เสนอแนะว่าในการจัดโปรแกรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถทางวัฒนธรรม แนวทางหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาทัศนคติของผู้เรียน คือการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สะท้อนความคิดและสำรวจทัศนคติของตนเอง ซึ่งแนวทางดังกล่าวจะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมเพิ่มมากขึ้น ลดอคติ มีความเคารพผู้อื่นและยอมรับผู้อื่นมากยิ่งขึ้น งานวิจัยในข้างต้นสอดคล้องกับ Sharman et al. (2011) ได้ศึกษาแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะทางวัฒนธรรมของบุคคลโดยใช้การสะท้อนอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Reflection) ซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่าวิธีการดังกล่าวจะช่วยสร้างความหมายให้กับประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ซึ่งจะช่วยเปลี่ยนความเข้าใจที่บุคคลมีต่อตนเองและโลก ทำให้บุคคลมีความตระหนักต่อตนเองและตระหนักต่อผู้อื่น ข้อเสนอแนะของ Sharma และคณะ นับเป็นแนวทางหนึ่งที่ใช้วิธีการสะท้อนอย่างมีวิจารณญาณมาใช้ในการพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียน ซึ่งเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น การสะท้อนคิดเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยสร้างความหมายให้กับประสบการณ์ของแต่ละบุคคล และเป็นแนวทางการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่สามารถช่วยพัฒนาทัศนคติและเจตคติที่มีต่อความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้อย่างน่าสนใจ

1.1.3 รูปแบบการเรียนการสอนเน้นการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน

ความแวดไวทางวัฒนธรรมจะเกิดขึ้นได้ หากผู้เรียนเห็นความคุณค่าและความสำคัญของสิ่งที่ศึกษาว่ามีความสอดคล้องกับชีวิตประจำวันของตน การใช้สื่อจริงไม่ว่าจะเป็นคลิปวิดีโอ ภาพข่าว เพลง หรือภาพยนตร์ นอกเหนือจากจะกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนแล้ว เนื้อหาและภาพที่ปรากฏยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทางด้านสังคมและวัฒนธรรม กล่าวคือ ผู้สอนสามารถนำสื่อเหล่านั้นมาใช้ในการกระตุ้นให้เกิดการเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิม ช่วยผู้เรียนสะท้อนคิดเพื่อทำความเข้าใจความเหมือนและความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมได้อีกด้วย ดังที่ Tat (2012) เสนอว่าการเรียนที่เน้นการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างวัฒนธรรมสามารถช่วยให้ผู้เรียนตะหนักถึงความเหมือนและความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสำรวจความคิด ทัศนคติและความเข้าใจตนเองต่อวัฒนธรรมตนเองและวัฒนธรรมอื่น สำหรับสื่อที่ใช้ในการประกอบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยนำมาใช้จะเน้นการใช้สื่อออนไลน์เป็นหลักเนื่องจากมีความทันสมัยและเหมาะสมกับผู้เรียน ยกตัวอย่างเช่น ในบทเรียนเรื่อง Sing your song ผู้สอนได้นำเสนอบทเพลงประกอบการแข่งขันฟุตบอลโลก 2018 ซึ่งมีผู้ขับร้องมาจากหลายเชื้อชาติ และมีรูปแบบการร้องเพลงหลายลักษณะซึ่งรวมไปถึงการร้องแรปซึ่งมีรากฐานมาจากชาวแอฟริกันอเมริกัน ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมไปพร้อมกับการเรียนรู้ในสิ่งที่มีความน่าสนใจและทันต่อเหตุการณ์

`1.1.1.4 รูปแบบการเรียนการสอนเน้นการสร้างพื้นที่ปลอดภัยเพื่อให้ผู้เรียนฝึกฝนการแสดงออกทางวัฒนธรรมอย่างเหมาะสม

ถึงแม้ว่ารูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นจะมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความแวดไวทางวัฒนธรรมอันจะนำไปสู่การแสดงออกทางวัฒนธรรมอย่างเหมาะสม แต่การจัดการเรียนการสอนตามขั้นตอนไม่ได้มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนปฏิสัมพันธ์กับผู้ที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมโดยทันที โดยปราศจากการวางแผนหรือเตรียมความพร้อม การจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนจึงเน้นการสร้างพื้นที่ปลอดภัยเพื่อให้ผู้เรียนฝึกฝนการแสดงออกทางวัฒนธรรมอย่างเหมาะสม เป็นแบบฝึกหัดที่ช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถในการวางแผนในการแสดงออกทางวัฒนธรรมอย่างเหมาะสม ทั้งนี้ ก่อนการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนปฏิสัมพันธ์กับผู้ที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรมในสถานการณ์จริงในขั้นที่ 2 เสนอประสบการณ์ใหม่ หรือขั้นที่ 5 เปลี่ยนผ่านสู่สถานการณ์ใหม่ ผู้เรียนจะได้รับการฝึกฝนและเตรียมความพร้อมในห้องเรียนก่อนทุกครั้ง เช่น การทำกิจกรรมสัมภาษณ์ชาวต่างชาติ ผู้เรียนจะได้รับการฝึกการสัมภาษณ์เพื่อนนักเรียนก่อน จากนั้นจึงเป็นการสัมภาษณ์ครูภายในโรงเรียน ก่อนที่จะออกไปสัมภาษณ์ชาวต่างชาติในสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ การเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนในห้องเรียนเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้เรียนในบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นมิตร กล่าวคือ ไม่เน้นการตำหนิหรือลงโทษนักเรียน แต่เป็นการแลกเปลี่ยนความ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

คิดเห็นทั้งกับผู้สอนและเพื่อนนักเรียน เพื่อให้ได้ข้อสรุปร่วมกัน ซึ่งการเรียนการสอนในลักษณะดังกล่าวจะทำให้ผู้เรียนมีความพร้อมและได้ฝึกฝนทักษะที่จำเป็น และกระตุ้นให้ผู้เรียนพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมของตนเองได้ดียิ่งขึ้น ดังที่ Zhang and Wang (2016) เสนอว่า บรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีและเป็นมิตร กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการคิดได้ดียิ่งขึ้น

1.2 ข้อจำกัดของรูปแบบการเรียนการสอน

ข้อจำกัดของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นคือ ความสามารถของผู้เรียนในการใช้ภาษาในการสื่อสาร เนื่องจากรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นเน้นการใช้ภาษาในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ดังนั้น หากผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาอยู่ในระดับที่ไม่สูงนัก อาจเป็นอุปสรรคในการสื่อสาร ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถเลือกเปลี่ยนหรือแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ ไม่สามารถเลือกใช้คำศัพท์หรือโครงสร้างประโยคที่จะนำมาใช้ในการสื่อความหมายได้อย่างเหมาะสม นักเรียนจึงไม่ได้รับประโยชน์จากขั้นตอนของการปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น และอาจเป็นปัญหาสืบเนื่องไปถึงขั้นสะท้อนความคิดจากประสบการณ์ ขั้นสรุปหลักการ และขั้นเปลี่ยนผ่านสู่สถานการณ์ใหม่ ด้วยเหตุนี้ผู้เรียนจึงต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาในการสื่อสารในระดับหนึ่ง หรือได้รับการสอนคำศัพท์หรือโครงสร้างประโยคเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนก่อนการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น

2. การศึกษาคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอน

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีความแวดไวทางวัฒนธรรมสูงขึ้นหลังการทดลอง ผลเปรียบเทียบความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียนที่เรียนจากรูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา ก่อนและหลังเรียน แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความแวดไวทางวัฒนธรรมสูงขึ้นหลังการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งในภาพรวมและจำแนกตามองค์ประกอบของความแวดไวทางวัฒนธรรม ผลเปรียบเทียบความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียนที่เรียนจากรูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษากับเกณฑ์ร้อยละ 70 แสดงให้เห็นว่าผลจากแบบทดสอบความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียนหลังการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 86 ในขณะที่ผลจากแบบสอบถามความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 73.53 ซึ่งผลจากเครื่องมือทั้งสองประเภท แสดงให้เห็นว่าความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียนที่เรียนจากรูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษามีค่ามากกว่าร้อยละ 70 นอกจากนี้ข้อมูลจากการสังเกตและแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ของนักเรียนแสดงให้เห็นความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียนที่เพิ่มขึ้น ซึ่งมีความเป็นไปได้ว่าการเรียนการสอนตามขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีส่วนช่วยในการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความแวดไวทางวัฒนธรรมดังที่กล่าวไปแล้วในหัวข้อการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ในส่วนที่สองนี้ ผู้วิจัยจะได้อภิปรายผลของการศึกษาพัฒนาการของความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

พัฒนาการของความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียน

จากระยะเวลาของการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นทั้ง 16 สัปดาห์ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีพัฒนาการของความแวดไวทางวัฒนธรรมในระดับที่ดีขึ้น แต่มีความแตกต่างกันไปเนื่องด้วยลักษณะนิสัย พื้นฐานทางด้านสังคมและวัฒนธรรมและประสบการณ์การมีส่วนร่วมกับบุคคลที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรมของผู้เรียน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ผลจากการศึกษาพัฒนาการของความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียนจากการเก็บข้อมูลแบบ Time-series ทั้งหมด 4 ครั้ง แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีพัฒนาการของความแวดไวทางวัฒนธรรม ผลก่อนการทดลองแสดงให้เห็นว่าความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยรวม 22.32 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.33 องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความใส่ใจทางวัฒนธรรม และ การแสดงออกให้เหมาะสมกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การเปิดใจเกี่ยวกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม

ความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนในการเก็บข้อมูลระหว่างการทดลองครั้งที่ 1 หลังการทดลอง 6 สัปดาห์โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 28 เพิ่มขึ้นมาจากการเก็บข้อมูลครั้งที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 25.42 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.00

ความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนในการเก็บข้อมูลระหว่างการทดลองครั้งที่ 2 หลังการทดลอง 11 สัปดาห์โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 30.49 เพิ่มขึ้นมาจากการเก็บข้อมูลระหว่างการทดลองครั้งที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 8.87 ทั้งนี้มีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงองค์ประกอบของความแวดไวทางวัฒนธรรมที่มีค่าเฉลี่ยลดลงมาจากการเก็บข้อมูลระหว่างการทดลองครั้งที่ 1 ได้แก่ การบอกคุณค่าอธิบายและให้ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมตนเอง

ความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนในการเก็บข้อมูลหลังการทดลอง 16 สัปดาห์มีค่าเฉลี่ยรวม 35.62 เพิ่มขึ้นมาจากการเก็บข้อมูลระหว่างการทดลองครั้งที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 16.84 องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยความแวดไวทางวัฒนธรรมสูงสุดได้แก่ การแสดงออกให้เหมาะสมกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม ในด้าน การวางแผนและเลือกใช้กลวิธีในการแสดงออกที่เหมาะสมในสถานการณ์ที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม ด้วยความเต็มใจและองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยความ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

แวดไวทางวัฒนธรรมต่ำสุดได้แก่ การเปิดใจเกี่ยวกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม ในด้าน การบอกคุณค่า อธิบายและให้ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมตนเอง

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาถึงส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการเก็บข้อมูลแต่ละครั้ง พบว่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าลดลงจากก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลอง และมีความเบี่ยงเบนน้อยที่สุดหลังการทดลอง ซึ่งผู้วิจัยจะได้อภิปรายถึงพัฒนาการของความแวดไวทางทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นก่อน ระหว่างและหลังการทดลอง ดังนี้

1. เปรียบเทียบก่อนการทดลองและระหว่างการทดลองครั้งที่ 1 ความแวดไวทางวัฒนธรรมระหว่างการทดลองครั้งที่ 1 สูงกว่าก่อนการทดลองค่อนข้างมาก

ภายหลังจากการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นไป 5 สัปดาห์พบว่าค่าเฉลี่ยความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียนสูงขึ้นค่อนข้างมาก ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าเกิดจากปัจจัยดังต่อไปนี้

1.1 เป็นรูปแบบการเรียนการสอนแบบใหม่ที่แตกต่างจากเดิม

เนื่องด้วยโรงเรียนมีลักษณะการจัดการเรียนการสอนที่คล้ายคลึงกับสถาบันกวดวิชา จึงเน้นการจัดการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับงานวิชาการและเน้นการสอนบรรยายมากกว่าการเรียนการสอนที่ใช้กิจกรรม ทำให้กลุ่มเป้าหมายมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้และมีความต้องการในการเข้าร่วมทำกิจกรรมที่เน้นการปฏิสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมมากขึ้น ถึงแม่ว้าในช่วงสัปดาห์แรกกิจกรรมมจะมีลักษณะเป็นการเน้นการแสดงบทบาทสมมุติ หรือการอภิปรายในชั้นเรียน แต่การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ทำให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ สังเกตเห็นได้จากการที่นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ที่กำหนดให้ในการจัดกิจกรรมขั้นที่ 1 สร้างความเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิม ความร่วมมือในการทำกิจกรรมของนักเรียนในขั้นที่ 2 นำเสนอประสบการณ์ใหม่ การให้ความสนใจในการสะท้อนคิดเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเองหลังจากการทำกิจกรรมในขั้นที่ 3 สะท้อนคิด การอภิปรายสรุปร่วมกับกับเพื่อนนักเรียนคนอื่น ๆ ในขั้นสรุปหลักการ และการแสดงความตั้งใจในการนำหลักการที่ได้ไปใช้ในสถานการณ์อื่น ซึ่งการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เน้นการมีส่วนร่วมและมีความแปลกใหม่สำหรับนักเรียนตามขั้นตอนที่กล่าวไปในข้างต้น ส่งผลให้นักเรียนมีความแวดไวทางวัฒนธรรมในระดับที่สูงขึ้น สอดคล้องกับหลักจิตวิทยาเกี่ยวกับพฤติกรรมการรับรู้ของคนที่ว่า สิ่งเร้าที่มีความแปลกใหม่ (Novelty) สามารถดึงดูดความสนใจของคนได้เป็นอย่างดี (Quinn, 1985)

1.2 เนื้อหาที่สอนสนับสนุนให้ผู้เรียนสนใจสิ่งรอบข้างและพัฒนาไปเป็นความแวดไวทางวัฒนธรรม

การจัดการเรียนการสอนในช่วง 5 สัปดาห์แรก เป็นการจัดการเรียนการสอนในบทที่ 1 Explore the world ซึ่งผู้เรียนจะได้ทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับการให้ความสนใจสิ่งรอบตัว การทักทาย บรรยายลักษณะบุคคล สิ่งของและสถานที่ การสัมภาษณ์บุคคล ซึ่งเป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจของผู้เรียน เป็นการฝึกให้ผู้เรียนสังเกตสิ่งรอบตัว และสามารถเปรียบเทียบความ

เหมือนและความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นได้ นอกจากนี้ การที่ผู้เรียนมีโอกาสอภิปรายแสดงความคิดเห็นร่วมกับผู้อื่นและได้สะท้อนความคิดของตนเองทำให้นักเรียนทำความเข้าใจตนเองและผู้อื่นได้ดียิ่งขึ้น การเปิดโอกาสให้นักเรียนทำกิจกรรมนอกชั้นเรียน เช่น การให้นักเรียนสัมภาษณ์บุคลากรในโรงเรียน ทำให้นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น อันจะนำไปสู่ความเต็มใจในการแสดงพฤติกรรมทางวัฒนธรรมอย่างเหมาะสมต่อไป

2. เปรียบเทียบระหว่างการทดลองครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ความแวดไวทางวัฒนธรรมครั้งที่ 2 มากกว่าครั้งที่ 1 เล็กน้อย

หลังจากการจัดการเรียนการสอนในสัปดาห์ที่ 11 ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนอีกครั้ง ในหน่วยที่ 2 นี้ผู้เรียนจะได้เรียนรู้เรื่อง Share your view ซึ่งเนื้อหาในบทดังกล่าวจะเน้นไปที่การให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นและความรู้สึก ทั้งนี้ค่าที่เพิ่มขึ้นเล็กน้อยอาจเกิดขึ้นจากการที่นักเรียนเริ่มคุ้นเคยกับการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้นและเริ่มขาดความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเอง กิจกรรมในหน่วยที่ 2 ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมในห้องเรียน เช่น การโต้วาที การแสดงความคิดเห็นหรือการให้คำวิจารณ์ซึ่งผู้เรียนไม่ได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับบุคคลใหม่ๆ ทำให้ขาดความกระตือรือร้นในการแสดงความคิดเห็นหรือแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อนในห้องเรียน ถึงแม้ว่าผู้สอนจะพยามใช้ข้อคำถามที่มีความหลากหลายและกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นแล้วก็ตาม ส่งผลให้ความแวดไวทางวัฒนธรรมไม่เพิ่มขึ้นเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอของ Tat (2012) ที่กล่าวว่าผู้สอนต้องสร้างสถานการณ์ที่มีความหลากหลายซึ่งไม่ได้จำกัดอยู่ในห้องเรียน แต่ผู้เรียนควรได้ปฏิสัมพันธ์กับบุคคลจากวัฒนธรรมอื่นให้ได้มากที่สุดเมื่อมีโอกาส

3. เปรียบเทียบระหว่างการทดลองครั้งที่ 2 กับหลังการทดลอง ความแวดไวทางวัฒนธรรมหลังการทดลอง เพิ่มขึ้นจากระหว่างการทดลองครั้งที่ 2

กิจกรรมในหน่วยที่ 3 ซึ่งเป็นบท Make your own เป็นบทที่ผู้เรียนให้ความสนใจมากที่สุด เนื่องจากเนื้อหาการเรียนรู้เป็นการบูรณาการ language functions เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ทั้ง การจัด Garage Sale การจัด English Camp และการทำ Vlog: Amazing Ayutthaya ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ผู้เรียนได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น ทั้งกับนักเรียน ผู้ปกครอง สมาชิกในชุมชน หรือชาวต่างชาติ ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจซาบซึ้ง และเคารพในความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม และมีความระมัดระวังในการแสดงพฤติกรรมทางด้านวัฒนธรรมเพิ่มมากขึ้น ดังข้อมูลเชิงคุณภาพที่แสดงให้เห็นว่าหลังจากการทำกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสื่อสารกับบุคคลที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรมมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้ความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนอยู่ในระดับที่ดี ผลที่ได้จากการเปรียบเทียบในครั้งนี้จึงมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ Kearney (1984) ที่ว่าการเรียนรู้การใช้ภาษาที่เหมาะสมต้องเรียนรู้จากบริบท ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความสัมพันธ์ของการใช้ภาษาและสามารถใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง สามารถจดจำและนำมาประยุกต์ในสถานการณ์ต่อไปได้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ถึงแม้ว่าค่าเฉลี่ยของความแวดไวทางวัฒนธรรมโดยภาพรวมจะเพิ่มขึ้นตามลำดับ แต่ผู้เรียนแต่ละคน มีพัฒนาการทีแตกต่างกันไป สังเกตได้ว่าผู้เรียนที่มีระดับความแวดไวทางวัฒนธรรมในตอนต้นค่อนข้างต่ำ แต่พัฒนาก้าวกระโดดจากการวัดระหว่างการทดลองครั้งที่ 1 ในขณะที่ผู้เรียนบางคนใช้ระยะเวลาในการพัฒนาความแวดทางวัฒนธรรมของตนเองมากกว่านั้น หรือผู้เรียนบางคนมีความแวดไวทางวัฒนธรรมในตอนต้นค่อนข้างสูงและไม่ได้เพิ่มมากขึ้นเท่าไรนักหลังจากการเรียนการสอนตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ทั้งนี้พัฒนาการความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนที่แตกต่างกัน อาจจะมาจากสาเหตุ ดังต่อไปนี้

1. พื้นฐานทางด้านลักษณะนิสัยที่แตกต่างกันของผู้เรียน

ข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้แสดงให้เห็นว่าลักษณะนิสัยของผู้เรียนส่งผลต่อความคิด ทัศนคติ และการแสดงออกต่อบุคคลที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม เช่น นักเรียนบางคนค่อนข้างเก็บตัว ไม่ชอบยุ่งเกี่ยวกับใคร ความแวดทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มนี้จะเปลี่ยนแปลงไม่มากนัก

ตัวอย่างที่ 1 กรณีของนางสาว ด

“หนูไม่อยากเริ่มต้นบทสนทนากับใครก่อน เพราะหนูไม่ชอบเข้าคนอื่นแต่ไหนแต่ไร” (ข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ครั้งที่ 2)

“หนูยังรอให้เพื่อนเริ่มต้นบทสนทนาก่อน เพราะหนูไม่ค่อยมั่นใจที่จะสื่อสารกับใคร (ข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ครั้งที่ 6)

“หนูพยายามจะพูดกับคนอื่นแล้ว แต่มันขัดกับนิสัยของหนู หนูอาจจะเริ่มต้นพูดคุยบ้าง แต่จะให้ดีต้าเข้าไปพูด มันไม่ใช่ตัวหนูเลย” (ข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ครั้งที่ 12)

นักเรียนบางคนมีลักษณะนิสัยชอบเข้าสังคม เอาใจใส่กับความรู้สึกของผู้อื่นจึงมีความแวดไวทางวัฒนธรรมในระดับสูงตั้งแต่ต้นและไม่ได้พัฒนาสูงขึ้นนัก

ตัวอย่างที่ 2 กรณีของนางสาว ภ

“หนูเป็นคนแคร์ความรู้สึกของคนอื่นเสมอ ดังนั้นเวลาที่หนูคุยกับใครหนูจะสังเกตและใส่ใจเขา” (ข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ครั้งที่ 3)

“หนูไม่ได้รู้สึกว่าตัวเองสังเกตหรือใส่ใจบุคคลต่างวัฒนธรรมมากขึ้นเท่าไร เพราะปกติหนูก็เป็นคนที่แคร์ความรู้สึกคนอื่นอยู่แล้ว” (ข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ครั้งที่ 16)

ผู้เรียนแต่ละคนล้วนแต่มีลักษณะนิสัยที่แตกต่างกัน ซึ่งอาจส่งผลต่อความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนได้ เช่น ผู้เรียนบางคนเป็นคนชอบเก็บตัวและไม่ต้องการมีส่วนร่วมในการปฏิสัมพันธ์ผู้เรียนกลุ่มนี้จะมีความรู้สึกว่าการมีส่วนร่วมโดยการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่มีความ

แตกต่างทางด้านวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็น มนุษย์สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบได้โดยไม่ต้องสื่อสารระหว่างกัน นักเรียนบางคนระบุไว้ในช่วงสัปดาห์แรกของการจัดการเรียนสอนว่า “None of my business” และระบุไว้ในช่วงสัปดาห์สุดท้ายของการจัดการเรียนการสอนว่า “I can do it but I prefer doing nothing.” จะเห็นว่าลักษณะนิสัยของผู้เรียนมีผลต่อความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียน ซึ่งพัฒนาการของนักเรียนกลุ่มนี้อาจไม่ได้สูงมากเท่ากับนักเรียนที่มีความต้องการมีส่วนร่วมในการปฏิสัมพันธ์มากกว่า ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ S. Ang, Van Dyne, and Koh (2006) ที่เสนอว่าลักษณะนิสัยของบุคคลส่งผลต่อความสามารถทางวัฒนธรรม บุคคลที่มีลักษณะนิสัยเข้ากับผู้อื่นได้ดีย่อมสามารถสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมได้ดี

2. พื้นฐานทางด้านวัฒนธรรมที่แตกต่างกันของผู้เรียน

พื้นฐานทางด้านวัฒนธรรม วัฒนธรรมของแต่ละชุมชนและครอบครัวส่งผลต่อพัฒนาการความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียน เช่น นักเรียนบางคนอยู่ในครอบครัวขยาย ได้รับการสั่งสอนให้เอาใจเขามาใส่ใจเรา และเห็นอกเห็นใจผู้อื่น นักเรียนกลุ่มนี้จะมีความแวดไวทางวัฒนธรรมสูงตั้งแต่ต้น และมีพัฒนาการไม่สูงนัก

<u>*ตัวอย่างที่ 1 กรณีของนางสาว ล*</u>

“หนูเข้าใจว่าเพื่อนแต่ละคนมีความคิดที่แตกต่าง บ้านหนูอยู่ด้วยกันหลายคนมีปู่ ย่า น้า อา ซึ่งพวกเขาสอนเสมอว่า เราต้องทำความเข้าใจคนรอบข้างเพราะคนแต่ละคนไม่เหมือนกัน ถูกเลี้ยงดูไม่เหมือนกัน” (ข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ครั้งที่ 4)

“หนูวางแผนค่อนข้างนานตอนทำค่ายภาษาอังกฤษ เพราะหนูเข้าใจว่าเด็กแต่ละคนต่างกัน พี่หนู น้องหนู หรือคนอื่น ๆในบ้าน ก็มีความสนใจ ความชอบ ความถนัด ไม่เหมือนกัน” (ข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ครั้งที่ 10)

พื้นฐานทางด้านวัฒนธรรมที่แตกต่างกันส่งผลต่อพัฒนาการความแวดไวทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน การอบรมเลี้ยงดูของสมาชิกในบ้าน สิ่งแวดล้อมของผู้เรียนล้วนแต่ส่งผลต่อความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียน ยกตัวอย่างข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสังเกตและแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ของผู้เรียนแสดงให้เห็นว่าพื้นฐานทางด้านวัฒนธรรมส่งผลต่อความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียน เช่นกรณีของ นางสาว ธ อาศัยอยู่ในครอบครัวใหญ่ที่อยู่ท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรม มีเพื่อนบ้านที่นับถือศาสนาต่างกัน อยู่ร่วมกันแบบพึ่งพาอาศัยกัน ซึ่งส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการสังเกตความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี มีความเข้าใจในความเหมือนและความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของวัฒนธรรมอื่น และสามารถบอกวิธีที่จะแสดงออกในสถานการณ์ที่อาจเกิดความขัดแย้งทางด้านวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสม ในขณะที่กรณีของนาย น อาศัยอยู่ที่คอนโดกับมารดาเพียงคนเดียวมาตั้งแต่เด็ก ไม่ค่อยมีโอกาสได้ปฏิสัมพันธ์กับใครจึงไม่ค่อยมีความเข้าใจมโนทัศน์ที่เกี่ยวกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม และเข้าใจว่าความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมเป็นความแตกต่างในลักษณะของชนชาติที่แตกต่างกันเท่านั้น

ผลที่ได้ในข้างต้นสอดคล้องกับแนวคิดของ Spencer-Oatey (2012) ที่ว่า วัฒนธรรมของบุคคลย่อมส่งผลต่อพฤติกรรมและการตีความพฤติกรรมของบุคคลนั้น กระบวนการขัดเกลาทางสังคมของครอบครัวและกลุ่มสังคมผู้เรียนตั้งแต่แรกเกิดหล่อหลอมให้ผู้เรียนมีรูปแบบความเชื่อ การคิด การพูด การแสดงออกและความรู้สึกที่แตกต่างกันไป (Gollnick & Chinn, 2009) สอดคล้องกับ Cheney (2001) ที่เสนอว่าผู้เรียนแต่ละคนล้วนได้รับอิทธิพลมาจากวัฒนธรรม ภาษา และประสบการณ์เดิมของตนเอง พื้นฐานทางด้านภาษาและวัฒนธรรมเหล่านั้นย่อมส่งผลต่อกระบวนการแสวงหาความรู้และการพัฒนาทักษะในบริบทต่าง ๆ เช่นนี้แล้วความแวดไวทางวัฒนธรรมในการใช้ภาษาและการแสดงออกของผู้เรียนจึงเกิดจากพื้นฐานทางด้านสังคมและวัฒนธรรมของแต่ละบุคคลเป็นสำคัญ

3. ประสบการณ์การเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมของผู้เรียน

ผู้เรียนที่รายงานว่ามีประสบการณ์การเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความแวดไวทางวัฒนธรรมจะมีความแวดไวทางวัฒนธรรมค่อนข้างสูงมาตั้งแต่ต้น และไม่เปลี่ยนแปลงมากนักตลอดการทดลอง

ตัวอย่างที่ 1 กรณีของนางสาว ร

“หนูสามารถทักทายและเริ่มต้นบทสนทนากับชาวต่างประเทศได้ดี เพราะหนูเคยไปเที่ยวต่างประเทศอยู่บ้าง พอจะรู้ว่าการทักทายของแต่ละประเทศเป็นอย่างไร ต้องคำนับไหว้ หรือจับมือกัน” (ข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ครั้งที่ 2)

“ก่อนสัมภาษณ์ชาวต่างชาติ หนูจะหาข้อมูลเกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรมของเขาก่อน เพราะถึงหนูจะพอมีประสบการณ์อยู่บ้าง แต่หนูก็ไม่อยากพลาด” (ข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ครั้งที่ 15)

ตัวอย่างที่ 2 กรณีของนางสาว ธ

“หนูเคยทำกิจกรรมกับเด็กในสถานสังเคราะห์ หนูรู้สึกว่าเขาลำบากกว่าเรามาก เด็กบางคนก็แสดงพฤติกรรมค่อนข้างรุนแรง แต่หนูเข้าใจว่าพื้นฐานของพวกเขาแต่ละคนแตกต่างกัน หนูก็อยากเข้าใจเขามากขึ้นนะ” (ข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ครั้งที่ 4)

“หนูรู้สึกประทับใจการจัด English Camp ให้กับรุ่นน้องในโรงเรียน เพราะหนูจะได้รู้จักและทำความเข้าใจน้อง ๆมากยิ่งขึ้น แต่ถ้ามีโอกาส หนูอยากออกไปข้างนอก ไปจัดค่ายให้กับเด็กที่ด้อยโอกาส จะได้เปิดโลกทัศน์ของเราด้วย” (ข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ครั้งที่ 12)

ตัวอย่างที่ 3 กรณีของนาย ป

“ผมเคยช่วยแม่ขายของให้ฝรั่ง ผมเลยสังเกตบ่อย ๆว่าฝรั่งแต่ละชาติเค้าแสดงออกไม่เหมือนกันนะ บางคนก็ใจกว้างคุยง่ายๆ แต่บางคนก็เข้มมากต่อรองไม่ได้เลย สังเกตบ่อย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ๆก็ดีนะ จะได้รู้ว่าใครเป็นอย่างไร ควรปฏิบัติต่อเขาอย่างไร” (ข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ครั้งที่ 7)

“ตอนที่ผมขอเข้าไปสัมภาษณ์ชาวต่างชาติ ผมจะดูก่อนเลยว่าเขาโอเคจะคุยกับเราไหม ถ้าหน้าเขานิ่งๆผมจะถอย จากประสบการณ์ผมต้องเลือกมีอายุหน่อย ดูใจดี ๆ แล้วเขาจะเป็นมิตรค่อยข้างมาก เวลาจะสัมภาษณ์ใครก็ต้องดูก่อนว่าเขาพร้อมหรือเปล่า จะให้เดินดุ่ม ๆ ไป Hey! You ผมว่าไม่ใช่” (ข้อมูลจากแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ครั้งที่ 15)

ผู้เรียนที่มีประสบการณ์การเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม มีแนวโน้มที่จะมีความแวดไวทางวัฒนธรรมสูงกว่าผู้เรียนที่ขาดประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม เช่น ผู้เรียนที่มีประสบการณ์การจัดค่ายให้กับนักเรียนในท้องถิ่นทุรกันดาร หรือผู้เรียนที่มีเพื่อนชาวต่างชาติ หรือมีประสบการณ์การไปต่างประเทศ จะมีทัศนคติในเชิงบวกต่อการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม สอดคล้องกับหลักการของ Foronda (2008) ที่เสนอว่า การเผชิญหน้าในสถานการณ์ที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรมย่อมส่งผลให้บุคคลเกิดความแวดไวทางวัฒนธรรม ยกตัวอย่างกรณีของนางสาว ส ซึ่งมีโอกาสได้เข้าค่ายฤดูร้อนที่ประเทศญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกาทำให้มีความเข้าใจในความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมที่เกิดขึ้น สามารระบุความเหมือนความต่างได้อย่างชัดเจน และสามารถบอกกลวิธีในการสื่อสารให้เหมาะสมตามสถานการณ์ได้เป็นอย่างดี หรือ กรณีของนาย ป ที่ผู้ปกครองมีอาชีพค้าขายสินค้าให้กับนักท่องเที่ยว ทำให้นักเรียนได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมหลากหลายรูปแบบ ซึ่งส่งผลต่อความสามารถในการแยกแยะความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม และมีความสามารถในเลือกใช้แนวทางการสื่อสารที่สอดคล้องกับสถานการณ์และมีทักษะในการปรับตัวในการสื่อสารให้บรรลุเป้าหมายได้เป็นอย่างดี

กล่าวโดยสรุป พัฒนาการของความแวดไวทางด้านวัฒนธรรมของผู้เรียนเกิดขึ้นจากการมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับบุคคลหรือสถานการณ์ที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม จะเห็นได้ชัดว่าในช่วงที่ผู้เรียนได้รับการกิจกรรมที่เน้นการปฏิสัมพันธ์นอกห้องเรียน และได้พบปะกับบุคคลที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรมส่งผลให้ผู้เรียนมีความแวดไวทางวัฒนธรรมสูงขึ้นกว่าการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนนักเรียนในชั้นเรียนพียงอย่างเดียว ทั้งนี้ พัฒนาการความของความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียนอาจมีความแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่ส่งผลต่อความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียน อันได้แก่ ลักษณะนิสัยของนักเรียน พื้นฐานทางด้านสังคมและวัฒนธรรมของนักเรียน ตลอดจนประสบการณ์ในการร่วมกิจกรรมกับบุคคลที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรมของนักเรียน อาจกล่าวได้ว่ารูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น มีส่วนสำคัญที่ช่วยพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียน อย่างไรก็ตาม หากผู้เรียนได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวหรือชุมชนให้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรมมากยิ่งขึ้นก็ยิ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีความแวดไวทางวัฒนธรรม และพัฒนาไปสู่การแสดงพฤติกรรมทางวัฒนธรรมที่เหมาะสมในโอกาสอื่น ๆ ต่อไป

ข้อเสนอแนะในการนำงานวิจัยไปใช้

1. รูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาที่พัฒนาขึ้นออกแบบมาเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนภาษาเป็นหลัก และมีประสิทธิภาพสูงสุดเมื่อใช้จัดการเรียนการสอนในรายวิชาที่เน้นการใช้ภาษาในการสื่อสาร เช่น การฝึกทักษะการฟังและการพูด ซึ่งผู้ที่มีความสนใจในการนำรูปแบบการสอนไปใช้ในการสอนภาษาอื่น ๆ สามารถนำไปปรับใช้ได้ โดยการเตรียมความพร้อมของผู้สอนและผู้เรียน ดังนี้

1.1 การเตรียมความพร้อมของผู้สอน

1.1.1 ผู้สอนควรเตรียมความพร้อมโดยการศึกษาคู่มือของรูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา ก่อนการใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้สอนมีความเข้าใจวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน และมีความเข้าใจในหลักการ แนวการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนขั้นตอนของการจัดการเรียนการสอน

1.1.2 ผู้สอนเขียนแผนการจัดการเรียนการสอนที่สอนที่สอดคล้องกับขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน

1.1.3 ผู้สอนจัดเตรียมกิจกรรมและสื่อการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายและเน้นให้ผู้เรียนปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน โดยเลือกใช้สื่อที่มีลักษณะเป็นภาพหรือวิดีโอคลิปที่เน้นสถานการณ์ที่ผู้เชื่อมโยงกับประสบการณ์ของนักเรียน และมีประเด็นที่สามารถนำมาใช้ในการอภิปรายได้

1.2 การเตรียมความพร้อมของผู้เรียน

1.2.1 ผู้สอนควรเตรียมความพร้อมของผู้เรียนโดยการทดลองสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ระยะเวลาสั้น ๆ ในแต่ละขั้นเพื่อให้ผู้เรียนปรับตัวและเตรียมพร้อมกับการเรียนตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น โดยเฉพาะในขั้นของการสะท้อนคิด โดยผู้สอนจะต้องสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ผ่อนคลาย ไม่มุ่งเน้นไปที่การแก้ไขความบกพร่องของภาษา แต่สนับสนุนให้ผู้เรียนแสดงความคิดและความรู้สึกออกมาอย่างอิสระ ทั้งนี้ บรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีและเป็นมิตร จะกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ความคิดในการสะท้อนประสบการณ์ได้ดียิ่งขึ้น (Zhang & Wang, 2016)

1.2.2 ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝนทักษะการใช้คำศัพท์หรือการใช้โครงสร้างประโยคพื้นฐานในการสื่อสารให้คล่องแคล่วในระดับหนึ่ง ทั้งนี้การจัดการเรียนการสอนจะมุ่งเน้นไปที่ความคล่องในการสื่อสาร มากกว่าความถูกต้องในด้านไวยากรณ์เพียงอย่างเดียว

2. ผู้สอนภาษาที่จะนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ในการพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียนในชั้นเรียนในรายวิชาอื่น ๆ ที่ไม่ใช่วิชาที่เน้นทักษะการสื่อสารสามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบของกิจกรรมและสื่อที่ใช้ให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาของแต่ละรายวิชา เช่น ในกรณีที่เป็นวิชาที่เน้นทักษะการอ่านหรือการเขียน ในขั้นตอนที่ 1 สร้างความเชื่อมโยงประสบการณ์เดิม สามารถใช้สื่อที่เป็นบทอ่าน เช่น หัวข้อข่าวที่เกี่ยวกับประเด็นทางสังคมหรือ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

วัฒนธรรม หรือเป็นคอลัมน์สั้น ๆ จากสื่อสิ่งพิมพ์หรือแหล่งเรียนรู้จากเวบไซต์ที่มีความน่าเชื่อถือเพื่อฝึกฝนทักษะการอ่านของนักเรียน จากนั้นในขั้นที่ 2 นำเสนอประสบการณ์ใหม่ อาจนำประเด็นที่ได้จากการอ่านในขั้นที่ 1 มาอภิปรายหรือนำมาแสดงบทบทสมมุติเพื่อให้เกิดการใช้ภาษาในการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน จากนั้น ในขั้นที่ 3 สะท้อนคิด อาจปรับเปลี่ยนการสะท้อนคิดจากการอภิปรายกลุ่มเป็นการให้ผู้เรียนเขียนสะท้อนสิ่งที่ได้จากการทำกิจกรรม และนำข้อมูลจากการเขียนมาแบ่งปัน นำเสนอ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการสรุปหลักการ และสามารถนำหลักการไปใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้

3. ผู้สอนควรจัดประสบการณ์เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรมให้ได้มากที่สุด ซึ่งอาจเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นในโรงเรียน เช่น การจัดกิจกรรมการเสวนาที่เชิญบุคคลที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เช่น ชาวต่างชาติ หรือกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในจังหวัดหรือพื้นที่ใกล้เคียง มาให้ความรู้ในหัวข้อที่นักเรียนมีความสนใจและเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน เช่น การประกอบอาหารในท้องถิ่น การทำเกษตรอินทรีย์ หรือการบอกเล่าประสบการณ์ต่างแดน หรืออาจเป็นกิจกรรมที่นำผู้เรียนออกไปศึกษาและหาประสบการณ์นอกห้องเรียน เช่น การทัศนศึกษาแหล่งท่องเที่ยว การระดมทุนเพื่อการสาธารณะประโยชน์ การทำหน้าที่อาสาสมัครผู้นำเที่ยว หรือการจัดค่ายสำหรับเด็ก อย่างไรก็ตามการให้ผู้เรียนปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรมเพียงอย่างเดียวอาจเป็นข้อจำกัดของการจัดการเรียนการสอนเนื่องจากต้องอาศัยทรัพยากรในการจัดการค่อนข้างมาก ทั้งในด้านของเงินทุน พาหนะ หรือข้อจำกัดในเรื่องของเวลาเรียน ดังนั้นการจัดกิจกรรมที่เน้นการปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนก็ยังมีความจำเป็น เนื่องจากเป็นการเตรียมความพร้อมโดยการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนฝึกฝนการปฏิสัมพันธ์ในพื้นที่ที่ปลอดภัย อีกทั้งในห้องเรียนเองนักเรียนแต่ละคนล้วนแต่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมอยู่ ซึ่งผู้สอนสามารถนำประเด็นดังกล่าวมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้

4. สื่อการสอนที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาควรเป็นสื่อที่มีความทันสมัย หลากหลาย และเป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจของผู้เรียน โดยเฉพาะประเด็นที่กำลังอยู่ในกระแสวิพากษ์วิจารณ์ เช่น ข่าวหรือคลิปวิดีที่น่าสนใจ ที่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้ดี อย่างไรก็ตาม ผู้สอนควรมีความระมัดระวังในการเลือกใช้สื่อบางประเภท โดยเฉพาะสื่อที่มีการแสดงพฤติกรรมที่ล่อแหลม ไม่เหมาะสม หรืออาจจะชักจูงผู้เรียนให้แสดงออกในทางที่ผิด เป็นสิ่งที่ผู้สอนพึงระมัดระวัง เพราะสื่อในลักษณะดังกล่าว เช่น คลิปวิดีโอการทะเลาะวิวาทระหว่างกลุ่มคน หรือคลิปที่เกี่ยวข้องกับเรื่องทางเพศอาจเป็นดาบสองคมสำหรับนักเรียน หากนักเรียนไม่มีวิจารณญาณในการเสพสื่อที่ดีพออาจก่อให้เกิดพฤติกรรมเลียนแบบเป็นปัญหาตามมาภายหลังได้

5. รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมกับนักเรียนที่รู้จักและคุ้นเคยกันในระดับหนึ่ง ในกรณีที่เป็นนักเรียนใหม่ การทำกิจกรรมในขั้นตอนของการปฏิสัมพันธ์ หรือการสะท้อน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

คิดจากประสบการณ์อาจไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เรื่องด้วยนักเรียนยังไม่คุ้นเคยและไม่กล้าที่จะแสดงความคิดหรือความรู้สึกกับบุคคลที่ไม่รู้จักกันมาก่อน ดังนั้น การใช้รูปแบบการเรียนกับนักเรียนที่มีความสนิทสนมกันในระดับหนึ่งจึงเป็นสิ่งจำเป็น แต่ในกรณีที่ผู้สอนต้องการนำรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นไปใช้กับนักเรียนใหม่ ผู้สอนอาจจะต้องใช้เวลาในการทำกิจกรรมละลายพฤติกรรมสักระยะ เพื่อให้นักเรียนรู้สึกผ่อนคลาย และมีความพร้อมที่จะปฏิสัมพันธ์และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความรู้สึกกับนักเรียนคนอื่นมากยิ่งขึ้น

6. การพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน นอกเหนือจากการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นในการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนควรเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน โดยการแสดงออกถึงความแวดไวทางวัฒนธรรมให้นักเรียนเห็นเป็นตัวอย่าง หากผู้สอนมีเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีความแวดไวทางวัฒนธรรมแต่ตัวผู้สอนเองไม่ได้ให้ความสำคัญกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม ไม่แสดงออกซึ่งความสนใจต่อความแตกต่าง หรือไม่มีความสามารถในการเลือกใช้กลวิธีที่เหมาะสมในการสื่อสารกับบุคคลที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ อาจทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกสับสนและไม่เห็นประโยชน์ของการพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมของตนเอง ผู้สอนจึงต้องระมัดระวังคำพูดและการแสดงออก เช่น ไม่หยอกล้อหรือเรียกชื่อผู้เรียนในลักษณะของการเหยียดรูปลักษณ์หรือชาติพันธุ์ รวมไปถึง การเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนจะต้องมีความแวดไวทางวัฒนธรรม เช่น ไม่เลือกภาพของกลุ่มชาตพันธุ์ใดชาติพันธุ์หนึ่งเพียงอย่างเดียว หรือไม่ปรากฏข้อความที่แสดงออกถึงการตัดสินความถูกต้องของวัฒนธรรมอื่น อาจกล่าวได้ว่า การจะสอนให้ผู้เรียนมีความแวดไวทางวัฒนธรรมผู้สอนต้องมีความแวดไวทางวัฒนธรรมเป็นพื้นฐานเสียก่อน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Skepple (2015) ที่เสนอว่า ผู้สอนควรที่จะมีความตระหนักในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสังคมและวัฒนธรรมก่อน จึงจะสอนให้นักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและสร้างความสามารถทางด้านวัฒนธรรมให้เกิดขึ้นได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป ดังนี้

1. การศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นที่ส่งผลต่อตัวแปรอื่น ๆ เช่น ความสามารถในการพูดสื่อสาร ซึ่งจากการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นกับนักเรียนพบว่านักเรียนมีทักษะการพูดสื่อสารที่พัฒนาขึ้นพิจารณาจากผลการทดสอบของนักเรียน หากผู้วิจัยสนใจในประเด็นดังกล่าวสามารถพัฒนาแบบทดสอบที่ใช้ในการวัดความสามารถในการพูดสื่อสารของนักเรียนที่เป็นมาตรฐานมาใช้ในการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนในการพัฒนาความสามารถด้านนี้ได้ นอกจากนี้ ยังมีตัวแปรอื่น ๆ ที่มีความน่าสนใจในการศึกษา โดยเฉพาะตัวแปรที่มีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมในมุมมองด้านอื่น ๆ เช่น ความตระหนักทางวัฒนธรรม (Cultural Awareness) ความสามารถระหว่างวัฒนธรรม (Intercultural Competence) ความ

ฉลาดทางวัฒนธรรม (Cultural Intelligence) และสมรรถนะทางวัฒนธรรม (Cultural Competence)

2. การศึกษาความสัมพันธ์ของความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนกับความสามารถด้านอื่น ๆ เช่นความสัมพันธ์ของความแวดไวทางวัฒนธรรมกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความแวดไวทางวัฒนธรรมกับรูปแบบการเรียนรู้ หรือความแวดไวทางวัฒนธรรมกับความสามารถในการกำกับตนเอง

3. การพัฒนาเครื่องมือวัดความแวดไวทางวัฒนธรรมในลักษณะอื่น ๆ ทั้งนี้เนื่องจากแบบวัดความไวทางวัฒนธรรมที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน เช่น แบบวัดความแวดไวทางวัฒนธรรม (Intercultural Sensitivity Scale: ISS) ของ Chen and Starosta (2000) หรือดัชนีความแวดไวทางวัฒนธรรม (Intercultural Sensitivity Index: ISS) ของ Olson and Kroeger (2001) ที่มีลักษณะเป็นแบบรายงานตนเอง สามารถวัดความแวดไวทางวัฒนธรรมได้จากการแสดงความรู้สึกของผู้เรียนเพียงด้านเดียวเท่านั้น การพัฒนาเครื่องมือวัดความแวดไวทางวัฒนธรรมในลักษณะอื่นจึงมีความน่าสนใจและจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการวัดผลที่มีความถูกต้องแม่นยำมากยิ่งขึ้น เช่น การใช้สถานการณ์จำลอง ซึ่งเป็นการวัดความแวดไวทางวัฒนธรรมที่ทำให้ผู้วิจัยสามารถสังเกตเห็นปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างรอบด้าน โดยกำหนดสถานการณ์ให้กับผู้ทำแบบทดสอบ และให้ผู้ทดสอบตอบสนองต่อสถานการณ์ที่กำหนดให้ และพิจารณาให้คะแนนตามเกณฑ์ที่แสดงถึงพฤติกกรรมที่แสดงออกถึงความแวดไวทางวัฒนธรรม หรือการสร้างสถานการณ์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์และให้ผู้เรียนตอบสนองต่อสถานการณ์ตามโจทย์ที่กำหนดให้ โดยสามารถออกแบบให้มีลักษณะเหมือนเกมที่ให้ผู้เรียนใช้ชีวิตในสภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งมีลักษณะคล้ายเกม The Sim หรือ Second Life แบบทดสอบในลักษณะนี้จะช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี และทำให้ผู้วิจัยสังเกตความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนในมิติอื่น ๆ ได้อย่างครบถ้วน

4. การศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นกับการพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมในการสอนภาษาอื่น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช* 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย

กลุ่มงานนโยบายกรมอาเซียน. (2554). *ไทยกับความคืบหน้าของการรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 (ค.ศ. 2515).* สืบค้นจาก http://www.opdc.go.th/uploads/files/5_doc6YearOPDC.pdf

ทิศนา แขมมณี. (2550). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นัยพาจิต อบเหลือง. (2555). *การพัฒนาแบบวัดความฉลาดทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนและการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของการวัดตามเชื้อชาติ.* (ปริญญาครุศาตรมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

ไพสิฐ บริบูรณ์. (2555). *มโนทัศน์วัฒนธรรมในการสอนภาษาอังกฤษ: ปัญหาการถ่ายทอด พัฒนาการและมโนทัศน์ข้ามผ่านวัฒนธรรมเพื่อการสอนภาษาอังกฤษแบบสากลในท้องถิ่น. วารสารมนุษยศาสตร์* มหาวิทยาลัยนเรศวร, *9*(2), 1-22.

พนม เหลือสืบชาติ. (2554). *การเรียนภาษาแบบประสบการณ์เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการฟัง พูดภาษาอังกฤษและความรู้ด้านประวัติศาสตร์ของสถานที่ท่องเที่ยวของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง.* (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

ภาสพงศ์ ผิวพอใช้. (2555). *การพัฒนาหลักสูตรแบบเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้โดยใช้แนวคิดภาษาศาสตร์สังคมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสนทนาภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ.* (ปริญญาดุษฎีบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. , กรุงเทพฯ.

ฤดี หลิมไพโรจน์ และ ไกรฤกษ์ ปิ่นแก้ว. (2558). *อิทธิพลของภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ที่มีต่อความตั้งใจกลับมาเที่ยวซ้ าที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. รายงานการประชุมวิชาการและน าเสนอผลการวิจัย ระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ *6, 2*(6), 448-460.

สำนักงานจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (2558). *บรรยายสรุปประจำปี 2558 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.* สืบค้นจาก http://ww2.ayutthaya.go.th/files/com_news_document/2016-04_7763b5affc10449.pdf

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, ก. (2557). *คู่มือหลักสูตรอาเซียน.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2533). *ภาษาศาสตร์สังคม.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

Adeyemi, D. A., & Kalane, M. S. (2011). English in Botswana junior secondary curriculum. *International Journal of Educational Sciences*.

Ang, S., & Van Dyne, L. (2008). *Handbook on cultural intelligence: Theory, measurement and applications*. Armonk, NY: M.E. Sharpe.

Ang, S., Van Dyne, L., & Koh, C. (2006). Personality correlates of the four-factor model of cultural intelligence. *Group & Organization Managemen, 31*, 100-123.

Ansari, T. (2014). Teaching literatures in English for cross cultural communications: A sociolinguistic perspective. *International Journal of English Language, Literature and Humanities, 2*(2), 338-346.

Assaiqeli, A. (2013). Processes and source of linguistic knowledge: Explorations in the theories of language learning. *International Journal of English and Literature, 4*(4), 149-159.

Barkan, S. (2012). Sociology: Brief edition. Retrieved from https://2012books.lardbucket.org/pdfs/sociology-brief-edition-v1.0.pdf

Bayyurt, Y. (2013). Current perspectives on sociolinguistics and English language education. *The Journal of Language Teaching and Learning, 1*, 69-78.

Beckett, C., Nevin, A., Comella, S., Kane, N., Romero, P., & Bergquist, G. (2002). *Meeting the special needs of dual language learners with disabilities: Integrating data based instruction and the standards for teaching English for speakers of other languages*. Paper presented at the the Annual Meeting of the Council for Exceptional Children, Arizona Federation.

Bell, R. T. (1976). *Sociolinguistics: Goals, approaches and problems*. London: Batsford.

Bennett, J. M., Bennett, M. J., Gaskins, R. S., & Roberts, L. (2001). *Developing intercultural sensitivity: An integrative approach to global and domestic diversity*. Paper presented at the Diversity Symposium, Bentley College, Waltham, MA.

Bhawuk, D. P. S., & Brislin, R. W. (1992). The measurement of intercultural sensitivity using the concept of individualism and collectivism. *International Journal of Intercultural Relations, 16*, 413-436.

Bloom, H. B. (1956). *Taxonomy of Educational Objectives, Handbook 1: Cognitive Domain*. New York: David Mackay Co.

Bodley, J. (1976). *Anthropology and contemporary human problems*. Menlo Park, CA: Cummings.

Bornstein, M. H., & Bruner, J. S. (1989). *Interaction in human development*. NJ:

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

Lawrence Erlbaum Associates.

Bournot-Trites, M., Belliveau, G., Spiliotopoulos, V., & Seror, J. (2007). The role of drama on cultural sensibility, motivation and literacy in a second language context. *Journal for Learning through Arts,, 3*(1), 1-35.

Brislin, R. W., & Yoshida, T. (1994). *Intercultural communication training: An introduction*. Thousand Oaks, CA: Sage publications.

Bronfenbrener, U., Harding, J., & Gallwey, M. (1958). The measurement of skill in social perception. In D. C. McClelland (Ed.), *Talent and society*. NY: Van Nostrand.

Brown, H. D. (1994). *Principles of language learning and teaching* NJ: Prentice Hall Regents.

Bucker, J., Furrer, O., & Lin, Y. (2015). Measuring cultural intelligence (CQ): A new test of the CQ scale. *International Journal of Cross Cultural Management, 15*(3), 259-284.

Burnard, P. (1989). *Teaching interpersonal skills: A handbook of experiential learning for health professionals*. London: Chapman and Hall.

Canale, M., & Swain, M. (1980). Theoretical bases of communicative approaches to second language teaching and testing. *Applied Linguistics, 1*, 1-47.

Chen, G. M. (2009). Intercultural effectivenes. In L. A. Samovar, R. E. Porter, & E. R. McDaniel (Eds.), *Intercultural communication: A reader* (pp. 393-401). Boston: Wadsworth.

Chen, G. M., & Starosta, W. J. (1996). Intercultural communication competence: A synthesis. In B. Burleson (Ed.), *Communication Yearbook 19*. Thousand Oaks: Sage.

Chen, G. M., & Starosta, W. J. (1997). A review of the concept of intercultural sensitivity. *Human Communication, 1*, 1-16.

Chen, G. M., & Starosta, W. J. (1998). A review of the concept of intercultural sensitivity. *Human Communication*(2), 27-54.

Chen, G. M., & Starosta, W. J. (2000). *The development and validation of intercultural sensitivity scale*. Paper presented at the the Annual Meeting of the National Communication Association, Seattle, WA.

Chen, G. M., & Starosta, W. J. (2005). *Foundations of intercultural communication*. Lanham, MD: University Press of America.

Cheney, R. S. (2001). Intercultural business communication, international students, and experiential learning. *Business Communication Quarterly, 64*, 91-104.

Chisholm, I. (1994). Preparing teachers for multicultural classrooms. *The Journal of Education Issues of Language Minority Students, 14*, 43-68.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

Cohen, R. (1997). *Negotiating across cultures*. Washington, DC: United States Institute of Peace.

Crossman, J. (2011). Experiential Learning about intercultural communication through intercultural communication. Internationalizing a business communication curriculum. *Journal of Intercultural Communication, 25*.

Cubukcu, F. (2013). Pre-service English teachers' intercultural sensitivity. *International Journal of Human Science, 10*(1), 832-843.

Davis, S. L., & Finney, S. J. (2006). A factor analytic study of the cross-cultural adaptability inventory. *Educational and Psychological Measurement, 66*(2), 318-330.

Dean, G. J. (1993). *Developing experiential learning activities for adult learners.* Paper presented at the American Association for Adult and Continuing Education National Conference, Dallas, TX.

Downes, W. (1984). *Language and society*. Cambridge: Cambridge University Press.

Earley, P. C., & Ang, S. (2003). *Cultural intelligence: Individual interactions across cultures*. Palo Alto, CA: Stanford University Press.

Eun, B., & Lim, H. (2009). A sociocultural view of language learning: The importance of meaning-based instruction. *TESL Canada Journal, 27*(1), 13-26.

Fenner, A. (2008). Cultural awareness in the foreign language classroom. In J. Cenoz & N. Hornberger (Eds.), *Encyclopedia of Language and Education* (Vol. 6, pp. 273-285).

Ferraro, G. (2002). *Cultural dimension of international business*. New Jersey: Prentice Hall.

Fishman, J. (1972). The relationship between micro- and macrosociolinguistics in the study of who speaks what language to whom and when'. In J. B. Pride & J. Holmes (Eds.), *Sociolinguistics*. Harmondsworth: Penguin Books.

Foronda, C. (2008). A concept analysis of cultural sensitivity. *Journal of Transcultural Nursing, 19*(3), 207-212.

French, L. (2005). *A study on how multi-cultural awareness training changes the cultural sensitivity of teachers.* University of North Carolina Wilmington,

Fritz, W., Graf, A., Hentze, J., Möllenberg, A., & Chen, G. H. (2005). An examination of Chen and Starosta's model of intercultural sensitivity in Germany and United States. In G. M. Chen (Ed.), *A study of intercultural communication competence*. Hong Kong: China Review Academic Publishers.

Giglioli, P. (1990). *Language and social context*. London: Penguin.

Gilbert, D. T., & Hixson, J. G. (1991). The trouble of thinking: Activation and application

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

of stereotypic beliefs. *Journal of Personality and Social Psychology, 60*, 509–517.

Gollnick, D. M., & Chinn, P. C. (2009). *Multicultural Education in a Pluralistic Society*. upper Saddle River, N .J.: Pearson Prentice Hal.

Gooderham, P., & Nordhaug, O. (2001). Are cultural differences in Europe on the decline? . *European Business Forum, 8*, 48-53.

Gudykunst, W. B. (1979). Intercultural contact and attitude change: A view of literature and suggestions for future research. *International and Intercultural Communication Annual, 4*, 1-16.

Gudykunst, W. B., & Hammer, M. R. (1983). Basic training design: Approaches to intercultural training. In D. Landis & R. W. Brislin (Eds.), *Handbook of intercultural training, volume 1: Issues in theory and design* (pp. 118-154). New York: Pergamon.

Guirdham, M. (2005). *Communicating across cultures at work*. Palgrave: Macmillan.

Gumperz, J. J., & Levinson, S. C. (1996). *Rethinking linguistic relativity*. Cambridge: Cambridge University Press.

Hammer, M. R. (2010). *The intercultural development inventory manual*. Berlin, MD: IDI.

Hammer, M. R., Bennett, M. J., & Wiseman, R. (2003). Measuring intercultural sensitivity: The intercultural development inventory. *International Journal of Intercultural Relations, 27*(4), 421-443.

Hart, R. P., & Burks, D. M. (1972). Rhetorical sensitivity and social interaction. *Speech Monographs, 39*, 75-91.

He, Y., & Cooper, J. E. (2009). The ABCs for preservice teacher cultural competency development. *Teaching Education, 20*(3), 305-322.

Herawati, A. (2014). Teaching sociolinguistics: A medium for cultural awareness of Indonesian university foreign language learners. *Humaniora, 5*(1), 192-196.

Hofstede, G. (2001). *Culture's consequences: comparing values, behaviors, institutions, and organization across nations*. London: Sage Publication.

Holmes, J. (2008). *An introduction to sociolinguistics*. Harlow, England: Pearson Longman.

Hoover, J. D. (1974). Experiential learning: Conceptualization and definition In K. J. & B. Keys (Eds.), *Simulations, Games and Experiential Learning: On the Road to a New Frontier* (Vol. 1): ABSEL Proceedings.

Houghton, S. (2010). Managing stereotypes through experiential learning. *Intercultural Communication Studies, 19*(1), 182-198.

Hudson, R. A. (1996). *Sociolinguistics*. Cambridge: Cambridge University Press.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

Hymes, D. H. (1972). On communicative competence. In J. B. Pride & J. Holmes (Eds.), *Sociolinguistics*. Harmondsworth: Penguin.

Joplin, L. (1981). On defining experiential education. *The Journal of Experiential Education, 4*(1), 17-20.

Joyce, B., & Weil, M. (1996). *1991 models of teaching*. New York: Allyn and Bacon.

Kearney, M. (1984). Sociolinguistics and language teaching. *International Social Science Journal, 36*(1), 157-166.

Keengwe, J. P. (2000). Fostering cross cultural competence in preservice teachers through multicultural education experiences. *Early Childhood Education Journal, 38*, 197-204.

Keeves, J. P. (1997). *Education research, methodology, and measurement: An international*. Oxford: Pergamon Press.

Knutson, S. (2003). Experiential learning in second-language classrooms. *TESL Canada Journal, 20*(2), 52-64.

Kohonen, V. (2001). *Experiential learning in foreign language education*. London: Longman.

Kolb, A. Y., & Kolb, D. A. (2008). Experiential learning theory: Dynamic, holistic approach to management learning, education and development. In S. J. Armstrong & C. Fukami (Eds.), *Handbook of Management Learning, Education and Development*. London: Sage Publications.

Kolb, D. A. (1981). Learning styles and disciplinary differences. In A. W. Chickering (Ed.), *The Modern American College*. San Francisco: Jossey-Bass.

Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development (Vol. 1)*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

Kramsch, C. (2014). Teaching foreign languages in an era of globalization: Introduction. *The Modern Language Journal, 98*(1), 296-311.

Kubokawa, A., & Ottaway, A. (2009). Positive psychology and cultural sensitivity: A review of the literature. *Journal of Counseling Psychology, 1*(2), 130-138.

LaBahn, D., & Harich, K. (1997). Sensitivity to national business culture: Effects on U.S.-Mexican channel relationship performance. *Journal of International Marketing, 59*(4), 29-51.

Labov, W. (1966). *The social stratification of English in New York City*. Washington, DC: Center for Applied Linguistics.

Layton, C., & Lock, R. (2002). Sensitizing teachers to English language learner evaluation procedures for students with learning disabilities. *Teacher Education and Special Education, 25*(4), 362–367.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

Leong, C., & Ward, C. (2000). Identity conflict in sojourners. *International Journal of Intercultural Relations, 24*, 763–776.

Lin, M., Lake, V., & Rice, D. (2008). Teaching anti-bias curriculum in teacher education programs: What and how. *Teacher Education Quarterly, 35*(2), 187–200.

Lipton, Y., & Wixson, K. (1991).*). Assessment and instruction of reading disability: An interactive approach*. NY: HarperCollins.

Lister, P. (1999). A taxonomy for developing culture competence. *A taxonomy for developing culture competence, 19*(4), 103-115.

Lopez, J. P. (2015). *Implementing sociolinguistic and intercultural competences through the use of authentic materials in a 5th grade public school.* Universidad Tecnológica de Pereir, Risaralda, Colombia.

MacNab, B. (2006). An experiential approach to cultural intelligence education. *Journal of Management Education, 36*(1), 66-94.

Matuk, L. Y., & Ruggirello, T. (2007). Culture connection project: Promoting multiculturalism in elementary school. *Canadian Journal of Public Health, 98*(1), 26-29.

Muniandy, M., Nair, G., Krishnan, S., Ahmad, I., & Noor, N. (2010). Sociolinguistic competence and Malaysian students' English language proficiency. *English Language Teaching, 3*(3), 145-151.

NACHC Community Health Corps. (2008). Prescription for success: community health corps member training. Retrieved from http://www.communityhealthcorps.org/client/documents/Prescription-4-Cultural-Sensitivity-Member.pdf

National Maternal and Child Health Resource Center on Cultural Competency. (1997). *Journey towards cultural competency: Lessons learned*. Vienna, VA: Maternal and Children's Health Bureau

Nieto, J. (2006). The cultural plunge: Cultural immersion as a means of promoting self-awareness and cultural sensitivity among student teachers. *Teacher Education Quarterly, 33*(1), 75-84.

Olson, C., & Kroeger, K. R. (2001). Global competency and intercultural sensitivity. *Journal of Studies in International Education, 5*, 116-137.

Omaggio, A. C. (2001). *Teaching languages in context: Proficiency-oriented instruction*. Boston, MA: Heinle and Heinle Publishers.

Omowa, A. (2012). *Influence of sociolinguistics background on the teaching and learning of English in schools*: Ekiti State University.

Orlandi, M. (1992). *Cultural competence for evaluators working with ethnic minority*

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

communities: a guide for alcohol and other drug abuse prevention practitioners. Rockeille, MD: Office for Substance Abuse Prevention.

Pacific Policy Research Center. (2010). *21st century skills for students and teachers*. Honolulu: Kamehameha Schools, Research and Evaluation Division.

Partnership for 21st Century Skills. (2009). Professional development for the 21st century. Retrieved from http://www.p21.org/documents/P21_Framework.pdf

Passarelli, A. M., & Kolb, D. A. (2012). Using experiential learning theory to promote student learning and development in programs of Education Abroad. In M. Vande Berg, M. P. Page, & K. Lou (Eds.), *Student Learning Abroad*. Sterling, VA: Stylus Publishing.

Pentikäine, J. (2012). The use of literature in developing multicultural sensitivity in teacher training. *Precedia – Social and Behavioral Sciences, 45*, 189-196.

Piaget, J. (1926). *The language and thought of the child*. New York: Harcourt Brace and Company.

Pruegger, V. J., & Rogers, T. B. (1994). Cross-cultural sensitivity training: Methods and assessment. *International Journal of Intercultural Relations, 18*(3), 369-387.

Quinn, J. B. (1985). Managing innovation: Controlled chaos. *Harvard Business Review, May-June*, 73-84.

Rahimi, M., & Ghaffari, B. (2009). The role of cultural intelligence in learning English as a foreign language. Retrieved from http://www.civilica.com/EnPaper-NACIFE01-NACIFE01_009.html

Ramos, M., Brown, E., Guzman, L., & Hickman, S. (2015). *Understanding and measuring providers'/teachers' cultural sensitivity with families: lessons learned and measurement recommendations*. Retrieved from Washington, D.C.:

Rogers, C. R. (1969). *Freedom to learn*. Columbus, OH: Charles E. Merrill Publishing.

Sachdev, P. (1997). Cultural sensitivity training through experiential learning: A participatory demonstration field education project. *International Social Work, 40*(1), 7-25.

Sakurauchi, Y. H. (2014). *Teaching and learning for intercultural sensitivity: A cross-cultural examination of American domestic students and Japanese exchange students.* Portland State University, Portland State University.

Savignon, S. J. (1983). *Communicative competence: Theory and classroom practice. Texts and contexts in second language learning*. Massachusetts: Addison-Wesley Publishing Company.

Saville-Troike, M. (2006). *Introducing second language acquisition*. Cambridge: Cambridge University Press.

CHULALONGKORN UNIVERSITY

Schellhase, K. (2006). Kolb's experiential learning theory in athletic training education: A literature review. *Athletic Training Education Journal, 2*, 18-27.

Shapiro, J., Ozanne, J., & Saatcioglu, B. (2008). An interpretive examination of the development of cultural sensitivity in international business. *Journal of International Business Studies, 39*, 71-87.

Sharman, S., Phillion, J., & Malewski, E. (2011). Examining the practice of critical reflection for developing pre-service teachers' multicultural competencies: Findings from a study aboard program in Honduras. *Issue in Teacher Education, 20*(2), 9-22.

Skepple, R. G. (2014). Preparing culturally responsive pre-service teachers for culturally diverse classroom. *Kentucky Journal of Excellence in College Teaching and Learning, 12*(6), 57-69.

Spencer-Oatey, H. (2012). *What is culture? A compilation of quotations*. UK: Global PAD Core Concepts.

Spolsky, B. (2010). *Sociolinguistics*. Oxford: Oxford University Press.

Stafford, J. R., Bowman, R., Ewing, T., Hanna, J., & Lopez-De Fede, A. (1997). *Building culture bridges*. Bloomington, IN: National Educational Service.

Tat, D. K. L. (2012). The application of sociolinguistic relativity acquisition in teaching English in intensive English program in Vietnamese secondary schools. *The Internet Journal of Language, Culture and Society, 34*, 51-58.

Thiele, J. (2013). Benefits of teaching sociolinguistics. *Language and Linguistics in Melanesia, 31*(2), 61-69.

Tompkins, G. E. (2010). *Overview of the Learning Theories*. NJ: Pearson Ally Bacon Prentice Hall.

Tracey, D. H., & Morrow, L. M. (2006). *Lenses on reading: An introduction to theories and models*. New York: The Guilford Press.

Triandis, H. C. (1997). Cross-cultural perspectives on personality. In R. Hogan, J. Johnson, & S. Briggs (Eds.), *Handbook of Personality Psychology*. San Diego, CA: 439-464.

Trudgill, P. (2000). *Sociolinguistics: An introduction to language and society*. London: Penguin Books.

UNESCO. (1999). The four pillars of education Retrieved from http://www.unesco.org/delors/fourpil.htm

Vivatananukul, M. (2015). Perception and intercultural communication between Thai students and ASEAN people. *KKU International Journal of Humanities and Social Science, 5*(3), 29-52.

Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in Society*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

Wardhaugh, R. (2010). *An Introduction to Sociolinguistics*. New York: Basil Blackwell Inc.

Widdowson, H. G. (1978). *Teaching language as communication*. London: Oxford University Press.

Woolfe, R. (1992). Experiential learning in workshops. In T. Hobbs (Ed.), *Experiential training: practical guidelines* (pp. 1-13). London: Tavistock/Roudledge.

Wurdinger, S. D., & Carlson, J. A. (2010). *Teaching for experiential learning: Five approaches that work*. Lanham, MD: Rowman and Littlefield Education.

Xiubang, X. (2003). How the theories of linguistics influence college English teaching. *The Northern Forum, 5*, 24-26.

Ya, L. I. U. (2010). A study of language teaching from a sociolinguistic perspective of communicative competence. *Canadian Social Science, 4*(3), 80-86.

Yardly, S., Teunissen, P., & Dornan, T. (2012). Experiential learning: AMEE guide no. 63. *Medical Teacher, 34*, 102-115.

Yum, J. (1989). *Communication sensitivity and empathy in culturally diverse organizations*. Paper presented at the the 75th Annual Conference of Speech Communication Association, San Francisco.

Zhang, H., & Wang, N. (2016). Sociolinguistics and English teaching in china. *Theory and Practice in Language Studies, 69*(4), 830-834.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอน คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน และตัวอย่างแผนการจัดการเรียนการสอน

1. รองศาสตราจารย์ ดร.เอกรินทร์ สังข์ทอง
   คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปาจรีย์ นิพาสพงส์
   สถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณีรัตน์ เอกโยคยะ
   คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. อาจารย์ ดร.เด่นชัย ปราบจันดี
   คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
5. อาจารย์ ดร. กาญจน์วรินทร์ ผลอนันต์
   โรงเรียนนานาชาติเซนต์แอนดรูว์ส

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจคุณภาพของแบบวัดความแวดไวทางวัฒนธรรม แบบสอบถามความแวดไวทางวัฒนธรรม และแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้

1. รองศาสตราจารย์ ดร.เอกรินทร์ สังข์ทอง
   คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาฟีฟี ลาเต๊ะ
   คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุโสบ บุญสุข
   คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
4. อาจารย์ ดร.เด่นชัย ปราบจันดี
   คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
5. อาจารย์ ดร. กาญจน์วรินทร์ ผลอนันต์
   โรงเรียนนานาชาติเซนต์แอนดรูว์ส

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ภาคผนวก ข

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบทดสอบความแวดไวทางวัฒนธรรม
2. แบบสอบถามความแวดไวทางวัฒนธรรม
3. แบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ตัวอย่างแบบทดสอบความแวดไวทางวัฒนธรรม (PRE-TEST)

ชื่อ _____**ชั้น** _____ **เลขที่** _____

<u>คำชี้แจง</u> แบบทดสอบเป็นแบบอัตนัย 2 ข้อ ข้อละ 12 คะแนน รวม 24 คะแนน ให้นักเรียนตอบคำถามจากสถานการณ์ที่กำหนดให้และเขียนคำตอบลงในแบบทดสอบ

<u>สถานการณ์ที่ 1</u>

สถานที่: หมู่บ้านชาวเขาแห่งหนึ่ง

นักเรียนและเพื่อนประมาณ 10 คน มีโอกาสไปจัดค่ายให้กับเด็กในหมู่บ้านชาวเขาแห่งหนึ่ง และได้เข้าพักกับชาวบ้านในพื้นที่ เย็นวันนั้นชาวบ้านได้รวมตัวกันเพื่อประกอบพิธีกรรมอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นการเชือดแพะเป็นเพื่อเป็นการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวบ้านนับถือ โดยที่ผู้ใหญ่บ้านขอให้นักเรียนอยู่ร่วมพิธีกรรมนั้นด้วย เมื่อเสร็จสิ้นพิธีกรรม ชาวบ้านได้นำเนื้อแพะสดที่ได้จากการประกอบพิธีกรรมมาปรุงเป็นอาหาร โดยการปรุงรสชาติและใส่ผักบางชนิดลงไปโดยไม่ได้มีการปรุงสุก ดังภาพ

ภาพลาบเลือด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

1. จากสถานการณ์และภาพอาหารที่กำหนดให้ จงตอบคำถามต่อไปนี้

   1.1 นักเรียนคิดว่าลักษณะการรับประทานอาหารของคนในหมู่บ้านเป็นอย่างไร จงอธิบาย

   _____

   _____

   _____

   _____

1.2 การรับประทานของชาวบ้านมีความเหมือนหรือแตกต่างกันกับนักเรียนอย่างไร

_____

_____

_____

_____

2. เมื่อผู้ใหญ่บ้านเชิญชวนให้นักเรียนรับประทานอาหาร โดยนำจานอาหารมายื่นให้ตรงหน้านักเรียน นักเรียนคิดว่านักเรียนจะ<u>ตอบรับหรือปฏิเสธ</u>การรับประทานที่ชาวบ้านนำมาให้

☐ ตอบรับ ☐ ปฏิเสธ

เหตุผล

_____

_____

_____

จงแต่งบทสนทนาต่อไปนี้

ผู้ใหญ่บ้าน: หนูลองกินนี่ดูลูก กินเนื้อจากการทำพิธีเขาว่ากินแล้วจะโชคดี ปกติไม่ได้หากินกันได้ง่ายๆนะ

นักเรียน: _____

_____

_____

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

เกณฑ์การให้คะแนน

ลำดับที่	องค์ประกอบที่ต้องการวัด	คะแนน	เกณฑ์
1	**ความใส่ใจทางวัฒนธรรม:** *การอธิบายพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม*	2 คะแนน	นักเรียนสามารถอธิบายลักษณะการแสดงออกและความรู้สึกของบุคคลที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมตามสถานการณ์และภาพประกอบที่กำหนดให้ได้อย่างละเอียดชัดเจน เช่น ฉันคิดว่าเขารู้สึก... ฉันเห็นว่าเขาทำ... ฉันสังเกตว่าเขา ....จากภาพฉันคิดว่าเขา... ทั้งนี้จะต้องไม่ปรากฏข้อความ เช่น ฉันไม่สังเกตเห็นอะไรเลย ฉันไม่รู้จะบรรยายอะไร
		1 คะแนน	นักเรียนสามารถอธิบายลักษณะการแสดงออกหรือความรู้สึกของบุคคลที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมตามสถานการณ์และภาพประกอบที่กำหนดให้ได้
		0 คะแนน	นักเรียนไม่สามารถอธิบายลักษณะการแสดงออกและความรู้สึกของบุคคลที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมตามสถานการณ์และภาพประกอบที่กำหนดให้ได้
	ความใส่ใจทางวัฒนธรรม: *การอธิบายความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมของตนเองและผู้อื่น*	2 คะแนน	นักเรียนสามารถอธิบายความเหมือนและความแตกต่างของวัฒนธรรมของตนเองและวัฒนธรรมอื่นตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ได้ พร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบให้เห็นชัดเจน เช่น สิ่งที่เขาทำเหมือนกับวัฒนธรรมของฉันที่.... สิ่งที่เขาทำต่างจากวัฒนธรรมของฉันที่.... ฉันคิดว่าเราแสดงออกไม่เหมือนกัน ในวัฒนธรรมของเขา เขา... ในขณะที่วัฒนธรรมของเรา... ทั้งนี้จะต้องไม่ปรากฏข้อความ เช่น ฉันว่ามันก็เหมือนๆกันหมดทุกวัฒนธรรม
		1 คะแนน	นักเรียนสามารถบอกได้ว่าวัฒนธรรมของตนเองและวัฒนธรรมอื่นตามสถานการณ์ที่กำหนดให้มีความเหมือนหรือแตกต่างกัน แต่ไม่สามารถอธิบายรายละเอียดได้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ลำดับที่	องค์ประกอบที่ต้องการวัด	คะแนน	เกณฑ์
		0 คะแนน	นักเรียนไม่สามารถระบุหรืออธิบายความเหมือนและความแตกต่างของวัฒนธรรมของตนเองและวัฒนธรรมอื่นตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ได้
2	**การเปิดใจเกี่ยวกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม:** *การบอกคุณค่า อธิบายและให้ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมตนเอง*	2 คะแนน	นักเรียนสามารถอธิบายความรู้สึกของตนเองที่มีต่อการแสดงออกของบุคคลต่างวัฒนธรรมในสถานการณ์ที่กำหนดให้ได้อย่างละเอียดชัดเจน เช่น จากสถานการณ์นี้ ฉันรู้สึกว่าในวัฒนธรรมของฉัน... ฉันคิดว่าวัฒนธรรมของฉัน... จากสถานการณ์นี้ ฉันเข้าใจว่าปกติแล้วฉันจะ... ทั้งนี้ต้องไม่ปรากฏข้อความที่แสดงถึงการบอกคุณค่าของวัฒนธรรมตนเองโดยลดค่าของวัฒนธรรมอื่น เช่น วัฒนธรรมของฉันดีที่สุด วัฒนธรรมของฉันเหนือกว่าทุกวัฒนธรรม
		1 คะแนน	นักเรียนสามารถอธิบายความรู้สึกของตนเองที่มีต่อการแสดงออกของบุคคลต่างวัฒนธรรมในสถานการณ์ที่กำหนดให้ได้สั้นๆ แต่ไม่ได้ให้รายละเอียด
		0 คะแนน	นักเรียนไม่สามารถอธิบายความรู้สึกของตนเองที่มีต่อการแสดงออกของบุคคลต่างวัฒนธรรมในสถานการณ์ที่กำหนดให้ได้
	การเปิดใจเกี่ยวกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม: *การบอกคุณค่า แสวงหา และให้ข้อมูลของวัฒนธรรมอื่นที่แตกต่างจากตนเอง*	2 คะแนน	นักเรียนสามารถอธิบายเกี่ยวกับคุณค่าของวัฒนธรรมของบุคคลที่ความแตกต่างกับนักเรียน ได้โดยละเอียด โดยไม่ตัดสินคุณค่าของวัฒนธรรมนั้น ว่าผิดถูก เหมาะสมหรือไม่เหมาะสม เช่น ฉันเคารพในวัฒนธรรมของเขา ฉันเต็มใจที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมของเขา ฉันคิดว่าการเรียนรู้วัฒนธรรมของผู้อื่นเป็นสิ่งที่มีคุณค่า และต้องไม่ปรากฏประโยคที่แสดงถึงการตัดสินคุณค่าในทางลบ เช่น ฉันคิดว่าสิ่งที่เขาทำผิด ไม่ดี ไม่ถูกต้อง แย่ หรือน่ารังเกียจ
		1 คะแนน	นักเรียนสามารถอธิบายเกี่ยวกับคุณค่าของ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ลำดับที่	องค์ประกอบที่ต้องการวัด	คะแนน	เกณฑ์
			วัฒนธรรมของบุคคลที่ความแตกต่างกับนักเรียน ได้สั้นๆ โดยไม่ตัดสินคุณค่าของวัฒนธรรมนั้น ว่าผิดถูก เหมาะสมหรือไม่เหมาะสม
		0 คะแนน	นักเรียนไม่สามารถอธิบายเกี่ยวกับคุณค่าของวัฒนธรรมของบุคคลที่ความแตกต่างกับนักเรียน หรือตัดสินคุณค่าของวัฒนธรรมนั้นว่าไม่ถูกต้องหรือด้อยกว่าของตน
	การแสดงออกให้เหมาะสมกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม: *การมีส่วนร่วมและควบคุมการสื่อสารให้เหมาะสมกับบุคคลที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม*	2 คะแนน	นักเรียนสามารถอธิบายถึงความเต็มใจที่จะมีส่วนร่วมในสถานการณ์ที่กำหนดและสามารถอธิบายถึงความสามารถของตนเองในการควบคุมการแสดงออกของตนอย่างเหมาะสม เช่น ระบุว่าจะเข้าไปมีส่วนร่วมในสถานการณ์ดังกล่าว และอธิบายว่าสามารถควบคุมการแสดงออกของตนเองอย่างไรไม่ให้แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม พร้อมทั้งให้ตัวอย่างและเหตุผลประกอบชัดเจน เช่น ฉันจะเข้าไปมีส่วนร่วมและพูดว่า... ฉันสามารถควบคุมการแสดงออกฉันได้ ทั้งนี้จะต้องไม่ปรากฏข้อความที่แสดงถึงความไม่ต้องการมีส่วนร่วมในสถานการณ์นั้น ๆ เช่น ฉันไม่อยากมีส่วนร่วม... ฉันไม่ต้องการเข้าไปยุ่ง.... ฉันไม่เกี่ยว ฉันไม่มีความสามารถในการจัดการ
		1 คะแนน	นักเรียนสามารถอธิบายถึงความเต็มใจที่จะมีส่วนร่วมในสถานการณ์ที่กำหนดหรือสามารถอธิบายถึงความสามารถของตนเองในการควบคุมการแสดงออกของตนอย่างเหมาะสม
		0 คะแนน	นักเรียนไม่สามารถอธิบายถึงความเต็มใจที่จะมีส่วนร่วมในสถานการณ์ที่กำหนดและไม่สามารถอธิบายถึงความสามารถของตนเองในการควบคุมการแสดงออกของตนอย่างเหมาะสมเช่นปฏิเสธการมีส่วนร่วมใน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ลำดับที่	องค์ประกอบที่ต้องการวัด	คะแนน	เกณฑ์
			สถานการณ์โดยไม่ให้เหตุผล
	การแสดงออกให้เหมาะสมกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม: *การวางแผนและเลือกใช้กลวิธีในการแสดงออกที่เหมาะสมในสถานการณ์ที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม ด้วยความเต็มใจ*	2 คะแนน	นักเรียนสามารถอธิบายแผนการหรือแนวทางในการแสดงพฤติกรรมการสื่อสารของตน หรือเลือกใช้ภาษาหรือท่าทางให้เหมาะสมกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมได้ โดยให้เหตุผลและยกตัวอย่างประกอบให้เห็นชัดเจน เช่น ฉันจะแสดงออกดังนี้... ฉันเต็มใจที่จะ.... ฉันวางแผนที่จะ... ฉันคิดว่าฉันจะ... ฉันวางแผนว่าฉันจะ.... ฉันจะใช้วิธี...ในการสื่อสารในสถานการณ์ ทั้งนี้จะต้องไม่ปรากฏข้อความที่แสดงถึงการไม่วางแผนหรือไม่ใช้กลวิธีใด ๆ ในการปฏิสัมพันธ์ เช่น ฉันไม่คิดจะวางแผน ฉันไม่รู้จะทำอะไร ฉันไม่รู้จะจัดการอย่างไร
		1 คะแนน	นักเรียนสามารถอธิบายแผนการหรือแนวทางในการแสดงพฤติกรรมการสื่อสารของตน หรือเลือกใช้ภาษาหรือท่าทางให้เหมาะสมกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมได้อย่างคร่าวๆ แต่ไม่มีการยกตัวอย่างหรือให้เหตุผลประกอบ
		0 คะแนน	นักเรียนไม่สามารถอธิบายแผนการหรือแนวทางในการแสดงพฤติกรรมการสื่อสารของตน หรือเลือกใช้ภาษาหรือท่าทางให้เหมาะสมกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมได้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ตัวอย่างแบบสอบถามความแวดไวทางวัฒนธรรม

ชื่อ _____ ชั้น _____ เลขที่ _____

คำชี้แจง: จงเลือกระดับความถี่ของพฤติกรรมที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด โดยการทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่กำหนดให้

2 = ปฏิบัติสม่ำเสมอ หมายถึง นักเรียนแสดงพฤติกรรมนั้นเป็นประจำทุกวันหรือเกือบทุกวัน หรือแสดงพฤติกรรมนั้นทุกครั้งเมื่อมีโอกาส

1 = ปฏิบัติบางครั้ง หมายถึง นักเรียนแสดงพฤติกรรมนั้นประมาณ 1-2 ครั้งใน 1 เดือน หรือแสดงพฤติกรรมนั้นเป็นบางครั้งเมื่อมีโอกาส

0 = ไม่ปฏิบัติเลย หมายถึง นักเรียนไม่เคยแสดงพฤติกรรมนั้นเลย

ข้อ	ข้อความ	ความถี่ในการแสดงพฤติกรรม		
		ปฏิบัติสม่ำเสมอ (2)	ปฏิบัติบางครั้ง (1)	ไม่ปฏิบัติเลย (0)
1.	เมื่อไปสถานที่ท่องเที่ยวที่มีคนหลากหลายเชื้อชาติ เช่น แหล่งโบราณสถาน หรือถนนคนเดิน ฉันมักจะสังเกตพฤติกรรมของบุคคลที่มีวัฒนธรรมแตกต่างจากฉัน เช่น การทักทาย การรับประทานอาหาร การแต่งกาย หรือการแสดงออก			
5.	ฉันตระหนักว่า “คำ” ในวัฒนธรรมหนึ่งสามารถมีความหมายที่แตกต่างในอีกวัฒนธรรมหนึ่ง			
9.	ฉันสามารถเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับวัฒนธรรมภายในจังหวัดของฉันให้ชาวต่างชาติหรือบุคคลที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมกับฉันเข้าใจได้			
13.	ฉันมักจะศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น จากการรับชมโทรทัศน์หรือจากอินเตอร์เน็ตเพื่อทำความเข้าใจประเทศอื่นในภูมิภาคเดียวกัน			
17.	ฉันสามารถสื่อสารและทำกิจกรรมร่วมกับคนต่างชาติหรือต่างวัฒนธรรมได้ เช่น การเป็นอาสาสมัครตามสถานที่ท่องเที่ยว หรือการแสดงศิลปวัฒนธรรมของตนเองต่อหน้าบุคคลต่างวัฒนธรรม			
21.	ก่อนการเข้าไปมีส่วนร่วมในการสื่อสารกับบุคคลที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม ฉันมักจะวางแผนเกี่ยวกับแนวทางการแสดงออกก่อนเสมอ			
22.	ฉันไม่สามารถบอกแนวทางการแสดงออกที่เหมาะสมในสถานการณ์ที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นได้เลย			

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ตัวอย่างแบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้รายคาบ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

Reflection Form

Name _____Class _____

Lesson 9: I apologize for your inconvenience

1) ในชีวิตประจำวัน มีสถานการณ์ใดบ้างที่นักเรียนต้องการร้องเรียนหรือแสดงความไม่พอใจ จงอธิบาย
2) นักเรียนคิดว่าลักษณะการร้องเรียนหรือการแสดงความไม่พอใจของชาวต่างชาติ และของคนไทยเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร จงอธิบาย
3) ให้นักเรียนเขียนบันทึกสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้จากการทำกิจกรรม ทั้งที่เป็นส่วนเนื้อหาเกี่ยวกับการเรียนและการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน
4) การขอโทษลักษณะไหนที่นักเรียนรู้สึกยอมรับ และการขอโทษลักษณะไหนที่นักเรียนรู้สึกไม่ยอมรับ จงอธิบาย
5) นักเรียนคิดว่าจะนำความรู้เกี่ยวกับการร้องเรียนและการขอโทษที่ได้รับ ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร

ลงชื่อ _____

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

Reflection Form

Name _____Class _____

Lesson 10: Your dress is gorgeous

1) ในชีวิตประจำวัน นักเรียนจะได้ยินหรือได้เห็นการบรรยายลักษณะการแต่งกายเป็นภาษาอังกฤษจากที่ใดบ้าง จงอธิบาย

2) นักเรียนคิดว่าการใช้คำพูดที่เหมาะสมในการบรรยายลักษณะการแต่งกายของบุคคลอื่นมีความสำคัญหรือไม่ อย่างไร

3) จงบอกแนวทางปฏิบัติที่นักเรียนจะทำในสถานการณ์ต่อไปนี้

3.1 เพื่อนนักเรียนแต่งตัวมางาน prom แต่นักเรียนคิดว่าชุดไม่สวยเลย

3.2 อาจารย์ชาวต่างชาติใส่ชุดที่นักเรียนคิดว่าไม่สวยเลย และอาจารย์ถามนักเรียนว่า “Do you like my dress?”

4) ให้นักเรียนเขียนบันทึกสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้จากการทำกิจกรรม ทั้งที่เป็นส่วนเนื้อหาเกี่ยวกับการเรียนและการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน

5) นักเรียนคิดว่าจะนำความรู้เกี่ยวกับการนำเสนอผลงานและการใช้ภาษาในการวิจารณ์ผลงาน ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร

ลงชื่อ _____

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

Reflection Form

Name _____Class _____

Lesson 11: Stop Bullying

1) ในชีวิตประจำวัน นักเรียนได้มีโอกาสในการทำสื่อรณรงค์ในเรื่องต่าง ๆ เป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษบ้างหรือไม่ จงอธิบาย

2) นักเรียนคิดว่าการใช้คำพูดที่เหมาะสมในการประชาสัมพันธ์หรือทำสื่อรณรงค์มีความสำคัญหรือไม่ อย่างไร

3) จงบอกแนวทางปฏิบัติที่นักเรียนจะทำในสถานการณ์ต่อไปนี้
   3.1 เพื่อนนักเรียนแอบสูบบุหรี่ในห้องน้ำ

   3.2 เพื่อนชาวต่างชาติปีนโบราณสถานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

4) ให้นักเรียนเขียนบันทึกสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้จากการทำกิจกรรม ทั้งที่เป็นส่วนเนื้อหาเกี่ยวกับการเรียนและการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน

5) นักเรียนคิดว่าจะนำความรู้เกี่ยวกับการทำสื่อรณรงค์ ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร

ลงชื่อ _____

Reflection Form

Name _____Class _____

Lesson 12: Garage Sale

1) นักเรียนเคยมีประสบการณ์การซื้อขายสินค้าเป็นภาษาอังกฤษในสถานการณ์ใดบ้าง และนักเรียนคิดว่าการใช้ภาษาในการซื้อขายมีความยากง่ายอย่างไร จงอธิบาย

2) นักเรียนคิดว่าการใช้ภาษาในการซื้อขายสินค้าเป็นภาษาอังกฤษมีความสำคัญหรือไม่ อย่างไร

3) จงบอกแนวทางปฏิบัติที่นักเรียนจะทำในสถานการณ์ต่อไปนี้
3.1 นักเรียนซื้อเสื้อผ้าในประเทศจีน และต้องการให้เจ้าของร้านลดราคา

3.2 นักเรียนขายโรตีสายไหมให้ชาวต่างชาติ และชาวต่างชาติถามนักเรียนว่า “What is it? What is it made from?”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

4) ให้นักเรียนเขียนบันทึกสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้จากการทำกิจกรรม ทั้งที่เป็นส่วนเนื้อหาเกี่ยวกับการเรียนและการทำกิจกรรม Garage Sale

5) นักเรียนคิดว่าจะนำความรู้เกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร

ลงชื่อ _____

แบบสะท้อนความคิดและการเรียนรู้รายหน่วย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

Reflection Form 1

Name _____Class _____

คำชี้แจง: จงตอบคำถามต่อไปนี้ ด้วยการทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดของนักเรียนมากที่สุด และอธิบายเหตุผลประกอบการเลือกอย่างละเอียด

1) จากการเรียนในบทเรียนที่ 1-5 นักเรียนคิดว่าบทเรียนใดที่นักเรียนประทับใจมากที่สุด จงให้เหตุผลประกอบ

☐ Say Hi! ☐ Today is hot, isn't it? ☐ What does he look like?

☐ It's huge! ☐ What's the definition of good teachers?

เหตุผลที่ประทับใจ

_____

_____

_____

_____

2) จากบทเรียนที่นักเรียนเลือกในข้อ 1 ให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ในการเรียนในชั้นอย่างละเอียด และอธิบายความรู้สึกที่นักเรียนได้รับระหว่างการเรียน

ความรู้สึกระหว่างการเรียนในบทเรียน

_____

_____

_____

_____

3) จากบทเรียนที่นักเรียนเลือกในข้อ 1 นอกเหนือจากความรู้ทางภาษาที่ได้รับจากการเรียน นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องใดเพิ่มเติมจากบทเรียนบ้าง จงอธิบาย

_____

_____

_____

_____

4) จากบทเรียนที่นักเรียนเลือกในข้อ 1 นักเรียนจะนำความรู้นั้นไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร จงอธิบายโดยละเอียด

_____

_____

_____

_____

ลงชื่อ _____

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

Reflection Form 2

Name _____Class _____

คำชี้แจง: จงตอบคำถามต่อไปนี้ ด้วยการทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดของนักเรียนมากที่สุด และอธิบายเหตุผลประกอบการเลือกอย่างละเอียด

1) จากการเรียนในบทเรียนที่ 6-10 นักเรียนคิดว่าบทเรียนใดที่นักเรียนประทับใจมากที่สุด จงให้เหตุผลประกอบ

☐ I don't like it I love it ☐ I couldn't agree more ☐ Sing your song

☐ I apologize for your inconvenience ☐ Your dress is gorgeous

เหตุผลที่ประทับใจ

_____

_____

_____

_____

2) จากบทเรียนที่นักเรียนเลือกในข้อ 1 ให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ในการเรียนในชั้นอย่างละเอียด และอธิบายความรู้สึกที่นักเรียนได้รับระหว่างการเรียน

ความรู้สึกระหว่างการเรียนในบทเรียน

_____

_____

_____

_____

3) จากบทเรียนที่นักเรียนเลือกในข้อ 1 นอกเหนือจากความรู้ทางภาษาที่ได้รับจากการเรียน นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องใดเพิ่มเติมจากบทเรียนบ้าง จงอธิบาย

_____

_____

_____

_____

4) จากบทเรียนที่นักเรียนเลือกในข้อ 1 นักเรียนจะนำความรู้นั้นไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร จงอธิบายโดยละเอียด

_____

_____

_____

_____

ลงชื่อ _____

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

Reflection Form 3

Name _____Class _____

คำชี้แจง: จงตอบคำถามต่อไปนี้ ด้วยการทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดของนักเรียนมากที่สุด และอธิบายเหตุผลประกอบการเลือกอย่างละเอียด

1) จากการเรียนในบทเรียนที่ 6-10 นักเรียนคิดว่าบทเรียนใดที่นักเรียนประทับใจมากที่สุด จงให้เหตุผลประกอบ

☐ Stop Bullying ☐ Garage Sale ☐ English Camp: Game Leaders/Fun toys

☐ Oh! English camp ☐ Amazing Ayutthaya

เหตุผลที่ประทับใจ

_____

_____

_____

_____

2) จากบทเรียนที่นักเรียนเลือกในข้อ 1 ให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ในการเรียนในชั้นอย่างละเอียด และอธิบายความรู้สึกที่นักเรียนได้รับระหว่างการเรียน

ความรู้สึกระหว่างการเรียนในบทเรียน

_____

_____

_____

_____

3) จากบทเรียนที่นักเรียนเลือกในข้อ 1 นอกเหนือจากความรู้ทางภาษาที่ได้รับจากการเรียน นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องใดเพิ่มเติมจากบทเรียนบ้าง จงอธิบาย

_____

_____

_____

_____

4) จากบทเรียนที่นักเรียนเลือกในข้อ 1 นักเรียนจะนำความรู้นั้นไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร จงอธิบายโดยละเอียด

_____

_____

_____

_____

ลงชื่อ _____

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

Reflection Form: Final

Name _____Class _____

คำชี้แจง: จงตอบคำถามต่อไปนี้ โดยให้รายละเอียดแต่ละข้ออย่างชัดเจน

1) หลังจากการเรียนในภาคเรียนที่ผ่านมา นักเรียนคิดว่านักเรียนสังเกตคนรอบข้างที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมกับนักเรียนมากขึ้นหรือไม่ นักเรียนใส่ใจกับการแสดงออกและความรู้สึกของบุคคลอื่นมากขึ้น หรือไม่ อย่างไร

_____

_____

_____

_____

2) หลังจากการเรียนในภาคเรียนที่ผ่านมา นักเรียนคิดว่านักเรียนมีความสามารถในการบอกความเหมือนและความแตกต่างกับที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างกับนักเรียนเพิ่มขึ้นหรือไม่ จงอธิบาย

_____

_____

_____

_____

_____

3) หลังจากการเรียนในภาคเรียนที่ผ่านมา นักเรียนคิดว่านักเรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญของวัฒนธรรมตนเองเพิ่มขึ้นหรือไม่ อย่างไร

_____

_____

_____

_____

_____

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

4) หลังจากการเรียนในภาคเรียนที่ผ่านมา นักเรียนคิดว่านักเรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญของวัฒนธรรมของผู้อื่นเพิ่มขึ้นหรือไม่ อย่างไร

_____

_____

_____

_____

_____

5) หลังจากการเรียนในภาคเรียนที่ผ่านมา นักเรียนคิดว่านักเรียนมีความพยายามที่จะควบคุมพฤติกรรมของตนเองไม่ให้แสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมกับบุคคลที่มีความแตกต่างกับนักเรียนมากขึ้นหรือไม่ อย่างไร

_____

_____

_____

_____

_____

6) หลังจากการเรียนในภาคเรียนที่ผ่านมา นักเรียนคิดว่านักเรียนมีความต้องการปรับพฤติกรรมของตนให้เหมาะสมกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมมากขึ้นหรือไม่ และสามารถทำได้อย่างไร

_____

_____

_____

_____

_____

7) หลังจากการเรียนในภาคเรียนที่ผ่านมา นักเรียนคิดว่ากิจกรรมใดที่ช่วยพัฒนาตนเองในด้านความสามารถในการสื่อสารและด้านจิตใจมากที่สุด จงอธิบาย

ความสามารถในการสื่อสาร

_____

_____

_____

จิตใจ

_____

_____

_____

8) หลังจากการเรียนในภาคเรียนที่ผ่านมา นักเรียนนักเรียนได้พัฒนาตนเองในด้านใดบ้าง จงอธิบาย

_____

_____

_____

_____

_____

ลงชื่อ _____

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ภาคผนวก ค

คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา

เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียน

คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียนเป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อให้รายละเอียดของรูปแบบการเรียนการสอนเกี่ยวกับแนวทางในการใช้ แนวการปฏิบัติในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผล เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องสำหรับผู้ที่จะนำรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นนี้ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของรูปแบบการเรียนการสอน โดยเอกสารนี้ประกอบด้วยสาระสำคัญ 7 ประการได้แก่

1. ทฤษฎีและแนวคิดที่เป็นพื้นฐานของรูปแบบการเรียนการสอน
2. หลักการของรูปแบบการเรียนการสอน
3. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน
4. กระบวนการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอน
5. การวัดและประเมินผลการเรียนของรูปแบบการเรียนการสอน
6. บทบาทของผู้เรียนและผู้สอน
7. แนวทางการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้

1. ทฤษฎีและแนวคิดที่เป็นพื้นฐานของรูปแบบการเรียนการสอน

จากการศึกษาทฤษฎี แนวคิดที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาความสามารถในการออกแบบเรียนการสอน โดยการรวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้ข้อสรุปดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

1.1 ทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคม

ทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมเป็นทฤษฎีที่ครอบคลุมเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับภาษาศาสตร์ในหลายด้าน สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาษาศาสตร์สังคมที่มีความน่าสนใจ ได้แก่ ทฤษฎีของ Vygotsky (1978) Canale and Swain (1980) Savignon (1983) และ Saville-Troike (2006) ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคม คือทฤษฎีที่เสนอว่าการเรียนรู้ภาษามีความสัมพันธ์กับสังคมและวัฒนธรรม โดยทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมที่นำมาใช้เป็นหลักในการพัฒนาหลักสูตรครั้งนี้คือ ทฤษฎีของ ทฤษฎีของ Vygotsky (1978) Canale and Swain (1980, 1981) Savignon (1983) และ Saville-Troike (2006) ซึ่งมีสาระสำคัญว่า ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารทางสังคมและวัฒนธรรม บุคคลพัฒนาการเรียนรู้ภาษาผ่านการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งสังคมและวัฒนธรรมของบุคคลส่งผลต่อการใช้ภาษาของบุคคลนั้น การเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กัน การเรียนรู้ภาษาที่ดีจึงควรเรียนรู้จากบริบททางสังคมและวัฒนธรรม เน้นการปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น

และใช้สื่อการเรียนรู้ทางภาษาที่สัมพันธ์กับบริบทจริง จากการสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความหมาย ความเป็นมาและความสำคัญของทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคม ทำให้ผู้วิจัยสามารถสรุปหลักการของทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมได้ ดังนี้

1. สังคมและวัฒนธรรมของแต่ละบุคคลส่งผลต่อทัศนคติและการแสดงออกของบุคคลนั้น

2. การเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กัน ผู้เรียนจึงควรได้รับการพัฒนาความสามารถทางภาษาศาสตร์ไปพร้อมกับการเรียนรู้ทางด้านสังคมและวัฒนธรรม

3. การใช้ภาษาในการปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น จะทำให้ผู้เรียนทำความเข้าใจหน้าที่ของภาษาในการสื่อสารได้ดียิ่งขึ้น

4. การเรียนรู้ภาษาที่ดีต้องเรียนรู้จากบริบททางสังคมและวัฒนธรรม ผู้เรียนจึงจะสามารถเชื่อมโยงการใช้ภาษากับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้

5. การเรียนรู้ภาษาที่ดีต้องมุ่งเน้นไปที่ภาษาที่ใช้จริงในชีวิตประจำวัน

2.2 แนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์

แนวคิดของการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) พัฒนามาจากแนวคิดเริ่มต้นของ John Dewey เกี่ยวกับประสบการณ์และการจัดการศึกษา ประสบการณ์ของบุคคลเป็นหัวใจสำคัญที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ ประสบการณ์ส่วนบุคคลให้ความรู้แก่บุคคลในรูปแบบที่มีชีวิต ได้สัมผัสและจับต้องได้ ซึ่งช่วยให้บุคคลมีความเข้าใจมโนทัศน์ที่เป็นนามธรรมมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามประสบการณ์เพียงอย่างเดียวไม่อาจทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพมากพอ การสะท้อนคิดจากประสบการณ์จึงกลายเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะช่วยให้การเรียนรู้ประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น แนวคิดนี้ ให้ความสำคัญกับโมเดลของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ 4 ขั้น ซึ่งได้แก่ ประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม การสังเกตและสะท้อนความคิด การสร้างมโนทัศน์ที่เป็นรูปธรรม และการทดสอบความมโนทัศน์ในสถานการณ์ใหม่

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ประสบการณ์ตามแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ หมายถึง ความรู้ ความรู้สึก หรือทักษะที่บุคคลได้รับจากการลงมือปฏิบัติโดยตรงหรือเป็นสิ่งที่ได้จากการได้เห็นประสบการณ์ของผู้อื่น ประสบการณ์ในที่นี้ ผู้เรียนจะต้องมีส่วนร่วมโดยการสังเกตปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นหรือการลงมือปฏิบัติ (Kohenen, 2001) ประสบการณ์สามารถเป็นประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากการลงพื้นที่ (Field-based learning) เช่น การฝึกงานในสถานที่จริง หรือเป็นประสบการณ์ในห้องเรียน (Classroom-based experiential learning) ซึ่งสามารถทำได้หลายรูปแบบ อาทิ บทบาทสมมุติ เกม การศึกษารายกรณี สถานการณ์จำลอง หรือการทำกิจกรรมกลุ่มรูปแบบต่าง ๆ

สำหรับการจัดการเรียนการสอนภาษา การเรียนรู้จากประสบการณ์จะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะทางด้านภาษาผ่านประสบการณ์ โดยให้ผู้เรียนได้สะท้อนคิดเกี่ยวกับประสบการณ์ทางด้านภาษาของตนเองในอดีต รวมไปถึงการให้ความสำคัญไปที่การนำสิ่งที่ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้ในอนาคต Wilhelm (1999) เสนอว่าการนำการเรียนรู้จากประสบการณ์

ไปใช้ในชั้นเรียนภาษาจะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ที่จะช่วยเหลือตนเองในการเรียนรู้ เรียนภาษาจากการปฏิสัมพันธ์กับครูและเพื่อนนักเรียน ได้ฝึกฝนการใช้ภาษาในสถานการณ์จริง การเรียนรู้ภาษาจะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้แบบร่วมมือ โดยการทำงานหรือโครงงานร่วมกัน ทั้งนี้จะต้องมีกระบวนการของการเปิดรับ (Exposure) การมีส่วนร่วม (Participation) การผนึกความรู้หรือการสะท้อนคิด (Internalization) และการถ่ายโยงการเรียนรู้ (Dissemination) ทั้งนี้โครงงานที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมจะต้องมีความท้าทาย ส่งเสริมให้เกิดการสื่อสาร และมีความหมายกับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนอย่างมีส่วนร่วมและมีแรงจูงใจในการเรียนรู้ภาษา

แนวคิดของการเรียนรู้จากประสบการณ์คือ การใช้ประสบการณ์เป็นแหล่งที่มาของการเรียนรู้ การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจนโดยเริ่มต้นจากการเรียนรู้สิ่งที่เป็นรูปธรรมผ่านการพิจารณาไตร่ตรอง ก่อนที่จะพัฒนาไปสู่การเรียนรู้สิ่งที่เป็นนามธรรม ช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกว่าสิ่งที่เรียนรู้มีความหมายกับตน และสามารถนำความรู้ดังกล่าวไปใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้ การเรียนรู้จากประสบการณ์นี้มีลักษณะเป็นวัฏจักรต่อเนื่องไม่มีที่สิ้นสุด เนื่องจากบุคคลสามารถเปิดรับประสบการณ์เพื่อเรียนรู้สิ่งใหม่ได้เสมอ จากการสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความหมาย ความเป็นมาและความสำคัญของแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ ทำให้ผู้วิจัยสามารถสรุปหลักการของแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ได้ ดังนี้

1. ผู้เรียนจะเรียนรู้และจดจำได้ดีเมื่อผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม
2. การเรียนรู้ไม่สามารถแยกออกจากบริบท ผู้เรียนต้องเข้าใจบริบทของสถานการณ์นั้น และปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์
3. การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดี เมื่อผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของการรับผิดชอบการเรียนรู้ และตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้ของตนเอง
4. การเรียนรู้ต้องใช้ประสบการณ์เดิมเพื่อเชื่อมโยงกับประสบการณ์ใหม่ผ่านการทบทวนไตร่ตรองและสะท้อนความคิด เกิดเป็นการเรียนรู้เชิงนามธรรมที่ส่งผลต่อความคิดการตระหนักและการแสดงออกในสถานการณ์ใหม่
5. ความแตกต่างทางด้านความคิดช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

จากการศึกษาทฤษฎีและแนวคิดทั้งสองแนวทางผู้วิจัยมีความสนใจในการนำทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมซึ่งกล่าวถึงการเรียนรู้ภาษาที่ดีภายใต้บริบททางวัฒนธรรมมาเชื่อมโยงกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ของ Kolb (1984) เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำความเข้าใจ และสร้างความสามารถทางอารมณ์ในเชิงบวกที่จะนำไปสู่การแสดงพฤติกรรมทางวัฒนธรรมอย่างเหมาะสมต่อไป

2. หลักการของรูปแบบการเรียนการสอน

ผู้วิจัยนำสาระสำคัญและหลักการที่ได้จากการศึกษาทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยมาวิเคราะห์และกำหนดเป็นหลักการของรูปแบบการสอนตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จาก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ประสบการณ์เพื่อเสริมเสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

หลักการของรูปแบบการเรียนการสอน

หลักการสำคัญของรูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา ได้แก่

1. การสร้างความเชื่อมโยงระหว่างประสบการณ์เดิมของผู้เรียนทั้งทางด้านภาษาและวัฒนธรรมกับประสบการณ์ใหม่ จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของการรับผิดชอบการเรียนรู้และตั้งเป้าหมายการเรียนรู้ของตนเอง

2. การเรียนรู้ภาษาจะเกิดขึ้นได้ดี หากผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในสภาพบริบทจริงหรือเสมือนจริงที่ใกล้เคียงกับชีวิตประจำวันของผู้เรียน

3. การเรียนรู้ภาษาจะเกิดขึ้นได้ดีหากผู้เรียนได้รับประสบการณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมที่ส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลในบริบทและสถานการณ์ที่มีความหลากหลาย

4. การเรียนรู้ภาษาจะเกิดขึ้นได้ดีหากผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษาควบคู่กับวัฒนธรรมผ่านกระบวนการสะท้อนคิดเกี่ยวกับประสบการณ์ที่ได้รับ

5. เมื่อผู้เรียนได้ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นที่มีบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันและมีโอกาสแลกเปลี่ยนมุมมองทางภาษาและวัฒนธรรม หลังจากการได้รับประสบการณ์จะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในความแตกต่างทางด้านทัศนคติและการแสดงออกของผู้อื่นมากยิ่งขึ้น

3. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน

ผู้วิจัยนำหลักการของรูปแบบการเรียนการสอนที่ได้จากการวิเคราะห์ทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์มาวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับผู้เรียนมากำหนดเป็นวัตถุประสงค์ของรูปแบบการสอน

จากการศึกษาข้อมูลในข้างต้น วัตถุประสงค์ของรูปแบบการสอนตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียน คือ เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมให้กับนักเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งเน้นไปที่การเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมให้กับผู้เรียนในชั้นเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนในรายวิชาทางด้านการสอนภาษาอื่น ๆ ได้

4. กระบวนการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอน

ผู้วิจัยนำหลักการและวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอนมาวิเคราะห์ เพื่อเสนอแนวทางการเรียนการสอนที่เป็นไปตามหลักการของรูปแบบการสอน จากนั้นนำแนวทางการเรียนการสอนที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อกำหนดกระบวนการเรียนการสอน จากนั้น เสนอแนะวิธีการเรียนการสอนในแต่ละขั้นตามกระบวนการเรียนการสอน

การกำหนดขั้นการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบได้มาจากการวิเคราะห์แนวทางการจัดการเรียนการสอน โดยได้นำหลักการของรูปแบบการสอนตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษามากำหนดเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

แนวทางการจัดการเรียนการสอนของรูปแบบการเรียนการสอน

ผู้วิจัยนำหลักการและวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอนมาวิเคราะห์ เพื่อเสนอแนวทางการเรียนการสอนที่เป็นไปตามหลักการของรูปแบบการเรียนการสอน นำหลักการของรูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษามากำหนดเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนทั้งหมด 6 ข้อซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. ผู้เรียนควรได้รับการกระตุ้นกระสบการณ์เดิมของตนเอง เพื่อเป็นการสำรวจความคิด ความรู้สึกและการกระทำของตนเอง และเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้สิ่งใหม่

2. ผู้เรียนควรได้รับการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสถานการณ์จริงหรือสถานการณ์ที่มีความเสมือนจริง ซึ่งสอดคล้องกับชีวิตประจำวันของผู้เรียน

3. ผู้เรียนควรได้เรียนรู้ภาษาผ่านสถานการณ์หรือประสบการณ์ทางสังคม ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่มีความหลากหลายทางด้านความคิด ทัศนคติและวัฒนธรรม

4. ผู้เรียนควรได้รับโอกาสในการสะท้อนความคิดหลังจากได้รับประสบการณ์ เพื่อเป็นการทบทวนความคิดและการแสดงออกของตนเอง

5. ผู้เรียนควรได้แลกเปลี่ยนมุมมองทางภาษาและวัฒนธรรมร่วมกับเพื่อนนักเรียนและผู้สอน เพื่อพิจารณาแนวทางในการใช้ภาษาและการแสดงออกอย่างเหมาะสม

6. ผู้เรียนควรได้รับการกระตุ้นโดยการใช้คำถามเพื่อให้สามารถคิดวิเคราะห์และเชื่อมโยงความรู้ที่ได้จากการเรียน ไปสู่การประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่น

ขั้นตอนของรูปแบบการสอน

ขั้นที่ 1 สร้างความเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิม (Re-experience)

ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของเนื้อหาและทักษะทางภาษาที่เรียนรู้กับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

วัตถุประสงค์ของขั้น

1. เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของเนื้อหาและทักษะทางภาษาที่เรียนรู้กับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน

2. เพื่อให้ผู้เรียนตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้ของตนเอง

วิธีการปฏิบัติ

1. ผู้สอนกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ด้วยการนำเสนอสถานการณ์ทางภาษาที่มีความเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน และเป็นสถานการณ์ที่ผู้เรียนพบได้ในชีวิตประจำวัน โดยใช้สื่อที่หลากหลายมีความน่าสนใจ เช่น คลิปวิดีโอ ภาพถ่าย หรือละครขนาดสั้น

2. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนสำรวจความคิด ความรู้สึกและการแสดงออกของตนเองต่อหัวข้อที่กำหนดให้ โดยการสอบถามเกี่ยวกับประสบการณ์เดิมของผู้เรียนที่มีความสัมพันธ์สถานการณ์ในข้อ 1 และสอบถามถึงแนวทางในการแสดงออกหรือแนวทางแก้ปัญหาในสถานการณ์นั้น

3. ผู้สอนกระตุ้นความรู้เดิมเกี่ยวกับคำศัพท์และโครงสร้างภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร โดยการให้ผู้เรียนนำเสนอคำศัพท์และโครงสร้างภาษาที่ผู้เรียนเคยใช้มาก่อน

4. ผู้สอนนำเสนอตัวอย่างการใช้ภาษาที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ที่กำหนดให้เพิ่มเติม เพื่อให้ผู้เรียนมีตัวอย่างการใช้โครงสร้างภาษาเพื่อนำไปใช้ในการปฏิสัมพันธ์ในขั้นที่ 2

ลักษณะกิจกรรมที่ใช้

1. การนำเข้าสู่บทเรียนโดยการใช้ภาพเหตุการณ์ ข่าว คลิปวิดีโอ หรือสถานการณ์สมมุติ

2. การอภิปรายกลุ่มใหญ่เพื่อให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นต่อสถานการณ์ที่นำเสนอ โดยการสอบถามเกี่ยวกับประสบการณ์ของนักเรียนที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ และประสบการณ์การใช้ภาษาและท่าทางในสถานการณ์นั้น ๆ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ขั้นที่ 2 เสนอประสบการณ์ใหม่ (React)

ผู้เรียนใช้ภาษาในการปฏิสัมพันธ์ในสถานการณ์ที่มีความเชื่อมโยงกับประสบการณ์ในขั้นที่ 1

วัตถุประสงค์ของขั้น

1. เพื่อให้ผู้เรียนฝึกใช้ภาษาในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ภายใต้สถานการณ์ที่กำหนดให้

วิธีการปฏิบัติ

1. ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกันภายใต้หัวข้อที่กำหนดให้ ทั้งนี้ กิจกรรมที่ใช้จะต้องเป็นกิจกรรมที่เน้นการใช้ภาษาในการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่มีความแตกต่างกันในด้านต่าง ๆ ซึ่งอาจมีลักษณะเป็นกิจกรรมในชั้นเรียน เช่น การอภิปรายกลุ่ม การแสดงบทบาทสมมุติตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ หรือกิจกรรมนอกชั้นเรียน เช่น การสัมภาษณ์ชาวต่างชาติ การขายสินค้าและบริการ การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในจังหวัด

2. ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนใช้ภาษาและอวัจนภาษาในการสื่อสารให้ได้มากที่สุด

ลักษณะกิจกรรมที่ใช้

1. กิจกรรมที่ใช้เป็นกิจกรรมทั้งในและนอกชั้นเรียน ซึ่งมีลักษณะสำคัญคือเน้นการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน เพื่อนร่วมชั้น หรือบุคคลภายนอก โดยผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมในการปฏิสัมพันธ์ในสถานการณ์ที่กำหนดให้ กิจกรรมที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เช่น บทบาทสมมุติ สถานการณ์จำลอง หรือโครงงาน

ขั้นที่ 3 สะท้อนคิดจากประสบการณ์ (Reflect)

ผู้เรียนสะท้อนความคิดจากประสบการณ์ที่ได้รับจากการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

วัตถุประสงค์ของขั้น

1. เพื่อให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหลังจากการได้รับประสบการณ์ทางภาษา

2. เพื่อให้ผู้เรียนสะท้อนคิดเกี่ยวกับการแสดงออกของตนและบุคคลอื่นเกี่ยวกับประสบการณ์ทางภาษาที่ได้รับ

วิธีการปฏิบัติ

1. ผู้สอนตั้งคำถามเพื่อให้ผู้เรียนสะท้อนคิดเกี่ยวกับการแสดงออกของนักเรียนและเพื่อนนักเรียน ทั้งทางด้านการใช้ภาษาและท่าทางระหว่างการทำกิจกรรม

2. ผู้สอนสนับสนุนให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความรู้สึกระหว่างกัน

ลักษณะกิจกรรมที่ใช้

1. การอภิปรายกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ได้รับจากการทำกิจกรรม โดยผู้สอนเป็นผู้ตั้งคำถามเพื่อให้ผู้เรียนสะท้อนคิดและแสดงความคิดเห็นในกลุ่ม

ขั้นที่ 4 เสริมหลักการ (Refine)

ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันสรุปแนวทางการใช้ภาษาและการแสดงออกที่เหมาะสมตามสถานการณ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

วัตถุประสงค์ของขั้น

1. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสรุปแนวทางในการใช้ภาษาและอวัจนภาษาได้อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์

2. เพื่อเป็นการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการใช้ภาษาอย่างเหมาะสมตามสถานการณ์

วิธีการปฏิบัติ

1. ผู้สอนให้ข้อเสนอแนะและทางเลือกเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางในการใช้ภาษาที่มีความเหมาะสมตามสถานการณ์หลังจากการให้ผู้เรียนสะท้อนคิด เพื่อให้ผู้เรียนสรุปแนวทางในการใช้ภาษาให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น

2. ผู้เรียนและผู้สอนช่วยกันสรุปแนวทางในการใช้ภาษาและอวัจนภาษาให้เหมาะสมตามสถานการณ์มากยิ่งขึ้น

3. ผู้สอนทบทวนสถานการณ์ที่ผู้เรียนทำกิจกรรมในขั้นที่ 1 และให้ผู้เรียนนำเสนอแนวทางหรือทางเลือกการแสดงออกที่เหมาะสม เพื่อพิจารณาตามหลักการที่ผู้เรียนสรุปได้

ลักษณะกิจกรรมที่ใช้

1. การอภิปรายกลุ่มระหว่างผู้สอนและผู้เรียน โดยผู้สอนให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์หรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากสิ่งที่ผู้เรียนสรุป

ขั้นที่ 5 เปลี่ยนผ่านสู่สถานการณ์ใหม่ (Refer)

ผู้เรียนถ่ายโยงหลักการที่สรุปได้ไปสู่สถานการณ์ใหม่

วัตถุประสงค์ของขั้น

1. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถถ่ายโยงสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปยังสถานการณ์ใหม่

2. สร้างความมั่นใจและแรงจูงใจให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในสถานการณ์ใหม่ในอนาคต

วิธีการปฏิบัติ

1. ผู้สอนนำเสนอสถานการณ์ใหม่และให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการนำหลักการที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในสถานการณ์ดังกล่าว

2. ผู้สอนสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนหลายๆคนเพื่อให้ได้ทางเลือกที่มีความหลากหลาย

3. ผู้สอนเสริมแรง โดยการใช้คำพูดชมเชย การใช้ตัวอย่างหรือแนวทางอื่น ๆ ในการสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริง

4. ผู้สอนและผู้เรียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ร่วมกัน

ลักษณะกิจกรรมที่ใช้

1. การนำเสนอสถานการณ์ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เรียน เพื่อให้ผู้เรียนบอกแนวทางในการนำหลักการที่ได้จากขั้นที่ 4 ไปสู่การปฏิบัติในชีวิตจริง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ขั้นตอนรูปแบบการสอนตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรม

ขั้นที่ 1 สร้างความเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิม (Re-experience) เป็นขั้นที่กระตุ้นความรู้และประสบการณ์เดิมทางด้านภาษาของผู้เรียน ตามหัวข้อที่กำหนด เพื่อเป็นการให้ผู้เรียนย้อนคิดเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเองทั้งทางด้านภาษา และประสบการณ์ในชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อทีเรียน ผู้เรียนแต่ละคนต่างก็มีพื้นฐานที่แตกต่างกันทั้งทางด้านข้อมูล ความรู้ ความรู้สึกประสบการณ์รวมไปถึงวัฒนธรรมของตนเอง (Brown, 1987) การจัดการเรียนการสอนในขั้นนี้จึงเป็นการกระตุ้นประสบการณ์เดิมเหล่านั้นเพื่อเป็นรากฐานสำหรับการเรียนรู้สิ่งใหม่ การเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมของผู้เรียนเข้ากับบทเรียนจะช่วยให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ของเรื่องที่เรียนกับตนเอง ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย และตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้

ขั้นที่ 2 เสนอประสบการณ์ใหม่ (React) เป็นขั้นที่ผู้สอนสร้างประสบการณ์ให้กับผู้เรียน โดยการจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้ภาษาในการปฏิสัมพันธ์ในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในและนอกชั้นเรียนในขั้นนี้ผู้เรียนจะมีโอกาสได้ใช้ภาษาในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน โดยมุ่งเน้นการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนและผู้เรียนกับผู้สอน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด Zone of Proximal Development ของ Vygotsky (1978) ที่เสนอว่า การได้รับคำแนะนำจากเพื่อนร่วมชั้นและผู้สอนจะช่วยพัฒนาความสามารถของผู้เรียนจากความสามารถที่มีอยู่ในปัจจุบัน ไปสู่ความสามารถตามศักยภาพของบุคคลได้

ขั้นที่ 3 สะท้อนคิดจากประสบการณ์ (Reflect) ขั้นสะท้อนคิดนับเป็นหัวใจสำคัญของแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ เป็นขั้นที่ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสะท้อนคิดเกี่ยวกับการใช้ภาษา และการแสดงออกของตนต่อประสบการณ์ที่ตนเองได้รับ ในขั้นนี้ผู้สอนจะทำหน้าที่ให้คำถามเพื่อให้ผู้เรียนสะท้อนคิดเกี่ยวกับความคิด ความรู้สึกหลังจากการมีประสบการณ์ทางด้านภาษาในสถานการณ์ที่กำหนดให้ ทั้งนี้จะทำให้ผู้เรียนได้ย้อนคิดเกี่ยวกับความเหมาะสมในการใช้ภาษาและความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่ออยู่ในสถานการณ์นั้น

ขั้นที่ 4 เสริมหลักการ (Refine) เป็นขั้นที่ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันนำเสนอทางเลือก สรุปแนวทางในการใช้ภาษาและการแสดงออกอย่างเหมาะสมตามสถานการณ์ เพื่อทำให้การใช้ภาษามีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น ในขั้นนี้จะเป็นขั้นที่ทำให้ผู้เรียนสรุปสิ่งที่ได้จากการสะท้อนคิดเพื่อเป็นแนวทางที่นำไปสู่การปฏิบัติต่อไป ขั้นเสริมหลักการมีความสำคัญในการช่วยให้การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นไปตามหลักการทางภาษาที่มีความถูกต้อง ซึ่งผู้สอนมีหน้าที่ให้คำแนะนำและเสริมต่อความรู้ (Scaffolding) เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้ภาษา

ขั้นที่ 5 ส่งผ่านสู่สถานการณ์ใหม่ (Refer) เป็นขั้นที่ผู้เรียนนำสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ไปเชื่อมโยงกับสถานการณ์อื่น ๆ ในชีวิตประจำวัน ขั้นนี้เป็นขั้นที่กระตุ้นให้ผู้เรียนนำสิ่งที่เรียนรู้ในชั้นเรียนไปใช้ในชีวิตจริง ทำให้ผู้เรียนเห็นความเชื่อมโยงของสิ่งที่เรียนรู้กับเป้าหมายและความต้องการในการเรียนภาษาของผู้เรียน ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้และมีแรงจูงใจในการเรียนรู้ภาษามากยิ่งขึ้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

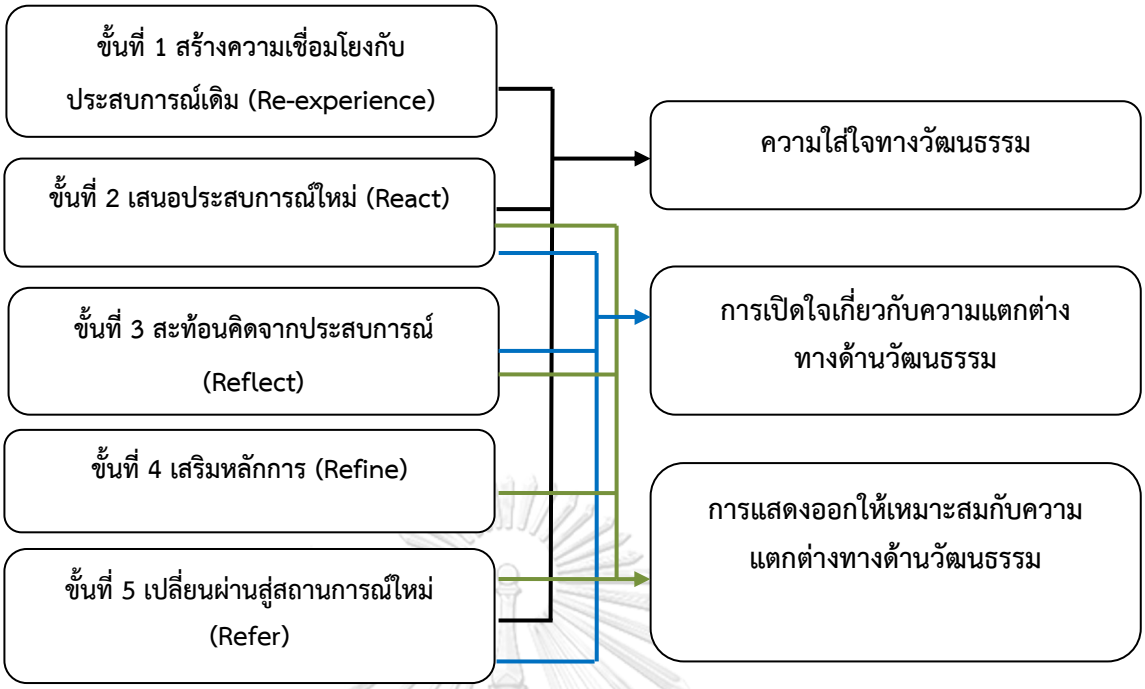

แผนภาพแสดงความสัมพันธ์ระหว่างขั้นของรูปแบบการสอนกับความแวดไวทางวัฒนธรรม

การจัดการเรียนการสอนทั้ง 5 ขั้น สามารถนำไปสู่การพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียนได้ ดังนี้

ขั้นที่ 1 สร้างความเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิม จะช่วยให้ผู้เรียนสังเกตเห็นถึงความสำคัญของการเรียนรู้สิ่งที่อยู่รอบตัว และสามารถเชื่อมโยงสิ่งเหล่านั้นกับการเรียนรู้ของตนเองได้ ทำให้ผู้เรียนมีความใส่ใจในการสังเกตบุคคลและสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น และเห็นถึงความแตกต่างทั้งทางด้านภาษา การแสดงออกทั้งทางด้านสังคมและวัฒนธรรมที่เกิดขึ้น โดยการเริ่มต้นจากประเด็นที่มีความสัมพันธ์กับผู้เรียนเป็นอันดับแรก (ความใส่ใจทางวัฒนธรรม)

ขั้นที่ 2 ขั้นเสนอประสบการณ์ การที่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมหรือได้สังเกตการณ์ประสบการณ์ต่าง ๆ จะทำให้ผู้เรียนได้สังเกตถึงความคิด ทัศนคติและพฤติกรรมการแสดงออกของเพื่อนร่วมชั้นและครูผู้สอนที่มีความแตกต่างกัน ทำให้ตระหนักถึงปัญหาหรืออุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้นในระหว่างการสื่อสาร ส่งผลให้มีความใส่ใจต่อความคิดและความรู้สึกของผู้อื่นมากยิ่งขึ้น ผู้เรียนจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับคุณค่าของการเรียนรู้วัฒนธรรมของผู้อื่นผ่านการปฏิบัติจริง ทำให้มีความเข้าใจในความสำคัญของการเรียนรู้ความแตกต่างมากยิ่งขึ้น (การเปิดใจเกี่ยวกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม) นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้แนวทางในการปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างเหมาะสม ช่วยให้ผู้เรียนฝึกฝนการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่างวัฒนธรรมในสถานการณ์จริงหรือสถานการณ์เสมือนจริง ฝึกฝนให้ผู้เรียนสามารถตอบสนอง ตลอดจนปรับเปลี่ยนการแสดงออกในกรณีที่สถานการณ์ไม่เป็นไปตามที่คาดหวังได้ (การแสดงออกให้เหมาะสมกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ขั้นที่ 3 ขั้นสะท้อนคิดจากประสบการณ์ การสะท้อนคิดเกี่ยวกับการใช้ภาษาและการแสดงออกของผู้เรียน จะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจทั้งต่อตนเองและผู้อื่นมากยิ่งขึ้น ทำให้ผู้เรียนรับรู้ถึงความสำคัญของวัฒนธรรมของตนเองและเห็นความสำคัญของการเรียนรู้วัฒนธรรมของผู้อื่น การจัดการเรียนการสอนในขั้นนี้จะช่วยพัฒนาความสามารถในการสังเกตความเหมือนและความแตกต่างทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ต่าง ๆ (ความใส่ใจทางวัฒนธรรม) ทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสในการสำรวจวัฒนธรรมของตนเองตลอดจนมองเห็นความสำคัญของวัฒนธรรมที่แตกต่างจากตน (การเปิดใจเกี่ยวกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม) นอกจากนี้ยังช่วยให้บุคคลรับรู้และเต็มใจที่จะแสดงออกต่อผู้อื่นที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างกันมากขึ้น (การแสดงออกให้เหมาะสมกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม)

ขั้นที่ 4 ขั้นเสริมหลักการ ขั้นการเสริมความรู้เกี่ยวกับหลักการหลังจากการเรียนรู้ของผู้เรียนจะช่วยให้ผู้เรียนมีหลักการ กลวิธีและแนวปฏิบัติที่จะนำไปสู่การแสดงออกทางวัฒนธรรมอย่างเหมาะสมในอนาคต เน้นการสร้างแนวคิดที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำประสบการณ์ที่ได้รับ ไปใช้ในการวางแผน ตอบสนองและปรับเปลี่ยนการแสดงออกให้สอดคล้องกับสถานการณ์ (การแสดงออกให้เหมาะสมกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม)

ขั้นที่ 5 ขั้นส่งผ่านสู่สถานการณ์ใหม่ ในขั้นนี้เป็นการสนับสนุนให้ผู้เรียนนำความรู้ หลักการและกลวิธีไปใช้ในการแสดงออกต่อบุคคลอื่น ทั้งที่มีความเหมือนและความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสม เน้นการประยุกต์ใช้หลักการในสถานการณ์ใหม่ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถวางแผน มีปฏิสัมพันธ์ร่วม มีการตอบสนองที่เหมาะสมและสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้สอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรม กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความต้องการในการมีส่วนร่วมและปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่างวัฒนธรรมในสถานการณ์ต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ (การแสดงออกให้เหมาะสมกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม) นอกจากนี้ยังเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความใส่ใจในสถานการณ์ทางวัฒนธรรมรอบตัวให้มากขึ้น (ความใส่ใจทางวัฒนธรรม)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

5. การวัดและการประเมินผลการเรียนตามรูปแบบการเรียนการสอน

ผู้วิจัยนำกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละกระบวนการของรูปแบบมาทำการวิเคราะห์แนวทางในการวัดและประเมินผล ทั้งนี้มีการดำเนินการวัดและประเมินผลทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียน ซึ่งวัดได้จาก 1) แบบสอบถามความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียน 2) แบบทดสอบความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียน และ 3) แบบสะท้อนคิดจากการเรียนรู้ของผู้เรียน

6. บทบาทของผู้สอนและผู้เรียน

การดำเนินการเรียนการสอนให้เป็นไปตามกระบวนการของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียนนั้น ในการจัดการเรียนการสอนผู้เรียนและผู้สอนควรมีบทบาทดังนี้

บทบาทของผู้สอน

1. เลือกใช้สื่อที่เป็นของจริงหรือมีความเสมือนจริง นำเสนอสื่อที่มีความน่าสนใจและมีความสัมพันธ์กับประสบการณ์ของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงประสบการณ์ของตนเองกับสิ่งที่เรียนรู้ได้เป็นอย่างดี

2. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนฝึกฝนการสะท้อนคิด โดยการจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนฝึกการคิดผ่านมุมมองของผู้อื่น เพื่อให้มีความเข้าใจความคิดและความรู้สึกมากยิ่งขึ้น

3. สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้โดยการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมที่มีได้ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นทั้งในและนอกชั้นเรียนที่มีความเหมือนและความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม

4. จัดเตรียมและนำเสนอสถานการณ์ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม จัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสถานการณ์ทางวัฒนธรรมที่จัดขึ้นทั้งในและนอกสถานที่ ตามหัวข้อที่กำหนดให้

5. เสริมแรงโดยการให้กำลังใจผู้เรียนให้นำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในการมีปฏิสัมพันธ์ในสถานการณ์ในชีวิตจริง

6. สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ปลอดภัย เป็นมิตร ทำให้ผู้เรียนรู้สึกผ่อนคลายในการใช้ภาษาในการสื่อสารและการแสดงความคิดเห็น

7. เป็นผู้สังเกตกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อประเมินความพัฒนาการความแวดไวทางวัฒนธรรมของผู้เรียน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

8. ประสานงานและอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

9. ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นข้อมูลย้อนกลับให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง

บทบาทของผู้เรียน

1. เปิดใจรับฟังความคิดเห็นที่หลากหลาย ด้วยใจที่เปิดกว้าง

2. นำเสนอและแลกเปลี่ยนมุมมองทางความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่แตกต่างกัน

3. มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรมทั้งในและนอกชั้นเรียน

4. เป็นผู้สะท้อนความคิดและประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนรู้ โดยการบันทึกรายละเอียดในแบบสะท้อนความคิดหลังการเรียนรู้

5. เป็นผู้สะท้อนความคิดหลังจากการทำกิจกรรมเพื่อให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับประสบการณ์ที่ตนเองได้รับ และสามารถสรุปเป็นหลักการที่เกี่ยวกับการแสดงออกต่อผู้อื่นอย่างเหมาะสมได้

7. ข้อเสนอแนะและแนวทางการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้

การนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ ผู้สอนควรดำเนินการ ดังนี้

1. รูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาที่พัฒนาขึ้น ออกแบบมาเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนภาษาเป็นหลัก และมีประสิทธิภาพสูงสุดเมื่อใช้จัดการเรียนการสอนในรายวิชาที่เน้นการใช้ภาษาในการสื่อสาร เช่น การฝึกทักษะการฟังและการพูด ซึ่งผู้ที่มีความสนใจในการนำรูปแบบการสอนไปใช้ในการสอนภาษาอื่น ๆ สามารถนำไปปรับใช้ได้ โดยการเตรียมความพร้อมของผู้สอนและผู้เรียน ดังนี้

1.1 การเตรียมความพร้อมของผู้สอน

1.1.1 ผู้สอนควรเตรียมความพร้อมโดยการศึกษาคู่มือของรูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา ก่อนการใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้สอนมีความเข้าใจวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน และมีความเข้าใจในหลักการ แนวการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนขั้นตอนของการจัดการเรียนการสอน

1.1.2 ผู้สอนเขียนแผนการจัดการเรียนการสอนที่สอนที่สอดคล้องกับขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน

1.1.3 ผู้สอนจัดเตรียมกิจกรรมและสื่อการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายและเน้นให้ผู้เรียนปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน โดยเลือกใช้สื่อที่มีลักษณะเป็นภาพหรือวิดีโอคลิปที่เน้นสถานการณ์ที่ผู้เชื่อมโยงกับประสบการณ์ของนักเรียน และมีประเด็นที่สามารถนำมาใช้ในการอภิปรายได้

1.2 การเตรียมความพร้อมของผู้เรียน

1.2.1 ผู้สอนควรเตรียมความพร้อมของผู้เรียนโดยการทดลองสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ระยะเวลาสั้น ๆ ในแต่ละขั้นเพื่อให้ผู้เรียนปรับตัวและเตรียมพร้อมกับการเรียนตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น โดยเฉพาะในขั้นของการสะท้อนคิด โดยผู้สอนจะต้องสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ผ่อนคลาย ไม่มุ่งเน้นไปที่การแก้ไขความบกพร่องของภาษา แต่สนับสนุนให้ผู้เรียนแสดงความคิดและความรู้สึกออกมาอย่างอิสระ ทั้งนี้ บรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีและเป็นมิตร จะกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ความคิดในการสะท้อนประสบการณ์ได้ดียิ่งขึ้น (Zhang & Wang, 2016)

1.2.2 ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝนทักษะการใช้คำศัพท์หรือการใช้โครงสร้างประโยคพื้นฐานในการสื่อสารให้คล่องแคล่วในระดับหนึ่ง ทั้งนี้การจัดการเรียนการสอนจะมุ่งเน้นไปที่ความคล่องในการสื่อสาร มากกว่าความถูกต้องในด้านไวยากรณ์เพียงอย่างเดียว

CHULALONGKORN UNIVERSITY

2. ผู้สอนภาษาที่จะนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ในการพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมของนักเรียนในชั้นเรียนในรายวิชาอื่น ๆ ที่ไม่ใช่วิชาที่เน้นทักษะการสื่อสารสามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบของกิจกรรมและสื่อที่ใช้ให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาของแต่ละรายวิชา เช่น ในกรณีที่เป็นวิชาที่เน้นทักษะการอ่านหรือการเขียน ในขั้นตอนที่ 1 สร้างความเชื่อมโยงประสบการณ์เดิม สามารถใช้สื่อที่เป็นบทอ่าน เช่น หัวข้อข่าวที่เกี่ยวกับประเด็นทางสังคมหรือวัฒนธรรม หรือเป็นคอลัมน์สั้น ๆ จากสื่อสิ่งพิมพ์หรือแหล่งเรียนรู้จากเวบไซต์ที่มีความน่าเชื่อถือเพื่อฝึกฝนทักษะการอ่านของนักเรียน จากนั้นในขั้นที่ 2 นำเสนอประสบการณ์ใหม่ อาจนำประเด็นที่ได้จากการอ่านในขั้นที่ 1 มาอภิปรายหรือนำมาแสดงบทบทสมมุติเพื่อให้เกิดการใช้ภาษาในการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน จากนั้น ในขั้นที่ 3 สะท้อนคิด อาจปรับเปลี่ยนการสะท้อนคิดจากการอภิปรายกลุ่มเป็นการให้ผู้เรียนเขียนสะท้อนสิ่งที่ได้จากการทำกิจกรรม และนำข้อมูลจากการเขียนมาแบ่งปัน นำเสนอ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการสรุปหลักการ และสามารถนำหลักการไปใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้

3. ผู้สอนควรจัดประสบการณ์เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรมให้ได้มากที่สุด ซึ่งอาจเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นในโรงเรียน เช่น การจัดกิจกรรมการเสวนาที่เชิญบุคคลที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เช่น ชาวต่างชาติ หรือกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในจังหวัดหรือพื้นที่ใกล้เคียง มาให้ความรู้ในหัวข้อที่นักเรียนมีความสนใจและเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน เช่น การประกอบอาหารในท้องถิ่น การทำเกษตรอินทรีย์ หรือการบอกเล่าประสบการณ์ต่างแดน หรืออาจเป็นกิจกรรมที่นำผู้เรียนออกไปศึกษาและหาประสบการณ์นอกห้องเรียน เช่น การทัศนศึกษาแหล่งท่องเที่ยว การระดมทุนเพื่อการสาธารณะประโยชน์ การทำหน้าที่อาสาสมัครผู้นำเที่ยว หรือการจัดค่ายสำหรับเด็ก อย่างไรก็ตามการให้ผู้เรียนปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรมเพียงอย่างเดียวอาจเป็นข้อจำกัดของการจัดการเรียนการสอนเนื่องจากต้องอาศัยทรัพยากรในการจัดการค่อนข้างมาก ทั้งในด้านของเงินทุน พาหนะ หรือข้อจำกัดในเรื่องของเวลาเรียน ดังนั้นการจัดกิจกรรมที่เน้นการปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนก็ยังมีความจำเป็น เนื่องจากเป็นการเตรียมความพร้อมโดยการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนฝึกฝนการปฏิสัมพันธ์ในพื้นที่ที่ปลอดภัย อีกทั้งในห้องเรียนเองนักเรียนแต่ละคนล้วนแต่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมอยู่ ซึ่งผู้สอนสามารถนำประเด็นดังกล่าวมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้

4. สื่อการสอนที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนภาษาตามทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมและแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความแวดไวทางวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาควรเป็นสื่อที่มีความทันสมัย หลากหลาย และเป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจของผู้เรียน โดยเฉพาะประเด็นที่กำลังอยู่ในกระแสวิพากษ์วิจารณ์ เช่น ข่าวหรือคลิปวิดีที่น่าสนใจ ที่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้ดี อย่างไรก็ตาม ผู้สอนควรมีความระมัดระวังในการเลือกใช้สื่อบางประเภท โดยเฉพาะสื่อที่มีการแสดงพฤติกรรมที่ล่อแหลม ไม่เหมาะสม หรืออาจจะชักจูงผู้เรียนให้แสดงออกในทางที่ผิด เป็นสิ่งที่ผู้สอนพึงระมัดระวัง เพราะสื่อในลักษณะดังกล่าว เช่น

คลิปวิดีโอการทะเลาะวิวาทระหว่างกลุ่มคน หรือคลิปที่เกี่ยวข้องกับเรื่องทางเพศอาจเป็นดาบสองคมสำหรับนักเรียน หากนักเรียนไม่มีวิจารณญาณในการเสพสื่อที่ดีพออาจก่อให้เกิดพฤติกรรมเลียนแบบเป็นปัญหาตามมาภายหลังได้

5. รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมกับนักเรียนที่รู้จักและคุ้นเคยกันในระดับหนึ่ง ในกรณีที่เป็นนักเรียนใหม่ การทำกิจกรรมในขั้นตอนของการปฏิสัมพันธ์ หรือการสะท้อนคิดจากประสบการณ์อาจไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เรื่องด้วยนักเรียนยังไม่คุ้นเคยและไม่กล้าที่จะแสดงความคิดหรือความรู้สึกกับบุคคลที่ไม่รู้จักกันมาก่อน ดังนั้น การใช้รูปแบบการเรียนกับนักเรียนที่มีความสนิทสนมกันในระดับหนึ่งจึงเป็นสิ่งจำเป็น แต่ในกรณีที่ผู้สอนต้องการนำรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นไปใช้กับนักเรียนใหม่ ผู้สอนอาจจะต้องใช้เวลาในการทำกิจกรรมละลายพฤติกรรมสักระยะ เพื่อให้นักเรียนรู้สึกผ่อนคลาย และมีความพร้อมที่จะปฏิสัมพันธ์และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความรู้สึกกับนักเรียนคนอื่นมากยิ่งขึ้น

6. การพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน นอกเหนือจากการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นในการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนควรเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน โดยการแสดงออกถึงความแวดไวทางวัฒนธรรมให้นักเรียนเห็นเป็นตัวอย่าง หากผู้สอนมีเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีความแวดไวทางวัฒนธรรมแต่ตัวผู้สอนเองไม่ได้ให้ความสำคัญกับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม ไม่แสดงออกซึ่งความสนใจต่อความแตกต่าง หรือไม่มีความสามารถในการเลือกใช้กลวิธีที่เหมาะสมในการสื่อสารกับบุคคลที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ อาจทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกสับสนและไม่เห็นประโยชน์ของการพัฒนาความแวดไวทางวัฒนธรรมของตนเอง ผู้สอนจึงต้องระมัดระวังคำพูดและการแสดงออก เช่น ไม่หยอกล้อหรือเรียกชื่อผู้เรียนในลักษณะของการเหยียดรูปลักษณ์หรือชาติพันธุ์ รวมไปถึง การเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนจะต้องมีความแวดไวทางวัฒนธรรม เช่น ไม่เลือกภาพของกลุ่มชาตพันธุ์ใดชาติพันธุ์หนึ่งเพียงอย่างเดียว หรือไม่ปรากฏข้อความที่แสดงออกถึงการตัดสินความถูกต้องของวัฒนธรรมอื่น อาจกล่าวได้ว่า การจะสอนให้ผู้เรียนมีความแวดไวทางวัฒนธรรมผู้สอนต้องมีความแวดไวทางวัฒนธรรมเป็นพื้นฐานเสียก่อน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Skepple (2015) ที่เสนอว่า ผู้สอนควรที่จะมีความตระหนักในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสังคมและวัฒนธรรมก่อน จึงจะสอนให้นักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและสร้างความสามารถทางด้านวัฒนธรรมให้เกิดขึ้นได้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ภาคผนวก ง

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ รายวิชา ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เวลาเรียน 1 ชั่วโมง 40 นาที

เรื่อง What do they look like?

---

1. มาตรฐานการเรียนรู้ที่

1.1 ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ต ๑.๑ ม. ๓/๔ เลือกหัวข้อเรื่อง ใจความสำคัญบอกรายละเอียดสนับสนุน (supporting detail) และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและอ่าน พร้อมทั้งให้เหตุผลและยกตัวอย่างง่ายๆ ประกอบ

มาตรฐาน ต ๑.๒ ม. ๓/๑ สนทนา แลกเปลี่ยน ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง เรื่องต่าง ๆ ใกล้ตัว และสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันอย่างเหมาะสม

มาตรฐาน ต ๑.๒ ม. ๓/๒ ใช้คำขอร้อง ให้คำแนะนำ คำชี้แจงและ คำอธิบายตามสถานการณ์

มาตรฐาน ต ๑.๒ ม. ๓/๕ พูดและเขียนแสดงความรู้สึกและความคิดเห็น ของตนเองเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ กิจกรรมและประสบการณ์พร้อมทั้ง ให้เหตุผลประกอบอย่างเหมาะสม

มาตรฐาน ต ๑.๓ ม. ๓/๓ พูดและเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมเรื่องต่าง ๆ ใกล้ตัวและประสบการณ์ พร้อมทั้งให้เหตุผลสั้นๆประกอบ

มาตรฐาน ต ๒.๑ ม. ๓/๑ ใช้ภาษา น้ำเสียง และกิริยาท่าทาง เหมาะกับบุคคลและโอกาส ตามมารยาทสังคม และวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา

มาตรฐาน ต ๔.๒ ม. ๓/๑ ใช้ภาษาสื่อสารในสถานการณ์จริง/สถานการณ์จำลองที่เกิดขึ้นในห้องเรียนสถานศึกษา และชุมชน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

1.2 จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ผู้เรียนสามารถบรรยายลักษณะภายนอกและลักษณะนิสัยของบุคคลโดยใช้ภาษาอย่างถูกต้องและเหมาะสมตามสถานการณ์

2. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้

2. สาระสำคัญ

การรู้และเข้าใจคำศัพท์ สำนวน และโครงสร้างประโยคในการบรรยายและแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะภายนอกและลักษณะนิสัยของบุคคล และการใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์

3. สาระการเรียนรู้ที่

3.1 ทักษะเฉพาะวิชา

1) Language features and functions

Vocabulary and expressions:

Physical characteristics

Body: tall/short/slim/thin/obese/well-built/overweight/medium height

Age: old/young/middle/aged

Hair: bald/long/short/wavy/curly/fizzy/straight

Others: well-dressed/smart/scruffy/good-looking/attractive/pretty/beautiful/handsome

Emotional characteristics

Positive characteristics: out-going/confident/cheerful/generous/sophisticated

Negative characteristics: hot-headed/lazy/mean/moody/arrogant/impolite

Functions: Describing appearances

Describing personalities

2) Language skills: Speaking

3.2 ทักษะการคิด

3.2.1 ทักษะการนำความรู้มาใช้: สามารถนำคำศัพท์ สำนวนและโครงสร้างประโยคที่เกี่ยวกับการบรรยายลักษณะบุคคลไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

3.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์

3.3.1 ใฝ่รู้ใฝ่เรียน

4. กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 Re-experience

1. ครูนำเข้าสู่บทเรียนโดยการนำเสนอภาพของ Mr. Bean จากนั้น ครูถามนักเรียนเกี่ยวกับลักษณะภายนอกและลักษณะนิสัยของ Mr. Bean

วัตถุประสงค์	ผู้สอน	ผู้เรียน	สื่อที่ใช้
1. กระตุ้นประสบการณ์	T: Have you ever seen this man before? Where did you	S: Various answers. (Possible answers:	Slide ภาพของ Mr. Bean

วัตถุประสงค์	ผู้สอน	ผู้เรียน	สื่อที่ใช้
ของผู้เรียนเกี่ยวกับการบรรยายลักษณะของบุคคล	see him? Who is he?	Mr. Bean. He is a comedian. I saw him in the movie.)	
	T: Think of the words which can describe Mr. Bean best.	S: Various answers.	
	T: Your answers are interesting. Some are from his appearances and some are from his personalities. Which words are physical appearances? And which represents personalities?	S: Various answers.	

2. ผู้สอนนำรูปภาพของบุคคลอีก 3 มาให้ผู้เรียนบรรยายลักษณะของบุคคล

วัตถุประสงค์	ผู้สอน	ผู้เรียน	สื่อที่ใช้
1. กระตุ้นประสบการณ์ของผู้เรียนเกี่ยวกับการบรรยายลักษณะของบุคคล	T: Now I'll move to someone you've never seen before. These are your new neighbors. Look at them and think about one word that can describe each one best and write it down under the pictures.	เขียนคำศัพท์เพื่อบรรยายลักษณะของบุคคลที่กำหนดให้	Slide ภาพของชาย 3 คน (ดูในภาคผนวก)
	T: Let's discuss about your choices of words. Why did you write down those words? Let's begin with student A.	S: Various answers.	
	T: If you had to live near them, how would you feel?	S: Various answers.	

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

วัตถุประสงค์	ผู้สอน	ผู้เรียน	สื่อที่ใช้
	T: Your answers are various. Let's see! These three guys are the same person. He is Christian Bale. He played different roles in three movies. His different look along with your experience towards those kinds of people may affect your feelings towards him.		

3. ผู้สอนสอบถามถึงสถานการณ์ที่ผู้เรียนต้องบรรยายถึงลักษณะของบุคคลในชีวิตประจำวัน

วัตถุประสงค์	ผู้สอน	ผู้เรียน	สื่อที่ใช้
1. สร้างความเชื่อมโยงระหว่างประสบการณ์เดิมกับเรื่องที่เรียน	T: Could you tell me what are situations we have to use those words to describe people?	S: Various answers. (Possible answers: being a witness, meeting new people, finding a missing person)	
	T: Well. In our daily life, we all meet a lot of people who possess different physical and emotion characteristics so if you can't use appropriate words and expressions to describe people, what will happen?	S: Various answers.	

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

วัตถุประสงค์	ผู้สอน	ผู้เรียน	สื่อที่ใช้
	T: Today we're going to learn how to describe people by using appropriate words and expressions.		

ขั้นที่ 2 React

1. ครูนำเสนอกิจกรรมที่ 1 โดยครูให้นักเรียนทำงานเป็นคู่และแจกกระดาษให้นักเรียนคนละ 1 แผ่น ครูให้นักเรียนวาดภาพเหมือนของเพื่อนนักเรียนและให้นักเรียนเขียนบรรยายสั้นๆ คนละ 4 ประโยค กำหนดระยะเวลาในการวาดภาพและเขียนบรรยาย 10 นาที จากนั้น ครูเก็บภาพของนักเรียน และสุ่มแจกให้กับนักเรียนทุกคนคนละ 1 ภาพ ครูสมมุติสถานการณ์ว่ามีนักเรียนหายไป ให้นักเรียนแต่ละคนรับหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่ที่ต้องตามหาบุคคลในภาพ เมื่อทุกคนได้รับภาพแล้ว ครูให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพที่นักเรียนได้รับและเขียนสะท้อนส่งครู

วัตถุประสงค์	ผู้สอน	ผู้เรียน	สื่อที่ใช้
1. เพื่อให้ผู้เรียนฝึกทักษะการพูดโดยการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมชั้นในสถานการณ์สมมุติ	T: I'd like you to work in pair and draw your friend's face on the paper given, then, write four sentences to describe your friend's appearance. You have 10 minutes to complete your drawing.	วาดภาพและเขียนคำบรรยายเพื่อนนักเรียน	กระดาษ
	T: Hand your paper back to me and I'll distribute your masterpiece to your friends. Now you are the inspector who is finding a missing person. Use the drawing and the description as clues to	ตามหาบุคคลในภาพ	

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

วัตถุประสงค์	ผู้สอน	ผู้เรียน	สื่อที่ใช้
	find that person. Try your best.		
	T: Is it easy to find a missing person in the drawing? Did the drawing or the description help you to find your friend?	Various answers.	
	T: Well. Let's answer of three questions. 1) What do you feel about your portrait? 2) What do you feel about the description written by your friend? 3) If you could change anything in this drawing or description, what would it be?	Various answers.	

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

2. ครูนำเสนอกิจกรรมที่ 2 โดยครูนำเสนอสถานการณ์ที่ทางโรงเรียนจะจ้างครูต่างชาติคนใหม่ โดยกำหนดให้นักเรียนทำหน้าที่กลุ่มคณะกรรมการคัดเลือกครูต่างชาติ ประกอบด้วยนักเรียน ครู ผู้ปกครองและผู้สังเกตการณ์ จากนั้นครูนำเสนอภาพของผู้สมัคร 5 คน และให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นจากลักษณะภายนอกของบุคคลนั้น และเลือกบุคคลที่นักเรียนคิดว่ามีความเหมาะสมที่สุด

วัตถุประสงค์	ผู้สอน	ผู้เรียน	สื่อที่ใช้
1. เพื่อให้ผู้เรียนฝึกทักษะการพูดโดยการ	T: Our school is going to hire a new foreign teacher. And there are five applicants who applied for this position. You	ใช้ภาษาในการสื่อสารตามบทบาทที่ตนเองได้รับ	Slide รูปของผู้สมัคร 5 คน (ดูในภาคผนวก)

วัตถุประสงค์	ผู้สอน	ผู้เรียน	สื่อที่ใช้
ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมชั้นในสถานการณ์สมมุติ	will be assigned different roles in this situation. There are seven students, seven teachers, seven parents and nine observers. Let's discuss about the applicants' appearance and make your decision about your first choice.		
	T: Each group is going to describe the candidates' appearances and personalities. Then, tell me who the best applicant is.	ผู้เรียนบรรยายลักษณะของบุคคลในภาพ	

3. ผู้สอนให้ผู้เรียนฟังข้อมูลส่วนบุคคลของผู้สมัครแต่ละคน และให้แต่ละกลุ่มลองตัดสินใจเลือกครูชาวต่างชาติอีกครั้งหนึ่ง โดยพิจารณาจากข้อมูลที่ได้รับ

วัตถุประสงค์	ผู้สอน	ผู้เรียน	สื่อที่ใช้
1. เพื่อให้ผู้เรียนฝึกทักษะการพูดโดยการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมชั้นในสถานการณ์สมมุติ	T: You're going to listening to the clip about each applicants' personal information. Then you have to discuss in your group and choose the best applicants to be the next Jen Ayutthaya's teacher.	ใช้ภาษาในการสื่อสารตามบทบาทที่ตนเองได้รับ	Slide รูปของผู้สมัคร 5 คน (ดูในภาคผนวก)
	T: Did each group change your mind? Please give me your reasons.	S: Various answers.	

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ขั้นที่ 3 Reflect

1. ครูให้นักเรียนสะท้อนคิดเกี่ยวกับประสบการณ์ที่ตนเองได้รับจากการทำกิจกรรม

วัตถุประสงค์	ผู้สอน	ผู้เรียน	สื่อที่ใช้
1. เพื่อให้ผู้เรียนสะท้อนคิดเกี่ยวกับประสบการณ์ที่ได้รับจากการทำกิจกรรม	T: It's time to discuss about what we've learned from the activity. Let's discuss about these questions; 1) Since you were assigned different role as a teacher, parent, or student, did your role affect the language you use? 2) If you switch your role with your friend, will you use different vocabulary and expressions? 3) If you switch your role with your friend, will you make the same decision with your friend? Why? 4) What are the obstacles you faced during the group discussion? 5) As an observer, what do you think about the language your friends used during the group discussion in term of the accuracy and appropriateness?	S: Various answers.	

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ขั้นที่ 4 Refine

1. ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปแนวทางในการใช้ภาษาในการบรรยายลักษณะของบุคคลอย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์	ผู้สอน	ผู้เรียน	สื่อที่ใช้
1. เพื่อให้ผู้เรียนสรุปแนวทางในการใช้ภาษาอย่างถูกต้องและเหมาะสม	T: After reflecting about your performances, we're going to find the most appropriate way to use language in describing people. There are both positive and negative word choices. Could you give me some examples?	S: Various answers.	
	T: Let's talk about expressions that can use in describing people.	S: Various answers. (Possible answers: He is handsome. She has got brown hair. She is cheerful.)	
	T: Besides language structures, let's raise the important points that we should be aware of.	เสนอสิ่งที่ควรระมัดระวังในการบรรยายลักษณะบุคคล	
	T: Well. There are some interesting points; There are some offensive words that we should be concerned. Could you give me some examples?	S: Various answers.	สไลด์เกี่ยวกับ Offensive words (ดูในภาคผนวก)
	T: Right! Some negative words can cause negative feelings towards the interlocutor. Let's see and discuss the words in this slide. Then	อภิปรายเกี่ยวกับคำศัพท์ในสไลด์	

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

วัตถุประสงค์	ผู้สอน	ผู้เรียน	สื่อที่ใช้
	compare them to Thai language.		
	T: There are also some body shaming words. Let's discuss about the words that you feel bad when you hear them.	S: Various answers. (Possible answers: fat, short, old)	
	T: Fat is an insult. How do you feel when you are asked "How did you get so fat?" or "You are too skinny." Is there other words we can use instead?	S: Various answers.	
	T: Here are some interesting euphemisms that we can use like instead of using ugly, we can use cosmetically different. (Bold-hair disadvantaged/obese-horizontally challenged/too tall-vertically inconvenienced)		
	T: Describing people with positive words like beautiful or pretty is a good idea; however, it doesn't mean that everyone likes it. How do you feel of someone tell you that "You are beautiful, pretty, sexy, and elegant?	S: Various answers.	
	T: Besides being aware of words used for describing people, some words that	S: Various answers.	

วัตถุประสงค์	ผู้สอน	ผู้เรียน	สื่อที่ใช้
	expressing your opinions should be banned like ugly or stupid. How you feel if someone calls you “You are stupid!” The key is that think about how you feel if you hear someone using the same words to describe you.		

2. ครูให้นักเรียนกลับไปพิจารณาความเหมาะสมในการใช้ภาษาของนักเรียนจากกิจกรรมในขั้นที่ 1

วัตถุประสงค์	ผู้สอน	ผู้เรียน	สื่อที่ใช้
1. เพื่อให้ผู้เรียนสรุปแนวทางในการใช้ภาษาอย่างถูกต้องและเหมาะสม	T: Now let’s check what you’ve done at the beginning of the lesson. There are some interesting words and expressions you mentioned. After you conclude the ideas of the appropriate words and expressions used for describing people, which words and expressions should be kept and which ones should be eliminated from these lists.	S: Various answers.	

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ขั้นที่ 5 Refer

1. ผู้สอนทดลองให้สถานการณ์ใหม่เพื่อให้ผู้เรียนนำความรู้ที่เรียนไปประยุกต์ใช้

วัตถุประสงค์	ผู้สอน	ผู้เรียน	สื่อที่ใช้
1. เพื่อให้นำ	T: In our real life, we describe	S: Various answers.	

วัตถุประสงค์	ผู้สอน	ผู้เรียน	สื่อที่ใช้
ความรู้ที่ได้ไปใช้ในสถานการณ์อื่นอย่างเหมาะสม	people all the time. Beside the situations we got involved today, are there any other situations that we have to describe someone?		
	T: You might tell your friend what your brother looks like. You might tell your friend what that cute guy you saw looks like. It's very useful to know how to describe someone. Descriptions are used in books, in articles and other kinds of communication. Now I have heard that our school is welcome a new exchange student. Could you tell me what they look like?	S: Various answers.	Slide ภาพของนักเรียนแลกเปลี่ยน(ดูในภาคผนวก)
	T: Now if you were an exchange student to Brazil and your host would like to know what your best friend looks like, how could you describe him or her?	S: Various answers.	
	T: To jump to the conclusion, what have you learned from this lesson?	S: Various answers.	
	T: Don't forget that think about how you feel if you hear someone using the		

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

วัตถุประสงค์	ผู้สอน	ผู้เรียน	สื่อที่ใช้
	same words to describe you. Think before describing someone.		

5. การวัดและประเมินผล

วิธีการวัด	เครื่องมือวัดผล	เกณฑ์การวัดผล
1. ประเมินสามารถบรรยายลักษณะภายนอกและลักษณะนิสัยของบุคคลโดยใช้ภาษาอย่างถูกต้องและเหมาะสมตามสถานการณ์	1. แบบบันทึกการสังเกตและประเมินผลพฤติกรรมรายบุคคล (ด้านการใช้ภาษาในการสื่อสาร)	1. ผู้เรียนใช้ใช้คำศัพท์ สำนวน และไวยากรณ์ในการพูดสื่อสารได้อย่างถูกต้องผ่านเกณฑ์ 70 เปอร์เซ็นต์
2. ประเมินความร่วมมือในการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น	2. แบบบันทึกการสังเกตและประเมินผลพฤติกรรมรายบุคคล(ด้านการมีส่วนร่วม)	2. ผู้เรียนให้ความร่วมมือในทำกิจกรรมผ่านเกณฑ์ 70 เปอร์เซ็นต์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

6. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. PowerPoint Presentation เรื่อง What do they look like?

7. บันทึกผลการจัดการเรียนรู้

7.1 ผลการเรียนรู้

.....

.....

.....

7.2 ปัญหา / อุปสรรค

.....

.....

.....

7.3 ข้อเสนอแนะ /แนวทางแก้ไขและพัฒนา

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ครูผู้สอน

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

ความเห็นของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

.....

.....

ลงชื่อ.....หัวหน้ากลุ่มสาระ

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

ความเห็นของหัวหน้าสถานศึกษาหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....

.....

ลงชื่อ.....หัวหน้าฝ่ายวิชาการ

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ภาคผนวก

ข้อมูลสำหรับกิจกรรมขั้นที่ 2

Applicants	Personal Information
ภาพชายชาวแอฟริกันอเมริกัน	**Mr. Stephen Wallis** is a 37-year-old teacher from Liverpool, UK. He graduated from a famous boarding school in UK and continued his study in the Faculty of Business and Management, University of Liverpool. He has lived in Thailand for 2 years and owned a coffee shop. He is single.
ภาพหญิงชราผิวขาว ผมสีทอง	**Ms. Natalie Anderson** is a 62-year-old housewife from Sydney, Australia. She worked in a kindergarten in Australia for 30 years before she retired and moved to Thailand. She is good at singing and dancing and gets along well with children.
ภาพวัยรุ่นชาวเอเชีย ผมดำ รูปร่างหน้าตาดี	**Mr. Kim Ju Won** is a 25-year-old applicant from Seoul, Korea. He has no work experience since he's just graduated his Master Degree from Assumption University, Thailand. He can speak three languages: English, Korean and Thai. In his spare time, he loves playing sports and playing the piano.
ภาพหญิงวัยรุ่นชนเผ่าใส่ชุดพื้นเมือง	Ms. Laila is a 22-year-old applicant from New Delhi, India. She was an exchange student in Thailand when she was 15. That's why she can speak Thai fluently. She once worked as a model in Hong Kong before she got married to a Thai teacher and moved to Ayutthaya. She prefers to work with high school students. She can speak Mandarin, Hindi, Thai, and English.
ภาพชายชาวอาหรับวัยกลางคน ไว้หนวดเครา สวมหมวกกะปิเยาะห์	Mr. Ahmad Usuf is a 39-year-old teacher from Israel. He recieved his Master Degree in Liberal Arts from a famous university in the US. He has a five-year teaching experience in Japan. He is fluent in speaking and writing

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

Applicants	Personal Information
	six languages, which is English, French, Spanish, Italian, German, Japanese, and Arabic.

ข้อมูลสำหรับ slide กิจกรรมขั้นที่ 4

Offensive words for people according to nationality or ethnicity

Black: This word is sometimes considered offensive, so you should be very careful about it.

Dago: It is an extremely offensive word for a person from Italy, Spain, Portugal, or South America. You should avoid using this word to address Italian, Spanish, or Portuguese.

Gook: It is a very offensive word for someone from Asia. The slur is frequently directed toward foreigners, especially people of Filipino, Korean, or Vietnamese descent. It is advisable for you not to use this word to describe Asian people.

Red Indian: You should address them as a Native American.

Negro/Nigger: It is an extremely offensive word for a black person.

Body shaming words

Fat: It is an insult. **Overweight, full-bodied** or **curvy** is more neutral and polite.

Skinny: Skinny is very negative. **Thin** or **slim** has more positive meaning.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

แบบบันทึกการสังเกตและประเมินผลพฤติกรรมรายบุคคล (ด้านการใช้ภาษาในการสื่อสาร)

ครั้งที่ ..... เรื่อง .....

คาบที่ ..... เวลา.....

ลำดับที่	ชื่อ – สกุล	พฤติกรรม / ระดับคะแนน												
		ความถูกต้องในการใช้ไวยากรณ์ (Accuracy)			ความคล่องในการใช้ภาษา (Fluency)			เนื้อหาที่สื่อสาร (Content)			ความเหมาะสมในการใช้ภาษา (Appropriateness)			รวม
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

เกณฑ์การให้คะแนน

ระดับ 3 หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับ ดี

ระดับ 2 หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับ ปานกลาง

ระดับ 1 หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับ ปรับปรุง

เกณฑ์การประเมิน คะแนนเต็ม 12 คะแนน

เกณฑ์การผ่าน ร้อยละ 70 (8.4 คะแนน)

ลงชื่อ

.....(ผู้สอน)

แบบบันทึกการสังเกตและประเมินผลพฤติกรรมรายบุคคล(ด้านการมีส่วนร่วม)

ครั้งที่ ……. เรื่อง .....

คาบที่ ..... เวลา.....

ลำดับที่	ชื่อ – สกุล	พฤติกรรม / ระดับคะแนน												
		ความถูกต้องในการใช้ไวยากรณ์ (Accuracy)			ความคล่องในการใช้ภาษา (Fluency)			เนื้อหาที่สื่อสาร (Content)			ความเหมาะสมในการใช้ภาษา (Appropriateness)			รวม
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

เกณฑ์การให้คะแนน

ระดับ 3 หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับ ดี

ระดับ 2 หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับ ปานกลาง

ระดับ 1 หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับ ปรับปรุง

เกณฑ์การประเมิน คะแนนเต็ม 12 คะแนน

เกณฑ์การผ่าน ร้อยละ 70 (8.4 คะแนน)

ลงชื่อ

.....(ผู้สอน)

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	พจนีย์ หนักทอง
วัน เดือน ปี เกิด	29 ธันวาคม 2526
สถานที่เกิด	นราธิวาส
ที่อยู่ปัจจุบัน	39 ซอย 2 ถนนคชรัตน์ อ.เมือง จ.นราธิวาส

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY